

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы
Национальная академия образования имени И. Алтынсарина

**Инклюзия жағдайында бастауыш мектеп оқу пәндерінің
БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларын дайындау бойынша
әдістемелік ұсынымдар**

**Методические рекомендации
по составлению дифференцированных заданий СОР и СОЧ по учебным
предметам начальной школы в условиях инклюзии**

**Нұр-Сұлтан
2020**

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесімен баспаға ұсынылды (2020 жылғы 21 мамырдағы № 4 хаттама)

Рекомендовано к изданию Ученым советом Национальной академии образования им. И. Алтынсарина (протокол № 4 от 21 мая 2020 года)

Инклюзия жағдайында бастауыш мектеп оқу пәндерінің БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларын дайындау бойынша әдістемелік ұсынымдар. Әдістемелік ұсынымдар – Нұр-Сұлтан: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2020. – 144 б.

Методические рекомендации по составлению дифференцированных заданий СОР и СОЧ по учебным предметам начальной школы в условиях инклюзии. Методические рекомендации – Нур-Султан: НАО имени И. Алтынсарина, 2020. – 146 с.

Әдістемелік құралда бастауыш сынып мұғалімдеріне инклюзия жағдайында бастауыш мектеп оқушыларының оқу жетістіктерін бағалау тәсілдемелері, сондай-ақ білім алушылардың ерекше білім берілуіне қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, бастауыш мектептің оқу пәндері бойынша БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларын дайындау бойынша әдістемелік ұсынымдар ұсынылады.

Оқу құралы бастауыш сынып мұғалімдеріне мектеп ортасында «барлығына арналған білім» қағидатын іске асыруда практикалық көмек көрсетуі тиіс.

Әдістемелік ұсынымдар бастауыш мектеп мұғалімдеріне, әдіскерлерге, білім беру бөлімдері мен басқармаларының мамандарына арналған.

В методическом пособии учителям начальных классов предлагаются подходы к оцениванию учебных достижений обучающихся начальной школы в условиях инклюзии, а также методические рекомендации по составлению дифференцированных заданий СОР и СОЧ по учебным предметам начальной школы с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся.

Пособие должно оказать практическую помощь учителям начальных классов в реализации принципа «образование для всех» в школьной среде.

Методические рекомендации предназначены учителям начальной школы, методистам, специалистам отделов и управлений образования.

© Ы. Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы, 2020
Национальная академия
образования им. И. Алтынсарина, 2020

Кіріспе

Білім беруді дамыту саласындағы мемлекеттің маңызды міндеті – әрбір баланың сапалы білімге тең қол жеткізуін қамтамасыз ету. Әрбір педагогикалық ұжым жоғары инклюзивті мәдениетті қалыптастыру жолында инклюзивті білім беру принциптерін жүзеге асырудың күнделікті практикасын әдеттегі мінез-құлық шеңберіне айналдыруға ұмтылуы тиіс.

Қазіргі уақытта инклюзивті білім беру еліміздің білім беру жүйесін дамытудың стратегиялық бағыттарының бірі ретінде қарастырылуда. Қазақстан Республикасының заңнамасымен барлық білім алушыларға, олардың жеке мүмкіндіктерін, ерекше білім берілуіне қажеттіліктерінің (бұдан әрі – ЕБҚ) әртүрлілігін ескере отырып сапалы білім алу құқығына кепілдік берілген.

ЕБҚ бар азаматтардың сапалы білім алуына тең қолжетімділік жағдайларын жасау олардың келешек өмірі үшін де үлкен артықшылыққа ие. Бұл, ең алдымен, табысты әлеуметтік бейімделуге және өзін-өзі жүзеге асыру мүмкіндігіне алып келеді.

Инклюзивті ортада білім ала отырып, ЕБҚ бар балалар ашық болуға үйренеді, өмірлік қажетті коммуникация дағдыларын меңгереді, қоршаған адамдармен қарым-қатынас жасауға үйренеді. Ерте әлеуметтік инклюзия – баланың келешектегі өмірге бейімделе алатынына сенімділіктің кепілі. Қазақстан Республикасының саясаты барлық азаматтардың әлеуметтік, экономикалық, мәдени мәртебесіне қарамастан сапалы білім алу құқықтарын қамтамасыз етуге бағытталған.

Инклюзивті білім беру әрбір адамның қандай да бір кемсітушіліксіз білім алу құқығын іске асырудың дамыған халықаралық қоғамдастықта танылған құралы, сондай-ақ әлемнің көптеген елдерінде білім беру жүйесін дамытудың негізгі бағыты болып табылады.

Осылайша, инклюзивті білім беру жағдайында заманауи педагог қызметінің маңызды ерекшелігі кәсіби іс-әрекеттердің көп векторлылығы және әртүрлі нұсқалылығы болып табылады. Әрбір мұғалім білім алушының білім бағдарын ұйымдастыра отырып, көп функциялы педагогикалық міндеттерді шешеді. Олардың ішіндегі ең бастысы – әрбір баланың табысқа жету жағдайын жасаумен ұштастыра отырып, әртүрлі қызмет түрлеріне қосылуы. Әрине, бұл мұғалімнен әрбір баланың ерекшеліктерін білуді, мықты жақтарын табуды және оның білім берілуіне қажеттіліктерін жүзеге асыру мүмкіндігін талап етеді.

Бүгінгі күнгі мектептің негізгі міндеті – баланың даралығын таныту, оған ашылуға, дамуға, әлеуметтік әсерлерге талғамын қалыптастыруға, тұрақтылықты табуға көмектесу. Оқыту процесінде әр баланың даралығын ашу заманауи мектепте инклюзивті білім беруді құруды қамтамасыз етеді. Мұндай оқытудың мақсаты бірыңғай сынып ұжымында «орташаланған» білім алушыға емес, танымдық мүмкіндіктерін, қажеттіліктері мен мүдделерін ескере отырып, жеке-жеке жұмыс істеуге мүмкіндік беретін психологиялық-педагогикалық жағдайлар жүйесін құру болып табылады [1].

Инклюзия кез келген баланың білім алу қажеттіліктеріне бейімделген моральдық, материалдық, педагогикалық ортаны қалыптастыра отырып, мектептің барлық әлеуметтік процестерін қамтиды. Мұндай қолайлы жағдайлар тек ата-аналармен тығыз ынтымақтастықта, білім беру процесінің барлық қатысушыларының бірлескен командалық өзара әрекеттестігінде ғана жасалуы мүмкін. Бұл жағдайда барлық балалар оларға табысты болуға, осы қоғамда қауіпсіздікті және өз орнын сезінуге мүмкіндік беретін қолдаумен қамтамасыз етіледі [2].

Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында білім алушылардың дайындық деңгейі туралы объективті және шынайы ақпарат алудағы маңызды рөл критериалды бағалау жүйесіне тиесілі. Жүйе білім берілуіне қажеттіліктері бойынша сыныптағы білім алушылар құрамының бірдей еместігін ескеретін және оқытудың жеке нәтижесіне ие болуға мүмкіндігін беретін критерийлер негізінде құрылған.

Инклюзивті білім беруді іске асырудағы қиындықтар мектептегі оқу процесін ұйымдастыру мен практикаға дәстүрлі көзқараспен қарайтын педагогтердің стереотиптерімен, оқыту әдістерінің икемділігінің жоқтығымен байланысты.

Әдістемелік ұсынымдардың мақсаты – инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс істейтін жалпы білім беретін мектептердің педагогтеріне бастауыш мектеп білім алушыларына, олардың ерекше білім берілуіне қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын дайындау негізінде оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесін жүзеге асыруда әдістемелік көмек көрсету болып табылады.

Ұсынылған материалдар бастауыш сынып мұғалімдері, мектеп әкімшілігі, әдіскерлер, білім беру процесін қолдау мамандары үшін пайдалы болады [2].

1 ИНКЛЮЗИЯ ЖАҒДАЙЫНДА БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІКТЕРІН БАҒАЛАУ ТӘСІЛДЕМЕЛЕРІ

«Барлығына арналған білім» парадигмасының құрамдас бөлігі болып табылатын инклюзивті білім беру барлық балалардың жалпы білім беретін мектепке баруына және олардың зияткерлік немесе физикалық қабілетіне, мәдени, әлеуметтік, этникалық, нәсілдік, діни қатыстылығына қарамастан құрдастарымен бірге оқытуға мүмкіндік теңдігін көздейтін тұғыр болып табылады.

Демек, инклюзивті білім беру барлық оқушылардың білім алуының әртүрлі қажеттіліктерін адекватты түрде қанағаттандырудан тұратын білім беру ұйымының миссиясын кеңейтуді көздейді.

Инклюзивті білім беру ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балаларға қатысты кемсітушіліктің алдын алуға көмектеседі, олардың өз қоғамдастықтары мен жалпы қоғамның тең құқылы мүшесі болу құқығын қолдайды.

Инклюзивті білім беру барлық балаларға бағытталған және барлық балалар – оқытуда түрлі қажеттіліктері бар индивидуумдар екенін мойындайтын әдістеме арқылы жүзеге асырылады. Инклюзивті білім беру әртүрлі білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған педагогикалық жүйені неғұрлым икемді етуге мүмкіндік беретін оқыту нысандары мен әдістерін іске асыруды көздейді.

Инклюзивті білім беру барлық балалардың әртүрлі қажеттіліктеріне бейімделуі тұрғысынан білімге қолжетімділігін білдіреді. Қазіргі кезеңде ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар балалардың құқықтарын жүзеге асыруда балалар тәрбиеленетін және оқитын білім беру ұйымдарының ата-аналарына (заңды өкілдеріне) таңдау құқығын беру ғана емес, білім беру жүйесінің осындай білім алушыларды қабылдауға дайындығы тұрғысынан объективті мәселелер мен артықшылықтарды түсіндіру және жеке мүмкіндіктерге сәйкес олардың сапалы білім алуы үшін жағдай жасау болып табылады.

Инклюзия гетерогенді топ үшін бірыңғай білім беру кеңістігінің идеяларына негізделеді. Баланың жеке білім алу қажеттіліктерінің ескерілуі, балаға бағытталған жалпы педагогика мен психология ұстанымынан туындайды.

Инклюзивті тұғыр – ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар білім алушылардың жалпы білім беретін мектепте білім берудегі қиындықтарға бейімделуі емес, бүкіл мектепті реформалау және осындай білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескеру үшін оқытудың өзге де педагогикалық тұғырларын іздеу болып табылады [3].

Инклюзивті білім беру жүйесіндегі маңызды компонент – мұғалім, өйткені оның жауапкершілігінде ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар білім алушының белгіленген білім траекториясын қадағалауы болады. Бұл траекторияны мұғалім оқу процесінде білім алушыда пайда болатын

табыстардан немесе қиындықтардан түзете алады. Ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар баланы оқыту процесін іске асыру үшін оқушы мен педагог арасындағы қарым-қатынас жақсы, көңіл күй жағымды және сенім болуы тиіс. Бұл сондай-ақ мұғалім рөлінің маңыздылығын анықтайды.

Инклюзия әрбір адамға білім алуға, оның дәстүрлі мектеп жүйесінің өлшемдеріне сәйкестігі дәрежесіне қарамастан құқық береді. Олардың әрқайсысының даралығын құрметтеу және қабылдау арқылы жеке тұлға қалыптасады. Сонымен қатар балалар ұжымда болып, бір-бірімен өзара қарым-қатынас жасауға, мұғаліммен бірге білім беру мәселелерін шығармашылықпен шешуге үйренеді.

Бастауыш мектеп бала өміріндегі психологиялық дамудың барлық логикасының қайта құрылуымен, жетекші қызметтің ойыннан оқуға ауысуымен, жаңа әлеуметтік рөл – білім алушы статусын иеленумен байланысты маңызды кезең болып табылады. Кіші мектеп жасының өз ерекшеліктері бар. Дж. Брунердің пікірінше, мектепте оқу басталғаннан кейін бала мектепке дейінгі жастағы балаларға тән әрекеттерді ғана жасамайды, нақты операциялар сатысына түседі. Операция – бұл ерекше түрдегі іс-әрекет, ол сыртқы әлем заттарын манипуляциялау арқылы немесе біздің санамыздағы заттар мен олардың арасындағы қарым-қатынасты білдіретін символдармен операциялар есебінен жанама түрде орындалады. Басқаша айтқанда, операция – бұл нақты әлем туралы деректер санаға енгізіліп, онда осы міндетті шешу үшін қолайлы формаға айналатын тәсіл. Операция қарапайым әрекеттен екі белгімен ерекшеленеді: ол интериоризацияланған (бала сынамалар мен қателер жолымен емес, тапсырманы ойша шеше алады) және қайтымды (операция әрекеті кейбір кері операцияны қолданумен жоққа шығарылуы мүмкін) [4, 195 б.].

Бірінші сынып білім алушылары арасында маңызды жеке-психологиялық ерекшеліктердің болуын атап өту қажет. Ю.З. Гильбухтың мәліметтері бойынша, бірінші сынып білім алушыларының оқу қабілеттеріндегі жеке айырмашылықтардың орташа диапазоны (зейінділік, есте сақтау, ойлау, қиял, сөйлеу) 1:15 арақатынасымен сипаттауға болады. Бұл дегеніміз, егер сыныптағы ең әлсіз білім алушының бір бірлікті қабылдау қабілеті болса, онда ең мықтылардың қабілеті 15 бірлікті құрайды, ол 15 есе жоғары болады. Бұл жағдайда қабілеттер көрсеткіштері әртүрлі болуы мүмкін: оның мазмұнын есте сақтау үшін қажет қысқа мәтінді қайта қабылдау саны; математикалық есепті өз бетінше шешу кезінде жұмсалған уақыт саны және т.б.

Бала мектепке келіп түскен сәттен бастап оқыту ол үшін жетекші іс-әрекетке айналады, біріншіден, оқу қызметі арқылы баланың қоғаммен негізгі қарым-қатынасы жүзеге асырылады, екіншіден, оқу қызметінде мектеп жасындағы баланың өзіне тән негізгі қасиеттерін, сондай-ақ жекелеген психикалық процестерді қалыптастыру жүзеге асырылады. Оқу қызметі мақсатты және жүйелі түрде сыртқы талаптармен реттеледі және регламенттеледі, оны осы қызметтің жетекшісі болып табылатын мұғалім ұйымдастырады. Көптеген ғалымдардың айтуынша, оқу іс-

әрекеті – білім, білік және дағдыны игеретін қызмет ғана емес, сонымен қатар білім алушыларға тәрбиелік және дамытушылық әсер ететін қызмет [4, 196 б.].

Л.С. Выготскийге сүйенетін болсақ, баланың психикалық дамуы тарихи қалыптасқан қызмет түрлері мен тәсілдерін иемдену арқылы жүзеге асырылады. Психикалық дамудың қозғаушы күші – оқыту. Бұл жерде даму мен оқытудың екі түрлі процесс екендігі белгіленеді. Даму процесі өзіндік қозғалыстың ішкі заңдылықтарына ие. Оқыту баланың даму процесінде қажетті кезең болып табылады. Оқыту дамытумен теңбе-тең емес: ол жақын даму аймағын құрады, яғни баланы өмірге шақырады, алдымен бала үшін ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас құруда ғана мүмкін болатын дамудың ішкі процестерін оятады және қозғалысқа келтіреді.

«Жақын даму аймағы» – жоғары психикалық функциялардың қалыптасу заңдылығының логикалық салдары. Психикалық процесс бірлескен қызметте қалыптасқанда, ол жақын даму аймағында болады; қалыптасқаннан кейін ол субъектінің өзекті дамуының нысанына айналады [4, 159 б.].

Жақын даму аймағы ұғымы шешуші теориялық мәнге ие және жоғары психикалық процестердің пайда болуы мен дамуы, психикалық дамудың қозғаушы күштері мен тетіктері секілді балалар психологиясы мен педагогикалық психологияның іргелі проблемаларымен байланысты. Бұл ұғымның оқытудың оңтайлы мерзімдері туралы мәселені шешу үшін үлкен практикалық маңызы бар, бұл әсіресе балалар үшін де, әрбір жеке бала үшін де маңызды. Жақын даму аймағы – ақыл-ой дамуын диагностикалаудағы критерий. Әлі толық жетілмеген, бірақ жетіліп келе жатқан процестердің аясын көрсете отырып, ол баланың ішкі жағдайы, әлеуетті мүмкіндіктері туралы түсінік береді және осы негізде ғылыми негізделген болжам жасауға және практикалық ұсыныстар беруге мүмкіндік береді.

«Оқыту және дамыту» мәселесі Л.С. Выготский мен оның ізбасарлары үшін көп жылдар бойы басты зерттеу объектісі болды. Л.С. Выготскийдің негізгі идеясы – оқыту мен дамыту бірлікте екендігіне негізделеді, мұндайда оқыту дамудан озып, оны ынталандырады және сонымен бірге өзі өзекті дамуға сүйенеді.

Демек, оқыту «бала дамуының кешегі күніне емес, ертеңгі күніне бағдарланады». Бұл ереже барлық оқытуды ұйымдастыру үшін, тұтастай педагогика үшін міндетті болып табылады [4, 160 с.]

Сондай-ақ Л.С. Выготский баланың дамуы ішкі сипатқа ие екендігін, ол жетілу мен оқыту ықпалы бірігетін бірыңғай процесс екенін атап өтті. Л.С. Выготскийдің, сондай-ақ Д.Б. Элькониннің, В.В. Давыдовтың зерттеулері баланы әлемге белсенді араласуының барлық төрт негізін бейнелейтін дамытушы оқытудың тұтас тұжырымдамасының психологиялық негізін құрды: табиғат әлеміне, жалпыадамзаттық мәдениет әлеміне, басқа да маңыздылар әлеміне ену, сондай-ақ баланың өзіндік санасының дамуы.

Дамыта оқыту практикасының әдіснамалық негіздері Л.С. Выготский ұсынған келесі іргелі ережелер болып табылады:

- психикалық дамудың қозғаушы күштері туралы түсінік;

- «жақын даму аймағы» және «жас ерекшелігіне байланысты жаңа туындылар»;

- дамудың дағдарыстық кезеңдері мен даму барысының біркелкі еместігі туралы ереже;

- интериоризация механизмі ұғымы;

- дамудың әлеуметтік жағдайы туралы ереже;

- оқу-жаттығудың іс-әрекеттік сипаты туралы түсінік;

- психика дамуының жанамалылығы концепциясы;

- сананың жүйелі-мағыналық құрылымы және дамуы туралы ереже.

Адамның психикалық дамуының қозғаушы күші деп авторлар оның білімінің, дағдыларының, қабілеттерінің, мотивтер жүйесі мен оның қоршаған ортамен байланыс типтері дамуының қол жеткізілген деңгейі арасындағы қарама-қайшылықты атайды.

Жақын даму аймағы ұғымы оқыту процесінде тұлғаның даму тәсілін және мәдениеттің қалыптасатын әсерлеріне сезімтал баланың ішкі өмір сүру кеңістігін бейнелейді. Бұл ретте психикалық дамудың өзі тұлғаның прогрессивті сапалы өзгеруі ретінде түсіндіріледі, оның барысында әртүрлі динамикамен жаңа ерекшеліктер қалыптасады.

Даму баяу, бірқалыпты немесе қарқынды жүзеге асуы мүмкін. Л.С. Выготскийдің анықтауы бойынша, ол революциялық, кейде апатты сипатқа ие болуы мүмкін. Күрт өзгерістер, қайшылықтардың өршуі, дамудағы бетбұрыстар өткір дағдарыс формасын иеленуі мүмкін. Баланың мәдениет тәжірибесін иемдену тәсілі Л.С. Выготский бойынша интериоризация механизмі негізінде көрінеді.

Л.С. Выготский оқу процесіне дамудың әлеуметтік жағдайы секілді маңызды түсінік енгізді. Ол бала қарым-қатынасының және әлеуметтік ортаның кейбір жүйесін білдіреді, ол негізгі жаңа түзілімдерге байланысты оның орталық сызығының мазмұнын, даму процесінің бағытын және қалыптасуын анықтайды. Бұл жүйенің өзгеруі жас динамикасының негізгі заңын көрсетеді. Бұл ретте Л.С. Выготский психикалық даму – бұл бүкіл тұлғаның тұтас дамуы екенін үнемі атап көрсетеді.

Л.В. Занков әзірлеген дамыта оқытудың эксперименталды жүйесі келесі қағидаттарда құрылған:

- жоғары деңгейдегі оқыту принципі. Оны іске асыру қиындық шараларын сақтауды, кедергілерді еңсеруді, өзара байланысты түсінуді және зерделенетін құбылыстарды жүйелендіруді көздейді (бұл принциптің мазмұны оқытудағы проблемалармен байланысты болуы мүмкін);

- теориялық білімнің жетекші рөлінің принципі, оған сәйкес ұғымдарды, қарым-қатынастарды, оқу пәнінің ішіндегі және пәндер арасындағы байланыстарды пысықтау дағдыларды пысықтаудан кем маңызды емес (бұл принцип мазмұнының іс-әрекеттің жалпы қағидатын түсінудің маңыздылығымен арақатынасы белгіленуі мүмкін);

- оқушылардың өздерінің білім алуын сезіну принципі. Ол рефлексия дамуына, өзін оқу субъектісі ретінде сезінуге бағытталған (бұл принциптің

мазмұны тұлғалық рефлексия, өзін-өзі реттеу дамуымен байланысты болуы мүмкін);

- барлық оқушыларды дамыту бойынша жұмыс принципі. Оған сәйкес, жеке ерекшеліктер ескерілуі тиіс, бірақ оқыту барлығын дамытуы тиіс, өйткені «даму – оқытудың нәтижесі, салдары» (бұл қағидаттың мазмұны білім беру процесін гуманизациялаумен байланысты болуы мүмкін) [4, 162 б.].

Л.В. Занковтың пікірінше, жоғары деңгейдегі оқыту принципі оқу «орташа нормадан» артық екендігін білдірмейді, ол баланың рухани күшін таныта түседі, оларға кеңістік және бағыт береді. Педагог оқылатын құбылыстардың мәнін, олардың арасындағы тәуелділікті танып білуге, білім алушыларды ғылым мен мәдениеттің шынайы құндылықтарына баулуға байланысты қиындықтарға тоқталды. Бұл жерде түсіну қажет маңызды нәрсе – белгілі бір білімдерді игеру білім алушының жетістігі және сонымен қатар оның дамудың жоғары сатысына көтерілуін қамтамасыз ететін құрал.

Қиындықтарды жоғары деңгейде оқыту салыстырмалы сипатқа ие қиындық шараларын сақтауды көздейді. Жоғары деңгейде оқыту принципімен басқа принцип тығыз байланысты: бағдарламалық материалды игеру кезінде өткенді бірізді қайталаудан бас тарта отырып, жылдам қарқынмен алға жүру қажет. Ең маңыздысы – білім алушыларды жаңа біліммен үздіксіз байыту. Сонымен қатар оқытудың жылдам қарқынын оқу жұмысындағы асығыстықпен шатастыруға болмайды. Сондай-ақ авторлар мектеп оқушылары орындайтын тапсырмалардың санын ұлғайтуға тырыспау қажеттігін ескертеді.

Одан гөрі, ғалымдардың пікірінше, білім алушының ақылын жан-жақты пәндік мазмұнмен байыту және алынған ақпаратты терең ұғыну үшін қолайлы жағдай жасау маңыздырақ деп санайды. Күшті және әлсіз білім алушыларға жылдам қарқынмен жүруге мүмкіндік беретін пәрменді құрал – дифференцияланған әдістемені қолдану, оның ерекшелігі бағдарламаның бір ғана мәселесінің әртүрлі тереңдікте зерделену мүмкіндігіне ие болуында [4, 163 б.].

Инклюзивті білім беру процесінде оқушының назарын және оның жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктерін, мүдделерін, күшті және әлсіз жақтарын орталыққа қою маңызды кезең болып табылатынын тағы да атап өткен жөн. Инклюзивті білім беру жүйесінің табысты тәжірибесінде оқушы білім берудің субъектісі болып табылады, дәлелді түрде ол не істейді, не үшін және қалай істейді, нені істей алмайды және неге істей алмайды, сонымен қатар не оқиды және оқыту нәтижесі қандай болады деп есеп береді. Сонымен бірге ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар оқушы өз іс-әрекетінің *рефлексиясын* жүзеге асырады.

Қазіргі заманғы шетелдік және отандық педагогикадағы жекелендіріп оқыту процесінің ұйымдастырылуы оқыту тәсілдемелері мен тәсілдерін таңдаумен, оқушылардың оқуға қабілеттерінің даму деңгейін ескеруімен, барлық оқушыларда бірдей емес екенділігімен түсіндіріледі.

«Әлсіз» білім алушылар бұрын алған білімдеріндегі, іскерліктері мен дағдыларындағы кемшіліктерге, қарым-қатынастың нашар дамыған тәсілдеріне

және абстрагтауға байланысты оқу материалын меңгеруде үлкен қиындықтарға тап болады және мұғалімнің ерекше көмегін қажет етеді.

«Күшті» оқушылар, егер мұғалім «орташа» оқушыға бағдар беріп жұмыс істесе, онда олардың ақыл-ой дамуы тежеледі, танымдық белсенділігі төмендейді. Пән бойынша жақсы үлгеретін оқушылар үшін толық жұмыс істей алатын жағдай жасау қажет. Осылайша, өзіндік жұмысты ұйымдастыру кезінде сынып оқушылары толық нұсқаудың орнына «әлсіз» оқушылар үшін жасалғандай, негізгі тапсырманы орындағаннан кейін танымдық тапсырманы орындаудың мақсаты, тәртібі мен тәсілдері туралы жалпы нұсқаулармен ғана шектелуі керек. Жалпы тапсырмадан басқа қосымша тапсырмаларды да ұсыну қажет: мысалы, математикадан тапсырманы басқа тәсілдермен шешу, шешудің ең тиімді тәсілін табу және дәлелдеу [5].

Жекелік тәсілдеме балаға мектепке келгенге дейін басталады: болашақ бірінші сынып оқушысын зерттеу, оның ата-аналарымен әңгімелесу. Бірінші сыныпқа келген балалардың оқуға дайындығын зерттеу негізінде мұғалімдер оларды келесідей топтарға бөледі:

- *әріптерді білмейтін, сөйлеу дыбыстарын ажыратуда қиналатын;*
- *әріптерді білетін, буындау бойынша дұрыс оқитын;*
- *жақсы оқи алатын.*

Оқу тобының балаларына әдетте сабақта ерекше көңіл бөлінеді. Олар сөздер мен сөйлемдерді құрастыру және жазу үшін неғұрлым күрделі тапсырмалар алады, оқу үшін неғұрлым қиын мәтіндер беріледі (кесте 1). Сабақ кестесі мынадай: өткенмен байланыс; жаңаның фронтальды түсіндірмесі.

Кесте 1 – Оқу тобының балаларына берілетін салыстырмалы тапсырмалар

«Күшті» білім алушыларға күрделі тапсырмалар	«Әлсіз» білім алушы үшін материалды қайта түсіндіру («орташа» үшін – негізгі сұрақтар)
Бағдарлама бойынша көпшілікке арналған тапсырмалар	Неғұрлым қиын сұрақтарды қайта түсіндіру («Әлсіз» білім алушылар)
Барлық топтарға арналған тапсырманы тексеру	

Жекелік тәсілдеменің мақсаты – оқушылардың білімдерінде олқылықтардың пайда болуына жол бермеу. Оқушылардың ұжымдық жұмысын ұйымдастыруға басты назар аударылады. Жекелеген оқушыларда пайда болуы мүмкін қиындықтарды мұғалім алдын ала болжауы керек. Сондықтан ол тапсырманы орындау кезінде қиындықтармен кездескен оқушыларға оқулықта алдын ала оқыған материалды оқып, кестеге жүгінуді, осыған ұқсас жаттығуларды тағы да орындауды ұсынады, жетекші сұрақтар қояды, оқушының ойын бағыттайтын бірнеше сұрақтар түрінде жоспар береді.

Ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балаларды оқытуда жекелік

тәсілдеме әрбір пәннің ерекшелігін есепке алуды талап етеді. Мұғалім сыныпта оқушыға кез келген уақытта сұрақ қоя алатындай жағдай жасауы қажет. Жоспарлау кезінде үй тапсырмасы сабақтың жалғасы болып табылатынын есте сақтау маңызды. Бұл ретте, мұғалім баланың жақыннан даму аймағын үнемі қадағалап отыру керек.

Ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеу әдістерін меңгеру олардың психикалық қызметінің ерекшелігін құрайтын көрсеткіштердің барлық кешенін зерттеудің тереңдігіне байланысты. Әр оқушының жеке ерекшеліктерін білу педагогке оған ең тиімді тәсілдемені табуға көмектеседі.

Жекелік тәсілдемені жүзеге асыру кезінде келесілерді ескеру қажет:

- баланың дене және психикалық дамуына әсер ететін бастапқы ерекшеліктері;
- сөйлеу, интеллект, эмоционалды-ерік саласының жағдайы;
- балалардың жас және жеке ерекшеліктері;
- балалардың тілектерін, мүдделерін, бейімділігін, мүмкіндіктерін көрсету және дамыту үшін жағдай жасау;
- психикалық процестердің ерекшеліктері (қабылдау, зейін, есте сақтау, ойлау);
- темперамент түрі.

Жекелік тәсілдеме аталған ерекшеліктерді ескерумен қатар, әрбір баламен жеке, жүйелі жұмыс жүргізуге мүмкіндік береді. Балалардың кейбір санаттары үшін жеке сабақтар өткізу де дамытудың негізгі шарттарының бірі болып табылады.

Білім беру процесінде критериалды бағалау жүйесін пайдалану бағалау жүйесін жеке пәннің нысаналы қондырғыларымен, сондай-ақ ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың әлеуметтік құзыреттерін қалыптастырумен байланыстыруға мүмкіндік беретін өлшемшарттар мен дескрипторларды пайдалану арқылы білім алушылардың жетістіктерін анықтауға және арттыруға мүмкіндік береді. Критериалды бағалау жүйесінің көмегімен әрбір оқушының дайындық деңгейін, оқудағы жеке прогресті анықтау білім алушылардың оқуға деген ынтасын ғана емес, мектептегі білім беру процесінің сапасын да арттыруға ықпал етеді.

Білім жетістіктерін бағалау кезінде бағалау жүйесі ерекше қажеттіліктері бар балаларды оқытудағы нәтижелерін объективті көрсетіп қана қоймай, білім беру процесінде осындай білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдаудың одан әрі қадамдарын құруға негіз болып табылады.

Бағалау жүйесі білім беру үрдісінің сапасын анықтауға, оқытудың стратегиясы мен тактикасы бойынша түбегейлі шешімдер қабылдауға, білім беру мазмұнын да, күтілетін нәтижелерді бағалау нысандарын да жетілдіруге мүмкіндік беретін инклюзия жағдайында оқу проблемаларын диагностикалау мен жетістіктерді өлшеудің негізгі құралы болып табылады. Білім жетістіктерін бағалау кезінде алған нәтижелердің және оқыту кезінде жоспарланған мақсаттардың арақатынасының маңызы зор екенін ескеру қажет.

Инклюзивті ортада оқу жетістіктерін бағалау кезінде білім алушылардың

психикасына ұқыпты қарау, оған ауыр тиетін жағдайлардан аулақ болу, ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балалардың психофизиологиялық даму ерекшеліктерін ескеру қажет.

Әр кезеңге мұғалім өз сыныптағы білім алушылармен жұмыс алгоритмін дайындайды және өткен күннің рефлексиясын құрайды.

Осылайша, жекелік тәсілдеме және жеке ерекшеліктерді есепке алу оқушының қоршаған ортаға барынша бейімделуінің шарты болып табылады.

Жеке-топтық және ұжымдық жұмыстың үйлесімі – күрделі міндет, өйткені ол үшін әрбір оқушының қолжетімді қарқынмен жұмыс істеуін қамтамасыз ету қажет. Күшті оқушылармен жұмыс істеу негізінде мазмұны бойынша үнемі артып отыратын жүктеме болуы тиіс. Әлсіз оқушылармен жеке жұмысты жүргізгенде бастан кешкен қиындықтарды жүйелі түрде зерделеуге негізделуі тиіс. Ұжымдық жұмыс формаларын жеке тәсілмен біріктірудің бір тәсілі – әртүрлі деңгейдегі сараланған тапсырмаларды қолдану. Тапсырмаларды 2 бөлікке бөлуге болады: міндетті және қажетті.

Бұл әлсіз оқушыларға асықпай, міндетті тапсырмаларды орындауға, ал күшті оқушыларға қосымша тапсырмаларды орындауға мүмкіндік береді.

Педагог үшін дифференциалдық және жекелік тәсілдемелерді жүзеге асыру кезінде шыдамдылық, табандылық, оқушыларға жақсы қарау, уақытында көмек көрсету, ұжымдық жұмысқа белсенді тарту, табысты көтермелеу қажет етіледі.

Үлгерімді бағалау жалпы бағалау нормаларына негізделе алмайды, ол оқушының алға жылжу дәрежесін ескеруі, оның оқу процесін ынталандыруы және тәрбие қызметін орындауы тиіс. Оқушының даму нәтижелерін басқа балалардың табыстарымен емес, өзінің жетістіктерімен салыстырудың тұлғаға бағдарланған тәсілдемесін жүзеге асыру кезінде өте маңызды.

Табысқа жетудің кез келген нәтижесі бағалануы тиіс, ол оқытудағы мотивацияны арттырады және іс-әрекетте тұрақты, оң көзқарасты қалыптастырады.

Бұл тәсілдемеде де мұғалім келесідей негізгі функцияларды атқарады:

- балаларға бейімделуге көмек;
- баланың белсенділігін (қозғалыс, зияткерлік, танымдық, әлеуметтік, шығармашылық, мінез-құлық) көрсету үшін мектепте білім беру процесіне қажетті жағдай жасау;
- білім алушының өзін-өзі бағалау, өзін-өзі жетілдіру, өзін-өзі реттеу бойынша күш-жігерін ынталандыру;
- баланың жеке тұлғасын қалыптастыру процесі жүріп жатқан шарттар мен қатынастарға үнемі көңіл бөлу;
- жалпы мектептегі балалардың қарым-қатынасын реттеу және тәртіптеу (топаралық, тұлғааралық қарым-қатынас);
- туындаған жанжалдардың алдын алу және оларды шешуге көмек көрсету;
- мектепте және мектептен тыс жерлерде баланың педагогтер және ересектермен қарым-қатынасын реттеу;
- тұрмыстық шеберлік пен дағдыларды қалыптастыру негізінде балаларды

өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларына мақсатты және дәйекті үйрету;

- зиянды әдеттердің алдын алу бойынша балалармен жұмыс жүргізу.

Инклюзивті білім беру процесінде бағалау пәні қол жеткізілген білім беру нәтижелері, сондай-ақ оларға қол жеткізу процесі болып табылады. Ағымдағы бағалау нысанын таңдау жалпы және арнайы оқыту мақсаттарымен, нақты оқу міндеттерімен, ақпарат алу мақсатымен анықталады. «Педагог-психологпен бірге мұғалім барлық сынып бойынша жұмыс стратегиясын ойлайды, онда балалар тек нәтиже ғана емес, оқу-жаттығу өнімінің сапасы, яғни процесті, яғни қосымша күш-жігер деңгейін, белсенділікті, топтық жұмысқа қатысу шараларын бағалауды үйренеді» [6].

Инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар оқушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау маңызды рөл атқарады.

Психологиялық-педагогикалық қолдау мамандардың жүйелі ұйымдасқан, бір тұтас әрекеттерінің барысында әрбір баланың білім беру-тәрбие үдерісінде өз мүмкіндігі мен қажеттіліктеріне сәйкес табысты оқуы мен дамуы үшін қажетті әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық қолдау балаға көмек (немесе қолдау) көрсетудің ерекше түрі ретінде қарастырылады [7].

Бағалау қызметінде психологиялық және педагогикалық қолдау көрсетудің екі бағытын ескеру қажет:

- **өзектілік** – балада осыған дейін пайда болған қиындықтарды шешуге бағытталған;

- **келешектік** – оқуда болуы мүмкін ауытқуларды ескеру және алдын алуға бағытталған.

Екі бағыт та педагогикалық процесте қолдау қызметінің барлық мамандарының бірлескен күш-жігерінің арқасында іске асырылуы мүмкін [8].

Оқушылардың бұл санатын психологиялық-педагогикалық қолдаудың нысаны оқу жетістіктерін критериялды бағалау үдерісі болып табылады. Ерекше қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау түрлі мамандардың (пән мұғалімінің, психологтың, логопедтің, арнайы педагогтің, әлеуметтік педагогтің), мектеп дәрігерінің, басқа мұғалімдер мен ата-аналардың өзара тығыз әрекеттестігін білдіреді.

Ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу жетістіктерін критериялды бағалауда психологиялық-педагогикалық қолдау төмендегілерге бағытталуы тиіс:

- *баланың денсаулығын және дене күшін қолдау*: бала өмірінің денсаулық-сақтау режимін ұйымдастыру, оларды жеке таңдалған қимылдық белсенділіктерге, денсаулықты нығайтатын сабақтарға қатыстыру;

- *балалардың зерде дамуын қолдау*: әрбір баланың танымдық ерекшелігін анықтау және дамыту, оқу әрекетінің табысты болуы үшін жағдай тудыру;

- *баланы қарым-қатынас саласында қолдау*: балаларға гуманистік өзара әрекеттенуіне жағдай тудыру, балалардың қолы бос кезіндегі әрекеттерде жеке қабілеттерін байқатуларын қолдау, тәртіп түрін саналы түрде таңдауына көмектесу;

- *баланың жанұясын қолдау*: жанұялық қатынасты зерттеу, олардың үйлесімді болуына көмек көрсету.

Оқу жетістіктерін критериалды бағалаудың психологиялық-педагогикалық жүйесі проблеманы шешудің келесі маңызды тәсілдерінен тұрады:

- оқу жетістіктерін бағалаудың әртүрлі деңгейлі сараланған шкаласын қолдану арқылы әр оқушының жеке басының әлеуетті мүмкіндіктерін есепке алу мен дамытуды қамтитын **жеке тұлғаға бағытталған тәсіл**;

- оқушының өзіндік іс-әрекетін ұйымдастыру жағдайында адамның мүмкіндіктері мен қабілеттерін неғұрлым толық анықтауға бағытталған **іс-әрекетке негізделген тәсіл**;

- білім беру қызметін бағалау жағдайында қолайлы, жайлы психологиялық жағдай жасау арқылы ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балалардың әлеуметтік-психологиялық денсаулығын сақтау және нығайту міндеттерін шешуді қамтамасыз ететін **денсаулық сақтау тәсілі** [9].

Аталған тәсілдемелерді іске асыратын педагогикалық шарттар келесі аспектілерден тұрады:

- оқу жетістіктерін бағалауда қызметтік формада сипатталған, оқушыларға қолжетімді әрі түсінікті көрсеткіштер бойынша анықталған, оқушы үшін шынайы және тұлғалық маңызды критерилерді қолдану;

- бағалау процесінде көрсетілген көрсеткіштерге сәйкес келетін түрлі деңгейдегі және үлгідегі тапсырмаларды қолдану;

- оқушылардың өз жеке оқу жетістіктерін шынайы таңдауын қамтамасыз ету және осы таңдауына қолдау көрсету.

Бағалау кезінде аталған жағдайларды іске асыру білім алушының ашылуына, оның танымдық белсенділігінің деңгейін, оқу мотивациясын арттыруға, эмоционалды тепе-теңдікті сақтауға және өз мүмкіндіктеріне деген сенімділікке ықпал етеді.

Міндетті түрде критериалдық бағалау жүйесі ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балалардың мүмкіндіктеріне бейімделуі тиіс, олардың ерекшеліктері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отыра дайындалуы қажет.

Критериалды бағалау тұтас педагогикалық процестің құрамдасы болып табылады және оны тек осындай тұжырымдамада қарастыру қажет. Баға оқушылармен оқу процесінің сапасын арттыру мақсатымен анағұрлым ұтымды әдістерді таңдау үшін қажетті кері байланысты қамтамасыз етеді.

Баға оқушыларды «сұрыптау» құралы емес, бейімделген болуы тиіс. Инклюзивті мектепте баға шынайылық, ақпараттылық, кері байланысты қамтамасыз ету сияқты критерилерге сәйкес болуы тиіс.

Бағалаудың кез келген әдістері мен технологиялары оқушы мүгедектігінің нақты түрін немесе мәселесін ескеруі тиіс. Бұл бейімдей оқытуды да: инклюзивті оқыту педагогтен оқыту стратегиясының үлкен жинағы мен әдістерін меңгеруді талап етеді. Бұл көпшілік мектепке ғана емес, сонымен қатар дамуында мүмкіндіктері шектеулі және ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балаларды оқытудың арнайы әдістерін білдіреді. Ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар оқушылардың оқу нәтижелері мектептік білім

берудің барлық кезеңдерінде білім, білік және дағдылармен шектеле алмайды, оқыту мақсаты тұлғаның білімі, тәжірибесі мен құндылығына негізделген жалпы қабілет сияқты құзыреттіліктің қалыптасуы болуы тиіс [10].

Құзыреттіліктер білім, білік, дағдыларға қайшы келмейді, құзыреттіліктер бұларды саналы пайдалануды көздейді. Құзыреттілік тәсілдемесін ескере отырып білім беру процесін жетілдіру, оқушыларды алған білімдері мен біліктерін нақты оқу және өмірлік жағдайларда қолдануға үйрету.

Құзыреттілік оқушының жеке оқуының кіріктірілген нәтижесі ретінде олардың мағыналық, іс жүргізу және дәлелдемелік компоненттерді меңгеруі негізінде қалыптасады, оның деңгейі бағалау процесінде көрсетіледі [11].

Білім алушылардың білімдерін бағалаудың негізгі функциялары:

- **бақылаушылық** – мұғалімге оқу материалын сәйкесінше жоспарлауға және баяндауға мүмкіндік береді, оқушының жаңа материалды игеруге дайындығын, әрбір оқушының жетістіктері деңгейін анықтайды;

- **оқытушылық** – білімдерін қайталау, нақтылау және тереңдетуге, оларды жүйелеуге, біліктері мен дағдыларын жетілдіруге ықпал етеді;

- **диагностикалық-түзетушілік** – оқушыда оқыту процесінде туындайтын қиындықтардың себептерін анықтайды; игерілген білімдегі кемшіліктерді анықтаса, оларды жоюға бағытталған түзетулерді енгізеді;

- **ынталандырушы-себепшілік** – оқытудың оң себептерін қалыптастырады;

- **тәрбиелеушілік** – жауапты және шоғырланған жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруға, бақылау және өзін-өзі бақылау әдістерін қолдануға, оқу іс-әрекетінің рефлексиясына ықпал етеді [12].

Оқушының дамуына бағаның әсері әртүрлі болуы мүмкін, ол көп функцияға ие болуы мүмкін. **Баға келесідей болуы мүмкін:**

а) бағдар беруші – оқушының ақыл-ой жұмысына әсер етеді, ол белгілі бір жұмыс процесін түсінуге және өз білімін түсінуге ықпал етеді;

б) ынталандырушы – табысты немесе сәтсіздікті сезіну, шағымдар мен ниеттерді, әрекеттер мен қатынастарды қалыптастыру арқылы оқушының тиімді ерікті саласына әсер етеді;

в) тәрбиелеуші, мұнда психикалық жұмыс қарқынының «үдеуі немесе баяулауы», сапалы өзгерістер, алдыңғы тәжірибе мен адамның көзқарастарын қоршаған әлем объектілерін қабылдауға әсер ету құрылымының өзгеруі, яғни интеллектуалды тетіктердің өзгеруі орын алады.

Бағалау оқушының жеке басына тұтастай әсер етеді. Педагогикалық бағалау мектепте сынып пен оқушы арасындағы қарым-қатынас пен пікірдің өзгеруіне әсер етеді [12].

Педагогикалық саралауға сәйкес ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар білім алушыларды оқытудағы сараланған, деңгейлік тәсіл білім алушылардың жетістіктерін бағалау кезеңін қоса алғанда, тұтас білім беру процесінің барлық кезеңдерінде іске асырылуы тиіс.

Бағалау жүйесін, әсіресе инклюзивті білім беру жағдайында жұмысқа қабілетті қылып, мына төмендегілерді орындай алатындай етіп жетілдіру қажет:

- оқушы оқу материалын қаншалықты табысты игергенін немесе практикалық дағдыны қалыптастырғанын анықтауға мүмкіндік беру;

- танымдық қызметінің әр саласында оқушының табыстары динамикасын көрсету;

- мадақтаушы, дамытушы, оқушылардың өзін-өзі бағалауына ықпал ететін тетікті негізге алу;

- «мұғалім – оқушы», «ата-ана – сынып жетекшісі», «әкімшілік – педагогикалық ұжым» байланысын көздеу.

Бұл оқу үдерісінің қалыптасуына жүйелі көзқарасты қалыптастырады, яғни оның тұтастығын білдіреді.

Ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар оқушылар үшін оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесін қалыптастыру барысында келесі ерекшеліктер:

- оқу процесінің тұтастығын қамтамасыз ету (пәндік бағалау, пәнаралық және білім деңгейлеріне өту аралығындағы тұлғалық қалыптасуы);

- бағалау критерийлерін әзірлеуге біртұтас көзқарас, яғни жалпы білім беру жүйесі мен түзете дамыту жұмыстарының үйлесімділігін сақтау;

- бақылау және бағалау әрекетіне білім алушыларды белсенді қатыстыру;

- оқу мазмұнын игеру процесінде тәжірибелік және танымдық тапсырмаларды орындауда танытқан қабілеттерін жүйелі бағалау;

- білім алуда арнайы қажеттіліктері бар оқушылардың оқу жетістіктерінің динамикасын бағалау;

- білім сапасының артуын қамтамасыз ету мақсатында ішкі және сыртқы бағалау тетіктерін үйлестіру;

- білім алушылардың оқу жетістіктерін қорытынды бағалау мен аттестаттауда дербестікті сақтау және білім жүйесінің даму тенденциялары мен білім деңгейін сараптауда, басқа да аттестаттау мақсаттарында тәуелсіз бағалауды ұстану;

- жоспарланған жұмыстардың нәтижесін қалыптастыруға және деректерді ұсыну барысына қажетті деңгейде көңіл бөлу;

- оқушылардың жеке оқу жетістіктерінің динамикасын сипаттайтын жинақтаушы бағалау жүйесін (портфолио) қолдану;

- стандартты жазбаша немесе ауызша бағалау әдістерімен қатар, практикалық жұмыс, жобалау, шығармашылық жұмыс, өзін-өзі бағалау, бақылау және тағы басқа тәсілдерді қолдану ескерілуі тиіс [13].

Сондықтан ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар оқушылар мен білім алуда жеке қиындықтар туындаған оқушылар үшін оқу жетістіктерін бағалау тапсырмаларын бейімдеу келесі мәселелерді қамтуы қажет:

- тұжырымдар мен анықтамалардың мазмұнын және грамматикасын жеңілдету;

- көпбірлікті нұсқаулықтарды шағын бірлікті қадамдарға бөлу арқылы тапсырманың орындалуын жеңілдету;

- тапсырмаға берілген жазбаша нұсқаулықтардан бөлек, қажеттілігіне қарай, мұғалім тапсырманы қосымша дауыстап, мағынасын келтіре отырып, баяу оқып беру;

- тапсырманың мәтінін ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар оқушылардың жеке ерекшеліктеріне сәйкес бейімдеу (үлкейтілген шрифт, тапсырмаларды бөліп беру және т.б.);

- қажеттілігіне қарай жеке дара көмек көрсету: ынталандыру (мақұлдау, эмоциялық қолдау), ұйымдастырушылық (назарын қарата білу, зейінін жұмысқа аудару, өзін-өзі бағалау қажеттігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырмаға берілген нұсқаулықты түсіндіру);

- тапсырманы орындауға берілген уақытты ұзарту;

- сабақ барысында баланың шаршауы, жалығуы байқалған жағдайда, қысқа мерзімді (10-15 мин) сергіту сәттерін ұйымдастыру;

- педагог тарапынан теріс көзқарастың болуына жол берілмейді, білім алушының эмоциялық күйзеліске түсуінің алдын алу қажет [14].

Бағалау жүйесі оқудағы негізгі мәселелерді анықтаудың және кері байланысты жүзеге асырудың негізгі құралы болып, сонымен қатар тұтас алғанда білім беру процесінің негізіне салынған қағидаттарды анағұрлым анық бейнелейді. Білім алушылар жетістіктерін бағалауда ең маңызды құрал бола тұра, бағалау жүйесі білім беру процесін жетілдіруді жалғастыру үшін объективті және тиімді болуы тиіс.

Мүмкіндіктері шектеулі балалардың білімділік жетістіктерін бағалауда бағалау жүйесі осындай балалардың оқудағы жетістіктерін ғана объективті көрсетіп қоймай, мүмкіндіктері шектеулі балаларды білім беру процесінде қолдау бойынша келесі әрекеттердің жоспарын құру үшін негіз болуы тиіс.

Одан басқа, мүмкіндіктері шектеулі балалардың оқу жетістіктерін бағалауда білім алушылардың психикасына мейлінше ұқыптылықпен қарап, оларды зақымдайтын жағдайларға жол бермей, мүмкіндіктері шектеулі балалардың психологиялық даму ерекшеліктерін ескеру қажет. Жалпы білім беретін ұйымдарда ағымдағы және қорытынды оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесі оқушылардың функционалдық сауаттылықтарының даму процесіне сәйкес болу қажет және оқу әрекетінің барлық түрлерінің нәтижесін, оқу материалын меңгерудің процессуалдық жағы мен оқушылардың жеке және тұлғалық сапаларының көрінуін ескеру қажет [14].

2 БАСТАУЫШ МЕКТЕПТІҢ ОҚУ ПӘНДЕРІНІҢ БЖБ ЖӘНЕ ТЖБ САРАЛАНҒАН ТАПСЫРМАЛАРЫН БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЕРЕКШЕ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ МЕН ЖЕКЕ МҮМКІНДІКТЕРІН ЕСКЕРЕ ОТЫРЫП ДАЙЫНДАУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

Қазақстанда инклюзивті білім беруді дамытудың қолданыстағы нормативтік құқықтық базасы негізгі постулатқа негізделген – білім алушының жеке ерекшеліктеріне және білім беру қажеттіліктеріне білім беру ортасын бейімдеуді қамтамасыз ететін педагогикалық тәсілдемені ескере отырып, олардың тұратын жері бойынша барлық білім алушылар үшін тең білім беру мүмкіндіктерін қамтамасыз ету.

ҚР «Білім туралы» Заңында сапалы білім алу құқықтарының теңдігін көздейтін білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың мәні мен қағидаттары; білім беру жүйесін дамытудың басымдылығы; әрбір адамның зияткерлік дамуын, психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, халыққа барлық деңгейдегі білімнің қолжетімділігі ашылған.

Мәселен, 1-бапта екі маңызды ұғымға анықтамалар берілген:

19-3) *ерекше білім беруді қажет ететін адамдар (балалар)* – денсаулығына байланысты білім алуда ұдайы немесе уақытша қиындық көріп жүрген, арнайы, жалпы білім беретін оқу бағдарламалары мен қосымша білімнің білім беру бағдарламаларын қажет ететін адамдар;

21-7) *инклюзивті білім беру* – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке-дара мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс;

8-бапта «Мемлекет инклюзивті білім берудің мақсатын іске асыра отырып, білім берудің барлық деңгейінде даму мүмкіндіктері шектеулі азаматтарға олардың білім алуына, дамуындағы ауытқуды түзетуіне және әлеуметтік бейімделуіне арнайы жағдайлар жасауды қамтамасыз етеді» делінген. 56-бапта «Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары инклюзивті білім беру ескеріле отырып әзірленеді» делінген [15].

«Орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары үшін білім алушылардың үлгеріміне ағымдағы бақылауды, оларды аралық және қорытынды аттестаттауды өткізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2008 жылғы 18 наурыздағы №125 бұйрығына сәйкес.

жиынтық бағалау – белгілі бір оқу кезеңін (тоқсан, оқу жылы), сондай-ақ оқу бағдарламасына сәйкес бөлімдерді (ортақ тақырыптарды) оқып аяқтағаннан кейін өткізілетін бағалау түрі.

Жаңартылған орта білім мазмұны бойынша білім алушылардың үлгеріміне ағымдық бақылау жүргізудің тәртібі 3-тарауына сәйкес:

14. Білім алушылардың үлгеріміне ағымдық бақылауды тоқсан, бөлім (ортақ тақырып) аяқталғаннан кейін оқу материалдарының мазмұнын меңгеру

деңгейін анықтау және қадағалау үшін жиынтық бағалау нысанында педагогтер жүргізеді.

Жиынтық бағалау үшінші тоқсаннан бастап 1-сыныптарда, бірінші тоқсаннан бастап 2-11 (12) сыныптарда жүргізіледі.

14-1. Бөлім/ортақ тақырып бойынша жиынтық бағалау (бұдан әрі – БЖБ) нәтижесі бойынша білім алушыларға тоқсандық оқу жетістіктерін бағалау кезінде ескерілетін балдар қойылады.

14.2. БЖБ үшін максималды балды, БЖБ өткізу нысаны (бақылау, практикалық немесе шығармашылық жұмыс, жоба, ауызша сұрау, эссе) мен сабағын және БЖБ орындау уақыты реттелмейді.

БЖБ үшін максималды балл 1-4 сыныптарда кемінде 7 және 15 балдан артық емес, 5-11 (12) сыныптарда кемінде 7 және 20 балдан артық емес болуы керек.

14-3. БЖБ және тоқсандық жұмыс үшін жиынтық бағалауға (бұдан әрі – ТЖБ) қойылатын қорытынды балды қою кезінде қолмен жөнделген жер, сондай-ақ оқу тапсырмалары мен есептер шарттарын ресімдеу сапасы есептелмейді.

14-4. Аптасына 1 сағат оқу жүктемесі кезінде БЖБ қажет болған жағдайда бөлімдерді біріктіре отырып тоқсанына екі реттен артық жүргізілмейді, қорытынды баға жартыжылдыққа қойылады.

14-5. БЖБ тоқсанына үш реттен артық өткізілмейді. Бөлімдер/ортақ тақырыптар тоқсанына төрт және одан да көп бөлімдерді/ортақ тақырыптарды оқып-зерделеген жағдайда тақырыптардың ерекшеліктерін және оқыту мақсаттарының санын ескере отырып біріктіріледі. Оны екі кезеңде өткізуге болады.

14-6. Оқу пәндерінің күрделілік деңгейін есепке ала отырып, бір күнде үштен артық ТЖБ өткізуге болмайды. ТЖБ тоқсан аяқталатын соңғы күні өткізілмейді. Бір оқу пәні бойынша БЖБ мен ТЖБ бір күнде өткізілмейді.

14-7. Үйде оқитын білім алушыларды бағалау кезінде педагог үйде оқитын білім алушылардың оқу жүктемесін және олардың оқып-зерделеген оқу материалын ескере отырып, сараланған және/немесе жеке тапсырмаларды әзірлейді.

14-8. Ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар білім алушыларды бағалау кезінде мұғалім сараланған және/немесе жеке тапсырмаларды қолданады, сондай-ақ білім алушының ерекшеліктерін есепке ала отырып, оның ішінде жеке оқу бағдарламаларын іске асыру кезінде бағалау критерийлеріне өзгерістер енгізеді.

14-9. Карантин жағдайларында, әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларда тоқсанға бір БЖБ, тоқсанның соңында ТЖБ өткізіледі.

15. «Өзін-өзі тану», «Көркем еңбек», «Музыка», «Дене шынықтыру», «Кәсіпкерлік және бизнес негіздері», «Графика және жобалау», «Алғашқы әскери және технологиялық даярлық», «Қоғам және дін, бастауыш сыныпқа

арналған «Ақпараттық-коммуникативтік технология» пәндері бойынша жиынтық бағалау өткізілмейді.

Тоқсан/жарты жыл және оқу жылының соңында «Өзін-өзі тану», «Көркем еңбек», «Музыка», «Дене шынықтыру», «Кәсіпкерлік және бизнес негіздері», «Графика және жобалау», «Алғашқы әскери және технологиялық даярлық», «Қоғам және дін», бастауыш сыныпқа арналған «Ақпараттық-коммуникативтік технология» пәндері бойынша «есептелінді» («есептелінген жоқ») деген белгі жазылады.

15-2. Қысқартылған оқу жүктемесі бар Үлгілік оқу жоспарларын таңдаған жағдайда БЖБ саны 14-4-тармаққа сәйкес жүргізіледі.

16. Жиынтық бағалау тапсырмалары білім алушылармен орындалады және «Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8424 болып тіркелген) оқу бағдарламасына сәйкес олар өткен материалдарды қамтиды.

17. Формативті және жиынтық бағалау тапсырмаларын педагог өзі дайындайды.

18. Тілдік пәндерден жиынтық бағалау сөйлеу әрекетінің төрт түрі бойынша жүргізіледі (тыңдалым (тыңдау), айтылым, оқылым, жазылым). Тыңдалым (тыңдау) және айтылым дағдыларын бағалау жиынтық бағалауды өткізу жоспарланған аптаның ішінде сабақтың барысында жүргізіледі.

19. Білім алушылардың тоқсандағы оқу жетістіктерінің нәтижелері бойынша жазбаша түрде өткізілетін жиынтық бағалауда объективтілік және ашықтықты қамтамасыз ету үшін модерация жүргізіледі.

Модерация қорытындысы бойынша білім алушылардың өзгертуге жататын жиынтық жұмыстарының тоқсандық балы қайта тексеріледі. Модерация қорытындысы бойынша қойылатын жиынтық жұмыс балы жоғарылатылып, сол сияқты төмендетіліп те қойылады.

20. Білім алушылар (денсаулық жағдайына байланысты, жақын туыстарының қайтыс болуы, қолайсыз метеожағдайларға байланысты, барлық деңгейдегі жарыстарға, конференцияларға, олимпиадаларға және ғылыми жобалар конкурстарына қатысу) болмаған жағдайда жиынтық бағалауды жеке кесте бойынша тапсырады.

20-1. Карантин жағдайларында, элеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларда БЖБ мен ТЖБ қашықтан білім беру технологияларын қолдана отырып ұйымдастырылады.

21. Бөлім (ортақ тақырып) және тоқсан бойынша жиынтық бағалау қорытындысы болмаған жағдайда білім алушы уақытша аттестаттаудан өтпеген болып есептеледі.

22. Ағымдағы жылғы білім алушылардың жиынтық жұмыстары мектепте күнтізбелік бір оқу жылы сақталады.

23. Білім алушылардың жиынтық бағалау нәтижелері балл түрінде (қағаз/электрондық) журналға қойылады және осы Қағидаға 1-қосымшаға сәйкес балды бағаға ауыстыру шәкілі бойынша тоқсандық және жылдық бағаға ауыстырылады.

24. Жиынтық бағалау қорытындысы бойынша ақпарат білім алушыларға және ата-аналарға немесе баланың заңды өкілдеріне қағаз түрінде немесе электронды нұсқада беріледі.

25. Тоқсандық баға бөлім (ортақ тақырып) және тоқсан бойынша жиынтық бағалау қорытындысының негізінде 50%-да 50% пайыздық арақатынаста қойылады.

26. 1-сыныпта жылдық баға жиынтық бағалау нәтижесінің негізінде 3 және 4-тоқсандардың қорытындысы бойынша қойылады.

Психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңес беру қорытындысымен сол сыныпта қайтадан оқытуға ұсыныс берілген және/немесе баланың ата-анасының немесе заңды өкілдерінің келісімімен орнында қалдырылатын білім алушыларды қоспағанда 1-сынып білім алушысы оқу жылын қайта оқуға орнында қалдырылмайды.

27. 2-11 (12) сынып білім алушыларының пәндер бойынша жылдық бағалары жақын бүтіндікке дөңгелектеу арқылы тоқсандық бағалар жиынтығының орташа арифметикалық мәні ретінде қойылады және қорытынды баға болып табылады.

Оқу жылының қорытындысы бойынша аралық аттестаттау жүргізілмейді.

28. Бір немесе екі пәннен «2» бағасын алған 2-8 (9) және 10 (11) сынып білім алушылары үшін мектеп жасаған кестеге сәйкес жүргізілетін оқу жылындағы материал мазмұнын қамтитын жиынтық бағалау оқу жылына ұйымдастырылады.

Қорытынды баға жақын бүтіндікке дөңгелектеу арқылы жылдық баға мен қосымша жиынтық бағаның орташа арифметикалық мәні арқалы қойылады.

Үш немесе одан да көп пәннен «2» бағасын алған 2-8 (9) және 10 (11) сынып білім алушылары қайта оқуға орнында қалдырылады.

«3», «4», «5» бағаларын алған 2-8 (9) және 10 (11) сынып білім алушылары келесі сыныпқа көшіріледі.

29. Бір немесе екі оқу пәнінен қайта «2» бағасын алған 2-8 (9) және 10 (11) сыныптардың білім алушылары, осы пәндерден қосымша жиынтық бағалаудан өткізіледі.

Қорытынды баға жақын бүтіндікке дөңгелектеу арқылы жылдық баға мен қосымша жиынтық бағаның орташа арифметикалық мәні арқалы қойылады. Қосымша жиынтық бағалау жаңа оқу жылының басына дейін өткізіледі.

Қосымша жиынтық бағалаудан «2» деген баға алған жағдайда, білім алушы сол сыныпта оқуға орнында қалдырылады.

30. Тоқсандық, жылдық және қорытынды бағаларды қайта қарауға рұқсат берілмейді.

31. Оқушылар бір мектептен екінші мектепке ауысқан кезде, оқу жылы көлеміндегі оның жиынтық бағалау нәтижесі (бөлім (ортақ тақырыптар) және

тоқсан үшін жиынтық бағалаудың максималды балы және білім алушының қорытынды балдары) электронды (қағаз) журналдан жазба арқылы ресімделіп, директор және мектеп мөрімен расталып, оқушының жеке іс қағазымен беріледі [16].

БЖБ және ГЖБ сараланған тапсырмаларын әзірлеу бойынша ұсынымдарды ұсынбастан бұрын дифференциация ұғымын және оның қазіргі мектептің білім беру процесінде қажеттілігін нақтылау қажет.

Дифференциация (саралау) сөзі латын тілінің *differentia* сөзінен шыққан және айырмашылық, бөлу, саралау деген мағыналарды білдіреді. Оқу процесінде не саралануы мүмкін? Оқыту процесі әртүрлі болып құрылатын білім алушылардың жеке топтары сараланады, дәлірек айтқанда ерекшеленеді. Саралау қажеттілігі білім алушыларда бар айырмашылықтардан туындайды. Сынып-оқу жүйесі жағдайында саралау жүрмесе, оқыту процесі барлық білім алушылар үшін бірдей ұйымдастырылады және олар үшін әртүрлі тиімді болады.

Педагогтерге білім алушыларда зияткерлік қабілеттері, білім алу қабілеттері әртүрлі екендіктерін ескеру қажет. Мысалы: кейбір білім алушылар жаңа материалды өте тез меңгерсе, кейбіреулері әлдеқайда көп уақыт қажет етеді және материалды бекіту үшін сәйкесінше көп қайталауды қажет етеді. Кейбір білім алушылар үшін жаңа ақпаратты есту арқылы қабылдау оңайырақ болса, кейбір білім алушылар үшін көру арқылы қабылдау әлдеқайда жеңілірек. Жақсы дамыған логикалық ойлау қабілеті бар және жаратылыстану-математикалық бағыттағы пәндерді жақсы меңгеретін, бірақ гуманитарлық пәндерге бейімділік пен қызығушылық танытпайтын білім алушылар кездеседі. Сонымен қатар жақсы дамыған бейнелі ойлау қабілеті бар, кез келген нәрсені терең сезінетін, бірақ математиканы, физиканы, химияны сүймейтін білім алушылар болады. Осы секілді әртүрлі индивидтерді бірдей тәсілмен оқытқан жағдайда, білім беру процесі сапасының жоғарылығы жөнінде айту қиынға соғады.

Оқытуды дифференциациялау оқу процесін жеке тұлғаның жеке ерекшеліктерін есепке алу негізінде ұйымдастыруға, барлық білім алушылардың білім беру мазмұнын меңгеруін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Бұл ретте жеке ерекшеліктері ұқсас әрбір білім алушылар тобы өз жолымен жүреді. Саралау жағдайында оқыту процесі білім алушылардың танымдық қажеттіліктеріне, олардың жеке ерекшеліктеріне барынша жақын болады.

Осылайша, оқыту процесін саралаудың мақсаты – әрбір білім алушыға оның қабілеттерін, бейімділігін барынша дамыту, жалпы білім беру мазмұнын меңгеру процесінде танымдық қажеттіліктері мен мүдделерін қанағаттандыру үшін жағдай жасауды қамтамасыз ету.

Дифференциацияны түсінуде үш негізгі аспектіні бөліп көрсетуге болады:

1. білім алушылардың жеке ерекшеліктерін есепке алу;
2. білім алушыларды осы ерекшеліктер негізінде топтастыру;
3. топтардағы оқу процесінің вариативтілігі.

Білім алушылардың жеке ерекшеліктерін есепке алу аспектісі саралауға да және дараландыруға тән. Дифференциалды оқытудың ерекшелігі – білім алушылар тобына тән жеке ерекшеліктерді есепке алу және осы топтарда вариативті оқу процесін ұйымдастыру

Дараландыру – оқу процесі топтарды емес, әр білім алушының ерекшеліктерін ескере отырып құрылатын дифференциацияның шекті нұсқасы.

Дифференциация деп жеке тұлғаның жеке-типологиялық ерекшеліктері (қабілеттері, мүдделері, бейімділігі, зияткерлік қызметтің ерекшеліктері және т.б.) есепке алынатын оқу процесін ұйымдастыру тәсілі түсініледі. Дифференциация дидактикалық жүйе элементтері (мақсаты, мазмұны, әдістері, формалары, нәтижелері) әртүрлі білім алушылар топтарын құрумен сипатталады.

Қазіргі педагогикалық әдебиетте вариативтілік ұғымы жиі кездеседі, кейде дифференциация ұғымымен араласады. Егер мазмұнның өзгеруі білім алушылардың жеке-типологиялық ерекшеліктеріне байланысты болса, сараланған оқыту туралы айту заңды. Бұл жағдайда әрбір білім алушылар тобы осы топқа қажетті фрагменттермен байытылған инвариантты мазмұнды меңгереді.

Егер білім беру мазмұнының өзгеруі мұғалімнің, әдіскердің қалауымен, олардың оқу пәніне қатысты көзқарастарына байланысты болса, онда әңгіме білім берудегі вариативтілік туралы болып отыр, бірақ дифференциация туралы емес.

Педагогикалық әдебиетте жеке тұлғаға бағытталған оқыту термині де жиі қолданылады. Осы жерде дифференциацияның оған қандай қатысы бар деген сұрақ туындайды? Дифференциация жеке тұлғаға бағытталған оқытуды жүзеге асырудың бір құралы болып есептеледі.

Жеке тұлғаға бағытталған оқыту индивидтің субъектілік тәжірибесін, оның қалауы мен құндылықтарын ескере отырып, жеке білім беру траекторияларын құруды, оқыту процесінде білім алушының жеке функцияларын өзектендіруді көздейді. Білім беру процесінің орталығына жеке тұлға қойылады, білім беру мақсатына өзін-өзі анықтау, өзін-өзі ашу, тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыруын қамтамасыз ету қажеттілігі кіреді. Сараланған оқыту жеке тұлғаның даралығын ашуға, қабілеттері мен бейімділігін анықтауға ықпал етеді, жеке таңдау функцияларын өзектендіруді көздейді. Білім беру процесінің орталығына жеке тұлға қойылады, білім беру мақсатына өзін-өзі анықтау, өзін-өзі ашу, тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыруын қамтамасыз ету қажеттілігі кіреді. Сараланған оқыту жеке тұлғаның даралығын ашуға, қабілеттері мен бейімділігін анықтауға ықпал етеді, жеке таңдау функцияларын өзектендіруді көздейді.

Саралаудың нақты көріністерін біз белгілі бір түрлерге біріктірілетін және түрлі деңгейлерде іске асырылуы мүмкін сараланған оқыту нысандары деп атаймыз.

Дифференциацияның түрлері белгілі бір жағдайда ескерілетін білім алушылардың жеке-типологиялық ерекшеліктеріне қарай анықталады.

Дәстүрлі түрде сараланған оқытудың мынадай түрлері ерекшеленеді: жалпы және арнайы қабілеттері бойынша, қызығушылығы, бейімділігі бойынша, жобаланатын мамандығы бойынша.

Сараланған оқыту түрлерін бөлудің мәнін білдіретін саралаудың негіздерін неғұрлым егжей-тегжейлі қараған кезде, оларды өз сипаты бойынша *жеке* және *әлеуметтік* деп бөлуге болады.

Осылайша, білім алушылардың жалпы, арнайы қабілеттері, жеке психофизиологиялық ерекшеліктері, мүдделері бойынша саралауда тұлғалық факторлар негіз болып табылады.

Дифференциацияның түрлеріне бөлу, жалпы айтқанда, шартты болып табылады, өйткені дифференциацияның кейбір формаларында жеке-типологиялық ерекшеліктердің біреуі емес, бірнеше тобы есепке алынады.

Ұлттық белгісі, діни қатыстылығы, ата-аналардың әлеуметтік және мүліктік жағдайы бойынша саралауда бірінші кезекке әлеуметтік факторлар шығады. Жобаланып отырған мамандық бойынша дифференциация жеке (балалардың белгілі бір бейімділігі мен қабілеттерінің болуы) және әлеуметтік (қазіргі уақытта қоғамда белгілі мамандықтардың беделі) факторларды ескереді.

Дифференциация әртүрлі деңгейде жүзеге асырылуы мүмкін. Мысалы, Рональд Де Гроот дифференциацияны үш деңгейге бөлді.

Әртүрлі тәсілдер сынып ішіндегі балалардың жекелеген топтарына жүзеге асырылатын *1-шағын деңгей*. Дифференциацияның бұл деңгейі кейде ішкі немесе сынып ішіндегі деп аталады.

2-мезо деңгей – жекелеген сыныптар, профильдер, бағыттар арасында дифференциация мектеп ішінде жүзеге асырылатын мектеп деңгейі.

3-макро деңгей – мектептер арасындағы дифференциация, әртүрлі мектеп типтерін құру. 2-ші және 3-деңгей сыртқы дифференциацияны білдіреді.

Берілген дифференциацияның түріне қысқаша сипаттама беруді ұсынамыз. Жалпы қабілеттер бойынша саралаудан бастайық.

Микродеңгейде дифференциацияның бұл түрі әртүрлі деңгейдегі күрделіліктегі тапсырмалармен, мұғалімнің көмегін мөлшерлеумен, деңгейді саралаумен берілген. Мұнда білімді толық меңгеру моделі аясында топтық жұмысты жатқызуға болады. Оған тән белгі – білім алушыда кез келген пәнді оқытудың өзі үшін қажетті және жеткілікті деп санайтын деңгейін таңдау құқығы мен мүмкіндігі болуында (бірақ базалық деңгейден төмен емес). Бұл ретте мұғалім қандай да бір деңгейде шұғылдана отырып, білім алушылардың меңгеруі тиіс оқу материалының мазмұнын нақты көрсетеді және кезекті тақырыпты оқып-үйренудің алдында білім алушыларды қол жеткізуге тиіс нәтижелермен таныстырады. Айта кету керек, дифференциацияның осы түрінің негізінде білім алушылардың жалпы қабілеті ғана емес, олардың мүдделері де жатыр. Білім алушы оның тереңдігін зерттеуге қабілетсіз болғандықтан емес, оның мүдделері басқа танымдық салаға жататындықтан, оның ең төменгі деңгейін таңдай алады.

Ішкі дифференциацияның нысаны – білім алушылардың білімді толық меңгеру моделі бойынша топтық жұмысы. Тақырыпты базалық мазмұн деңгейінде зерделеп, сынақ тапсырғаннан кейін білім алушылардың екі тобы анықталады: мазмұнды меңгерген білім алушылар – олармен зерттелген материалды кеңейту бойынша жұмыстар ұйымдастырылады және мамзұнды меңгермеген білім алушылар – олармен білімдердегі пайда болған олқылықтарды жою бойынша жұмыстар жүргізіледі.

Енді мезодеңгейде жүзеге асырылатын білім алушылардың жалпы қабілеттері бойынша саралауға жүгінеміз. Дифференциацияның осы түрінің түрлеріне гимназиялық, жалпы білім беретін, түзету-дамыту сыныптары, сондай-ақ оқытудың әртүрлі деңгейіндегі сыныптар жатады.

Әртүрлі деңгейдегі сыныптар жоғары, орта және төмен деңгейдегі сыныптарға бөлінеді.

Микродеңгейде жеке-физиологиялық ерекшеліктері бойынша дифференциация осы ерекшеліктерді оқу процесінде есепке алуды көздейді. Мұғалім оқушының жүйке процестерінің жүру жылдамдығын есепке алып оны асықтырмауы мүмкін, білім алушылардағы жадтың басым түрін ескеріп, материалдың мазмұндалуын оған бағдармен құруы мүмкін. Білім алушының жүйке жүйесінің күшін есепке алуға болады және жүйке жүйесі әлсіз білім алушы үшін қарқынды ойлау іс-әрекетінде өте жылдам болатын шаршаудың алдын алатын шараларды қарастыру қажет.

Шағын деңгейде қызығушылық пен жобаланып отырған кәсіп бойынша дифференциация білім алушылардың сабақта және сабақтан тыс іс-әрекеттерде өздерінің қызығушылықтарына, жобаланатын мамандығына байланысты шығармашылық зерттеу тапсырмаларын орындауын көздейді. Бұл зерттеу жобалары бойынша топтық жұмыс, модельдер, макеттер жасау, тәжірибе, эксперименттер қою болуы мүмкін.

Қызығушылығы бойынша саралауда мезодеңгейде жекелеген пәндерді тереңдетіп оқытатын сыныптар және өзара байланысты пәндер (мысалы, математикалық сыныпта математика, информатика) тереңдетілген оқытылуымен ерекшеленетін бейіндік сыныптар бөлінеді, бейініне сәйкес келетін арнайы пәндер, арнайы курстар енгізіледі.

Жеке қабілеттер бойынша дифференциация білім алушылардың қабілеттері бойынша қандай да бір пәндерге қатысты ерекшеліктерін қарастырады: кейбір білім алушылар гуманитарлық пәндерге, кейбіреулері – нақты ғылымдарға; кейбір білім алушылар – тарихи пәндерге, кейбіреулері – биологиялық және т. б. пәндерге бейім болады.

Егер білім алушылардың қызығушылықтары бойынша сараланған сыныптарды қалыптастыру тәжірибесіне жүгінсек, онда білім алушылардың қызығушылығы мен тілегі ғана емес, сонымен қатар олардың осы пәндерді оқу қабілеті де ескеріледі.

Бастауыш мектеп үшін білім алушыларды сыныптан тыс саралау өзекті болып табылады. Сынып ішіндегі саралаудың ең көп тараған түрі білім алушылардың түрлі күрделілік деңгейіндегі тапсырмаларды орындауы болып

табылады. Бұл ретте білім алушылар мазмұнның әртүрлі фрагменттері арасында жақын немесе алыс байланыс орнату қажет болған кезде өткен материалды тарту есебінен қиындау болуы мүмкін. Тапсырмалардың күрделенуі жұмыс түрлерінің күрделенуі, тапсырманы орындау кезінде қажетті шығармашылық қызмет деңгейін күшейту есебінен де жүргізілуі мүмкін. Мысалы, қарапайым деңгейде білім алушыларға оқулықтағы параграфты оқу, негізгі ой-пікірлерді бөліп көрсету; неғұрлым күрделі деңгейде – параграфты оқу, оған жоспар мен сұрақтар жасау, ең күрделі деңгейде – параграфты оқу, оған аннотация мен рецензия беру ұсынылады.

Бастауыш мектепте балалар әдебиеті туындыларымен жұмыс істеу кезінде білім алушыларға сараланған тапсырмалар келесідей болуы мүмкін: ең төмен деңгейде білім алушылар тобы шығарманы мәнерлеп оқиды; неғұрлым жоғары деңгейде – оқылған материалды баяндайды; ең жоғары деңгейде – топ мультипликатормен жұмыс істейді немесе үзіндіні сахналайды.

Мұғалімдер екі топқа біріктіруге болатын оқу процесіне сараланған тапсырмаларды қосудың әртүрлі тәсілдерін қолданады:

- бірінші: мұғалім әрбір білім алушыға тапсырма бере алады;
- екіншісі: білім алушылар тапсырманы өздері таңдай алады.

Білім алушылардың тапсырмаларын өз бетінше таңдауға дайындау қажет. Бірінші кезеңде мұғалім әрбір тапсырманың күрделілігі туралы әңгімелейді, білім алушыға қандай да бір тапсырма таңдауға кеңес береді; екінші кезеңде – тапсырмалардың күрделілігі туралы әңгімелейді, бірақ білім алушылардың өздері таңдайды. Мұғалім олардың таңдауын түзетеді. Қорытынды кезеңде білім алушылар тапсырманың күрделілігін өздері бөледі және өздері таңдайды. Мұндай жұмыс білім алушылардың тиісті талап деңгейіне барабар өзін-өзі бағалауды қалыптастыруға ықпал етеді. Өз еркімен орындау үшін тапсырмаларды білім алушыларды өздері таба алады және ұсына алады.

Сараланған тапсырмалар арасында әртүрлі бағыттағы тапсырмалар кеңінен таралған: білімдегі олқылықтарды жоятын тапсырмалар және білім алушылардың тақырып бойынша тиісті алдын ала білімдерін ескеретін тапсырмалар. Сыныпшілік дифференциацияның түрі мұғалімнің білім алушыларға көмек көрсетуі болып табылады, ол тапсырмаларды уақытша жеңілдетуді (мәтінді бөлу немесе дербес бөліктерге фрагменттеу – порция), жазбаша нұсқаулықпен тапсырмаларды (мысалы, іс-қимыл реттілігін көрсете отырып), дайындық жаттығуларымен жұмысты (әрбір дайындық жаттығулары негізгі орындау кезеңін білдіреді), суретті, сызбаны көрнекі бекіту арқылы жұмысты қамтиды.

Тапсырманы мөлшерленген көмекпен орындай отырып, білім алушы қажетті нұсқаулық материалдары бар конвертті алады, оларға тапсырма орындау барысында жүгінбеуі мүмкін. Бұл жағдайда мөлшерленген көмек көлемін білім алушының өзі анықтайды.

Білім алушылардың жалпы қабілеттері бойынша сыныпшілік дифференциацияның түрі ресейлік авторлар В.В. Фирсов, В.А. Орлов, В.М. Монахов жасаған деңгейлік дифференциация болып табылады.

Авторлар оқыту барысында мұғалімнің оқу материалының мазмұнына әрдайым барынша бағдарланғанын негізге алады. Егер білім алушы осы максимумды толық игерсе, оның білімі 5 балмен бағаланды, егер кішігірім қателер болса – 4 балл және т.б. Адал оқушы білімді барынша меңгеруге тырысты. Бұл, әрине, білім алушының шамадан тыс жүктемесін тудырды, өйткені ол барлық пәндер бойынша барынша білімді меңгеруді мақсат етті.

Деңгейлік дифференциация идеясының авторлары оқыту процесінде ең жоғарғы мазмұнға бағдарлаудан ең төменгі бағдарға көшуді ұсынды. Бұл ретте білім алушы меңгеруі тиіс минимумның нақты анықтамасы қажет, онсыз ол осы пәнді оқытуда одан әрі қозғала алмайды. Бұл ең төменгі деңгей, жалпы талаптар деңгейі, білім алушы білуі тиіс ұғымдар, заңдар, заңдылықтар тізбесі түрінде; білім алушы жауап бере білуі тиіс сұрақтар түрінде; білім алушы шеше білуі тиіс типтік есептер үлгілері түрінде анық қойылады. Сондай-ақ білім алушы жоғары деңгейде меңгеруі қажет мазмұн да анықталады.

Әрбір білім алушы оқу материалын қандай деңгейде меңгеретінін өз бетінше анықтауға. Жалғыз шарт – бұл деңгей міндетті дайындық деңгейінен төмен болмауы тиіс. Мұғалім материалды ең төменгі деңгейден жоғары деңгейде түсіндіреді. Бұл ретте мұғалім қандай да бір деңгейде шұғылдана отырып, білім алушылар меңгеруі тиіс оқу материалының мазмұнын нақты көрсетеді және кезекті тақырыпты оқып-үйренудің алдында білім алушыларды қол жеткізуге тиіс нәтижелермен таныстырады.

Егер білім алушы белгілі бір пәнді міндетті талаптар деңгейінде, ал екіншісі жоғары деңгейде (мұндайда ол қалап қана қоймайды, сонымен қатар қолынан келеді) оқығысы келсе, онда ол осындай мүмкіндіктерді иеленуі тиіс. Осылайша, деңгейді саралауда білім алушының интеллектуалды қабілеті ғана емес, оның мүдделері де ескеріледі.

Оқыту практикасына деңгейлік дифференциацияны енгізу кезінде белгілі бір пәнді оқуға қабілеті бар кейбір білім алушылар міндетті деңгейден жоғары деңгейді таңдағысы келмегені анықталды. Осындай көрініс басқа пәндерге қатысты да байқалды, яғни білім алушы бір пәнді өзге пәнді жақсы деңгейде меңгеру үшін төменгі деңгейде оқиды деп айтуға болмайды. Мұндай білім алушылардың мүдделері мектептен тыс салаға байланысты: спортпен, достарымен қарым-қатынас, музыкамен әуестенумен байланысты болды.

Деңгейлеп саралауды енгізгенге дейін осы білім алушылардың оқу жетістіктері айтарлықтай жоғары болды. Енгізілетін дифференциацияның формасын түзету қажет болды. Мұғалімдер қосымша міндет қойды — 1-сыныптан бастап балалардың жарысуға, салауатты бәсекелестікке ұмтылысын қалыптастыру. Мұғалімдер білім алушыға төмен деңгейде білім алудың ұят екендігін, өзін толыққанды жүзеге асыруға талпыну қажеттілігін түсіндіруге тырысты.

Ішкі дифференциацияның формасы – білім алушылардың білімді толық меңгеру моделі бойынша топтық жұмысы. Білімді толық меңгеру моделі білім беру қызметінде нақты мақсат қоюды болжайды: білім алушылар нені білуі керек, оқу барысында қандай құндылықтар қалыптасуы керек. Мақсаттардың технологиялылығы өте маңызды: оларға қол жеткізу тексерілуі тиіс, яғни тексеру құралдары болуы тиіс.

Белгілі бір тақырыпты материалдың базалық мазмұны деңгейінде зерделеп, сынақты тапсырғаннан кейін, оның барысында қойылған мақсаттарға жету анықталады, сынып екі топқа бөлінеді: біріншісі – тақырыпты меңгерген білім алушылар, олармен материалды кеңейтілген және тереңдетіп оқыту ұйымдастырылады, екінші топ – тақырыпты меңгермеген білім алушылар, бұл топпен мазмұнды меңгеру бойынша қосымша жұмыс жүргізіледі.

Бірінші топта күрделілігі жоғары міндеттерді шешу, стандартты емес, шығармашылық тапсырмаларды орындау, ғылыми мәселелерді талқылау, қосымша әдебиеттермен танысу бойынша жұмыс ұйымдастырылуы мүмкін. Мұндай жұмысқа бір-екі сабақ арналуы мүмкін.

Екінші топта жеткілікті меңгерілмеген білім, іс-әрекет тәсілдері пысықталады. Мұндай жұмысқа бірінші топтың білім алушылары кеңесшілер, мұғалімнің көмекшілері ретінде қосыла алады [17].

«Инклюзивті білім берудің негізгі педагогикалық технологиялары» еңбегін қарастыруды ұсынамыз, онда автор Е.В. Самсонова білім беру процесін дараландыратын технологияларға, оқытуды саралау технологияларына және инклюзивті процестегі жетістіктерді бағалау технологияларына егжей-тегжейлі сипаттама береді.

Педагогтердің назарын автор ұсынған білім беру процесін дараландыратын технологиялардың сипаттамасына аудартуды ұсынамыз.

Білім беру процесін дараландыратын технологиялар.

Сабақта оқу жұмысын ұйымдастырудың жалпы ережелері мен тәсілдерін ұстана отырып, инклюзивті ортада жұмыс істейтін мұғалім баланың танымдық іс-әрекетінің, мінез-құлқының, коммуникацияның қандай да бір ерекшеліктерімен жұмысқа қосылуының қыр-сырын есте сақтау және ескеру қажет.

Әдетте мұндай білім алушы бүкіл сыныптың қарқынына толық үлгері алмайды, тапсырмаларды оған қолжетімді деңгейде ғана, сыныптастарының тақырыптың мазмұнын меңгеру деңгейінен төмен деңгейде орындайды. Оқытуды дараландыру үшін кең мүмкіндіктерді жеке қарқынмен өтетін дербес жұмыстар қамтамасыз етеді.

Дараландыру бұл жерде білім алушылардың бірдей тапсырмалар емес, жеке ерекшеліктеріне байланысты өзгеріп отыратын тапсырмалар беру арқылы жүзеге асырылады.

Сабақта жеке жұмысты ұйымдастыру кезінде тапсырмаларды карточкада, дәптерде орындау кезінде баланың ерекшеліктерін ескеру қажет. Ғылымда білім беру процесінде пайдалануға болатын жеке ерекшеліктерді жіктеудің көп түрі бар. Мысалы, психологтар балалардың ақпаратты қабылдау тәсілдері

бойынша жеке тапсырмаларды: аудиалдар, визуалдар, кинестетиктер үшін бөлуді ұсынады.

Визуалға тапсырманы ашық, әдемі, қанық түстермен боялған суреттер салынған карточка түрінде ұсынады.

Аудиалға тапсырманы жақсы қабылдау үшін мұғалім дауыстап оқып шығу керек. Аудиалдар мәтінді бірнеше рет қайталанған кезде жақсы есте сақтайды.

Кинестетик заттармен манипуляция жасауға бағытталған тапсырмаларды орындайды. Мысалы, сандарды салыстырғанда, есептеу таяқшаларымен жұмыс істеуге болады. Мұғалім білім алушылардың қабілеттері мен білім деңгейін өзі анықтап, соған сәйкес тапсырмалар беріп, оларды «күшті» және «әлсіз» білім алушылар үшін саралап, сол арқылы білім алушының белгілі статусын, оның сыныптағы жағдайын анықтайды. Бұл орынды өзгерту, өз мәртебесін өзгерту, жоғары сатыға ауысу мүмкіндігі мұғалімдерге байланысты. Бұл жағдайда білім алушыға мұғалімнің ерікті орындаушысы – пассивті рөлі бөлінеді. Мұғалімнің білім алушының жеке ерекшеліктерін есепке алуы, оның оқу процесін жоспарлауы, нәтижелерді бағалауы білім алушының өз-өзін еркін танытуына, оқу қызметінің субъектісі болуына мүмкіндік бермейді. Бұл қарама-қайшылық түсінік тұрғысынан да, технологиялық тұрғыдан да шешілуі тиіс. Бұл қарама-қайшылықты шешу үшін баланың жеке ерекшеліктері ескерілген «жеке көзқарас» ұғымының және «оқытуды дараландыру» ұғымының арасында айырмашылық енгізіледі.

Оқытуды дараландыру – бұл оқыту процесінде баланың субъектілік ұстанымын барынша іске асыру үшін білім беру жағдайларын ұйымдастыру, яғни олардың оқытудың мақсаттары мен міндеттерін ұғыну, оқу материалын, оқу міндеттерін шешудің формалары мен әдістерін таңдау мүмкіндігі. Осылайша, белсенділік пен субъектілік мұғалімнің жағында да, білім алушының жағынан да көрініс табады. Мұғалім бұл жағдайда білім алушы мақсат қоя алуы, міндеттерді қалыптастыруы, оқу міндеттерін шешу тәсілдерін анықтауы, өзінің оқу іс-әрекетінің нәтижесін бағалай алуы үшін жағдай жасайды. Мұндай дараландыру процесі ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар бала үшін де, оның қалыпты дамып келе жатқан құрдастары үшін де маңызды. Дараландыру принципі сыныптың барлық білім алушылары үшін тең мүмкіндіктер жасауға мүмкіндік береді, осылайша практикада инклюзивтік көзқарас жүзеге асырылады.

Оқытуды саралау технологиясы

Білім беру процесіне сараланған көзқарасты іске асыру келесі факторларға негізделген: оқытудың дәстүрлі ұжымдық түрлері мен оқу материалын меңгерудің жеке сипаты арасындағы қарама-қайшылықтар; материалды меңгеруге дайындықтағы айырмашылықтар; білім алушылардың қызығушылығының әртүрлі деңгейі; оқуға деген жағымсыз қарым-қатынасты жеңу қажеттілігі және т.б. Автор Г.К. Селевко сараланған оқытуды оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру формасы ретінде қарастырады, онда мұғалім оқу процесіне маңызды жалпы қасиеттердің бар болуын ескере отырып құрылған білім алушылар тобымен жұмыс істейді [5].

Оқытудың деңгейлеп саралау технологиясы балалардың бағдарламалық материалды меңгеру деңгейімен байланысты. Бұл технологияда танымдық қызметті басқару әрбір білім алушының жеке мүмкіндіктері мен қабілеттерін шағын топтар жүйесі арқылы оқыту мақсатында жүзеге асырылады. Мұғалімнің әлсіз білім алушыға саралап көмек көрсету және қиын балалармен күшті, тиімді жұмыс істеуге көңіл бөлу мүмкіндігі пайда болады. Сыныпта оқу материалын меңгеру мүмкіндіктеріне байланысты үш топты ерекшелеуге болады.

Бірінші топқа сыныпта жақсы оқитын білім алушылар кіреді. Олар негізінен мұғалімнің фронтальды түсінігін түсінеді, оқылатын материалды есте сақтайды.

Екінші топқа бағдарламалық материалды қиын игеріп, мұғалімнің көмегін қажет ететін білім алушылар жатады. Білім алушыларға жаңадан оқитын материалды жеткіліксіз түсіну тән. Олар қосымша түсініктемені қажет етеді. Олардың дербестігі төмен. Бұл білім алушылардың материалды меңгеру қарқыны бірінші топқа жатқызылған балаларға қарағанда айтарлықтай төмен. Осы топ білім алушыларының жалпылау қабілеті де айтарлықтай төмен.

Үшінші топты бағдарламалық материалды ең төмен деңгейде меңгеретін білім алушылар құрайды. Білімді олар механикалық тұрғыда меңгереді, тез ұмытады. Олар басқа білім алушыларға қарағанда білім мен іскерліктің едәуір аз көлемін игереді. Үшінші топқа айқын психофизикалық дамымаған білім алушылар жатады.

Аталған топтардың барлық білім алушылары әртүрлі топтағы білім алушыларға көмек көрсетудің түрлі түрлерін, оқытудың әдістері мен тәсілдерін түрлі модификациялауды көздейтін дифференциалды тәсілді қажет етеді.

Білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып оқыту әр сабақта орын алады. Мысалы, Әдебиеттік оқу сабағында әртүрлі білім алушыларға баяндаудың (мазмұндаудың) әртүрлі түрлері ұсынылады: кейбір білім алушылар «мәтінге жақын» мазмұндай алса, кейбір білім алушылар суреттерге сүйеніп айтып бере алады, бірақ мүлдем түсінгенін айта алмайтын балалар болады. Бұл жағдайда мұғалімдер иллюстрацияларды-слайдтарды пайдалана алады, онда суреттерден басқа кейбір сөздері түсірілген мәтін болады. Білім алушы оларды еске алып, өз әңгімесіне қосуы керек. Осындай жұмыстардан кейін көптеген балалар суреттерге сүйеніп қайта болжауға көшеді, ал келесі мақсат – «мәтінге жақын» мазмұндау болып табылады.

Математика сабағында саралау әртүрлі деңгейдегі тапсырмаларда айқын көрінеді. Тапсырмаларды құрастыру және шешу кезінде бірінші топ білім алушыларына тапсырма құрастыру және оны шешу қажет суреттер ұсынылады. Сондай-ақ олар міндетті рәсімдеумен де айналысады. Әрине, мұғалім білім алушылардың жұмысын қатаң қадағалайды. Тапсырмаларды құрастыра алмайтын білім алушыларға мұғалім жетекші сұрақтарды қояды.

Екінші топ білім алушыларының карточкадағы суреттерден басқа, тұжырымдалған тапсырмасы болады және бұл тапсырманы шешу ұсынылады. Үшінші топқа сурет те, тұжырымдалған тапсырма және дұрыс жауап

нұсқаларына да таңдау беріледі. Екінші және үшінші топтағы балалар тапсырманы мұғалімнің көмегімен рәсімдейді немесе тақтада күшті білім алушы жұмыс істейді.

Функционалдық дифференциация технологиясы – функцияларды бөле отырып, топтарда жұмысты ұйымдастыруды білдіреді, яғни әрбір бала өз тапсырмасын орындай отырып, жалпы нәтижеге өз үлесін қосады, бұл ретте оқытудағы қиындықтары бар балаға қосымша материалдарды ұсынуға болады (мысалы, егер ұсыныс жасау қажет болса, бала алдын ала дайындалған сөздерді-карточкаларды пайдаланады, оларды қажетті бірізділікпен орналастыру керек, тапсырманы шешу кезінде – шартты дайын қысқаша жазып алу керек). Топта жұмысты ұйымдастыру баланың мүмкіндіктерін түсіну негізінде оның толық қосылуын болжайды (мысалы, ол калькуляторды пайдалана отырып есептерді тексере алады, қажетті көрнекі материал – суреттерді, тапсырманың мазмұнын бейнелейтін схемаларды таңдай алады). Мұндай топта біреу көшбасшы қызметін өзіне алады, біреу белгілі бір тапсырмаларды орындайды, біреу жұмыс уақытын қадағалайды, біреу қажетті ақпаратты іздейді, біреу материалды басқа топтарға ұсынады.

Инклюзивтік сыныптағы сабақта топтық жұмыс тиімділігінің негізгі критерийі табысқа – «кім көп және жақсы» бағдарлану емес, келісушілікке, өзара көмек көрсетуге, қолдауға, бірлескен шешімдер қабылдауға, жағдайлардан шығу білу бойынша ымыралы шешімдер шығаруға бағдарлану болып табылады.

Аралас дифференциация технологиясы (жиынтық топтар моделі) – қызығушылықтары бойынша және даму деңгейі бойынша оқытуды саралаудың екі түрінің біріккен нысаны. Оқу пәндерін оқу үшін барлық сынып параллель қайта топтастырылады. Үш жиынтық топ құрылады. Осы оқу пәніне (мысалы, математикаға) қызығушылық танытқан және осы бағытта айтарлықтай жоғары көрсеткіштері бар балалар озық деңгейдегі бір жиынтық топқа (уақытша гомогенді класс) біріктіріледі. Деңгейлік дифференциация принципі бойынша параллельдің қалған оқушыларынан (базалық стандарт тобы және күшейтілген педагогикалық қолдау тобы) тағы екінші жиынтық топ құрылады. Параллель үшін оқу бағдарламасының үш нұсқасы әзірленеді. Біріншісі қызығушылық бойынша топ шеңберінде жұмыс істейді және алдыңғы қатарлы деңгейге ие; екінші және үшінші нұсқалар бұл пән «қызықты» таңдалмаған және басты мақсаты – оқытудың міндетті нәтижелеріне қол жеткізу болып табылатын топтарда іске асырылады.

Инклюзивті тәсілде жетістіктерді бағалау технологиялары

Бағалау пәні қол жеткізілетін білім беру нәтижелері, сондай-ақ оларға қол жеткізу процесі, сондай-ақ әрбір білім алушының өзінің оқыту процесінің ерекшеліктерін ұғыну шарасы болып табылады. Бұл ретте интегралды бағалаумен қатар (жалпы, мысалы, портфолио, презентациялар, көрмелер және т.б. түрінде жүргізілетін барлық жұмыс үшін) сараланған бағалау (жекелеген аспектілердің жұмысында ажырату, мысалы, есептеу біліктерінің қалыптасуы, оқудың мәнерлілігі, жолдастарды тыңдау, сұрақтар

мен т.б. тұжырымдау және қою), сондай-ақ білім алушылардың өзін-өзі бағалауы және өзіндік талдау қолданылады.

Ағымдағы бағалау нысанын таңдау оқыту кезеңімен, оқытудың жалпы және жеке мақсаттарымен, нақты оқу міндеттерімен, ақпарат алу мақсатымен анықталады.

Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің мамандарымен бірге мұғалім барлық сыныптармен жұмыс істеу стратегиясын ойластырады, онда балалар тек қана нәтижені, оқу – жаттығу өнімінің сапасын ғана емес, сонымен қатар процесс қосымша күш-жігер деңгейін, белсенділікті, топтық жұмысқа қатысу шараларын, «өзінің» өсуін бағалайды.

Ерекше қажеттіліктері бар білім алушының қызмет нәтижелерін оқыту және бағалау жағдайында мұғалім баланың мүмкіндіктеріне сәйкес келетін, оның физикалық және психикалық денсаулығын, эмоциялық тепе-теңдікті сақтау үшін шарт болып табылатын формалар мен тәсілдерді пайдалануы қажет. Осылайша, оқытуда сараланған және жеке тәсілдер іске асырылатын болады.

Мұғалім тапсырмаларды қиындық дәрежелерін ескере отырып бөлуі мүмкін, бірақ тапсырмаларды білім алушылар жеке, өз күштерімен таңдап алуы үшін жасауға болады. Бұл жағдайда дифференциацияны мұғалім емес, білім алушылар әртүрлі күрделілік деңгейіндегі тапсырмаларды өз бетінше таңдау арқылы жүзеге асырады. Мұндай саралауды сұрау кезінде де, білімді меңгеру және бекіту кезінде де жүзеге асыруға болады. Инклюзивті сыныптағы білім алушылар қызметінің нәтижелерін бағалау технологиясының бірі өзін-өзі бағалау технологиясы болып табылады.

Сыныпта 2 стенд: біреуі тапсырмалармен, екіншісі жауаптармен орналастырылады. Тапсырмалар арнайы стендте орналастырылады, қатарлар бойынша бөлінеді және қалташаларға салынады. Бірінші қатар сұрақтары оңай. Екіншісі – қиын, үшіншісі – одан да қиын. Ең күрделі қатар – төртінші. Бұл қағидат бойынша кез келген пән бойынша тапсырмалар жасауға болады. Бірінші қатардың ұяшықтарына тапсырмалар орналастырылады. Әдетте бұл – терминнің анықтамасы. Бұл терминді атау қажет. Бұл тапсырманың жауабы негізінен тануға арналған. Екінші қатардың тапсырмалары материалды шығаруға арналған. Мысалы, қандай да бір ұғымға анықтама беру. Үшінші қатарда тапсырмалар, мысалы, қандай да бір құбылыстар арасындағы қатынасты табу ұсынылады. Төртінші қатар проблемалық сипаттағы тапсырмалар негізінде берілген.

Бірінші және екінші қатардың тапсырмалары негізінен есте сақтау жұмысына, үшінші және төртінші – ойлау жұмысына, талқылау, ұқсастықтар мен айырмашылықтарды табуға есептелген.

Әр тапсырма үшін білім алушылардың жауабы балмен бағаланады. Төменгі қатардың кез келген тапсырмасына жауап бір балмен, екінші – екі, үшінші – үш, төртінші – төрт балмен бағаланады. Білім алушылар өздері жауап бергісі келетін санға өз бетінше тапсырмалар алуға құқылы. Әдетте барлығы 5 ұпайға жауап бергісі келеді. Демек, тапсырмаларды 5 ұпайға алу керек.

Тапсырмаларды кез келген қатардан және кез келген комбинацияда алуға болады. Мысалы, бірінші қатардан бес тапсырма алуға болады, бұл 5 ұпай береді, жоғарғы және төменгі қатардан бір тапсырма алуға болады — бұл да 5 ұпай береді. Комбинация білім алушылардың қалауы бойынша, олардың мүмкіндіктері бойынша кез келген болуы мүмкін.

Егер білім алушы тапсырманы орындай алмаса, онда ол оны төменде тұрған қатардың жеңіл тапсырмаларына ауыстыра алады. Бұл тапсырмалар өз жиынтығында шешілмеген тапсырмаға сәйкес ұпай санын беруі тиіс.

Жауаптардың дұрыстығын білім алушылар өзін-өзі бақылау тақтасында салыстырады, онда қалташаларда осындай нөмірлермен тапсырмаларға жауаптар берілген. Егер жауап дұрыс болса, білім алушы тапсырманы орындаған парақшаға тиісті балл санын қояды, егер жоқ болса – жеңіл тапсырмаларға көбейтеді. Осы уақытта мұғалім білімді өзектендірудің басқа түрлерін жүзеге асыра алады.

Бір мезгілде өз-өзіне жауап алу стендінде кез келген адам жұмыс істей алады. Тапсырмалар нақты тұлға үшін емес, жалпы білім алушылар үшін дайындалған. Тапсырмаларды саралауды білім алушылар өздері жүзеге асырады. Жеке тәсіл білім алушының өзі үшін білінбей жүзеге асырылады.

Соңғы уақытта балалардың көптеген білім алу қажеттіліктерін, олардың мүмкіндіктері мен мүдделерін ескеретін оқытудың әртүрлі жағдайларын жасауға бағытталған технологиялардың өсуі байқалатынын атап өту қажет [18].

Бастауыш мектеп білім алушыларының мектепке келген кезінде белгілі бір білім қоры болады, оның негізінде олар математикалық ұғымдарды қалыптастырудың негізі болып табылатын бірқатар дағдыларды меңгере алады. Алайда, әдетте, балада бар білім жеткіліксіз, жүйесіз болып табылады және толықтыруды, тереңдетуді, түзетуді талап етеді, өйткені олардың қалыптасуы тұрмыстық деңгейде болды. Бұл жағдай ұғымдарды одан әрі заңсыз теңестіруге немесе бір ұғымды басқаға ауыстыруға себепші болуы мүмкін, соның нәтижесінде білім алушылардың білімдерінде олқылықтар пайда болады, бағдарламада айқындалған дағдылар мен біліктердің қалыптаспауы байқалады.

Баланың математикадан оқу материалын меңгеруге дайындығы (математикалық дайындық) бірнеше бағыттардан тұрады, олардың базалық бағыттары мыналар болып табылады:

1) сандық, уақытша, кеңістіктік, геометриялық көріністердің тиісті ұғымдарды зерделеу үшін жеткілікті деңгейде қалыптасуы;

2) кейбір ойлау операцияларын меңгеру дәрежесі (талдау, синтез, салыстыру, аналогия, жалпылау, жіктеу);

3) қолдың ұсақ моторикасын дамыту;

4) баланың жүйелі сөйлеу дамуының белгілі бір деңгейіне қол жеткізуі [15].

Бірінші бағыт балалардың математиканың бастауыш курсының негізгі ұғымдарын – натурал сан мен шаманың ұғымдарын меңгеру қабілетін сипаттайды. Бірінші сыныпта даму деңгейі бойынша әртүрлі балалар білім алатынын атап өту қажет. Олардың ішінде даму деңгейі оларға материалды

сапалы меңгеруге мүмкіндік беретін білім алушылар тобы ерекшеленуі мүмкін, өйткені олар жүйелі сөйлеуді меңгерген, мұғалімнің жетекшілік етуімен немесе өз бетінше қорытынды жасай алатын (индуктивті қорытындылар), белгілі бір дербестік дәрежесімен себеп-салдарлық байланысты, заңдылықтарды анықтауға қабілетті.

Екінші топтың білім алушылары жоғарыда аталған жұмысты тек оқу жұмысының барлық кезеңдерінде көрнекілік құралдарын пайдалана отырып орындауға қабілетті, бұл ретте оларға ересектер тарапынан елеулі көмек көрсету қажет.

Үшінші топ – жаңа жағдайларды қарастыру үшін өзінің өткен тәжірибесін пайдалана алмайтын, қоршаған болмысы туралы жинақталған мәліметтер математика бойынша оқылатын оқу материалына қиын келтірілетін пәндік іс-әрекеттерге сандық баға беру және қайта жаңғырту қиын болатын жалпылама түсініктемелері жоқ балалар. Мұның бәрі білім алуда проблемалардың туындауына себепші болады, ал оларға негізделген біліктер мен дағдылар жеткілікті түрде баяу қалыптасады.

Балалардың екінші және үшінші топтарын математиканы меңгеруге жеткіліксіз дайындығымен сипатталады. Біріншіден, баланың математикалық түсініктерді меңгеру сапасы сандық түсініктердің, есеп дағдыларының қалыптасуымен сипатталады, себебі математиканың бастапқы курсына нақты сан деп есеп нәтижесі түсініледі. Осылайша, әдістемеде екі түсінік бар – «механикалық шот» және «саналы шот» [19].

Психикалық дамуы тежелген балалар «механикалық шотты» меңгереді, басқа сөзбен айтқанда, олар бірден онға дейінгі, ал кейде одан кейінгі натурал қатардағы сандардың кезектілігін біледі, бірақ заттарды есептеу кезінде оның ережелерін бұзады – есептеу кезінде бір затты бірнеше рет санайды, кейбірін санауға ұмытып кетеді, бұл сөз бен іс-әрекет арасындағы үйлесімділіктің бұзылуымен («саналы шотты» меңгермеуіне) байланысты.

Келесі күрделі мәселе балалардың берілген саннан сандық аралықты атай алмауы, үлкен саннан кіші санға дейінгі сандардың «кері» кезектілігін атай алмауы болып табылады. Бұл натурал сандармен есептеулерді орындаудың негізі болып табылатын натурал қатардың қасиеттерін түсінуде қиындықтарға алып келеді.

Бастауыш сыныптың білім алушылармен жұмыс істей жүріп, мұғалім келесіні байқай алады: есепті орындағаннан кейін бала нәтижені заттардың жалпы санымен байланыстырмайды, тек соңғы санмен байланыстырады немесе есептеп болған соң «қанша?» сұрағына жауап бере алмай, есептеуді қайтадан бастайды. Саналған заттардың орналасуын өзгертсе, қайта сол операцияны бастайды. Басқа сөзбен айтқанда, білім алушылар шот нәтижелелігі операциясын меңгермеген.

Ескере кететін жайт, үшінші топтың білім алушылары әдетте сандардың кезектілігін білмейді, есептеу білмейді, «саналы шот» кезінде заттық-практикалық іс-әрекет тәсілдерін меңгермеген, цифрлардың атауларын білмейді, жазу білмейді [19].

Жаңартылған оқу бағдарламаларының мазмұндық ерекшеліктері инклюзивті білім беруді іске асыру үшін бейімді екенін атап өту қажет, оларға:

- пәннің мазмұнын жобалау кезінде спиральдік принципі, яғни білім мен іскерлікті біртіндеп тігінен де, көлденеңінен де арттыру (тақырыптар мен сыныптар бойынша дағдыларды қиындату);

- таным заңдылықтарына негізделген және пәндік операциялардың аса маңызды түрлері бойынша жіктелетін Блум таксономиясы бойынша оқыту мақсаттарының иерархиясы;

- білім беру деңгейлері бойынша және барлық оқыту курсы бойынша педагогикалық мақсат қою, бұл пәнішілік байланыстарды барынша ескеруге мүмкіндік береді;

- бір білім беру саласының ішінде пәндер арасында, сондай-ақ пәнаралық байланыстарды жүзеге асыруда «өтпелі тақырыптардың» болуы;

- бөлімдер мазмұнының және ұсынылған тақырыптардың уақыт сұраныстарына сәйкестігі, әлеуметтік дағдыларды қалыптастыруға баса назар аудару;

- оқу процесін ұзақ мерзімді, орта мерзімді және қысқа мерзімді жоспар түрінде технологияландыру.

Оқытудың күтілетін нәтижелері оқытудың ұзақ мерзімді және орта мерзімді мақсаттары жүйесін құра отырып, әрбір бөлім бойынша нақты оқу пәнін оқыту мақсатында нақтыланады. Оқу бағдарламаларына қоса берілетін пәндер бойынша оқу жоспарлары ұсынымдық сипатқа ие, демек, мұғалімнің алдында сыныпта барлық білім алушылардың қажеттіліктерін ескере отырып, оқу мақсаттарын іске асыру үшін барлық мүмкіндіктер ашық.

Білім беру мазмұнын жаңарту мұғалімнен сыныптағы қызметті ұйымдастыруды талап етеді, ол іс-әрекет технологияларын енгізу, балаларға адамгершілік көзқарас қағидатын іске асыру арқылы әрбір білім алушының өміріне жеке қабілеттерін және шығармашылық көзқарасын дамытуды қамтамасыз етеді.

Жаңартылған білім беру мазмұнының бағдарламаларының тағы бір артықшылығы «оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері» бөлімін қосу болып табылады, онда мұғалімге оқу мақсаттарына табысты қол жеткізу үшін түрлі әдістерді, технологиялар мен стратегияларды пайдалану бойынша ұсыныстар ұсынылады.

Мектепте оқыту процесінің тиімділігінің қажетті шарты, кез келген саналы және мақсатты іс-әрекет сияқты, егер ол күрделі және ұзақ болса, жоспарлау болып табылады.

Оқу процесін саралауды орта мерзімді жоспарлаудан бастау ұсынылады, оны оқу бағдарламасын сабақтардың дәйекті сериясына құрылымдайтын мұғалімдер тобы немесе жеке мұғалім жүзеге асыра алады. Орта мерзімді жоспарларда белгіленген кезеңге арналған негізгі міндеттерді тұжырымдайды, әр тоқсан немесе бөлімге арналған оқу тақырыбын көрсетеді. Әрбір мұғалім өз қалауы бойынша сынып жетістіктерінің жалпы деңгейіне, сондай-ақ жекелеген

білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен ерекше қажеттіліктеріне сүйене отырып, бөлімдердің ішінде сағаттардың бөлінуін өзгерте алады.

Инклюзивті ортада қысқа мерзімді жоспар немесе сабақ жоспары сынып білім алушыларының ерекше білім берілуіне қажеттіліктерін және олардың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, мектепті психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің ұсынымдары негізінде жасалады.

Жаңартылған білім беру жүйесінде критериалды бағалау білім алушыларда өзінің нақты мүмкіндіктерін бағалау дағдысын қалыптастырады. Бұл ретте бала басқа балалармен бәсекелесе алатындай жағдай туғызуы тиіс педагогтің рөлі маңызды. Мәселен, ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар балалар өздерін өмірге дайындайды, ал мектеп, қоғам, мемлекет оларға көмектесуі тиіс.

Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА-да әзірленген «Ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар балалар үшін жаңартылған оқу бағдарламаларын жүзеге асыру бойынша әдістемелік ұсынымдарда» жалпы білім беретін мектептің инклюзивті ортасында саралау және дараландыру принциптерін іске асыру бойынша қазақстандық мектеп мұғалімдерінің тәжірибесі келтірілген.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау үшін ел мектептерінің инклюзивті ортасында жұмыс істейтін мұғалімдер іс-әрекет түрінде сипатталған барлық көрсеткіштер үшін қолжетімді және түсінікті өлшемдер бойынша орнатылатын критерийлерді пайдаланады, сондай-ақ баланың жеке оқу қызметін қадамдық сипаттау үшін етістіктерді пайдалана отырып дескрипторларды құрастыруды жүргізеді.

Қорытынды жұмыстарды құру кезінде бастауыш сынып мұғалімдері бағалау барысында балалардың мүмкіндіктеріне бейімделген, бірақ міндетті түрде оқу мақсаттарына сәйкес келетін әртүрлі деңгейдегі және типтегі тапсырмаларды пайдаланады. Мұндай тапсырмаларды таңдау білім алушының өз «жақын даму аймағында» мүмкіндіктерімен анықталады. Сонымен қатар мұғалімнің тапсырманы орындау жолдарын, тәсілдерін, тәсілдемелерін өзгерту мүмкіндігі бар.

Қазақстандық мектеп мұғалімдерінің тәжірибесін зерделеу келесі маңызды қорытынды жасауға мүмкіндік береді:

- бір тапсырма негізінде, оны орындаудың педагогикалық тәсілдерін өзгерте отырып, сыныптағы әр білім алушының немесе ең болмағанда жеке фокус-топтар құрамындағы білім алушылардың білім алу қажеттілігін қамтамасыз етуге болады;

- білім берудің жаңартылған мазмұнындағы БЖБ мен ТЖБ сараланған тапсырмаларын әзірлеу барысында мұғалімге инклюзивті білім беру ортасын құру үшін сарқылмас мүмкіндіктер береді.

Осы әдістемелік ұсынымдарды әзірлеу кезінде Қазақстанның барлық өңірлерінен бастауыш сынып мұғалімдерінің құрамынан бастауыш мектеп пәндері бойынша жұмыс топтары құрылды. Өңірлердің білім беру басқармалары еліміздің жалпы білім беретін мектептерінде инклюзивті тәжірибені дамыту тәжірибесі бар мұғалімдердің тізімін ұсынды.

Осы оқу құралының қосымшасында бастауыш мектеп пәндері бөлінісінде жұмыс топтары қатысушыларының әдістемелік жинағынан алынған материалдар, білім алушылардың ерекше білім берілуіне қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмалары орналастырылған.

Мұғалімдер өз тәжірибесін сипаттау үшін олар үшін келесі сұрақтар ұсынды:

1. Аты-жөніңіз, еңбек өтіліңіз, санат, өңір, мектеп атауы.
2. Білім алушының аты-жөні (кез келген лақап ат), сыныбы.
3. Білім алушының ерекше қажеттіліктерінің қысқаша сипаттамасы, «күшті» және «әлсіз» тұстары.
4. Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта қандай тәсілдерді қолданасыз?
5. Өз пәніңіз бойынша БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде мұны қалай ескересіз?
6. Бұл жұмысыңызда қандай әдістер мен тәсілдер тиімді болды? Қай тұста әлі де шыңдалу қажет деп ойлайсыз?
7. Өзіңіз әзірлеген және сабақтарыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (тапсырмалар саны өз еркіңіз бойынша 1-5 аралығында) келтіріңіз, мұндайда сынып, пән, бөлім, тоқсанды белгілеңіз.

Елде орнаған төтенше жағдайға байланысты қашықтықтан оқыту кезеңінде жұмыстың қауырт болғанына қарамастан осы жұмысқа қатысқан барлық әріптестерімізге алғысымызды білдіреміз. Осы жұмыс барысында мұғалімдердің танытқан белсенділігі мен іскерлігі, әрбір мұғалімнің үлесі біздің елімізде инклюзивті қоғам құрудың бір бөлшегіне айналатынын сеніммен айтуға мүмкіндік береді.

Қорытынды

Қазіргі білім берудің маңызды басымдылығы білім алушылардың танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін оқыту құралдары мен әдістерін іздеу болып табылады.

Кез келген сынып дайындық дәрежесі әртүрлі, оқуға деген қарым-қатынасы әртүрлі және қызығушылықтары әртүрлі оқушылардан тұрады. Тиісінше, әрбір оқушы өз күшін толық көлемде жұмыс істеуі үшін, өзіне деген сенімділікті сезінуі үшін, оқу еңбегінің қуанышын сезінуі үшін, бағдарламалық материалды сапалы және берік меңгеруі үшін, дамуында алға жылжуы үшін жұмсауы қажет. Бұл үшін оқу процесін жеке көзқарас принципі негізінде құру қажет.

Жекелік тәсілдеменің бір жолы – оқытуды саралау.

Оқытудың дифференциациясы – әртүрлі қабілеті бар балаларды бір сыныпта оқыту технологиясы, оқушының жеке тұлға ретінде дамуы үшін неғұрлым қолайлы жағдай жасау. Жекелік тәсілдеме осы ерекшеліктерді ескерумен қатар, әрбір баламен жеке жүйелі жұмыс жүргізуге мүмкіндік береді.

Білім беру процесінде критериалды бағалау жүйесін пайдалану бағалау жүйесін жеке пәннің мақсатты қондырғыларымен байланыстыруға мүмкіндік беретін өлшемдер мен дескрипторларды пайдалану арқылы, сондай-ақ ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар білім алушылардың әлеуметтік құзыреттілігін қалыптастырумен білім алушылардың жетістіктерін анықтауға және арттыруға мүмкіндік береді. Білім берудің жаңартылған мазмұнындағы БЖБ мен ТЖБ сараланған тапсырмаларын құрастыру барысында мұғалімге инклюзивті білім беру ортасын құру үшін басымдылық мүмкіндіктер беретіндігін атап өту қажет.

Осылайша, бастауыш мектепте оқу процесін дараландыру және саралау принциптері негізінде ұйымдастыру оқытуда жеке прогреске қол жеткізу үшін білім алушылардың оқуға деген уәждемесін ғана емес, сонымен қатар мектептегі білім беру процесінің сапасын арттыруға ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Методические рекомендации по внедрению эффективных методик и технологий в процесс обучения детей с особыми образовательными потребностями. Методические рекомендации – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2019. – 216 с.
2. Методические рекомендации по оцениванию учебных достижений детей с особыми образовательными потребностями и детей, обучающихся на дому. Методическое пособие. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2017. – 88 с.
3. Инклюзивное образование: право, принципы, практика // сост. Н.В. Борисова, С.А. Прушинский – М.; Владимир // Транзит-ИКС, 2009.
4. Ситаров В.А. Дидактика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. В.А. Сластенина. - 2-е изд., стереотип. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 368 с.
5. Кожалиева Ч.Б. Особенности содержания образа Я у младших умственно отсталых учащихся школьного возраста // Дефектология. – 1995. – №1. – С. 42.
6. Хитрюк В.В. Основы инклюзивного образования [Текст] / В.В. Хитрюк. – Барановичи: РИО БарГУ, 2014. – 136 с.
7. Алтаева Г.Ж. Роль психолого-педагогического сопровождения детей в условиях инклюзивного образования. (КРО) школа-интернат общего типа, г. Щучинск – 2015 год.
8. Психолого-педагогическое сопровождение и оказание поддержки учащимся с особыми образовательными потребностями в школах на краткосрочной, среднесрочной и долгосрочной основе. Методические рекомендации. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2015. – 82 с.
9. Методические рекомендации по системе критериального оценивания учебных достижений детей с ограниченными возможностями. – Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина, 2015. – 54 с.
10. Государственная программа развития образования и науки на 2016-2019 годы. – Астана, 2016 год.
11. Критериальный подход в оценивании учебных достижений учащихся // Педагогическое образование и наука, № 6, 2009, С. 91-94.
12. Салина Р.М, Жумагазина Г. Критерии оценивания учебных достижений учащихся // Профессионал Казахстана. – №10 (53). – 2007. – С. 30-34.
13. Психолого-педагогическое сопровождение и оказание поддержки учащимся с особыми образовательными потребностями в школах на краткосрочной, среднесрочной и долгосрочной основе. Методические рекомендации. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2015. – 82 с.
14. Система критериального оценивания учебных достижений учащихся с особыми образовательными потребностями в условиях инклюзивного образования. Методическое пособие. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2016. – 55 с.

15. «Об образовании» Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III. URL: http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_

16. «Об утверждении Типовых правил проведения текущего контроля успеваемости, промежуточной и итоговой аттестации обучающихся для организаций среднего, технического и профессионального, послесреднего образования» Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 18 марта 2008 года № 125. URL: http://adilet.zan.kz/rus/docs/V080005191_

17. <https://gigabaza.ru/doc/42542.html>

18. Инклюзивное образование: результаты, опыт и перспективы: сборник материалов III Международной научно-практической конференции / под ред. С.В. Алехиной. – М.: МГППУ, 2015. – 528 с.

19. Адаптированная образовательная программа по математике как условие обучения младших школьников с задержкой психического развития. Выпускная квалификационная работа магистранта направления подготовки 44.04.02 «Психолого-педагогическое образование», магистерская программа «Учитель начальных классов» Бяковой А.З. Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет, 2016. – 106 с.

Қосымша

«Сауат ашу» пәні бойынша №1

Мұғалімнің аты-жөні, еңбек өтілі, санаты, өңірі, мектеп атауы: Жаныбекова Жибек Казиевна – бастауыш сынып мұғалімі, еңбек өтілі – жалпы – 43 жыл, педагогикалық – 25 жыл. Санаты – жоғары, педагог – сарапшы. Өңір – Қостанай облысы, Ұзынкөл ауданы. Мектеп атауы: «№2 Ұзынкөл орта мектебі» КММ.

Білім алушының аты-жөні (кез келген лақап ат), сыныбы: Сағит , 1 сынып.

Білім алушының ерекше қажеттіліктерінің қысқаша сипаттамасы, «күшті» және «әлсіз» тұстары: Туылған күні: 2012 жылдың қыркүйек айының 24 жұлдызы. Сағит көбінесе спортпен айналысқанды жақсы көреді, сондықтан да дене шынықтыру пәніне бейім. Ал оқуға деген белсенділігі өте төмен. Сабақ барысында тыңдау қабілеті төмен және де сабақтың ортасынан бастап өз еркі жұмыстарымен айналысады. Берілген ескертулерге мән бермейді. Өз бетімен жұмыс істеу қабілеті төмен. Есі: бейнелік, қозғалыстық; өнімділік сипаттамасы; есте сақтау ұзақтығы төмен деңгейде, тез ұмытып қалады. Іс – әрекет деңгейі: өте мазасыз, балалармен жиі тіл табыса алмай қалады, сыйластық дегенді білмейді. Эмоциялары: сөйлеуде де, қимылда да шыдамдылық танытпайды, сезімдері сыртқы қылықтарынан көп көріне бермейді, мінезі тұрақсыз, өтірік айтуды жақсы көреді, жасаған іс – әрекеттеріне есеп бермейді. Зейіні мен есте сақтау қабілеттерінің деңгейі төмен.

Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта қандай тәсілдерді қолданасыз? Баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатымен сабақта көбінесе сюжетті көрнекіліктерді, тапсырмаларды молынан қолдануға және де сабақты ойын түрінде өткізуге мән беремін.

Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде мұны қалайша ескересіз? Осылайша, осы әдіс – тәсілдерді БЖБ және ТЖБ - ды дайындау барысында да ескеремін.

Бұл жұмыста қолыңыздан не жақсы келеді? Қай тұста әлі де шындалу қажет? Атап өткен әдіс – тәсілдерді қолдана отырып жиынтық бағалау тапсырмаларын дайындағанда жоғарда берілген мақсаттарға сәйкестендіре отырып жасақтау, әрине, белгілі бір уақытты талап етеді. Бұл жерде тағы да бір айтып өтетін жағдай – әр мектепте осы жиынтық тапсырмаларды дайындау құзыреттілігі жоғары мамандар болу қажет, яғни кәсіби шеберлігін арттыру арнайы курстар ұйымдастыру қажеттілігі туындап отыр.

Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз. Ал, енді осы ерекше қажеттілігін қанағаттандыру мақсатымен 1 сыныптың сауат ашу пәні негізінде «Саяхат», «Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті» бөлімдеріне және 3-тоқсанға қорытынды жасау жиынтық бағалауына жасақталған тапсырмаларды ұсынудамын.

«Саяхат» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау	
Сөйлеу әрекетінің түрлері	Тыңдалым және айтылым
Оқу мақсаты	1.1.1.1 Тыңдаған материалының сөйлеу екенін, оның мазмұнын түсіну және сөйлемдерге, сөздерге ажырату 1.1.3.1 Мұғалімнің көмегімен оқиғаның ретін сақтай отырып баяндау
Бағалау критерийі	<i>Білім алушы</i> <ul style="list-style-type: none">• Мәтіннен тілдік бірліктерді (сөз, сөйлем) анықтайды

	<ul style="list-style-type: none"> • Мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап береді • Мәтіннің мазмұнын жүйелі баяндайды
Ойлау дағдыларының деңгейі	Білу және түсіну Қолдану
Орындау уақыты	20 минут

Құстың ұясы

Балалар ойнап жүріп, ағаштың ішінен бір құстың ұясын көрді. Бұл ұяның ішінде екі балапан отыр екен. Балалар біреуін алып, үйіне әкелді.

Әкесі балаларға: «Бұл балапанды ұядан неге алдыңдар? Шешесіз балапандар тұра алмайды. Баласыз шешесі қайғырады, далада құр бекер өліп қалады ғой», деді.

Балалар балапанды аяп, ұясына апарып қойды.

Спандияр Көбеев

1. Мәтінде кездесетін сөздерді белгіле (✓)

2. Ұяның ішінде неше балапан болды?

- А) 3
- В) 2
- С) 4
- Д) 1

3) Суреттердің көмегімен мәтіннің мазмұнын ретімен айтып көр.

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Мәтіннен тілдік бірліктерді (сөз) анықтайды	1	мәтінге қатысты сөздерді анықтайды: - бірінші сөзді; - екінші сөзді; - үшінші сөзді;	1 1 1
Мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап береді	2	сұрақтың дұрыс жауабын анықтайды;	1
Мәтіннің мазмұнын жүйелі баяндайды	3	мәтіндегі оқиғаны жүйелі баяндайды;	1

**«Саяхат» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалаудың нәтижесіне қатысты
ата-аналарға ақпарат ұсынуға арналған рубрика**

Білім алушының аты-жөні: _____

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Оқу жетістіктерінің деңгейі		
		Төмен	Орташа	Жоғары
Мәтіннен тілдік бірліктерді (сөз) анықтайды Мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап береді	1-2	Мәтінге қатысты сөздерді анықтауда, мәтін бойынша сұрақтарға жауап беруде қиналады. ☐	Мәтінге қатысты сөздерді анықтауда/ мәтін бойынша сұрақтарға жауап беруде қателіктер жібереді. ☐	Мәтінге қатысты сөздерді анықтайды және мәтін бойынша ☐ сұрақтарға дұрыс жауап береді.
Мәтіннің мазмұнын жүйелі баяндайды	3	Мәтіндегі оқиғаның ретін анықтауда және мазмұнын айтуда қиналады. ☐	Мәтіндегі оқиғаның ретін анықтауда/ мәтіннің мазмұнын баяндау барысында оқиғаның жүйесін сақтауда/ грамматикалық нормаларды сақтауда қателіктер жібереді. ☐	Мәтіндегі оқиғаның ретін дұрыс анықтайды және ☐ мәтіннің мазмұнын жүйелі баяндайды.

«Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау	
Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқылым Жазылым
Оқу мақсаты	1.2.6.1 Мұғалімнің көмегімен әңгімелеу мәтінін, ерекшелігіне қарай мәтін жанрын (өлең, әңгіме, ертегі) ажырату 1.2.5.1 Мәтін, иллюстрация бойынша (мұғалім көмегімен) сұрақтар қоя білу және қойылған сұраққа жауап беру 1.3.9.1 Айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздерді тыңдау арқылы жазу
Бағалау критерийі	<i>Білім алушы</i> <ul style="list-style-type: none"> • Мәтіннің жанрын анықтайды • Мәтіннің мазмұны бойынша сұрақ қояды және сұраққа жауап береді • Айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздерді

	қатесіз жазады
Ойлау дағдыларының деңгейі	Білу және түсіну Қолдану
Орындау уақыты	20 минут

Тапсырма

Оқылым

1. Мәтінді оқы. Тапсырмаларды орында.

Жеті қазынаның бірі

Арыстан барлық аңдарды жинап, кімнің күшті, ақылды, епті екенін білгісі келеді. Барлық аңдар өз пікірлерін айтып, ең күшті ақылды деп арыстанды айтады. Бірақ ит үндемейді. Оған арыстан сен неге үндемейсің депті, ит оған ең ақылды, қайратты – адам депті. Арыстан оған ашуланады. Ит осылай аңдардан бөлініпті. Содан бері ит адамның досы, серігі, қорғаушысы болыпты.

Мәтін қай жанрға жатады?

ертегі

мақал

өлең

Ертегі не туралы?

- А) аңдар туралы
- В) ойын туралы
- С) жарыс туралы
- Д) оқу туралы

Ертегіде қандай аңдар туралы сөз көзғалды? (✓)

Жазылым

Сөйлемдерді қатесіз көшіріп жаз.

Балалар орманға барды. Орманда саңырауқұлақ көп. Олар саңырауқұлақ терді. Үйге көңілді болып қайтты.

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор		Балл
		Білім алушы		
Мәтіннің жанрын анықтайды Мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап береді	1	-мәтінді мәнерлеп оқиды		1
		-тыныс белгілерін сақтайды		1
		мәтіннің жанрын анықтайды;		1
		мәтін бойынша тестке жауап береді;А)		1
Айтылуы мен жазылуының айырмашылығы жоқ сөздерді қатесіз жазады	2	сөздерді қатесіз жазады;		1
		бас әріп пен тыныс белгілерін сақтайды;		1
		каллиграфиялық нормаларды сақтайды.		1
Барлығы				9

«Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалаудың нәтижесіне қатысты ата-аналарға ақпарат ұсынуға арналған рубрика Білім алушының аты-жөні: _____

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Оқу жетістіктерінің деңгейі		
		Төмен	Орташа	Жоғары
Мәтіннің жанрын анықтайды Мәтіннің мазмұны бойынша сұраққа жауап береді	1	Мәтіннің жанрын анықтауда және мәтін бойынша сұрақтарға жауап беруде қиналады. ☐	Мәтіннің жанрын анықтауда сұраққа жауап беруде қателеседі. ☐	Мәтіннің жанрын анықтайды, мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап береді. ☐
Айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздерді қатесіз жазады	2	Айтылуы мен жазылуы бірдей сөздерді жазуда қиналады. ☐	Айтылуы мен жазылуы бірдей сөздерді жазуда қателіктер жібереді. ☐	Айтылуы мен жазылуы бірдей сөздерді қатесіз жазады. ☐

«Сауат ашу» пәнінен 3-тоқсанға арналған жиынтық бағалаудың тапсырмалары

Тыңдалым және айтылым

1. Ертегіні мұқият тыңда. Тапсырмаларды орында.

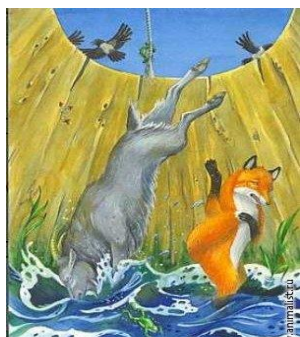
Түлкі мен ешкі (Ертегі)

Бір түлкі жүгіріп келе жатып, абайсызда бір терең апанға түсіп кетіпті. Шыға алмай тұрғанда, бір ешкі су іздеп жүріп, әлгі апанға кез болып, түлкіні көреді. -Ей, түлкі батыр, не қылып тұрсың? – депті. - Ой, не қыласың, жаным жай тауып тұр. Қырда әрі сусап, әрі ыстықтап өліп едім. Апанның іші әрі салқын, әрі түбінде тұп тұнық суы бар екен, – депті түлкі. Мұны естіп ешкі: «Мен де салқындайын, әрі су ішейін», – деп ойлап, секіріп апанға түсіпті. Сонда түлкі секіріп ешкінің үстіне мініп, онан мүйізіне табан тірепті де, ырғып далаға шығып, жөніне кетіпті.

«Өтірікке алданба, басың бәлеге душар болар» деген сөз осыдан қалыпты.

1) Ертегінің кейіпкерлерін жаз:

2) Ертегіге сүйеніп, суреттерді ретімен нөмірле.

3) Сұрақтардың көмегімен ертегінің мазмұнын айт.

-Ертегі неден басталды?

-Ары қарай не болды?

-Ертегі немен аяқталды?

Балл қою кестесі

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат

1	Түлкі мен ешкі	1	Ертегі кейіпкерлерінің екеуі де аталған жағдайда ғана 1 балл беріледі.
		1	Оқиғаның реті толық көрсетілген жағдайда ғана 1 балл беріледі.
	<p><i>Білім алушының ықтимал жауабы:</i></p> <p>Түлкі келе жатып, бір терең апанға түсіп кетеді. Шыға алмай тұрғанда бір ешкі су іздеп жүріп, апандағы түлкіні көреді. -Ей, түлкі не қылып тұрсың-депті. -Ой, не қыласың, жаным жай тауып тұр. Апанның іші салқын, әрі түбінде тұп тұнық су бар депті-түлкі. Ешкі қуанып секіріп, апанға түсіпті. Сонда түлкі ешкінің мүйізіне табан тіреп, ырғып, далаға шығып қашып кетеді.</p>	1	Ертегінің мазмұнына сәйкес баламалы мәтін қабылданады. Оқиғаның жүйесін сақтай отырып, баяндайды.
Барлығы		4	

Оқылым

Мәтінді оқы. Тапсырмаларды орында.

Жарыс

Жарыс, жарыс! Жайлауда ат жарысы өтуде. Жанаттың аты желден де жүйрік. Жарастың жорғасы мықты. Кім жарыс мерекесіне тез жетеді?

1) Мәтін не туралы?

- А) әже туралы
- В) бала туралы
- С) автобус туралы
- Д) жарыс туралы

2) Мәтіннің кейіпкерлеріне қатысты сөйлемдерді анықтап, белгіле (✓)

	Жанат	Жарас
Аты желден де жүйрік		
Жорғасы мықты		
Кім тез жетеді		

Балл қою кестесі

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
2	Д)	1	Әр дұрыс жауапқа 1балл қойылады.
		1	
	Аты желден де жүйрік	1	
	Жорғасы мықты	1	
	Кім тез жетеді	1	
Барлығы		4	

ал
л
қо
ю
кес
тес
і

БЖазылым

1. Қатесіз көшіріп жаз.

Кітап та – алма ағашы,
Жемісін біздер теретін.
Тәтті алмаға балашы
Кітабыңның әр бетін...

Мұзафар Әлімбаев

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
3	Сөздерді қатесіз жазады	1	
	Әр жол бас әріптен бастап жазады	1	
	Тыныс белгілерін сақтайды	1	
	Каллиграфиялық нормаларды сақтайды.	1	
Барлығы		4	

«Сауат ашу» пәні бойынша №2

1. **Мұғалімнің аты-жөні, еңбек өтілі, санаты, өңірі, мектеп атауы:** Егинбаева Жанат Айтуаровна – бастауыш сынып мұғалімі, еңбек өтілі – 26 жыл. Санаты – I. Өңір – Ақмола облысы. Мектеп атауы: «Петровка орта мектебі» ММ.

2. **Білім алушының аты-жөні (кез келген лақап ат), сыныбы:** Дастанов Қуан, 1-сынып.

3. **Білім алушының ерекше қажеттіліктерінің қысқаша сипаттамасы, «күшті» және «әлсіз» тұстары:** Қуан биылғы оқу жылынан бастап менің сыныбымда оқып жүр. Қуан оқу бағдарламасын меңгермей келеді, тіл кемістігі бар, сөздік қоры аз. Әріптердің бәрін танымайды, оқи алмайды. Есте сақтау қабілеті тым төмен, тез ұмытады. Мінезі тұйық. Сыныптастарымен тез тіл табысып кете алмайды. Қуан сурет салғанды жақсы көреді. Спорттық ойындарға, сайыстарға белсене қатысады.

4. **Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта қандай тәсілдерді қолданасыз?** Шығармашылық қабілет әр баланың табиғатында болуы мүмкін.

Мұғалімнің міндеті – оқушыға оның бойында жасырынып жатқан мүмкіндіктерін ашып көрсету. Өз тәжірибемде бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілеттерін, сабақта және сабақтан тыс уақытта дамытуда **Сын тұрғысынан ойлауға үйрету** модульінің көптеген әдіс-тәсілдерін қолданамын.

- Тақырыпты мазмұнына қарай жинақтау, арнаулы бір тақырыпқа пікірталас тудыру /ой қозғау, « инсерт кестесі» /

- Берілген тапсырманы түрлендіру бағыттағы жұмыс /эссе, шығарма, сауаттылықты ашатын хаттар /

- Әңгіменің ұқсастығын салыстыру, бөліктерге бөлу, ат қойғызу, мәтіндегі ұқсастық пен айырмашылықты табу / Вен диаграммасы, аялдамамен оқу стратегиясы /

- Қиялдау арқылы сурет салғызу / сурет салу стратегиясы /

- Өлең шумақтарын құрастыру /5 жолды өлең /

Нәтижесінде өз бетімен жұмыс жасауға, өз ойын топта ашық айтып, басқа балалармен пікірталасқа түсуге мүмкіндік туғызамын. Топпен жұмыс жасау барысында топ басшысы болуға ұсыныс жасаймын. Қазіргі кезде оқушының жетістікке ұмтылысы байқалып келеді.

5. Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде мұны қалайша ескересіз? БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын даярлау кезінде басты назар аударатын нәрсе – ауызша, жазбаша тілдерін өзара ұштастыра отырып және соған сәйкес жұмыстарды тандаймын. Мысалы: Сурет бойынша мәтін құрастырып айт. Мәтінді оқып, сол мәтінге бір сұраулы сөйлем жаз. Көршіңмен диалог құр. Оқушымыз ақпаратты өзі іздеп табуы, шапшаңдығы мен еркіндігі, өз ойын ашық, еркін жеткізуге жетелеймін.

6. Бұл жұмыста қолыңыздан не жақсы келеді? Қай тұста әлі де шындалу қажет? Қазіргі таңда оқытудың елуден астам технологиясы бар екенін ғалымдар айтып, осылардың кейбіреуі біздің білім беру жүйемізге еніп, өз тәжірибемде пайдаланып жүрмін. Қандай технологияны пайдаланған кезде де оқушының белсенділігі, мақсатқа ұмтылысы, шығармашылығына, көңіл –күйінің көтеріңкі болуына басты назар аударамын.

Қазіргі таңда оқушымыз топпен, жұппен жұмыс атқара біледі. Өз ойларын ашық, нақты жеткізе алады. Алдағы уақытта осы оқушымыздың үздіктер қатарынан көремін деп сенім білдіремін.

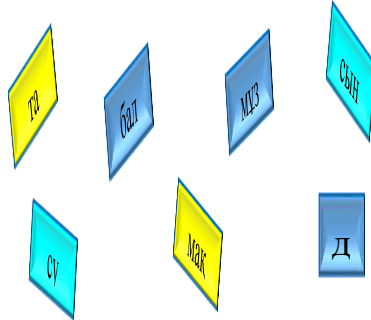
Мұғалім үнемі ізденіс жолында жүргенде ғана жаңашыл мұғалім бола алады. Менің қолымнан бәрі келеді, білемін деп айта алмаймын. Әрине қиындықтар кездеседі. Мысалы сабаққа дайындық барысында ақпараттық құралдарды пайдалану кезінде әліде көп жұмыс жасауым керек.

1. Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз.

№	Сынып	Пән	Бөлім	Тоқсан
1	1 «А»	Сауат ашу	<p>3-тоқсан</p> <p>1. Суреттерге мұқит қара және оқиғаның ретіне қарай нөмірлеңіз.</p> <p>2. Жасырынып қалған әріптерді тап және оларды рет-ретімен жаз.</p>	<p>3-тоқсан</p> <p>1. Жуан дауысты дыбыстарды жіңішке дауысты дыбыстарға алмастырып жаз.</p> <p>тор-төр</p> <p>сал- тол- сан- соз- тыл-</p> <p>2. Қайсысы қайда өседі?</p>

3. Берілген буындардан сөз құрастырып кестеге жазыңыз. Кестедегі буын санын көрсетіңіз.

4-тоқсан

1. Суреттен дауысты, дауыссыз әріптерді тауып жаз.
2. Өз атыңды жалаушаның суретімен жаз.

3. Тәтті шырын ішкің келе ме? Жемістер мен көгөністерді стакандағы шырындармен сәйкестендір.

Сызықпен қосып көрсет.

3. Сурет бойынша әңгіме құрастырып айт.

4-тоқсан

1. Суреттен кестедегі сұрақтарға жауап беретін сөздерді тап.

Кім?	Қандай ?	Қанша?	Не істеді?

2.а! Мәтіннен бас әріппен жазылатын сөздерді теріп жаз.

ә) Мәтін бойынша бір сұрақ құрастырып айт.

3. Азық-түлік дүкенінің бөлімдеріне суреттегі заттарды сәйкестендір.

1. **Мұғалімнің аты-жөні, еңбек өтілі, санаты, өңірі, мектеп атауы:** Жуkenова Айжан Жақсылыковна – бастауыш сынып мұғалімі, еңбек өтілі – 3 жыл 8 ай. Санаты – педагог-модератор. Өңір – Шығыс Қазақстан облысы, Семей қаласы. Мектеп атауы: «№20 жалпы орта білім беретін дамыта оқыту мектебі» КММ.

2. **Білім алушының аты-жөні (кез келген лақап ат), сыныбы:** А.Б. 4«Ә» сынып оқушысы.

3. **Білім алушының ерекше қажеттіліктерінің қысқаша сипаттамасы, «күшті» және «әлсіз» тұстары:** Әлсіз жақтары: А.Б. 2-ші сыныпқа басқа мектептен ауысып келгенде 1-ші сынып оқу бағдарламасын меңгере алмаған, 2-3- 4 сыныпта жеңілдетілген бағдарламамен білім алды. Тіл кемістігі бар, белсенді сөздік қоры өте аз. Дыбыс туралы түсінігі қалыптаспаған, сөздерді буынға бөліп оқи да алмады, жазу каллиграфиясы өте нашар. Математикалық түсінік қалыптаспаған, берілген тапсырмаларды өздігінен мүлдем орындай алмайды. Ересектердің көмегін қажет етеді. Жақсы жақтары: А.Б. еш уақытта қарсы келмеді, айтқанды орындауға тырысты, кек сақтамады, ашу білдірмеді. Оқу үрдісі кезінде тәртіп сақтап отырды. А.Б. толық ауқатты, жағдайы жақсы тәрбиелі отбасынан. Ата-анасы баланың болашағына алаңдаулы. Үміт күтуде, әр ауыртпашылықты бірлесе көтере біледі.

4. **Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта қандай тәсілдерді қолданасыз?** А.Б. қабілетін ескере отырып, арнайы тапсырмаларды әзірлеп отырдым және Монтессоридің тәсілдерін сабақта қолдандым.

5. **Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде мұны қалайша ескересіз?** Мен өз тәжірибемде сынып оқушылары қысқа мерзімді сабақ жоспарындағы оқу мақсатымен ұйымдастырылған тапсырманы орындап отырған кезде, ЕББҚЕ оқушыға жеке сараланған тапсырманы орындау үшін уақытыма сай сабағымды жоспарлап отырдым. Сыныпқа екі нұсқада оқу мақсатын алып отырдым, бірі жалпы сынып оқушыларына, екіншісі ЕББҚЕ оқушыға. Сол сияқты БЖБ және ТЖБ жұмыстарын жазған кезде екі мақсатта алынды. Тапсырмалар да сол мақсатта құрастырылды. Бақылау жұмысын құрастыру кезінде тапсырмалардың дескрипторына да біраз өзгеріс еңгізілді. Мысалы: сынып оқушыларына «Сауат ашу» пәнінен төрт тапсырма әзірленсе, ЕББҚЕ оқушыға екі тапсырма әзірленеді. Сол кезде дескрипторға да өзгеріс енеді. Сондай-ақ сынып оқушыларына дескриптордағы максималды балды 8 (сегіз) балдық жүйемен -100% пайыз деп алсақ, ЕББҚЕ оқушыға дескриптордағы максималды балды 4 (төрт) балдық жүйемен 100% пайыз деп аламыз.

6. **Бұл жұмыста қолыңыздан не жақсы келеді? Қай тұста әлі де шындалу қажет?** «Білімді болуға оқу керек. Бай болуға кәсіп керек. Күшті болуға бірлік керек. Осы керектің жолында, жұмыс істеу керек»- деп Ахмет Байтұрсынов айтқандай, біз ұстаздар кез- келген қиындықты жеңе біліп, одан шығар жолын таба білуіміз керек,- деп ойлаймын. Білімді және заман талабына сай шәкірт тәрбиелеп шығару менің басты мақсатым. Осы орайда айтылған нақыл сөздің мағынасын тереңнен түсіне отырып қарасақ, дәл біздің мектеп ұжымына қарасты айтылған. Мен осы ұстаздық жолында ЕББҚЕ оқушылармен жұмыс жасау барысында, кездескен қиындықты мектеп басшысы және мектеп ұжымындағы білікті мамандардың арқасында тез игере білдім. Іс-тәжірибелерімізбен бөлісіп, инклюзивті білім беруді дамыту, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жасаудың ерекшеліктері, психологиялық-медициналық-педагогикалық кеңестердің қорытындысы бойынша түзету және дамыту бағдарламаларын жасау және жүзеге асыру жөнінде ақпарат беріліп, мектеп ұжымымызда инклюзивті білім беру мәселелері бойынша іс-шаралар ұйымдастырылды.

7. **Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз.**

1 сынып

«Сауат ашу» пәні

«Саяхат» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

3- тоқсан

Сөйлеу әрекетінің түрлері **Тыңдалым және айтылым**

Оқу мақсаты

1.1.1.1*Тыңдау барысында тілдік бірліктерді (сөйлеу, сөз, сөйлем, мәтін) ажырату, *тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну.*

1.1.3.1 Мұғалімнің көмегімен оқиғаның ретін сақтай отырып баяндау. *Мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын сурет арқылы реттілігін сақтай отырып көрсету.*

Бағалау критерийі

Білім алушы

Тыңдалған мәтінге қатысты тілдік бірліктерді (сөз, сөйлем) анықтайды. *Тыңдалған мәтінге қатысты тілдік бірліктерді (сөз, сөйлем) сұраққа жауап беру арқылы айтады, суреттен көрсетеді.*

Мәтіннің мазмұнын жүйелі баяндайды. *Мәтіннің мазмұнын жүйелі суреттен көрсетеді.*

Ойлау дағдыларының деңгейі

Білу, түсіну. Қолдану

Орындау уақыты 20 минут

Тыңдалым және айтылым

Тапсырма: 1. Мәтінді тыңда. Тапсырмаларды орында.

Оқушылар Алматыға саяхатқа барды. Алматының көшелері кең. Әдемі гүлдерге толы. Зәулім, биік үйлер көп. Қалада көптеген оқу орындары, театрлар мен цирк бар. Балалар циркке барды. Циркте үйретілген хайуанаттар көп. Балалар жануарлардың ойындарын көрді. Сайқымазақтың өнерін тамашалады. Саяхат көңілді өтті.

1) Мәтінде кездесетін сөздерді белгілеңіз. (*Мұғалімнің көмегімен*)

саяхат ағаш цирк

2) Мәтіндегі оқиғаның ретімен көрсетіңіз. (Мұғалімнің көмегімен)

3) Сұраққа жауап бер, жауабын белгілеңіз. (Мұғалімнің көмегімен)

• Балалар қайда барды?

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Тыңдалған мәтінге қатысты тілдік бірліктерді (сөз) анықтайды	1	мәтінді мұқият тыңдайды;	1
		мәтінге қатысты бірінші сөзді белгілейді;	1
		мәтінге қатысты екінші сөзді белгілейді;	1
		мәтіндегі оқиғаның ретін анықтайды;	1
Мәтіннің мазмұнын жүйелі көрсетеді	1	сұраққа жауап береді, жауабын белгілейді;	1
		сөйлеу барысында грамматикалық нормаларды сақтайды.	1
Барлығы			6

«Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Сөйлеу әрекетінің түрлері

Оқылым, Жазылым

Оқу мақсаты

1.2.1.2 Оқудың түрлерін (*әріптен,буындап оқу*, жиі кездесетін сөздерді тұтас оқу, түсініп оқу) қолдану

1.2.1.1 Сөз/сөйлем сызбасын оқу және құрастыру.

Сөйлемдегі сөздерді түсіне қарай орналастыру.

1.3.5.1 Тақырыпқа байланысты керекті *сөздер, сызбалар, суреттер*, белгілерін қолдана отырып, *сөз*,жай сөйлемдер/мәтін *құрастыру және жазу*

Бағалау критерийі

Білім алушы

- *Буындап* немесе тұтас сөздермен түсініп *оқиды*
- *Сызбамен берілген сөз, сөйлемдерді құрастырады*,оқиды
- Сызба бойынша қарапайым сөйлемдер құрастырып жазады

Ойлау дағдыларының деңгейі *Білу және түсіну* Қолдану

Орындау уақыты 20 минут

Оқылым

Тапсырма 1. Мәтінді оқы. Тапсырмаларды орында.

Қасқыр аңдарға:

- Қатар тұрындар!-деді.

Аңдар қатар тұрды.

- Ал жүгіріндер!-деді.

Аңдар жарыса жөнелді. Қорбаңдаған аю араның ұясын бұзып кетті. Аралар аюды талай бастады. Арадан қашқан аю тез жүгірді. Ол мәреге бірінші болып келді.

1) Мәтін не туралы? Қанатша белгісін қой.(Мұғалімнің көмегімен)

2) Сызбадаға сәйкес сөздерді сәйкестендір.(Мұғалімнің көмегімен)

жөнелді. Аңдар жарыса

--	--	--

Жазылым

2. Берілген әріптерден 1 сөз құрастырып жаз.(Мұғалімнің көмегімен)

СҚЫАРҚ

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Буындап немесе	1	мәтінді зейін қойып тыңдайды;	1

тұтас сөздермен түсініп оқиды		мәтіннің тақырыбын анықтайды (жарыс туралы);	1
Сызбамен берілген сөздерді оқиды		сызбадаға сәйкес сөздерді сәйкестендіреді;	1
Қарапайым сөз құрастырып жазады	2	сызбаға сәйкес сөз құрастырып жазады;	1
		әріптердің дұрыс таңбалануын сақтайды;	1
		әріптерден сөзді сауатты жазады.	1
Барлығы			6

«Сауат ашу» пәнінен 3-тоқсанға арналған жиынтық бағалаудың тапсырмалары
Тыңдалым және айтылым

1. Ертегіні мұқият тыңда. Тапсырмаларды орында.

Түлкі мен тырна
(Ертегі)

Ертеде түлкі мен тырна дос болыпты. Бір күні түлкі тырнаны қонаққа шақырып:
–Маған қонаққа кел, қымбаттым! Мен дәмді тамақ пісіріп қоямын, – дейді.

Тырна түлкіге қонаққа келеді. Түлкі оның алдына табаққа салынған ботқаны қойыпты да:

–Кел, қымбаттым, қысылма. Тамақ же, – депті.

Тырна ұзын тұмсығымен жалпақ ыдыстағы ботқаны жей алмапты.

Келесі күні тырна енді түлкіні қонаққа шақырыпты. Ол түлкіге арнап салқын көже дайындайды. Көжені мойны тар құмыраға құйып береді. Түлкі қанша әуреленсе де, құмырадағы тамақты жей алмайды. Түлкінің басы құмыраға сыймады. Ал тырна ұзын тұмсығымен өз тамағын өзі жей беріпті. Түлкі тамақ жей алмай, үйіне аш қайтады.

Осылайша түлкі мен тырна достықтарынан ажырапты.

1) Ертегінің кейіпкерлерін жаз: (Мұғалімнің көмегімен)

Т	ү	л	к	і		м	е	н		т	ы	р	н	а

[2]

2) Ертегіге сүйеніп, суреттерді ретімен нөмірле.(Мұғалімнің көмегімен)

[4]

3) Сұрақтың көмегімен ертегінің мазмұнын көрсет. (Мұғалімнің көмегімен)

- Ертегі не туралы?

- Ертегі кейіпкерлерін белгіле.

[1]

Балл қою кестесі

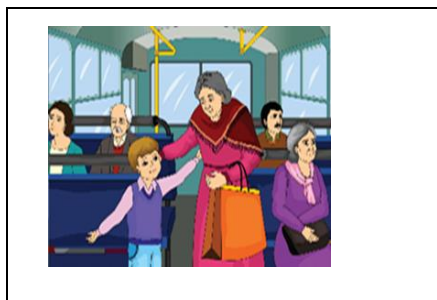
Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
1	Түлкі мен тырна	2	Ертегі кейіпкерлерінің екеуі де жазылған жағдайда ғана 2 балл беріледі.
	   	4	Оқиғаның реті толық көрсетілген жағдайда ғана 4 балл беріледі.

	<p><i>Білім алушының ықтимал жауабы:</i></p> <p>Ертеде түлкі мен тырна дос болыпты. Олар бір-бірін қонаққа шақырыпты. Түлкі ботқаны табаққа салып беріпті. Тырна жей алмапты. Келесі күні түлкі тырнаның үйіне қонаққа келіпті. Тырна көжені құмыраға құйып беріпті. Түлкінің тұмсығы құмыраға сыймай, аш қалыпты. Содан бері түлкі мен тырна дос емес екен./ Ертеде түлкі мен тырна дос болыпты. / Түлкі мен тырна.</p>	2	<p>Ертегінің мазмұнына сәйкес басқа да дұрыс жауаптар қабылданады. Оқиғаның жүйесін сақтай отырып, баяндайды - 1 балл. Сөйлеу барысында грамматикалық нормаларды сақтайды - 1балл.</p>
Барлығы	8		

Оқылым

2. Мәтінді оқы. Тапсырмаларды орында.(Мұғалімнің көмегімен)

Ав-то-бус-қа ал-ты-же-ті жа-сар ба-ла мін-ді. Би-лет а-лып, бір бос о-рын-ға о-тыр-ды. Бір-не-ше а-ял-да-ма-дан ке-йін ав-то-бус-қа қарт ә-же мін-ді. Ба-ла ә-же-ге өз ор-нын ұ-сын-ды. Ә-же о-ған ал-ғыс айт-ты.

1) Мәтінде не туралы айтылған, суреттен тауып белгілеңіз.(Мұғалімнің көмегімен)

А) әдептілік туралы

Ә)әдепсіздік туралы

2) Дұрыс жауапты қорша.

Баланың жасы нешеде?

4-5

6-7

8-9

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
------------	-------	------	-----------------

2	мәтінді зейін қойып тыңдайды;	1	
	1)А	1	
	Сұраққа жауап береді;	1	
	Жауапты қоршайды. (6-7)	1	
Барлығы		4	

Жазылым

3. Сөйлемдерді оқы, көшіріп жаз.

Қарлығаш ұя салды.

Қыста қатты аяз болды.

[4]

Балл қою кестесі

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
3	«Қарлығаш ұя салды.» сөйлемін көшіріп жазады	1	
	Жазу каллиграфиясын сақтайды;	1	
	«Қыста қатты аяз болды.» сөйлемін көшіріп жазады	1	
	Жазу каллиграфиясын сақтайды;	1	
Барлығы		4	

Түсіндірме: Қызыл түспен жазылған жазулар ЕББҚЕ оқушыға қатысты.

«Сауат ашу» пәні бойынша №4

1. Мұғалімнің аты-жөні, еңбек өтілі, санаты, өңірі, мектеп атауы: Дузбаева Гульшат Мусановна – бастауыш сынып мұғалімі, еңбек өтілі – 15 жыл. Санаты – 2-ші санат. Өңір – Өскемен қаласы. Мектеп атауы: Өскемен қаласы әкімдігінің «№ 15 орта мектебі» бастауыш сынып мұғалімі.

2. Білім алушының аты-жөні (кез келген лақап ат), сыныбы: А.Т. 1 сынып.

3. Білім алушының ерекше қажеттіліктерінің қысқаша сипаттамасы, «күшті» және «әлсіз» тұстары: Білім алушыға берген тапсырмаларды тексеру барысында білімге деген қызығушылығын байқадым. Баланың еңбегін бағалауда стикер, смайликтер жіберу, мадақтау сөздерін жазу, қолпаштау жақсы әсер ететінін аңғардым. Яғни, әрбір бағалау сайын көңіл –күйі көтеріліп, жауап беруге ынтасы арта түсті. Оқушымен жиі видеобайланыс жасап,

баланың көңіл-күйін бақылай отырып, тапсырмаларды орындауда қандай қиындықтар туындап отырғанын сұрап отырдым және ата –анасымен байланыс жасауыма мүмкіндік туды.

4. Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта қандай тәсілдерді қолданасыз? Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақ барысында АКТ қолданамын. АКТ –мен орындалатын жұмыстарды қызықты болуына көп көңіл аударамын. Оқушының ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, арнайы даярлаған жеке оқу – дидактикалық материалдарды кеңінен пайдаланамын. Баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабаққа ойын әдіс – тәсілдерін, Воскобович ойындарын ауыстырып, баланың ыңғайына келтіріп аламын. Мүмкіндігі шектеулі балалармен көбінесе ойын арқылы жұмыс жасаған тиімді, ойын арқылы қойған мақсатыма жете аламын. Монтессори әдісі, ойын терапиясы, құм терапиясы т.б. әдіс – тәсілдерді қолданамын.

5. Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде мұны қалайша ескересіз? Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде ерекше қажет ететін оқушыны ескере отырып, осы оқушыға сараланған тапсырмаларды ұсынамын.

6. Бұл жұмыста қолыңыздан не жақсы келеді? Қай тұста әлі де шыңдалу қажет? Бұл баламен жұмыс жасау барысында жақсы, түсінікті оқыту, жаңа сабақты жеткізе алу қолымнан келеді. Алдағы уақытта баланың жеке қажеттіліктеріне, қабілеттері мен даму ерекшеліктеріне сәйкес оқытудың көпнұсқаулығы мен амал – тәсілдерін қолдануды жетілдіру қажет. Сөзімді қорыта келгенде, мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытудағы қызығушылығы мен белсенділігін арттыра отырып, ақпараттық- коммуникациялық технологияны кеңінен қолдану қажет.

7. Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз.

«Сауат ашу» пәнінен 3-тоқсанға арналған жиынтық бағалаудың тапсырмалары
Оқушының аты-жөні:

Тыңдалым және айтылым

1. Ертегіні мұқият тыңда. Тапсырмаларды орында.

Түлкі мен тырна
(*Ертегі*)

Ертеде түлкі мен тырна дос болыпты. Бір күні түлкі тырнаны қонаққа шақырып:

– Маған қонаққа кел, қымбаттым! Мен дәмді тамақ пісіріп қоямын, – дейді.

Тырна түлкіге қонаққа келеді. Түлкі оның алдына табаққа салынған ботқаны қойыпты да:

– Кел, қымбаттым, қысылма. Тамақ же, – депті.

Тырна ұзын тұмсығымен жалпақ ыдыстағы ботқаны жей алмапты.

Келесі күні тырна енді түлкіні қонаққа шақырыпты. Ол түлкіге арнап салқын көже дайындайды. Көжені мойны тар құмыраға құйып береді. Түлкі қанша әуреленсе де, құмырадағы тамақты жей алмайды. Түлкінің басы құмыраға сыймады. Ал тырна ұзын тұмсығымен өз тамағын өзі жей беріпті. Түлкі тамақ жей алмай, үйіне аш қайтады.

Осылайша түлкі мен тырна достықтарынан ажырапты.

1) Ертегінің кейіпкерлерін жаз: _____

2) Ертегіге сүйеніп, суреттерді ретімен нөмірле.

[1]

3) Сұрақтардың көмегімен ертегінің мазмұнын айт.

- Ертегі неден басталды?
- Ары қарай не болды? -
- Ертегі қалай аяқталды?

[3]

3-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР

«Саяхат» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау	
Сөйлеу әрекетінің түрлері	Тыңдалым және айтылым
Оқу мақсаты	1.1.1.1* Тыңдау барысында тілдік бірліктерді (сөйлеу, сөз, сөйлем, мәтін) ажырату, тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну 1.1.3.1 Мұғалімнің көмегімен мәтіннің мазмұнын түсіну, сюжетті суреттің көмегімен тапсырмаларды орындау

Бағалау критерийі

Білім алушы

- Тыңдалған мәтінге қатысты тілдік бірліктерді (сөз, сөйлем) анықтайды
- Мәтіннің мазмұнын жүйелі баяндайды

Ойлау дағдыларының деңгейі

Орындау уақыты 20 минут

Тапсырма

Тыңдалым және айтылым

1. Мәтінді тыңда. Тапсырмаларды орында.

Оқушылар Алматыға саяхатқа барды. Алматының көшелері кең. Әдемі гүлдерге толы. Зәулім, биік үйлер көп. Қалада көптеген оқу орындары, театрлар мен цирк бар. Балалар циркке барды. Циркте үйретілген хайуанаттар көп. Балалар жануарлардың ойындарын көрді. Сайқымазақтың өнерін тамашалады. Саяхат көңілді өтті.

1) Мәтінде кездесетін сөздерді белгіле (□).

саяхат

аю

қала

ағаш

Мәтін бойынша сөйлемдердің ретін көрсет (1-4).

Балалар циркке
барды. Саяхат
көңілді болды.
Балалар сайқымазақтың өнерін
тамашалады. Циркте үйретілген
хайуанаттар көп.

2) Сұрақтарға сүйеніп мәтіннің мазмұнын айтыңыз.

- Балалар қайда барды?
- Балалар саяхатты қалай өткізді?

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Тыңдалған мәтінге қатысты тілдік бірліктерді	1	Мәтінді зейін қойып тыңдайды	1
		мәтінге қатысты бірінші белгілейді;	1
		мәтінге қатысты екінші сөзді белгілейді;	1
		мәтіндегі оқиғаны сюжетті сурет арқылы анықтайды;	1
Мәтіннің мазмұнын жүйелі баяндайды	1	мәтіндегі атауларды суреттен көрсетеді	1
		сөйлеу барысында атаулардың атын дұрыс айтады.;	1
барлығы			6

«Қазақ тілі» пәні бойынша №1

1. ТАӘ: Балпыкова Раушан Мадесовна, еңбек өтілі: 28 жыл, санаты: жоғарғы санат (педагог-сарапшы), өңір: Қарағанды облысы, Ақтоғай ауданы, Сарышаған кентіндегі жалпы орта білім беретін мектеп (мектеп жанындағы интернатымен).

2. С.А. 2-сынып.

3. А. туғаннан науқас бала (ДЦП). «Күшті» жақтары- айтылғанның бәрін түсінеді, ақылды, ойын ишарамен жеткізуге талпынады, кейбір дыбыстарды айтады; «әлсіз» тұстары- басын бірқалыпты ұстай алмағандықтан, оқу, көз тоқтатып қарау қиынға соғады; саусақ моторикасы дамуының тежелуіне байланысты жазуға икемі төмен. Баспа әріптерімен арнайы үлкейтіліп сызылған жолдарға жазуға тырысады.

4. А. ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта кеспе магнитті әріптерді пайдаланып жазу, тақтада түрлі борлармен жазуды қолданамын. Топтық жұмыстарда топ басшысына материал дайындап беруге бағыт беремін. Көбінесе ынталандыру, тәрбиелеу әдістерін қолданамын.

5. Сынып үшін БЖБ ,ТЖБ тапсырмаларын әзірлеуде А. ерекшеліктерін ескере отырып,жеке тапсырмалар дайындаймын.Оқылымға мәтін орнына еркін айта алатын дыбыстары көбірек кездесетін сөз,сөйлемдер іріктеп аламын.Жазылымға қысқа ғана сөз дайындаймын және қолының икемі келетін әріп элементтерін алуға тырысамын.Айтылымға көбінесе ишарамен түсіндіруін өтінемін немесе тыңдалған мәтін мазмұнына сай суреттер беріп,сурет бойынша түсінгенін білемін.Тыңдалым тапсырмасын А. жақсы түсіне алады.

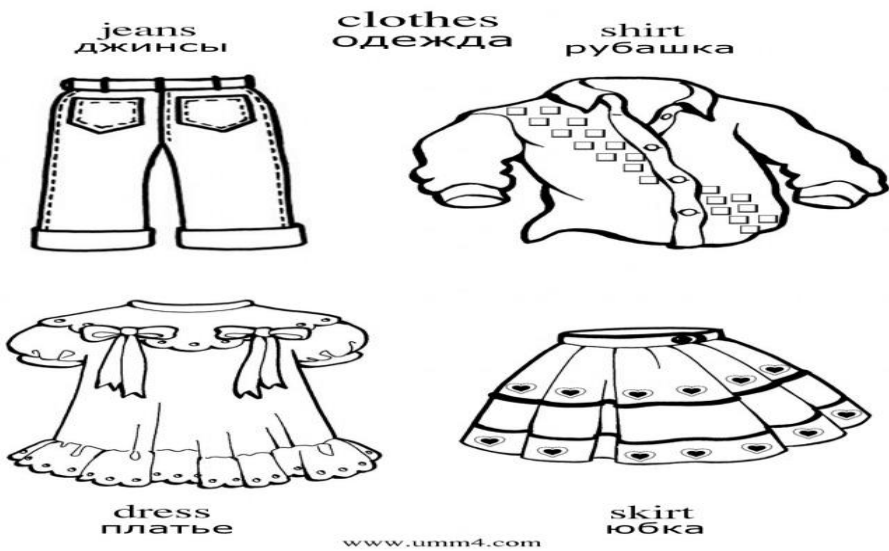
6. Бұл жұмыста қолыңыздан не жақсы келеді? Қай тұста әлі де шындалу қажет? Бұл жұмыста А.көңіл күйін таба білдім,тығыз мейірімді байланыста бола білдім. Берілген тапсырмалардың нәтижесін көруге ұмтылып,баланың жұмыс істеуіне жағдай туғыза білдім. Баланың ерекше қажеттілігін қамтамасыз етуде білімімді тереңдету керек,оқытудың технологияларын үйрену керекпін деп ойлаймын.

7. Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз. Өзім берген қазақ тілі сабағымда А. Арнап дайындалған БЖБ және ТЖБ тапсырмаларының үлгісін ұсынамын.

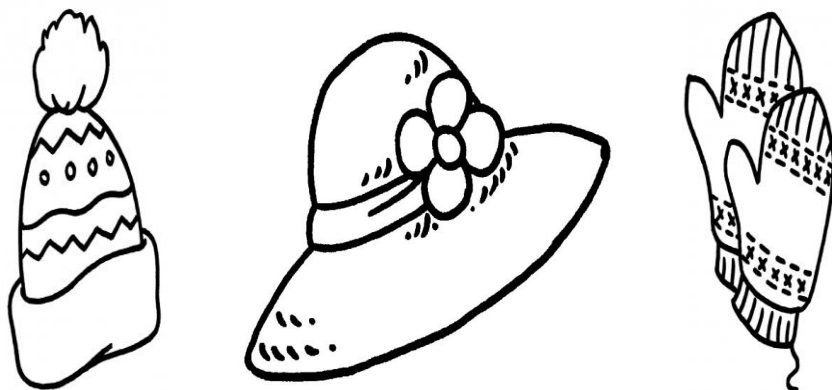
«Өзім туралы» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау.

Оқушының аты-жөні _____

1.Қыз баланың киімдерін көрсет.

2.Жазда киетін бас киімді белгілеп,боя.

1. Сәйкестендір:

АТА

ӘЖЕ

ҚЫЗ

ҰЛ

КӨЙЛЕК

ҚАЛПАҚ

ТАҚИЯ

ЖАУЛЫҚ

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Қыз баланың киімін таба біледі	1	қыз баланың киімін белгілейді;	1
жазда киетін бас киімді тауып, бояйды.	2	жазда киетін бас киімді таба біледі;	1
		Суретті бояй біледі;	1
Сөздерді сәйкестендіреді	3	Әр адам аты мен бас киімін сәйкестендіреді	4
Барлығы			7

«Менің отбасым және достарым» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау
Оқушының аты-жөні: _____

1. Сөйлемді оқы.

Мен анам Динаға телефон соқтым.

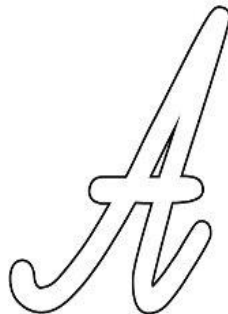
Сұрақтарға жауап бер.

- Анаңның аты кім? Алғашқы әрпін жаз.
- Анаңмен қалай хабарластың?

2. Суретті боя.

Әріпті бастырып жаз, әріпке байланысты бір сурет

сал:

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Сөйлемге қатысты тапсырманы орындай алады	1	бірінші сұраққа жауап береді;	2
		екінші сұраққа қатысты суретті белгілейді;	1
Сурет бойынша тапсырманы орындайды	2	суретті бояйды; (телефон аппаратын, трубкасын)	2
		әріпті бастырып жазады;	1
		әріпке байланысты бір заттың суретін салады	1
Барлығы			7

Қазақ тілі» пәнінен 1-тоқсанға арналған жиынтық бағалау.

Тыңдалым және айтылым.

1.Сұрақтарға «иә» немесе «жоқ»деп жауап бер: (бас изеу,бас шайқау арқылы)

- Отбасында неше адам бар? (санын көрсет)
- Сен үйдің үлкенісің бе?
- Анаң жұмыс істей ме? Әкең жұмыс істей ме?

[5] Балл қою кестесі

Сұрақ №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
1	1)Отбасындағы адам санының санын саусақтары арқылы көрсетеді.	2	Білім алушының тақырыпқа сәйкес кез келген диалогы қабылданады.
	2)Үйдің үлкені болса,басын изейді. Керісінше болса,басын шайқайды.	1	
	3)Анасы (әкесі)жұмыс істейтін болса, басын изейді. Керісінше болса,басын шайқайды.	2	
Барлығы		5	

Жазылым

2. Сөйлемді жаз: Бала күлді.

[5] Балл қою кестесі

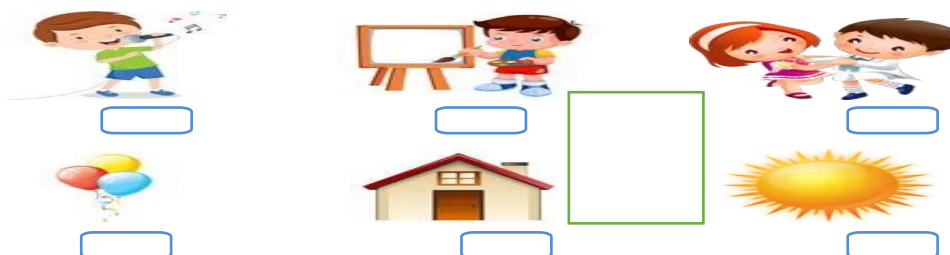
Сұрақ №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
2	Айтылғанды түсінеді.	1	
	Баспа әріптерді жаза алады.	2	
Барлығы		3	

Оқылым.

2. Мәтінді оқы.

Менің досымның аты - Қанат. Оның түрлі түсті қарындаштары көп. Қанат сурет салуды жақсы көреді. Оның альбомында неше түрлі суреттер бар. Қанат күннің суретін салды. Оның астына «Әрқашан күн сөнбесін!» деп жазып қойды.

Сұрақтарға жауап бер. Белгіле(γ)

Күннің суретін сал, боя

[5] Балл қою кестесі

Сұрақ №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
3	1) Мәтіннен оқылғанды тыңдап, түсінеді.	2	
	2) Тиісті суретті белгілейді.	1	қоршап бояғаны да қабылданады
	3) Күннің суретін салып, бояйды.	2	
Барлығы		5	

«Менің мектебім» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Оқушының аты-жөні: _____

1. Мәтінді оқы.

Сынып іші жарық. Терезелері үлкен. Онда парталар тұр. Әр партада екі оқушыдан отырады.

2. Сұрақтарға жауап бер:

1. Сынып іші қандай?

2. Сыныпқа жарық неден түседі? Суретін сал.

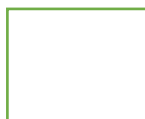
3. Сыныпта нелер тұр?

4. Әр партада неше оқушыдан отырады?

3. Сөздерді жаз:

Мектеп _____ оқушы _____

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Мәтінді түсініп оқиды.	1	Мәтінді іштей оқып, мазмұнын түсінеді.	1
Мәтінге қатысты сұрақтарға жауап береді	2	1-ші сұраққа жауап болатын сөзді жазады.	1
		2-ші сұраққа жауап болатын	1

		заттың суретін салады.	
		3-ші сұрақтың жауабын суреттердің ішінен табады.	1
		4-ші сұрақтың жауабына сәйкес санды жазады.	1
Сөздерді жазады	3	Бірінші сөзді көшіріп жазады.	1
		Екінші сөзді көшіріп жазады.	1
Барлығы			7

«Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау.
Оқушының аты-жөні: _____

3. Мәтінді оқы, не жайлы екенін суреттен белгіле:

Бесік-қасиетті мүлік. Жаңа туған сәбиді бесікке бөлейді. Осы кезде бесік жыры айтылады. Бесікте бала тыныш ұйықтап, жақсы демалады.

4. Қарамен жазылған сөздерді сөз құрамына талда:

ҚАСИЕТТІ

БЕСІККЕ

3. Жіберілген қателерді түзетіп, сөздерді көшіріп жаз:

Аже тауқ еке

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Мәтін мазмұнын анықтайды	1	мәтінді оқып, мазмұнын түсінеді;	1
		сурет арқылы не туралы екенін анықтайды	1
Сөз құрамына талдайды	2	сөздің түбірін және жұрнағын анықтайды;	1
		сөздің түбірін және жалғауын анықтайды;	1
Сөздегі орфографиялық қателерді анықтап, түзетеді	3	бірінші сөздегі орфографиялық қатені (қате жазылған әріп) анықтайды және түзетеді;	1
		екінші сөздегі орфографиялық қатені (қалып қойған әріп) анықтайды және түзетеді;	1
		үшінші сөздегі орфографиялық қатені (орны ауысқан әріптерді) анықтайды және түзетеді;	3
Барлығы			9

Қазақ тілі» пәнінен 2-тоқсанға арналған жиынтық бағалау.

Тыңдалым және айтылым.

1. Мәтінді мұқият тыңда. Сұрақтарға жауап бер.

Бөгде адам

Балалар жол бойымен жүріп келеді. Олардың алдында бір қарт әжей кетіп бара жатты. Жолдың бетін мұз басқан, тайғанақ болатын. Бір кезде қарт әжей тайғанап кетіп, құлап қалды. Ұл бала әжейге қарай тұра ұмтылды. Ол әжейді орнынан тұрғызып, жолдан өтуіне көмектесті.

Қыз бала әрі қарай жүре берді. Ол досы өз әжесіне көмектесіп жатыр деп ойлады. Бірақ әжей мүлде бөгде адам еді.

1) Мәтіннің кейіпкерлері нешеу? (санын саусақтары арқылы көрсетеді)

2) Әжей неліктен құлап қалды? («мұз» деген сөзді айтса жеткілікті)

3) Әжейге кім көмектесті? (қолындағы ұл не қыздың суретін көтеріп көрсетеді)

4) Ұл баланың жанындағы кейіпкер кім? (суретті көтеріп көрсетеді)

5) Саған қай кейіпкердің іс-әрекеті ұнады? (суретті көтеріп көрсетеді)

Оқылым.

2. Мәтінді оқы:

Қоян-қорқақ аң. Оның құлақтары ұзын, құйрығы қысқа. Қоянның жүні жазда сұр, қыста аппақ болады. Ол өте сақ жануар.

1) Мәтін түрін белгіле:

Пайымдау мәтіні

Сипаттау мәтіні

Әңгімелеу мәтіні

2) Қоянның жүні туралы сөйлемді тауып, қоршап сыз.

3) Мәтінге ат қой:

4) Қоянның құлағының суретін сал:

Жазылым

3. Сәйкестендір:

Өркенің өссін, қарағым!

Хабарлы сөйлем

Тоғайда түрлі аңдар болады.

Сұраулы сөйлем

Қалада қандай үйлер бой көтерді?

Лепті сөйлем

Сөйлемді жаз: ҚОЯН-АҢ.

Балл қою кестесі

Тыңдалым және айтылым

№	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
1	Ұл, қыз, әжей	1	Екі кейіпкерден кем болмаған жағдайда 1 балл беріледі.
	Әжейдің құлауына себепші затты атайды	1	1 сөз жеткілікті
	Әжейге ұл бала көмектесті (суретін көрсетеді)	1	
	Ұл баланың жанындағы кейіпкер-қыз бала (суретін көрсетеді)	1	

Маған ұл баланың ісі ұнады. Себебі, ол құлап қалған әжейге көмектесті/Ұл бала ұнады.(суретін көрсетеді немесе 1сөзбен айтады)	1
Барлығы	5

Оқылым

№	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
2	Мәтінді түсініп оқиды.	1	
	Мәтін түрін белгілейді.	1	
	Қоянның жүні туралы сөйлемді тауып,қоршап сызады.	1	
	Мәтінге ат қояды.	1	
	Қоянның құлағының суретін салады.	1	
Барлығы	5		

Жазылым

№	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
3		3	Әр дұрыс сәйкестікке 1 балл қойылады.
4	Сөйлемді жазады.	2	
Барлығы		5	

«Қоршаған орта» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау.

Оқушының аты-жөні: _____

1. Берілген тірек сөздерді мұқият тында. Бұл мәтінде не туралы айтылуы мүмкін? Суретін сал.

Тірек сөздер: өзен, жаңбыр, су болу, ағаш арасы, тығылу, қармақ салу, балық аулау, көңілді.

2. Тірек сөздердің біреуін жаз:

3. Сызықшалар арқылы сөздердің орындарын тап:

Дара етістік	Мысалдар	Күрделі етістік
	келді	
	оқып отыр	
	бара жатыр	
	өсті	

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Тақырып пен тірек сөздерге сүйеніп, мәтіннің	1	тірек сөздердің негізінде мәтіннің не туралы екенін	1

мазмұнын болжайды		болжайды	
		суретін салады;	1
Тақырыпқа сәйкес тірек сөзді жазады	2	берілген тірек сөздердің біреуін қатесіз жазады	1
Сызықшалар арқылы сөздердің орындарын табады	3	дара етістіктерді ажыратады	2
		күрделі етістіктерді табады	2
Барлығы			7

«Дені саудың – жаны сау» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау.

Оқушының аты-жөні: _____

1. Берілген суреттерді мұқият қара. Не туралы мәтін құрастыруға болатынын болжа.

2. Жұптық жұмыс.

«Тіс күтімі» тақырыбында тіс дәрігері мен науқас адамның ролінде сұхбаттас. Диалогті жалғастыр.

- Сәлеметсіз бе, дәрігер!
- Сәлеметсің бе! Кел, кір, орындыққа отыр.
- Рақмет.
- Қай жерің ауырады?
-
-

3. Өздік жұмысы:

Антоним сөздер тауып жаз:

қара	
отыр	

Синоним сөздер тауып жаз:

Мұғалім,
Сұлу,

Омоним сөз болатын сөздер тауып жаз:

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
сурет бойынша мәтін мазмұнын болжайды	1	сурет бойынша мәтін мазмұнын болжайды;	2
Тақырып бойынша диалогке қатысады	2	тақырыпқа сай диалог құрастырады;	1
		сұхбаттасының қойған сұрақтарына ишарамен жауап береді;	1

сөз мағыналарына сәйкес сөздер жазады	3	антоним сөздер тауып жазады	2
		синоним сөздер тауып жазады	2
		омоним сөздер тауып жазады.	2
Барлығы			10

«Қазақ тілі» пәні бойынша №2

1. ТАӘ: Макутова Айнагуль Сафиевна, еңбек өтілі: 12 жыл, санат: I санат, өңір: БҚО, Теректі ауданы, Подстепный №1 ЖОББМ.

2. С.Д., 3-сынып.

3. Ерекше білім беруді қажет ететін оқушы, жеке ықпалмен жұмыс жүргіземін.

4. Көбіне ойын ретінде жүргізгенді және жеке жақындап, мадақтаулар мен мақтауларды қолансам оқушының сабаққа, пәнге деген қызығушылығының жақсарып, құлшыныспен жұмыс жасайтынын байқаймын.

5. Көбіне жеңілдетілген тапсырмалар мен суретті тапсырмалармен жұмыстанғанды жақсы көреді.

3 сынып, қазақ тілі 3 тоқсан

«Өнер» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

«Атақты тұлғалар» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

«Қазақ тілі» пәнінен 3-тоқсанға арналған жиынтық бағалаудың тапсырмалары

3-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР

«Өнер» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Сөйлеу әрекетінің түрлері	Тыңдалым және айтылым
Оқу мақсаты	3.1.1.1 Тыңдаған материал бойынша тірек сөздерді белгілеу, ашық және жабық сұрақтарға жауап беру 3.1.4.1 Тірек сөздер мен жоспарды пайдалана отырып, берілген тақырып бойынша әңгіме құрау
Бағалау критерийі	<i>Білім алушы</i>

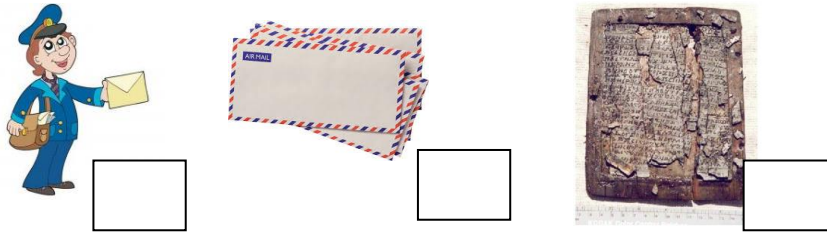
- Мәтінге қатысты тірек сөздерді анықтайды
- Мәтін бойынша сұрақтарға жауап береді
- Тірек сөздер мен жоспарға сүйеніп, берілген тақырыпқа әңгіме құрайды

Ойлау дағдыларының деңгейі	Білу және түсіну Қолдану
-----------------------------------	-----------------------------

Орындау уақыты	20 минут
1-тапсырма	
Мәтінді мұқият тыңда. Мәтін бойынша суреттерді ретімен қой	

Пошта конвертін хаттың «киімі» деуге болады. Ертеректе хатты қайыңның қабығына жазып, хабаршылар арқылы таратып отырған. Олар хаттарды мәтін іші жағында қалатындай етіп бүктеп қоятын. Хатты қайда және кімге апаратынын жазатын орын болмағандықтан, оны басқа ағаш қабыққа жазып, хатпен бірге жіппен байлап қоятын.

Мұндай хаттарды жіберу ыңғайсыз болды. 1820 жылы ағылшынның қағаз сатушы саудагері Бревер хат салатын қалташа жасап шығарды. Ол «конверт» деп аталды. «Конверт» сөзі «орап қою», «айналдыру, бұрау» деген мағынаны білдіреді. Көп кешікпей конверт хаттан бөлініп, оның сыртқы

• Сұрақтарға жауап бер.

- 1) «Конверт» сөзі қандай мағынаны білдіреді?
- 2) Алғашқы конверт қашан және қай елде пайда болды?
- 3) Адамдардың конвертті ойлап табуына не әсер етті деп ойлайсың?

2-тапсырма

Сурет бойынша «Өнерлі отбасы» тақырыбында екі отбасыны салыстыр . Әр отбасы қандай аспаптарда ойнайды.

Сұрақтарға жауап жаз.

1.Қандай отбасы?

2.Отбасы деген сөзді қалай түсінесің?

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Мәтін бойынша суреттерді ретімен қояды Мәтін бойынша сұрақтарға жауап береді	1	мәтіннен суреттерді ретімен қояды ;	1
		мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап береді:	
		1-сұрақ	1
		2-сұрақ	1
		3-сұрақ	1
Сурет бойынша «Өнерлі отбасы» тақырыбында екі отбасыны салыстыр .	2	жоспарға сәйкес жүйелі мәтін құрастырады;	1
		сөйлемдердің құрылымын сақтайды;	1

Әр отбасы қандай аспаптарда ойнайды.	тірек сөздерді орынды қолданады;	1
	сөйлеу барысында тілдік нормаларды сақтайды.	1
Барлығы		8

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Мәтіндерді оқы. Қай мәтінде нақты деректер берілгендігін анықтайды. Мәтіннен қажетті ақпараттарды анықтайды	1	көркем мәтінді анықтайды;	1
		ғылыми –танымдық мәтінді анықтайды;	1
		мәтіндердің ұқсастығын анықтайды (тақырыбы, түрі);	1
		бірінші мәтінге қатысты маңызды ақпараттарды анықтайды;	1
		екінші мәтінге қатысты маңызды ақпараттарды анықтайды;	1
Есептік және реттік сан есімдерді ажыратады	2	есептік сан есімдерді анықтайды;	1
		есептік сан есімдерді реттік сан есімдерге түрлендіреді.	1
Барлығы			7

«Өнер» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалаудың нәтижесіне қатысты ата-аналарға ақпарат ұсынуға арналған рубрика

Білім алушының аты-жөні _____

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Оқу жетістіктерінің деңгейі		
				
Мәтін бойынша суреттерді ретімен қояды Мәтін бойынша сұрақтарға жауап береді	1	Тыңдаған материал бойынша тірек сөздерді анықтауда, мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беруде	Тыңдаған материал бойынша тірек сөздерді анықтауда/ мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беруде қателіктер жібереді.	Тыңдаған материал бойынша тірек сөздерді анықтайды, мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға дұрыс жауап береді.

		қиналады. ☐	☐	
Сурет бойынша «Өнерлі отбасы» тақырыбында екі отбасыны салыстыр . Әр отбасы қандай аспаптарда ойнайтындығын айтады.	2	Берілген жоспар мен тірек сөздер бойынша әңгіме құрауда қиналады. ☐	Жоспарға сәйкес әңгіме құрастыруда/ сөйлемнің құрылымын сақтауда/ тірек сөздерді қолдануда қателіктер жібереді. ☐	Берілген жоспар мен тірек сөздер бойынша тақырыпқа сәйкес әңгіме құрайды.

«Атақты тұлғалар» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқылым Жазылым
Оқу мақсаты	3.2.6.1 Мұғалімнің көмегімен ұқсас тақырыпта берілген мәтін түрлерін/стилін (көркем мәтін, ғылыми-танымдық мәтін /жанрын салыстырып, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын табу 3.2.5.1 Берілген тақырып/сұрақ бойынша түрлі дереккөздерден (мәтін, сөздік, сызба, кесте, карта) алған ақпараттарда кездесетін жаңа сөздердің мағынасын сөздіктер арқылы ашу, жүйелеу, мағлұматтардың маңызды тұстарын анықтау 3.4.2.6 Есептік және реттік сан есімдердің айырмашылығын анықтау
Бағалау критерийі	<i>Білім алушы:</i> Ұқсас тақырыпта берілген мәтіндерді стиліне қарай салыстырады Мәтіннен қажетті ақпараттарды анықтайды Есептік және реттік сан есімдерді ажыратады
Ойлау дағдыларының деңгейі	Қолдану
Орындау уақыты	20 минут

1-тапсырма

Мәтіндерді оқы. Қай мәтінде нақты деректер берілген?

мәтін

Қазақстанның халық әртісі, қазақтың әйгілі күйшісі Дина Нұрпейісованың әкесі Кенже палуан әрі Дина Нұрпейісова Батыс Қазақстан облысында шебер домбырашы болған. Дина тоғыз жасынан туып-өскен. бастап домбыраны игере бастайды. Бірде осы ауылға атақты күйші Құрманғазы келеді. Ол кішкентайынан «домбырашы қыз» атанған.

Күй атасы Құрманғазының шәкірті болған. Ол 75 жасында Москвада өткен халық аспаптарын тартатын өнерпаздардың бүкілодақтық байқауында жүлделі орынды жеңіп алған.

- Сен үшін қай ақпарат маңызды болды? Кестеге жаз.

мәтін бойынша

2-тапсырма

Берілген мәтіндерден 2 сан есім тауып жаз. Реттік сан есімге айналдырып жаз.

«Атақты тұлғалар» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалаудың нәтижесіне қатысты ата-аналарға ақпарат ұсынуға арналған рубрика

Білім алушының аты-жөні _____

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Оқу жетістіктерінің деңгейі		
				
Ұқсас тақырыпта берілген мәтіндерді салыстыра сипаттайды Мәтіннен қажетті ақпараттарды анықтайды	1	Ұқсас тақырыпта берілген мәтіндерді салыстыруда, мәтіннен маңызды ақпараттарды анықтауда қиналады. ☐	Берілген мәтіндердің стилін анықтауда а/ ұқсастығын сипаттауда а/ мәтіннен маңызды ақпараттарды анықтауда қателіктер жібереді. ☐	Берілген мәтіндерді салыстыра сипаттайды, мәтіннен маңызды ақпараттарды анықтайды.
Есептік және реттік сан есімдерді	2	Есептік сан есімдерді анықтауда және реттік	Есептік сан есімдерді анықтауда/ есептік сан ☐	Есептік сан есімдерді анықтайды және реттік сан есімдерге дұрыс

ажыратады	сан есімдерге түрлендіруде қиналады	есімдерді реттік сан есімдерге түрлендіруде қателіктер жібереді.	түрлендіреді.
-----------	-------------------------------------	--	---------------

3-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУДЫҢ СПЕЦИФИКАЦИЯСЫ

1. Тоқсан бойынша жиынтық бағалаудың мақсаты

Тоқсан бойынша жиынтық бағалау білім беру мазмұнын жаңарту аясындағы оқу бағдарламасының мазмұнына сәйкес білім алушылардың оқу мақсаттарына жеткендігін тексеруге және тоқсан барысында меңгерген білім, білік және дағдыларын анықтауға бағытталған. Спецификация 3-сыныпта «Қазақ тілі» пәні бойынша тоқсандық жиынтық бағалаудың мазмұны мен өткізу рәсімін сипаттайды.

2. Тоқсан бойынша жиынтық бағалаудың мазмұнын анықтайтын құжаттар

«Қазақ тілі» оқу бағдарламасы (орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында). Бастауыш білім беру (2-4 сыныптар).

3. 3-тоқсан бойынша жиынтық бағалауға шолу

3.1 Ұзақтығы – 40 минут

Балл саны – 16

Тыңдалым мен айтылым бөлек тексеріледі.

3.2 Жиынтық бағалаудың құрылымы

Тоқсан бойынша жиынтық бағалауда әртүрлі: көп таңдауы бар, қысқа және толық жауапты қажет ететін тапсырмалар қолданылады.

Көп таңдауы бар тапсырмаларда білім алушы ұсынылған жауап нұсқаларынан дұрысын таңдайды.

Қысқа жауапты қажет ететін тапсырмаларда білім алушы сөздер немесе сөйлемдер түрінде жауап береді.

Толық жауапты қажет ететін тапсырмалар мәтінді түсінуге, өз ойын ауызша және жазбаша түрде толық, жүйелі, түсінікті етіп жеткізуге бағытталған.

Тапсырма бірнеше құрылымдық бөліктерден/сұрақтардан тұруы мүмкін.

Берілген нұсқа қысқа және толық жауапты қажет ететін 3 тапсырмадан тұрады. Бірінші тапсырма тыңдалым және айтылым дағдысын, екіншісі - оқылым, үшінші тапсырма жазылым дағдысын тексеруге бағытталған.

Тоқсандық жиынтық бағалау тапсырмаларының сипаттамасы

№	Ортақ тақырып	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаты	Тапсырманың сипаттамасы	Тапсырма саны	Жалпы балл
---	---------------	---------------------------	-------------	-------------------------	---------------	------------

1	Өнер Атақты тұлғалар	Тыңдалым және айтылым	3.1.2.1 Мәтіннің тақырыбы мен берілген суреттер/фото/диаграмма бойынша мәтіннің мазмұнын болжау 3.1.4.1 Тірек сөздер мен жоспарды пайдалана отырып, берілген тақырып бойынша әңгіме құрау	Білім алушы ашық түрдегі толық жауапты қажет ететін тапсырманы орындайды.	1	6
2		Оқылым	3.2.3.1. Мәтін мазмұны бойынша пікір білдіруге бағытталған сұрақтар құрастыру және жауап беру 3.2.4.1 Өз бетінше мәтіннің тақырыбын және мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтау 3.2.5.1 Берілген тақырып/сұрақ бойынша түрлі дереккөздерден (мәтін, сөздік, сызба, кесте, карта) алған ақпараттарда кездесетін жаңа сөздердің мағынасын сөздіктер арқылы ашу, жүйелеу, мағлұматтардың маңызды тұстарын анықтау	Білім алушы ашық түрдегі қысқа жауапты қажет ететін тапсырманы орындайды.	1	5
3		Жазылым	3.3.3.1 Оқыған, тыңдаған және аудиовизуалды материалдар бойынша мұғалімнің көмегімен жоспар құрып, мазмұндама жазу	Білім алушы ашық түрдегі толық жауапты қажет ететін тапсырманы орындайды.	1	5
Барлығы					3	16

«Қазақ тілі» пәнінен 3-тоқсанға арналған жиынтық бағалаудың тапсырмалары

Тыңдалым және айтылым

1. «Орман өнерпаздары» мәтіні бойынша берілген суретке мұқият қара. Бұл мәтінде не туралы айтылуы мүмкін? Мәтіннің мазмұнын болжа және ойыңды дәлелде.

<p>«Жалғасын тап» (Мәтін құрау) тірек сөздерді пайдаланып. Орман маңы Барлық аңдар өз Аңдардың барлығы ..., ..., бір-біріне ... болды. Өз өнерлерін</p>	
---	--

Тірек сөздер: ашық алаңқай, өнер көрсету, көңілді, шаттану, тамашалау, риза болу.

Сұрақтарға жауаптарын тауып көр:

1) Сенің ойыңша оқиға неден басталды?

А / Аңдардың бас қосуынан.

Ә / Тамақ ішуден.

2) Оқиға қалай жалғасты?

А / Өз өнерлерін көрсетуден.

Ә / Билеуден.

3) Оқиға қалай аяқталады деп ойлайсың?

А / Бір-біріне ренжіді.

Ә / Бір-біріне риза болды.

[6]

Оқылым

2. Мәтінді түсініп оқы. Тапсырмаларды орында.

Әбу Насыр әл-Фарабидің жастау кезінде жолдасы сақтап қою үшін оған аманат етіп бір бума кітап беріп кетеді. Әбу Насыр кітаптарды үйіне апарып, сақтап қояды. Қолы босаған сәтте әлгі кітаптардың біреуін алып, оқи бастайды. Кітап сөздері ұнап, аяғына дейін оқып шығады. Бірақ онша түсіне қоймайды. Қайта оқиды. Сонда да түсіне қоймайды. Ақыры кітапты қайта-қайта оқи береді. Сонда ғана мағынасын айқын ұғып, анық түсініпті. Осындай табандылығының арқасында Әбу Насыр асқан білікті ойшыл, ғалым болған екен.

1) Мәтіннен Әбу Насыр әл-Фарабидің қолы босағанда немен шұғылданған?

2) Ойланып, сұраққа жауап беріп, жаз. Неге? деген сұрақты қолданып, мәтіннің мазмұны бойынша 1 сұрақ құрастыр және жауап бер.

НЕГЕ? _____

3 Мәтіннің негізгі ойына сәйкес болатын мақал -мәтелді анықта.

Талап қылмай мұратқа жетпес.

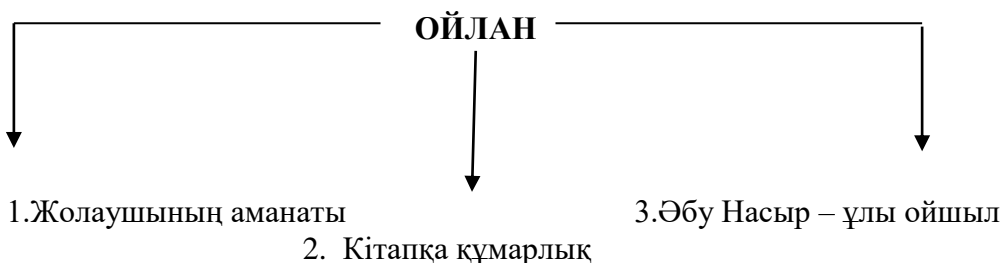

Кітап – алтын қазына:

[5] **Жазылым**

Жоспар бойынша оқыған мәтіннің мазмұнын жаз.

Жоспар:

Балл қою кестесі

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
1	<i>Білім алушының ықтимал жауабы:</i> Ормандағы жануарлардың концерті туралы болуы мүмкін, себебі олар түрлі музыкалық аспаптарда ойнап тұр/ Бір жануардың туған күні туралы болуы мүмкін, себебі бәрі көңілді, ән шырқап, билеп жүр/ ...	1	Білім алушының суреттің мазмұнына қатысты айтылған болжамы қабылданады. Тақырыпқа сәйкес болжам жасайды;
		1	Өз болжамына дәлелді пікір айтып, негіздейді.
	Жануарлар ормандағы ашық алаңқайға жиналды. Әрқайсысы өз өнерін көрсетпек болды. Ортаға гитарасын асынып аю шықты. Оған қасқыр мен	1	Тақырыпқа сәйкес болатын баламалы мәтін қабылданады. Тақырыпқа сәйкес жүйелі әңгіме құрайды.
	қоян, жолбарыс қосылып, бәрі бірдей әуен ойнай бастады. Тиіндер мен тышқандар билей жөнелді. Олардың өнерін тамашалаған басқа жануарлар риза болды. Концерт көңілді өтті.	1	Мәтіннің құрылымдық бөліктерін сақтайды.
		1	Тірек сөздерді орынды қолданады.
		1	Сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтайды.
Барлығы		6	

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
	Ақыры кітапты қайта-қайта оқи береді.	1	
	Әл-Фараби кітапты неліктен бірнеше рет оқыды?/ Кітапты қайталап оқуына не себеп болды?/...	1	Пікір білдіруге бағытталған баламалы сұрақтар мен сәйкес жауаптар қабылданады.
	Кітаптың мазмұнын, сөздердің мағынасын түсіну үшін/Кітаптың сөздері ұнағаны үшін, сөздердің мағынасын түсінбегендіктен/...	1	
	Қайта-қайта оқу/Қызық кітап/Оқудың пайдасы/..	1	Мәтіннің мазмұнына сәйкес баламалы тақырыптар қабылданады.
	Талап қылмай мұратқа жетпес	1	
Барлығы		5	

Тапсырма №	Жауап	Балл	Қосымша ақпарат
3	<i>Білім алушының ықтимал жауабы:</i>	1	Мәтіннің мазмұнын жоспарға сәйкес, жүйелі жазады.
	Әбу Насыр әл-Фарабиге бір адам өзінің кітаптарын беріп, сақтап қоюды өтініпті. Әл-Фараби қолы бос кезде әлгі кітаптарды алып оқиды. Бірақ онша түсіне қоймайды. Ол кітапты бірнеше рет қайталап оқығанда ғана түсіне бастайды. Осындай табандылығының арқасында Әбу Насыр ұлы ойшыл болған екен.	1	Мәтіндегі мәліметтерді, негізгі ойды сақтап жазады.
		1	Сөйлемнің құрылымын сақтайды.
		1	Орфографиялық нормаларды сақтайды (2 қатеден артық емес).
		1	Пунктуациялық нормаларды сақтайды (1 қатеден артық емес немесе 1-2 түзетуі бар).
Барлығы		5	

5. Тоқсан бойынша жиынтық бағалауды өткізу ережелері

Тоқсан бойынша жиынтық бағалау кезінде кабинетіңіздегі көмек ретінде қолдануға мүмкін болатын кез келген көрнекі құралдарды (диаграммалар, кестелер, постерлер, плакаттар немесе карталарды) жауып қойған дұрыс.

Тоқсан бойынша жиынтық бағалау басталмас бұрын алғашқы бетінде жазылған нұсқау оқылып, білім алушыларға жұмыстың орындалу ұзақтығы хабарланады. Білім алушыларға жұмыс барысында бір-бірімен сөйлесулеріне болмайтындығы ескертіледі. Нұсқаулықпен таныстырып болғаннан кейін білім алушыларға тоқсан бойынша жиынтық бағалау басталғанға дейін түсінбеген сұрақтарын қоюға болатындығы туралы айтылады.

Білім алушылардың жұмысты өздігінен орындап жатқандығына, жұмысты орындау барысында көмек беретін қосымша ресурстарды, мысалы: сөздіктер немесе калькуляторлар (спецификацияда рұқсат берілген жағдайлардан басқа уақытта) пайдалануларына мүмкіндіктерінің жоқ екендігіне көз жеткізіледі. Олардың жұмыс уақытында бір-біріне көмектесулеріне, көшіріп алуларына және сөйлесулеріне болмайтындығы ескертіледі.

Білім алушыларға дұрыс емес жауапты өшіргішпен өшірудің орнына, қарындашпен сызып қою ұсынылады.

Жұмыс барысында нұсқаулыққа немесе жұмыстың ұзақтығына қатысты білім алушылар тарапынан қойылған сұрақтарға жауап беруге болады. Жекелеген білім алушыларға көмек беруге негізделген кез келген ақпаратты оқуға, айтуға, өзгертіп айтуға немесе көрсетуге тыйым салынады.

Тоқсандық жиынтық бағалаудың аяқталуына 5 минут уақыт қалғандығын үнемі хабарлап отыру қажет.

Тоқсандық жиынтық бағалау аяқталғаннан кейін білім алушылардан жұмыстарын тоқтатып, қалам/қарындаштарын партаның үстіне қоюларын өтіну керек.

6. Модерация және балл қою

Барлық мұғалімдер балл қою кестесінің бірдей нұсқасын қолданады. Модерация үдерісінде бірыңғай балл қою кестесінен ауытқушылықты болдырмау үшін жұмыс үлгілерін балл қою кестесіне сәйкес тексеру қажет.

«Қазақ тілі» пәні бойынша №3

1. **ТАӘ:** Омирзакова Роза Сайлаубековна, еңбек өтілі: 22 жыл, санаты: педагог – сарапшы, өңір: Павлодар облысы, Баянауыл ауданы, №2 Майқайың жалпы орта білім беру мектебі.

2. З.Н.Ж., 4-сынып.

3. Күшті тұсы: жазбаша жаттығуларды жақсы орындайды. Шығармашылық жұмыстарды қызыға орындайды. Сурет салу, ермексазбен жұмыс. Есте сақтау қабілеті жақсы дамыған. Әлсіз тұсы: сабақ барысында оқушы мүлдем сөйлемейді. Берілген тапсырмаларды бірақ орындайды.

4. Өз қажетіне сай түрлі әдіс-тәсілдерді қолданамын. Мысалы: «Артығын алып таста», Бос орындарға қажет сөздерді қойып, мысал келтір деген сияқты әр тақырыпқа сәйкес осындай тапсырма түрлері алынады.

5. БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын баланың деңгейіне қарай, жеңілдетілген түрде дайындаймын.

6. Сабаққа дайындығын тексеремін, сабақ барысында көбірек көңіл бөлуге тырысамын. Әр берілген тапсырманы өз біліміне орай түсіндіруге әрекет жасаймын.

7. Баланың деңгейін ескере отырып, суреттерді салыстырып таңдайды, сөздерді сәйкестендіреді, қажетті сөздің астын сызады, жазылым әдісі арқылы бала берілген сұраққа жазбаша жауап бере алады.

Қазақ тілі пәні бойынша I тоқсанның бөлім бойынша жиынтық бағалауы.

«Менің Отаным – Қазақстан» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Оқу мақсаты

4.1.1.1 материал бойынша негізгі тұсын түртіп

алу және солардың негізінде мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру.

4.1.7.1 Сөз ішіндегі және сөз бен сөздің арасындағы буын,

дыбыс үндестігін сақтап жазу.

Ойлау дағдыларының деңгейі Білу

Орындау уақыты 20 минут

Сөйлеу әрекетінің түрлері: Оқылым және жазылым

1-тапсырма Мәтінді мұқият оқып шық, сұрақтарға жауап бер.

Қазақстанның ірі өзені – Ертіс. Ол Алтай тауынан басталады. Өзен Павлодар облысын екіге бөледі. Өзен алқабы өте бай. Ертіс балыққа бай. Павлодар өлкесінде барлығы бар: жазық дала, аққайың, тоғайлар, қарағай орман, таулар. Дала жазықтары облысымыздың көп жерін алып отыр.

1-сұрақ Мәтінде қай өзен туралы айтылған?

Іле

Есіл

Ертіс

2-сұрақ Ол қай таудан басталады?

Алтай

Тарбағатай

Ақбет

2- тапсырма

Көп нүктенің орнына тиісті қосымшаны қойып жаз.

Ақыл – жас..., асыл тас...,

Берілген сөздерді буынға бөліп жаз. Әр буындағы дауысты дыбыстың жуан не жіңішке екенін айт. Өнерлі, өнерпаз, көкжиекте, шаңырақтың.

Осы сөздерді қатыстырып сөйлем құра.

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Мәтінді мұқият оқиды, сұрақтарға жауап береді.	1	Бірінші сұраққа жауап береді.	1
		Екінші сұраққа жауап береді.	1
Көп нүктенің орнына тиісті қосымшаны қойып жазады. Жазу барысында үндестік заңын сақтап жазады.	2	Көп нүктенің орнына тиісті қосымшаны қойып жазады	1
		Қосымшаны дұрыс тандайды.	1
		Берілген сөздерді буынға бөліп жазады.	1
		Әр буындағы дауысты дыбыстың жуан не жіңішке екенін анықтайды.	1
		Берілген сөздермен сөйлем құрап жазады.	1
Барлығы			7

«Құндылықтар» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау**Сөйлеу әрекетінің түрлері**

Оқылым Жазылым

Оқу мақсаты

4.2.4.1 Мәтіннің тақырыбы мен мазмұнының өзара сәйкестігін анықтау және ондағы негізгі ойды тұжырымдау
 4.3.3.1* Оқыған, тыңдаған және аудиовизуалды материалдар бойынша / тірек сөздерді пайдаланып сөйлем құрап жазу

Бағалау критерийі*Білім алушы*

- Мәтіннің негізгі ойын анықтап, тақырыппен сәйкестендіреді
 Оқыған мәтін бойынша мазмұндама жазады

Ойлау дағдыларының

Білу

деңгейі

Орындау уақыты

20 минут

1-тапсырма Мәтінді оқы. Тапсырмаларды орында.

- 1) Мәтіннің тақырыбын өзгерт. Мәтінге ат қой. _____
- 2) Мәтіндегі кейіпкерлердің аттарын жаз.

Асау өзен

Шілденің шыжыған күні еді. Ауылдың бір топ балалары таяу жатқан Түрген өзеніне қарай улап-шулап жүтіріп келеді. Көйлектерін жолай шешіп, бұлғап-бұлғап, кикүлайды. Тау өзенінің суы тастай суық. Оның үстіне жоғарыдан құлап аққан судың екпіні атанды жығардай алапат. Тым асау.

Өзді-өзінің шуылымен қаперсіз келіп, жөңкілген суға күмп ете түскен әлжуаз Әлжан ә дегенде-ақ бір батып, бір шығып, қойтастарға қолы ілікпей, әбігерге түсті. Мұны байқаған ересектеу Ернар дереу жағаға жүзіп шығып, көпірге қарай жүтіре жөнелді. Сондағы ойы – осы маңнан тосып, құтқарып қалу. Ернардың артынан Жаппар, Жұмағұлдар да бір-бірінен қалыспай ентіккен қалыпта жүтіріп жетіп, көпірге қаз-қатар тұра қалысты.

Әр жердегі қойтастарға бір соғышып, есінен айырылған Әлжанды үш еулеп жағаға шығарды.

2-тапсырма

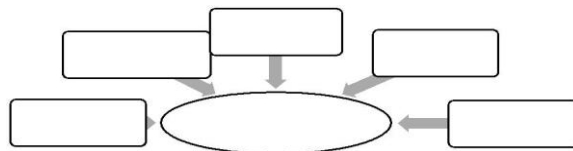
- 1) 1 сөз тіркесін жаз.
- 2) 1 жай сөйлем
- 3) 1 құрмалас сөйлем құрап жаз.

Бағалау критерийі	Тапсырма	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
	1	Мәтіннің тақырыбын өзгертіп, мәтінге ат қояды.	1
Мәтіннің негізгі ойын		Мәтіннің кейіпкерлерін жазады.	1
Сөз тіркесі тақырыбы	2	Сөз тіркестеріне мысал келтіріп	1
бойынша мысалдар жазады		жүйелі жазады; 1 жай сөйлем құрайды 1 құрмалас сөйлем құрайды.	1
		Тыныс белгілерді дұрыс қоя алады.	1
		Сауатты жазады	1
Барлығы			7

«Қазақ тілі» пәнінен 1-тоқсанға арналған жиынтық бағалаудың тапсырмалары

Тыңдалым және айтылым

1-тапсырма Сызбаға Қазақстан қандай мемлекет деген сұраққа жауап беретін қажетті сөздерді қой.

2-тапсырма «Менің Қазақстаным» тақырыбында әңгімелеу мәтінін құрап жаз.

Оқылым 3-тапсырма Мәтінді түсініп оқы. Тапсырмаларды орында.

Кішкентай Марат пен Дархан көрші тұратын достар еді. Екеуі ылғи бос уақыттарын бірге өткізетін. Бірақ Дархан денсаулығына байланысты далаға көп шықпайды. Сондықтан да болар оның мінезі тұйық. Ал Мараттың мінезі көңілді, ақжарқын, досының қамын ойлап жүретін бала.

Бір күні Марат орманға саяхатқа барады. Ол гүлдерді қызықтап жүріп, бір көбелекті ұстап алады да, «қолыма түстің бе, енді мен сені жібермеймін, досым Дарханға апарып беремін» - дейді. Бір кезде көбелек сөйлегендей болады, «жіберші мені, Марат, мен сенің үш тілегінді орындаймын». Марат мәз болып, «маған велосипед керек» - дейді. Көбелек өз жөніне ұшып кетеді.

Кешкісін Марат үйіне келсе, әкесі оған расында да, велосипед сатып әперіпті. Ол қуанып, велосипедімен ары-бері Дархан досының терезесінің алдынан өтеді. Досының мұңлы көзін көріп, орманға келіп, маған велосипед те, қиялдағы ұялы телефон да қажет емес деп ойлайды. Ол: «Арман көбелегі, досым аяғынан тік тұрып кетсінші, сол тілегімді орындашы», - деп жалынады. Үйіне келсе, ата-анасы Дарханның шетелге дәрігерлерге көрінуге баратынын айтады. Марат Дарханның келуін тағатсыздана күтеді.

Бір күні Марат үйінде ұйықтап жатса, өзін атап шақырған дауыстан оянып кетеді. Көзін ашса, қарсы алдында досы Дархан тұрады. Қуанып кеткен Марат, ормандағы арман көбелегіне іштей алғысын жаудыртады.

1) Ата-анасы Маратқа қандай жаңалық айтты? Белгіле (□).

туған күніне орай сыйлыққа велосипед сатып әперетінін

досының шетелдік дәрігерлерге көрінуге кеткенін

2) 3-абзацтан «асығу» деген мағынаны білдіретін сөзді тауып жаз.

3) Мараттың үнемі досының қамын ойлап жүретін бала екендігін қай сөйлемдерден байқауға болады? Бір сөйлемді көшіріп жаз.

4) Мәтіннен Мараттың арманы орындалғанын көрсететін бөлікті тауып, қоршап сыз.

5) Мәтін бойынша шешімін табуға арналған бір сұрақ құрастыр және оған жауап бер.

Сұрақ: _____

Жауап: _____

Жазылым 4-тапсырма

1. Жай сөйлемді құрмалас сөйлемге айналдырып жаз.

Қоңырау соғылды. _____

Ауылдан атам келді. _____

Әжем жіп иірді. _____

2.

1 жай сөйлем құрап жаз

1

1 құрмалас сөйлем құрап жаз

1 _____

1. ТАӘ: Азаматова Надежда Темирболатовна, еңбек өтілі: 12 жыл, санаты: педагог – сарапшы, өңір – БҚО Теректі ауданы Теректі ауданы Подстепный ауылы, Подстепный №1 жалпы орта білім беретін мектебі.

2. С.А., 4-сынып.

3. Сабаққа деген қызығушылығы жақсы. Ұмтылысы жоғары. Мәтін құрастыруда қателіктер жібереді. Сөздік қоры аз. Өз ойын жазбаша жеткізуде қиналады.

4. Ойын, көрнекілік, Джигсо, Түртіп алу. Өрмекші торы т.б.

Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз.

4 сынып қазақ тілі, «Табиғат құбылыстары» ортақ тақырыбы, III тоқсан

«Табиғат құбылыстары» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Сөйлеу әрекетінің түрлері Тыңдалым және айтылым

Оқу мақсаты	4.1.2.1* Мәтіннің тақырыбы мен берілген сурет бойынша мәтіннің мазмұнын болжау және өз ойын дәлелдеу 4.1.4.1 Тірек сөздер мен жоспарды пайдалана отырып, монолог құрау
Бағалау критерийі	<i>Білім алушы</i> <ul style="list-style-type: none"> Берілген тақырыпқа сүйеніп мәтіннің мазмұнын болжайды және негіздейді Тірек сөздердің негізінде берілген тақырыпқа монолог құрады
Ойлау дағдыларының деңгейі	Қолдану Жоғары деңгей дағдылары
Орындау уақыты	20 минут

1-тапсырма

Суретке сүйеніп, **«Табиғат көрінісі»** тақырыбына берілген мәтінді болжап көр.

2-тапсырма Жоспар бойынша жоғарыда берілген тақырыпқа әңгіме құрап айт.

- 1) Қыс көрінісі
- 2) Қысқы ойындар
- 3) Қысқы тіршілік
- 4)

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Берілген тақырыпқа сүйеніп мәтіннің	1	мәтіннің мазмұнына болжам жасайды;	1

мазмұнын болжайды және негіздейді		өз ойына дәлелді пікір айтып, негіздейді;	1
Тірек сөздердің негізінде берілген тақырыпқа монолог құрады	2	берілген тақырыпқа сәйкес мәтін құрайды;	1
		мәтіннің құрылымдық бөліктерін сақтайды;	1
		тірек сөздерді мағынасына сәйкес қолданады;	1
		ойын жүйелі, еркін жеткізеді;	1
		сөйлемнің құрылымын сақтайды;	1
		сөйлеу барысында тілдік нормаларды, сөйлеу мәнерін сақтайды.	1
Барлығы			8

«Табиғат құбылыстары» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалаудың нәтижесіне қатысты ата-аналарға ақпарат ұсынуға арналған рубрика

Білім алушының аты-жөні _____

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Оқу жетістіктерінің деңгейі		
				
Берілген тақырыпқа сүйеніп мәтіннің мазмұнын болжайды және негіздейді	1	Берілген тақырып пен тірек сөздер бойынша мәтіннің мазмұнын болжауда қиналады. ☐	Берілген тақырып пен тірек сөздер бойынша мәтіннің мазмұнын болжайды, өз ойын негіздеуде қателіктер жібереді. ☐	Берілген тақырып пен тірек сөздер бойынша мәтіннің мазмұнын болжайды және ойын негіздейді. ☐
Тірек сөздердің негізінде берілген тақырыпқа монолог құрады	2	Тірек сөздер мен жоспарды пайдалана отырып, берілген тақырыпқа монолог құрауда қиналады. ☐	Берілген тақырып бойынша монолог құрады, тірек сөздерді қолдануда/ сөйлемнің құрылымын/ тілдік нормаларды сақтауда ☐	Тірек сөздер мен жоспарды пайдалана отырып, берілген тақырып бойынша монолог құрап айтады. ☐

			қателіктер жібереді.	
--	--	--	----------------------	--

«Қоршаған ортаны қорғау» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау
Сөйлеу әрекетінің түрлері

Оқылым
Жазылым

- Оқу мақсаты**
- 4.2.4.1 Мәтіннің тақырыбы мен мазмұнының өзара сәйкестігін анықтау және ондағы негізгі ойды тұжырымдау
 - 4.4.2.3* Зат есімді септеу, тәуелденген сөздердің септелуін білу
 - 4.3.1.1 Берілген тақырып бойынша әңгімелеу, сипаттау және пайымдау элементтері бар мәтін құрастырып жазу

Бағалау критерийі *Білім алушы*

- Мәтіннің негізгі ойын анықтап, тақырыппен сәйкестендіреді
- Септік жалғауларын ажыратады
- Берілген тақырып аясында пайымдау элементтері бар мәтін құрап жазады

Ойлау дағдыларының деңгейі

Білу және түсіну
Қолдану

Орындау уақыты 20 минут

1-тапсырма

Мәтінді түсініп оқы.

Адам – табиғаттың ажырамас бөлігі . Табиғат пен адам қатар ұғым . Адамсыз табиғат, табиғатсыз адам өмір сүруі мүмкін емес. Адам табиғатты қасиет тұтады. Қазақтар жұлдызға қарап бағыт бағдарды болжаған. Қазіргі кезде экология мәселесі нашарлап кетті. Табиғаттың сырын қазіргі кезге дейін ғалымдар зерттеуде. Табиғатты қорғау міндетіміз.

Мәтіннің негізгі ойын білдіретін мақал жаз.

Мәтінге ат қой. _____

2-тапсырма

Мәтіндегі септік жалғаулы сөздерді теріп жаз, септік түрін анықта

3-тапсырма Берілген суретті негізге ала отырып, пайымдау элементтері бар мәтін құрап жаз.

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Мәтіннің негізгі ойын анықтап, тақырыппен сәйкестендіреді	1	мәтіннің негізгі ойын анықтайды;	1
		мәтін мазмұнына сәйкес тақырып қояды;	1
Септік жалғауларын ажыратады	2	зат есімнің септік жалғауларын анықтайды:	
		- бірінші;	1
		- екінші;	1
		- үшінші;	1
Берілген сурет аясында пайымдау элементтері бар мәтін құрап жазады	3	мазмұны мен идеясы тақырыпқа сәйкес келеді;	1
		мәтіннің логикалық құрылымын сақтайды;	1
		пайымдау элементтерін орынды қолданады;	1
		ойын еркін, дәлелді, әсерлі жеткізеді;	1
		грамматикалық және тілдік нормаларды сақтайды.	1
Барлығы			10

«Қоршаған ортаны қорғау» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалаудың нәтижесіне қатысты ата-аналарға ақпарат ұсынуға арналған рубрика

Білім алушының аты-жөні _____

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Оқу жетістіктерінің деңгейі		
				

Мәтіннің негізгі ойын анықтап, тақырыппен сәйкестендіреді	1	Мәтіннің негізгі ойын анықтауда және мәтінге тақырып қоюда қиналады. ☐	Мәтіннің негізгі ойын анықтауда/ мәтінге тақырып қоюда қателеседі. ☐	Мәтіннің негізгі ойын анықтайды және мәтінге сәйкес тақырып қояды. ☐
Септік жалғауларын ажыратады	2	Берілген зат есімдердің қай септікте тұрғандығын анықтауда қиналады. ☐	Берілген зат есімдердің септік жалғауларын ажыратуда қателіктер жібереді. ☐	Берілген зат есімдердің септік жалғауларын анықтайды. ☐
Берілген сурет аясында пайымдау элементтері бар мәтін құрап жазады	3	Берілген сурет бойынша пайымдау мәтінін құрауда қиналады.	Берілген сурет бойынша пайымдау мәтінін жазады, мәтіннің құрылымын/ грамматикалық және тілдік нормаларды сақтауда қателіктер жібереді.	Берілген сурет бойынша пайымдау мәтінін құрап жазады.

Тоқсандық жиынтық бағалау тапсырмаларының сипаттамасы

№	Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаты	Тапсырманың сипаттамасы	Тапсырма саны	Жалпы балл
1	Табиғат құбылыстары Қоршаған ортаны қорғау	Тыңдалым және айтылым	4.1.5.1 Аудиобейнежазба мазмұнына өзіндік баға беру 4.1.4.1 Тірек сөздер мен жоспарды пайдалана отырып, монолог құрау	Білім алушы тыңдаған материалдың мазмұнына қатысты пікір білдіруге және берілген тақырып бойынша монолог құруға бағытталған ашық түрдегі толық жауапты қажет ететін тапсырмаларды орындайды.	2	6
2		Оқылым	4.2.5.1* Дереккөздерден (мәтін,	Білім алушы мәтіннен қажетті	1	6

		сөздік, сызба, кесте, диаграмма) қажетті ақпараттарды табу, кездескен жаңа сөздердің мағынасын мән мәтін бойынша анықтап, ақпаратты қорытындылау, бағалау 4.2.3.1 Мәтін мазмұны бойынша шешім табуға бағытталған сұрақтар құрастыру және жауап беру	ақпараттарды анықтауға, сөздердің мағынасын түсіндіруге және мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, жауап беруге бағытталған ашық түрдегі қысқа және толық жауапты қажет ететін тапсырманы орындайды.		
3	Жазылым	4.3.1.1 Берілген тақырып бойынша әңгімелеу, сипаттау және пайымдау элементтері бар мәтін құрастырып жазу	Білім алушы тақырып бойынша мәтін құрап жазуға бағытталған ашық түрдегі толық жауапты қажет ететін тапсырманы орындайды.	1	6
Барлығы				4	18

«Қазақ тілі» пәні бойынша №5

1. ТАӘ: Айтбекова Ботакоз Оразымбетовна, еңбек өтілі: 23 жыл, 9 ай, санаты: жоғары, педагог зерттеуші, өңір: Тараз қаласы, Төле би атындағы №8 гимназия.

2. Б., 3-сынып.

3. Б. нашар естиді. Екі құлағының есту деңгейі 30% құрайды. Екі құлағына да есту аппараттарын тағады. Б. сынып оқушыларымен өте жақсы қарым-қатынаста. Ол қысқа сөйлемдер арқылы өз ойын жеткізеді. Күшті жақтары: Б. бір минутта 60-75 сөзге дейін оқиды. Асығып оқығанда кейбір сөздердің дыбысталуы бұзылып естіледі. Математика

сабағын өте жақсы көреді. Көбейту және бөлуді жақсы меңгерген. Амалдарды орындау кезінде бағандап есептеуден үздік. Басқа да математика тапсырмаларын жақсы орындайды. 1-2 шумақты өлеңдерді айта алады. Бірақ кейде сөздер қате айтылады. Қолөнер, сурет салу жұмыстарына бейімді. Өзіне, оқу құралдарына өте ұқыпты. Сынып оқушыларына сыйлы. Өлсіз тұстары: Сыныппен бірге диктант жаза алмайды. Естігенін қағазға түсіру үшін мұғалімнің ауыз қымылын бақылайды. Шала естігендіктен көп қате жібереді. Ауызша сабақтардан түсінік айтуда қиналады. Математикадан мәселе есептердің шартын құру кезінде мұғалімнің көмегіне жүгінеді.

4. Б. ерекшелік қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін тапсырмалар құрылымын жеңілдетіп, баланың мүмкіндігіне қарай жасаймын. Қосымша жұмыстар жүргіземін.

5. Сынып үшін БЖБ және ТБЖ тапсырмаларын әзірлеу кезінде жеке дайындаймын. Тапсырмаларды орындау барысында меңзер сызықтарымен сәйкестендіру, қоршау, түртіп алу, реттік сандарын көрсету және қысқа жазу түрлерін қолданады.

6. 23 жылдан асқан еңбек өтілім болғанымен бірінші рет инклюзивті баламен жұмыс жасау барысындамын. Сондықтан Б. ата-анасыман тығыз байланыста болып, проблемалық тұстарды бірге шешудеміз. Ата-ана тарапынан баланың даму мен қалыптасуына жағдай жоғары дәрежеде жасалуда.

7. Б. 4 тоқсанға алынатын БЖБ үлгілері

3 СЫНЫП ҚАЗАҚ ТІЛІ ПӘНІНЕН 4-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР

«Демалыс мәдениеті. Мерекелер» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Сөйлеу	Оқылым
әрекетінің	Жазылы
түрлері	

Оқу мақсаты

3.2.5.1 Берілген тақырып, сұрақ бойынша түрлі дереккөздерден (мәтін, сөздік, сызба, кесте, карта) алған ақпараттарда кездесетін жаңа сөздердің мағынасын сөздіктер арқылы ашу, жүйелеу, мағлұматтардың маңызды тұстарын анықтау

3.2.2.1 Тура және ауыспалы мағыналы сөздердің мағынасын ажырата білу, сөйлеу барысында қолдану

3.4.2.4 Негізгі, туынды зат есім/сын есім/етістікті анықтау

- Мәтіннен қажетті ақпараттарды анықтайды

Бағалау критерийі

- Тура және ауыспалы мағыналы сөздерді ажыратады
- Негізгі және туынды сын есімдерді ажыратады

Ойлау дағдыларының деңгейі

Білу және түсіну

Орындау уақыты

Қолдану

20 минут

1-тапсырма

Мәтінді түсініп оқы. Тапсырмаларды орында.

Наурыз – өте көнеден келе жатқан мейрам. Бұл күн мен түн теңелетін, жан-жануарлар төлдеп, адамдардың аузы аққа тиетін күн.

«Наурыз» сөзі көне парсы тілінен аударғанда «жаңа күн » деген мағынаны береді. Парсы тілдес халықтар Наурызды бірнеше күн тойлаған. Олар бұл күні отқа май құйып, жаңа өнген жеті дән бойынша келешек егін жайлы болжам жасайды. Жеті ақ кесемен Наурыз көже ұсынады.

Ал қазақ тілінде «Наурыз» сөзі жылдың басы саналатын халықтық мейрам, екіншіден наурыз айы, үшіншіден наурыз күні жасалатын көжеге қатысты айтылған. Қазақ елі бұл күнді «Ұлыстың ұлы күні» деп атайды.

- Берілген сөздерді мағынасымен сәйкестендір.

Наурыз көже	ұлттық мереке атауы
Парсы	ұлттың атауы
	ұлттық тағам атауы

- Мәтіннің мазмұнына сәйкес сөйлемдерді белгіле (□).

«Наурыз» сөзі «жаңа күн» деген мағынаны береді.	☐
Наурызда күн ұзарып, түн қысқарады.	☐
Қазақ елі бұл мерекені «Ұлыс күні» деп атайды.	☐

2-тапсырма

Берілген сөздердің ішінен негізгі және туынды сын есімдерді тап және жаз. *Ойнады, көк, елу бес, жаңбырлы, қонжық.*

Негізгі сын есім: _____

Туынды сын есім: _____

Бағалау критерийі	Тапсырма	Дескриптор	Балл
Мәтіннен қажетті ақпараттарды анықтайды Тура және ауыспалы	1	Дескриптор берілген сөздердің мағынасын анықтайды: 1-сөз 2-сөз	1 1
		мәтіннің мазмұнына сәйкес сөйлемдерді анықтайды:	

		1-сөйлемді;	1
		2-сөйлемді;	1
Негізгі	және туынды	негізгі сын есімді анықтайды;	1
		туынды сын есімді анықтайды.	1
ажыратады			
Барлығы			6

«Әдебиеттік оқу» пәні бойынша №1

1. ТАӘ: Тулекбаева Макпал Балтабековна, еңбек өтілі: 23 жыл, санаты: педагог – сарапшы, өңір – Ақмола облысы, Жарқайың ауданы Державин к., А. Үкібаев атындағы орта мектеп.

2. Ж., 3-сынып.

3. Баланың ойлау қабілеті шектеулі, оқушының жекелік мүмкіндіктері ескеріле отырып білім алуда. Бала – мүгедек. Әлсіз жақтары: Оқушының мінез-құлық және эмоциялық проблемалары және қол кемістігі бар.

4. Оқушымен жеке жұмыс жасау.

5. Білім алушыға БЖБ және ТЖБ жұмыстарының қарапайым жеңілдетілген түрін ұсынамын.

6. Оқушыға тіл сабақтарынан БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын құрастыру қиындық туғызбайды. Математика пәні бойынша тапсырмалар құрастыруда қиындықтар туындайды.

7. Сынып үшін алынатын БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын тақырыпқа сай жеңілдетіп, суреттер, сызбалар, кесте, «дұрыс» және «бұрыс» салыстыру тапсырмаларын қарастырамын.

8.

4-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР ҚАЗАҚ ТІЛІ

«Су-тіршілік көзі» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау

Сөйлеу әрекетінің түрлері Оқылым және жазылым

Оқу мақсаты 3.1.1.1 Оқыған материал бойынша өлеңнің не туралы екенін тауып, қатесіз жазады.
3.1.3.1 Түрлі жағдаяттағы (қоғамдық ортада) қатысымдық әрекеттерде өз сөзін жүйелі түрде жоспарлап, тілдік нормаларды сақтап сөйлесу

Бағалау критерийі *Білім алушы*

- Өлең не туралы екенін анықтайды
- Өлеңдерге тақырп жазады.
- Тілдік нормаларды сақтай отырып, ойын жүйелі жеткізеді

Ойлау дағдыларының деңгейі Қолдану

Орындау уақыты 20 минут

1.тапсырма

Өлеңдерді оқы. Өлең не туралы екендігін тап, жаз

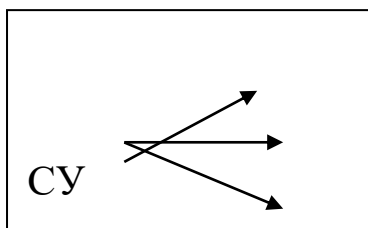
Су сергітер бойыңды, Онымен дос боласың Судан кейін сен енді, Ісінді оңай жалғайсың.

Қошақаны қойдың, Қайда қалып қойдың. Бұлтиып тұр бүйірің Қай өрістен тойдың?

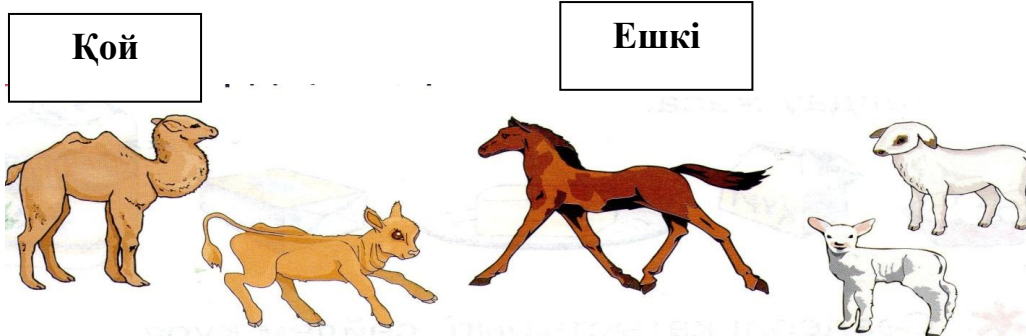
2.тапсырма

Суретке қара. Су қандай? сұрағына жауап бер.

Сын есімдер жаз

3. Суреттерді қара, сәйкестендір. Қой мен ешкінің төлдерін тап

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Оқыған материал бойынша өлеңнің не туралы екенін тауып, қатесіз жазады.	1	өлең не туралы екендігін табады;	1
		өлең тақырыбын жазады;	1
Тілдік нормаларды сақтай отырып, ойын жүйелі жеткізеді	2	суретке қатысты ойын айтады;	1
		бірнеше сын есімдер жазады	1
		сөздердің құрылымын сақтайды;	1
Сәйкестендіру арқылы әр малдың төлдерін табады	3	қойдың төлін сәйкестендіре отырып табады;	1
		ешкінің төлін табады	1
Барлығы			7

«Әдебиеттік оқу» пәні бойынша №2

1. ТАӘ: Бектұрсынова Жанар Көшкінбайқызы, еңбек өтілі: 27 жыл, санаты: педагог – сарапшы, өңір: Алматы облысы Балқаш ауданы Бояулы ауылы, «Бояулы шағын жинақталған бастауыш мектебі».

2. Қ.О., 2-сынып

3. О. диагнозы психикалық дамуының тежелуі. Баланың әлсіз тұстары жазуға, оқуға деген қызығушылығы төмен. Күшті жақтары суретпен жұмыс, сәйкестендіру тапсырмалары, көзбен көріп қолмен ұстауға арналған тапсырмаларды қызығып жақсы орындайды.

4. Баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта «Миға шабуыл», «Бір ауыз сөз», «Бірге ойлаймыз», «Бірлескен жұмыс дағдысын қалыптастыру», «Әріптер мен сандар» әдіс-тәсілдерін қолданамын.

5. БЖБ, ТЖБ тапсырмаларын әзірлеуде сыныпқа арналған тапсырмалады жеңілдете отырып жеке тапсырмалар дайындаймын.

6. Тапсырма дайындау барысында баланың деңгейіне байланысты ұйымдастыру жұмыстарын ұтымды жүргіземін. Әдіс-тәсілдерді әлі де тиімдірек пайдалану керекпін деген ойламын.

7. Екінші тоқсандық жиынтық бағалауда алынған жұмысымнан мысал:

Берілген тірек сөздердің тиістісін пайдаланып, өлеңді толықтырып жаз.

Әйнегі- күн, шатыры – _____,

Кең _____, төсі толқыған егін.

Көлдері көкке күмістер шашқан,

_____ - Республикам менің!

Тірек сөздер: Астана, Қазақстан, аспан, шаңырақ, дала, қала.

2-сынып, 4-тоқсан бойынша

«Қоршаған орта» ортақ тақырыбы бойынша жиынтық бағалау тапсырмалары

Оқу мақсаты	2.3.2.1 таныс сөздерден құрастырылған қарапайым сөйлемдердің мағынасын түсіну
Бағалау критерийі	<i>Білім алушы: Таныс сөздерден құрастырылған қарапайым сөйлемдердің мағынасын ажыратады</i>
Ойлау дағдыларының Деңгейі	Білу, түсіну
Орындау уақыты	20 минут

Өлеңді оқы. Тапсырмаларды орында:

Табиғат атты ананың,
Бой жеткен төрт қызы бар.
Көркі де солар даланың,
Ісіне адам қызығар.

Қыс, Көктем, Жаз бен Күз атты
Қыздары өсіп бой жетті.
Төртеуін Жылға ұзатты,
Төрт үй боп бесік тербетті.

1-тапсырма. Өлеңнің мазмұнына байланысты жыл мезгілдерінің атауын берілген суреттермен сәйкестендір.

Жаз
Көктем

Қыс

Күз

2-тапсырма. Берілген суреттің орнына қажетті сөзді қойып, өлеңді толықтыр:

Жазда _____ - дер тереміз

Қыста _____ тебеміз

Күзде еккен _____ - дей

_____ - де өсіп өнеміз.

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Өлеңнің мазмұнына байланысты жыл мезгілдерінің атауын берілген суреттермен сәйкестендіреді	1	Жыл мезгілінің атауын берілген суретпен сәйкестендіреді;	1
		Жыл мезгілінің атауын берілген суретпен сәйкестендіреді;	1
		Жыл мезгілінің атауын берілген суретпен сәйкестендіреді;	1
		Жыл мезгілінің атауын берілген суретпен сәйкестендіреді.	1
Таныс сөздерден құрастырылған қарапайым өлең	2	Суреттің орнына қажетті сөзді қояды.	1
		Суреттің орнына қажетті сөзді қояды.	1
		Суреттің орнына қажетті сөзді қояды.	1
		Суреттің орнына қажетті сөзді қояды.	1

жолдарының мағынасын ажыратады			
Барлығы			8

«Шет тілі» пәні бойынша №1

1. ТАӘ: Жетимекова Анаргуль Жексенбековна, еңбек өтілі: 20 жыл, санаты – жоғары, өңір: ШҚО, Семей қаласы, «№25 ЖАЛПЫ ОРТА БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕП» КММ.

2. М.А., 2-сынып.

3. ПМПК қорытындысы: Психикалық дамуы тежелген бала. Дисграфия. Дислексия. Жалпы дамуында тежелуі бар Александрға тән нәрселер: тез шаршау, есте сақтау қабілеті өте төмен деңгейде, қоршаған орта жайлы түсінігінің аз болуы, сөз қорының таяздығы, ойын және іс- әрекетінің қалыптасу қиындығы, қабылдауы баяу және ойлау қызметінің төмендігін, сөздік- логикалық операцияларының қалыптасу қиындығы кездеседі.

4. Пән мұғалімі ретінде төменгі қағидаларды ескерудемін:

1. Тапсырманың баланың даму деңгейіне сай болуы;

2. Баланы жеке тұлға ретінде қарап, оның жетістіктерін көріп, мадақтап отыру;

3. Сынып жетекшісімен ата- ана тығыз байланыста болу;

Сабақта сондай- ақ арнайы оқыту кезінде Александрмен жеке жұмыс жүргізуім;

- түрліше әдіс, тәсілдермен қажудың алдын алу, яғни профилактикасы, мысалы, ақыл –ой мен тәжірибелік іскерлікті алмастыру, қызықты және әсемделген дидактикалық заттарды қолдану, көрнекіліктің түрліше тәсілдерін т.б.;

- баланың білім алу іскерлігін барынша белсендететін, олардың сөзін дамытатын және оқу іскерлігіне қажетті дағдыны қалыптастыру әдістерін қолдану;

- дайындық (оқу бағдарламаның сол немесе басқа бөлігін меңгеруге) жұмыстарын жүргізу және қоршаған өмір жайлы білімдерін кеңейтуді қамтамасыз ету;

- оқуда және оқудан тыс кездерде баланың барлық іскерлігі түрі кезінде үздіксіз түзетуіне көңіл аудару;

- баламен жұмыс кезінде ерекше педагогикалық ырғақ көрсету.

Оқушының білім деңгейі денсаулығына байланысты қанағаттандырылық. Сабақта жеңілдетілген тапсырмалар бойынша жұмыс жасаймыз. Үнемі қасында бақылауды қажет етеді. Бір дыбысты басқамен алмастыру тұрақтылығы байқалады, оның себебі дыбысты есту образы нақты емес, сөйлеу, есту, талдау және жинақтаудың толық қалыптаспауы. Тіл қимылдары нақты емес, Александр берілген қалыпта тілді ұстап тұруда, бір артикуляциялық қалыпта екіншіге ауысуда қиналады.

Түзету жұмысы келесі бағыттар бойынша жүргізіледі:

- талдау, жинақтау, салыстыру, жалпылау ойлау операцияларын дамыту;

- көріп қабылдауын, талдауын, көріп жадында сақтауын дамыту;

- кеңістікті бағдарлауын қалыптастыру;

- естіп қабылдауын, зейінін, естіп жадында сақтауын дамыту;

- қолдың ұсақ және артикуляциялық моторикасының бұзылуын түзету;

- дыбыс айтуының бұзылуын, сөздің дыбыстық-буындық құрамының бұзылуын түзету;

- сөз қорын дамыту (сөз қорын молайту, сөздің мағынасын анықтау, лексикалық жүйені қалыптастыру, сөздердің арасындағы байланысты бекіту):

- фонематикалық талдауды, жинақтауды, түсініктерін дамыту;

- сөйлем құрылымын талдауды қалыптастыру;

- сөйлеудің коммуникативтік, танымдық және реттеуші функциясын дамыту.

- қолдың ұсақ және артикуляциялық моторикасының бұзылуын түзету;

- дыбыс айтуының бұзылуын, сөздің дыбыстық-буындық құрамының бұзылуын түзету;

Ағылшын тілі сабағында суреттермен жұмыстар, суреттерді ретімен қой, сурет бойынша әңгіме құрау сияқты тапсырмалары берілді. Бала әріптерін де меңгерді. Бірақ сөйлеу тілінің толық еместігінен

кейбір әріптерді айта алмайды.Бақылай отырып қай әріпті есте сақтай алмағанын тізім жасап,үнемі сол әріптерді айтқызып және жаздырып отырмын. Осы әріптерді орнына қою арқылы екі әріпті сөздерді әріп суреттерімен таба алады . Күнделікті қосымша жұмыстар жүргізілуде.Берілген тапсырмаларды толық орындауға тырысады. Александр саусақ моторикасы толық дамымағандықтан әріп элементтерін дұрыс жаза алмайды. Саусақ моторикасына байланысты «Құм терапиясы, ширатпа терапиясы» сияқты тапсырмалар жүргізіп отырдым, осы тапсырмалар арқылы суреттерді орта деңгейде бояуға дағдыланды. Александр жеке сыныпта жұмыс істеуді қажет етеді. Александр оқушы оқытумен қатар сыныптан тыс тапсырмалары да қолға алынған . Жиі қолданылған «Мен өзім», «Тыңда да, қайтала», «Мынау не?», «Дұрыс ата», «Қарап ал да есіңе сақта», «Аудармашы», «Дұрыс көрсет», «Мынау кім?», «Не жоқ?», «Тыңда, қайтала, көрсет» кез келген тақырыпқа байланысты «Қоянды көрсет», «Доп қайда?» деген сияқты ойындар түрі жүргізілді. Тоқсан бойы сабақта Александр оқушы жеке тапсырмалар, жеке жұмыстар жүргізілді. Олар«Түспен ажырату» оқушы өзінің мінез-құлқын бояумен көрсетіп, жағымды, жақтарын түспен ажыратты. “Мен ғажаппын” оқушы өзінің жағымсыз эмоциясын тежеуге тырысуға , ұрысысып-керіспеуді, күңкілдеп-жыламауды үйренуге,бір апта бойы барлығын кешіруге, бәрін түсінуге, ешкімді сынамауға, ескерту айтпауға, кінәламау мақсатында ойын түрі жүргізілді.

5. БЖБ және ТЖБ өткізер алдында, барлық тапсырманы орындау алдында , міндетті түрде қайталап аламыз. Содан кейін орындауға кірісеміз. Берілген тапсырманы бірінші мұғалім оқиды, содан кейін керекті сөздерді қайталап, тапсырманы орындаймыз.Тапсырмалар міндетті түрде суретпен бірге берілу қажет.

Animal fact file

Write the word under the pictures.

kangaroo forest grass strong pouch jump walk swim

			
kangaroo			
			

Александрдың оқушымы өте төмен деңгейде. Сондықтан оқылым кезінде мұғалім дұрыс әріптерді оқып үйретуге тырысу қажет, әріптердің тіркесімі, бұл тіркесімдерді мәтіндерде, сөздерде көру және табу. Қысқа сөздер емлені есте сақтаған болады, бірақ ұзақ емес, үнемі қайталау қажет, есіне түсіріп отыру керек.

Match them up! Read the fact file on the next page and match the information to the heading.

- Animal name: Australia
- Type: Strong tail and back legs
- Home: Kangaroo
- Habitat: Grass
- Food: Mammal
- Body: About 6 years
- Life span: walk backwards.
- Family: jump and swim.
- It can: Forest
- It can't: There are more kangaroos than humans in Australia!
- Fun fact: A baby kangaroo is called a joey.

Жазылым кезінде Александр тек дайын мәтінді көшіріп жазады.Себебі есте сақтау қабілетті өте төмен деңгейде. Сондықтан жазылым кезінде дайын мәтін беріледі, бірақ әріпті таңдау арқылы жазады.Дұрыс әріпті қойып жаз деп нұсқау беріледі.

Ka/engaroo g/krass j/dzump and swi/em

Тыңдалым кезінде Александр мұғалімге қарама қарсы отырғызылып іс-әректіне,дауыс ырғағына және көрсетілім бойынша тыңдайды.Содан кейін сұрақ арқылы мәтінде не туралы айтылғанын айтып береді. Бұл жерде ескерту мәтін қысқа болу керек.

What type of animal is it? Where does it live? What does it eat? What can it do?

Айтылым Александрға өте ауыр , тіл кемістігі және есте сақтау қабілеті төмен болғандықтан, мұғалім айтқанын қайталау,суретке қарап екі сөз айтып береді. Түсінгенін немесе сурет арқылы жеткізеді.

Draw and say Kangaroo

БЖБ және ТЖБ орындалуы:

Сынып	Александр
-өзінгдік жұмыс жасайды	-үнемі мұғалімнің көмегіне жүктенеді
-уақытымен орындайды	- уақытында аяқтамайды,көп уақыт қажет етеді
- сұрақтарды оқып жауапты толық жауап береді	-мұғалім сөйлемдерді оқиды,суретке назар аударту,сұрақтардың жауабын өзі табады
- тапсырма бойынша нұсқауды көрсету,орындау	-тек көріп барып қайталау,өзіндік қимылды орындай алмайды
- оқиды, суретпен сөзді сәйкестендіреді	-мұғалім оқиды,сөздерді қайталайды,сурет пен сөзді сәйкестендіреді
- суретке қарап сөйлем құрастырады	- дайын сөйлемге бос орынға сөздерді таңдау арқылы жазады
- суреттегі заттарды аттап, жазады	- дайын сөздерді көшіріп жазады

TERM 1

SUMMATIVE ASSESSMENT TASKS

Summative Assessment for the Cross curricular unit “All about me”

Learning objectives	2.L2 Recognize with considerable support an increasing range of common personal questions 2.S8 Give simple instructions for others to follow
Assessment criteria	<ul style="list-style-type: none"> Identify personal questions with considerable support Give simple commands to follow
Level of thinking skills	Knowledge and comprehension Application

Listening

1. Look at the picture. Listen and answer the question.

I am Ben. I am seven. My color hair is brown.

1. What is your name?
A) Billy B) Daisy C) Ben
2. How old are you?
A) 7 B) 6 C) 9
3. What colour is your hair?
A) Red B) blue C) brown

Task 2. Look at the pictures. Listen to the questions twice. Circle Yes or No answers.

1. Does he brush his teeth? Yes No
2. Does she play tennis? Yes No
3. Does he wash his face? Yes No
4. Do they watch TV? Yes No
5. Do they play football? Yes No

Speaking

Task 3. Look at the pictures. Give simple instructions to your classmate. The class

follows them.

	jump	listen	write	read
Assessment criteria Identify personal questions with considerable support.	Task 1	Descriptor		Mark
		A learner		
		says his/name Ben		
	Task 2	says his 7		1
		says colour of his/her hair;		1
		1. circles Yes;	1	
Task 3	2. circles No;	1		
	3. circles No;	1		
	4. circles No;	1		
Task 5	5. circles Yes;	1		
	gives instruction "Jump";		1	

commands to follow.	gives instruction “Listen”;	1
	gives instruction “Write”;	1
	gives instruction “Read”.	1
Total marks		12

Summative Assessment for the Cross curricular unit “My family and friends”

Learning objectives	2.R1 Read and spell out words for others 2.U13 Use can to talk about ability and to make requests and offers; use can / can't to talk about permission
Assessment criteria	<ul style="list-style-type: none"> • Read and spell out words • Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and can't
Level of thinking skills	Knowledge and comprehension Application
Duration	20 minutes

Reading

Task 1 .Read the words. Match the words to the pictures.

1. **Friends**

2. **Car**

3. **Family**

4. **Ball**

5. **House**

Use of English

Task 2. Teacher read the sentences and gives instruction .Write *can* or *can't*.

1. The monkey _____ climb, but _____ can't

Children

2. _____ can jump, but _____ fly.

3. The _____ dog can run, but _____ climb.

Assessment criteria	Task №	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Read and spell out words	1	matches 1 st picture to the "Family"	1	
		matches 2 nd picture to the "House"	1	
		matches 3 rd picture to the "Car"	1	
		matches 4 th picture to the "Friends"	1	
		matches 5 th picture to the "Ball"	1	
Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and can't.	2	writes 'can'	1	Any other answers are acceptable until can and cannot have used in sentences appropriately.
		writes 'can't'	1	
		writes 'can't'	1	
Total marks			8	

Tasks for the Summative Assessment for the term 1

Listening

Task 1. Listen and colour. (red, yellow, blue)

Teacher reads the following instructions:

1. Colour the boy's shorts red.
2. Colour the girl's dress yellow.
3. Colour the boy's shorts blue.

Reading

Task 2. Read, spell and match pictures to the words.

FRIENDS

FOOTBALL

HELP

Writing

Task 3. Complete the words.

Teacher can read the words 'hat, coat, trousers, socks' or initial letters from the box.

Tr C H

1.	___at
2.	___ oat
3.	___ ousers

Use of English

Choose the answer!

TASK 4. Listen to the grammar chant. Circle the correct answer.

- a. I can _____ and I can draw. **colour / paint / play**
 b. I can dance and I can _____. **cook / act / sing**
 c. I can _____ a little English. **write / speak / shout**

TASK 5. . Look at the pictures and ask your classmate 3 questions. Use some words from the box in your answers.

No problem. Sure

- Can you wash the dishes? -Can you cross the street?

Mark scheme

Task №	Answer	Mark	Additional information
1.	Colours the boy's shorts red.	1	
	Colours the girl's dress yellow.	1	
	Colours the boy's shorts blue.	1	
2	Matches 1 st picture to the word 'Football' correctly;	1	
	Matches 2 nd picture to the word 'Help'	1	
	Matches 3 th picture to the word 'Friends'	1	
3.	1.Hat	1	
	2.Coat	1	
	3.Trousers	1	
4.	paint	3	Listen to the grammar chant.
	sing		

	Speak		Circle the correct answer.
5.	Sure	2	
	No problem.		

TOTAL 14

TERM 2

SUMMATIVE ASSESSMENT TASKS

Summative Assessment for the Cross curricular unit "My school"

Learning objectives

2.L3 Understand the main points of short, slow and carefully articulated talk on routine and familiar topics features such as colour and number
 2.W7 Spell some familiar high-frequency words accurately during guided writing activities

Assessment criteria

- Recognise the main idea in a short talk on routine and familiar topics such as colour and number
- Write familiar high-frequency words accurately

Level of thinking skills

Knowledge and comprehension
 Application

Listening

Task 1. Listen and number the pictures.

Teacher reads sentences

1. It is a yellow room. You can jump and run in this room.
2. There are 5 computers in this room. You can work there.
3. There are many books there. You can come and read them.
4. There are food and drinks in the room. You can eat there.

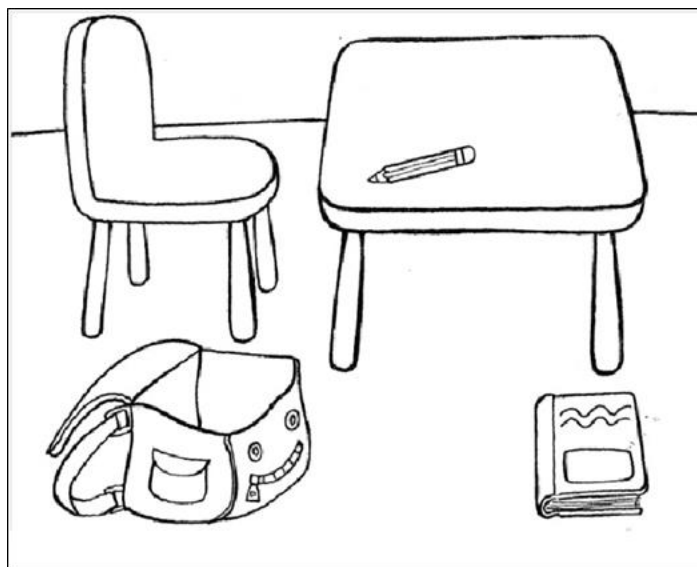

Writing

Task 2. Write the name of the objects

Teacher reads the words: Chair, table, pencil, book, bag

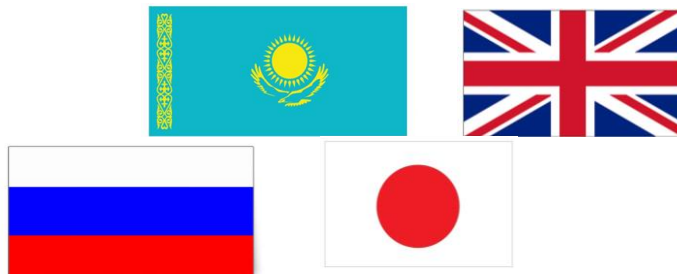

Assessment criteria	Task №	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Recognise the main idea in a short talk on familiar topics such as colour and number	1	writes № 3 for A	1	
		writes №1 for B	1	
		writes №4 for C	1	
		writes № 2 for D	1	
Write familiar high-frequency words accurately	2	writes 'chair'	1	Learner can write in any order. 1 mark for each correct answer.
		writes 'table'	1	
		writes 'pencil'	1	
		writes 'bag'	1	
		writes 'book'	1	
Total marks			9	

Summative Assessment for the Cross curricular unit "The world around us"

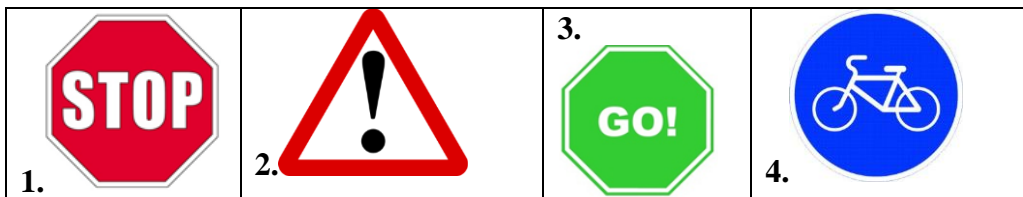
Learning objectives	2.S3 Use a limited range of basic words, phrases and short sentences to describe objects, activities and classroom routines 2.UE13 Use can to talk about ability and to make requests and offers; use can / can't to talk about permission
Assessment criteria	<ul style="list-style-type: none"> Apply basic words, phrases and short sentences in a talk about objects, activities and classroom routines Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and can't
Level of thinking skills	Application
Duration	20 minutes
Speaking	
Task 1.	Describe the picture. Use the words from the box.

Flag	Kazakhstan	Russia	Great Britain	Japan
-------------	-------------------	---------------	----------------------	--------------

Use of English

Task 2. Look at the road signs. Choose *can* or *can't* to complete the sentences.

1. Stop! You go. (can / can't)
2. Danger! You enter. (can / can't)
3. Go! You go. (can / can't)
4. Bicycle! You ride a bike. (can / can't)

Task 3. Teacher read the statements about monkeys. Then write “True” (T) or “False” (F) next to the sentence.

	T	F
1. Monkeys can walk.	—	—
2. They can play tennis.	—	—
3. They can fly.	—	—

Assessment criteria	Task №	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Apply basic words, phrases and short sentences in a talk about objects, activities and classroom routines	1	Possible answers: Thi /It i the flag of Kazakhstan.	1	Any answers are acceptable if they describe the flag. One mark is awarded for each correct phrase and sentence.
		The flag/It is blue.	1	
		There is the sun/It has the sun.	1	
Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and	2	1. completes the sentence using <i>can't</i>	1	
		2. completes the sentence using <i>can't</i>	1	
		3. completes the sentence using <i>can</i>	1	

	can't.		4. completes the sentence using <i>can</i>	1	
		3	1. writes 'T/ True'	1	
			2. writes 'F/ False'	1	
			3. writes 'F/ False'	1	
Total marks			10		

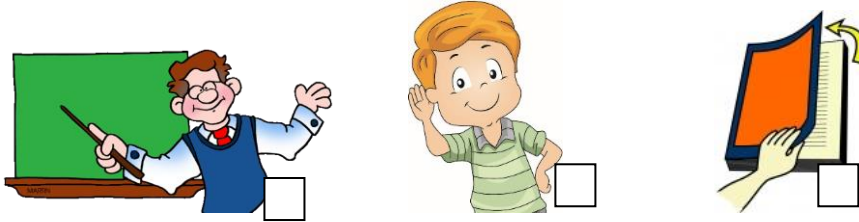
Sample questions for the 2nd term and mark scheme

Listening

Task 1. Listen to the teacher twice. Write number what you hear.

Teacher reads the instructions

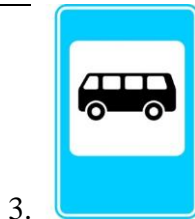
1. Look at the board!
2. Open your books!
3. Listen!

Reading

Task 2. Read the road signs and match them to the pictures.

Cross the road	Bus stop	Don't go
----------------	----------	----------

Writing

Task 3. Write words from the following letters.

1. abrliry

2. mgy

3. coolsh

Use of English

Task 4. Count and complete the sentences.

1. There are _____ computers.

2. There are _____ colours.

Speaking

Task 5. Look at the picture. Answer the following questions:

1. How many children are there in the photo?
2. Who are they?
3. What do they do?

Mark scheme

Task №	Answer	Mark	Additional information
1	Look at the board	1	
	Open your books	1	
	Listen	1	
2.	 Don't go	1	
	 Cross the road	1	
	 Bus stop	1	
3	1. library	1	
	2. gym	1	
	3. school	1	
4	1. 2/ two	1	
	2. 4/ four	1	
5	Three/ There are three children		Short answers are acceptable if they answer the questions correctly.
	Pupils/students/friends/brother and sisters/ They are pupils/students/friends/brother and sisters	1	
	They are drawing/painting./They draw/paint.	1	
Total marks		14	

TERM 3

SUMMATIVE ASSESSMENT TASKS

Summative Assessment for the Cross curricular unit "Health and body"

Learning objectives	2.S3 Use a limited range of basic words, phrases and short sentences to describe objects,
----------------------------	---

	activities and classroom routines 2.R3 Read and follow with considerable support simple words, phrases and sentences on familiar topics
Assessment criteria	<ul style="list-style-type: none"> • Talk about objects, activities and classroom routines using topic words, phrases and short sentences • Use and follow with considerable support simple words, phrases, sentences in reading familiar topics

Speaking
Task 1. Write the word under the pictures, use words in the box.

classroom	pen	do	books	homework	jump
run	playground	fun			
teacher	boy	girl	chair	desk	

I can see _____

Reading

Teacher asks learners to prepare three coloured pencils: red, blue and yellow.

Task 2. Read and circle.

- Circle the “head” in red.
- Circle the” hand” in blue.
- Circle the “leg” in yellow.

Task 3. Teacher read the sentences and match them to the pictures.

A girl is brushing her teeth.

A girl is writing with a pencil.

A boy is reading a book.

Assessment criteria	Task №	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Talk about objects, activities and classroom routines using topic words, phrases and short sentences.	1	Possible answers		Any other answers are acceptable until they describe the picture (objects, activities,
		I can see books/	1	
		I can see classroom	1	
		I can see the teacher. / I can see children./	1	
		I can see pen	1	

**Summative
the Cross
“Traditions**

				classroom routines).
Use and follow with considerable support simple words, phrases, sentences in reading familiar topics.	2	circles “head” in red;	1	
		circles “hand” in blue;	1	
		circles “leg” in yellow;	1	
	3	matches “A girl is brushing her teeth” to the 3 rd picture;	1	
		matches “A girl is writing with a pencil” to the 1 st picture;	1	
		matches “A boy is reading a book.” to the 2 nd picture.	1	
Total marks			10	

**Assessment for
curricular unit
and customs”**

Learning objectives	2.L9 Recognize the spoken form of familiar words and expressions 2.U8 Use simple imperative forms [positive and negative] for basic commands and instructions
Assessment criteria	<ul style="list-style-type: none"> Identify familiar words and expressions in a talk Apply the positive and negative forms for basic commands and instructions
Level of thinking skills	Knowledge and comprehension Application

Listening

Task 1. Read the teacher. Listen to the sentence. Choose the correct option and put ✓ in the right box.

№	A	B	C
1. We can see the flag on Independence day.	 ☐	 ☐	 ☐
2. There are many presents on New Year’s day.	 ☐	 ☐	 ☐
3. There are many flowers on Nauryz.	 ☐	 ☐	 ☐

Task 2. Fill in the gap with the word to make instructions.

Make	Cook	Visit	Wear	late
-------------	-------------	--------------	-------------	-------------

Nauryz

1. _____	friends.		
2. _____	boursaks, beshbarmak and tea.		
3. _____	beautiful national clothes.		
4. _____	gifts.		
5. Don't be	_____!		
Assessment criteria	Task	Descriptor	Mark
		A learner	
Identify familiar word and expression in a talk.	1	chooses 1.A	1
		chooses 2.B	1
		chooses 3.C	1
Apply the positive and negative forms for the basic commands and instructions.	2	1. writes 'Visit'	1
		2. writes 'Cook'	1
		3. writes 'Wear'	1
		4. writes 'Make'	1
		5. writes 'late'	1
Total marks			8

Tasks for the Summative Assessment for the Term 3

Listening

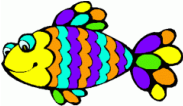

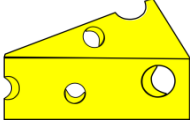
Task 1. Listen to the teacher and fill in the gaps with appropriate letters.

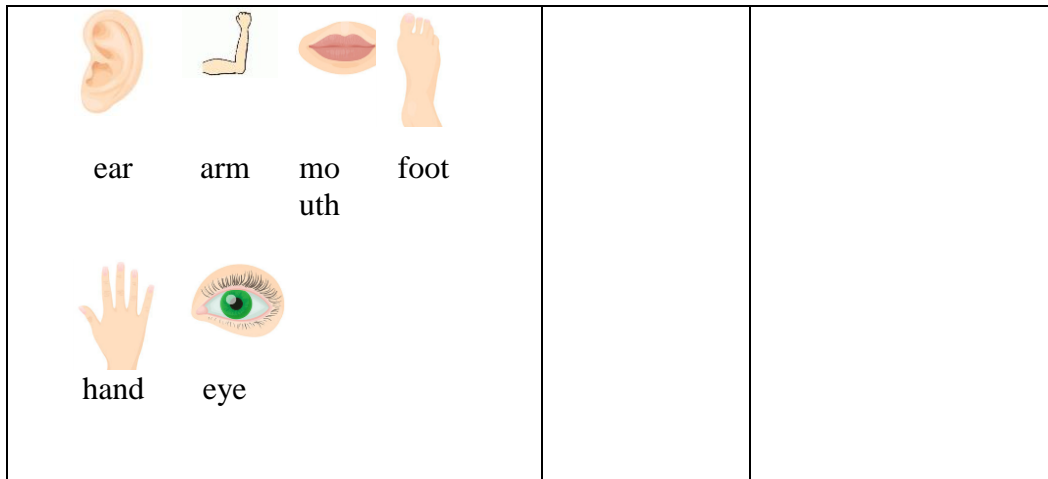
Teacher reads the words:

Fish

Brush

Cheese

br sh ch		
fi_ _ 	_ _ ush 	_ _ eese
<p>Reading Task 2. Teacher read the words. Find the parts of the head, circle and spell them.</p>		

Writing

Task 3. Write the missing words in the sentences.

1. You eat a _____

at the birthday Party!

2. They can see many _____

on Independence Day!

3. We wear _____ clothes

on Nauryz Day.

nationality

Use of English

Task 4. Look at the pictures. Write simple sentences about what you can/ can't do.

Example: I can speak English.

1. You _____ take my book.

2. _____ I help you?

Speaking

Task 5. Look at the pictures and give instructions to your classmates.

1.

Dance

2. jump

3.

write

Mark scheme

Task №	Answer	Mark	Additional information
1	Fish	1	
	Brush	1	
	Cheese	1	
2	Ear	1	These words may come in any order.
	Mouth	1	
	Eye	1	
3	1. cake	1	
	2. flags	1	
	3. national	1	
4	1. You can take my book.	1	
	2. Can I help you?	1	
5	Dance!	1	
	Jump!	1	
	Write!	1	
Total marks		14	

Term 4
Summative Assessment for the units “The natural environment”

- Learning objectives**
- 2.L4 Recognise with support short basic questions relating to features such as colour and number
 - 2.U13 Use can to talk about ability and to make requests and offers; use can / can't to talk about permission

- Assessment criteria**
- Identify short questions on curricular topics with support such as colour and number
 - Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and can't

Task 1. Look at the twice. Circle Yes or No

pictures. Listen to the questions answers.

1. Are the trees green in autumn? YES NO
2. Are the trees white in winter? YES NO
3. Is your big holiday in spring? YES NO

Task 2. Use of English

Look , What is it? Cat Rabbit Ostrich Write can and can not.

_____ smell, but it _____ fly.

_____ jump, but it _____ swim.

_____ fly, but they _____ run.

Assessment criteria	Task	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Identify short questions on curricular topics with support such as colour and number.	1	1. No	3	Learner should answer 3 questions correctly. One mark is awarded for each answer.
		2. Yes		
		3. No		
Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and can't.	2	This is a cat/ This is a rabbit. This is ostrich/.	1	Any other answers what is this pictures using can and can't appropriately.
		<i>Possible answers</i> Can//can not	1	
		Can / can not	1	
		Can not/ can	1	
Total marks			7	

SUMMATIVE ASSESSMENT FOR THE UNITS

“Travel”

Learning objectives

- 2.R3 Read and follow with considerable support simple, words, phrases and sentences on familiar topics
2.S4 Respond to basic supported questions giving personal and factual information

Assessment criteria

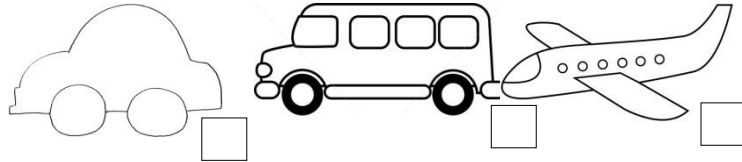
- Use and follow with considerable support words, phrases, sentences in reading familiar topics
- Answer basic questions with support
- Provide personal information and facts

Level of thinking skills

Knowledge and comprehension
Application

Task 1. Teacher shows flashcards with printed words (without pictures) and asks to read the words. Then read and follow the instructions.

1. There is a bus. Put a tick.

2. Cross the plane.

3. Circle the red car.

Task 2. Listen to the teacher and answer the questions.

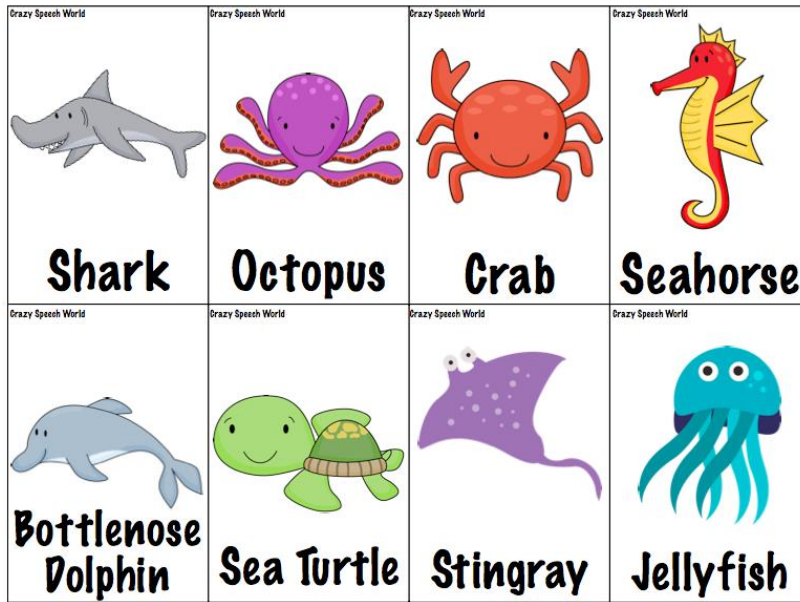
1. What is your name?
2. Can you ride a bike?
3. Do you go to school by bus?
4. What types of vehicles do you know?
5. Do you fly by plane?

Assessment criteria	Task	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Use and follow with considerable support words, phrases, sentences in reading familiar topics.	1	puts a tick near the bus;	1	
		crosses the plane;	1	
		circles the red car;	1	
Answer basic questions with support. Provide personal information.	2	<i>Possible answers</i> My name is Alex.	1	Any other answers are acceptable if they respond to the questions appropriately.
		I can/can't ride a bike.	1	
		Yes./Yes, I do. No./No, I don't.	1	
		I know a bus, a car, a train, a plane, etc.	1	
		Yes./Yes, I do.	1	
Total marks			8	

Tasks for the Summative Assessment for the Term 4

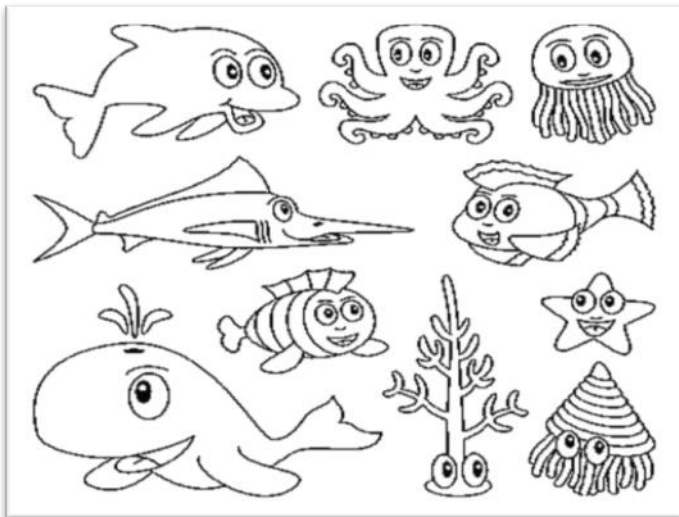
Listening

Task 1. Listen to the teacher and follow the instructions.

Teacher asks learners to prepare two colored pencils: red and blue.

1. Circle a shark in red.
2. Color a whale into blue.
3. How many jelly fish are there? Count and circle: 2 3 1

Reading

Task 2. Look at the picture. Read the sentences. Underline the sentences that describe the picture.

1. Children are going to the lake to swim.
2. It is very cold.
3. Children are playing snowballs and skating.
4. The weather is very hot.
5. The trees are white with snow.

Writing

Task 3. Write the missing word in the sentence.

Teacher reads the sentences.

1. We go to school by a school bus.
2. He flies to London by plane.
3. They can go to Astana by train.

1. We go to school by a _____.

bus

2. He flies to London by _____.

plane

3. They can go to Astana by _____.

train

Use of English

Task 4. Look at the pictures and answer the questions.

Teacher chooses one card for each learner.

 <ol style="list-style-type: none"> 1. What is he doing? 2. What colour T-shirt is he wearing? 	 <ol style="list-style-type: none"> 1. What season is it? 2. What colour is the boat? 	 <ol style="list-style-type: none"> 1. Where is he standing? 2. What colour jeans is he wearing?
---	--	---

Speaking

Task 5. Look at the picture. Name the vehicle and describe it.

I can see yellow _____. It is _____.

Mark scheme

Task №	Answer	Mark	Additional information
1	Circles a starfish in red.	1	
	Colours a whale into blue.	1	
	Circles number 2.	1	
2	It is very cold.	1	A learner chooses three sentences about winter and underlines them.
	Children are playing snowballs and skating.	1	
	The trees are white with snow.	1	
3	1. school bus	1	
	2. plane	1	
	3. train	1	
4	He is driving a motobike.	1	He is not riding a bike.
	He is wearing a green T-shirt.	1	

5	<i>Possible answers.</i> This is a bus. It is big/ yellow/ bus.	3	A learner chooses any kind of transportation. Names it. Tells about its size and colour. Names the action vehicle can do.
Total marks		14	

«Шет тілі» пәні бойынша №2

- ТАӘ: Жангадирова Жансия Азаматовна, еңбек өтілі: 2 жыл, санатсыз, өңір: БҚО, Орал қаласы, Теректі ауданы, Подстепное ауылы, Подстепный №1 ЖОББМ.
1. А.Р.
2. Күшті тұсы тез жаңа сөздерді жаттап алады, әлсіз тұсы тілінің мүкістігі.
3. Сабақта бұл оқушымен жеке жұмыстанамын, карточкалар арқылы есте сақтау қабілетін арттыруға, және сөздерді қайталану арқылы анық айтқызу.
4. Бұл жұмыста балаларды сабаққа қызықтыруға жақсы қолымнан келеді.

TERM 3.

SUMMATIVE ASSESSMENT TASKS

Summative Assessment for the Cross curricular unit “Travel”

Learning objectives	1.L1 Recognize short basic instructions for a limited range of classroom routines spoken slowly and distinctly
Assessment criteria	☐ Follow basic classroom instructions spoken slowly and distinctly
Level of thinking skills	Knowledge and comprehension Application
Duration	20 minutes
<p>Listening</p> <p>Task 1. Listen to the teacher and put the number (1, 2, 3) in the boxes.</p> <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: space-around;"> <input style="width: 30px; height: 30px;" type="text"/> <input style="width: 30px; height: 30px;" type="text"/> <input style="width: 30px; height: 30px;" type="text"/> </div> <p><i>Teacher reads the instructions twice.</i></p> <p>Sing, please! is №1. Bring me your copybook, please! is №2. Open the window, please! is №3.</p> <p>Task 2. Listen to the teacher and follow instructions.</p> 	

Teacher reads the instructions twice.

Colour the car red.

Write №1 on the door of the car.

Assessment criteria	Task	Descriptor	Mark
		A learner	
Follow basic classroom instructions spoken slowly and distinctly.	1	puts number 3 under the first picture	2
		puts number 1 under the second picture	2
		puts number 2 under the third picture	2
	2	colours the car red	1
		writes number "1" on the door of the car	1
Total marks			8

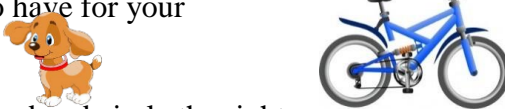
Rubrics for providing information to parents on the results of Summative Assessment for the Cross curricular unit "Travel"

Learner's name _____

Assessment criteria	Level of learning achievements		
	Low	Middle	High
Follow basic classroom instructions spoken slowly and distinctly.	Experiences challenges in following basic teacher's instructions. ☐	Makes mistakes in identifying the order of instructions/ following instructions. ☐	Correctly follows most teacher's instructions. ☐

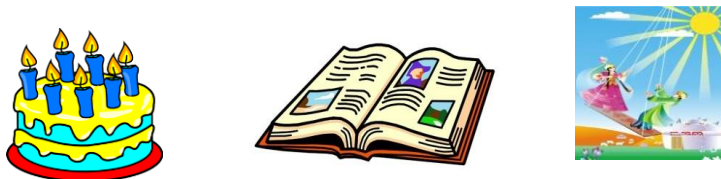
Speaking

Task 1. Listen to the questions. Use the pictures to answer them.

- What is it?
- How old are you?
- What would you like to have for your birthday present?

Reading

Task 2. Look at the pictures. Read and circle the right words.

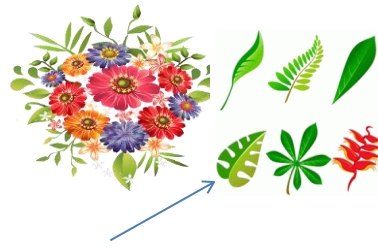
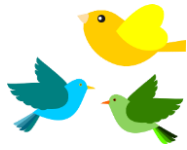

Ice - cream	Cake	Apple
-------------	------	-------

Book	Pen	Desk
------	-----	------

Candles	Birthday	Na
---------	----------	----

Task 3. Read words and draw lines to the pictures.

bees

birds

leaves

flowers

Assessment criteria	Task	Describe	Mark
		A learner	
	1	answers the 1 st question correctly	1
		answers the 2 nd question correctly	
Say topic words and	2	reads and circles word "Cake" under the 1 st picture	1
		reads and circles word "Book" under the 2 nd picture	1
	3	reads and circles word "Naurvz" under the 3 rd picture	1
Total			1

Specification of Summative Assessment for term 3.

1. Aim of the Summative Assessment for the term

Summative assessment is aimed to assess learners' success in terms of the learning objectives achievement and reveal their level of knowledge and skills acquired during the term within the framework of updating the secondary education content.

Specification describes the content and procedure for the delivery of the Summative Assessment for the term in "English" in Grade 1.

2. The document defining the content of the Summative Assessment for the term

Subject Programme in "English" (within the framework of updating the secondary education content) for primary education (Grades 1 – 4).

3. Review of Summative Assessment for term 3.

3.1 Duration - 40 minutes.

Total marks – 12.

Speaking task is conducted separately.

3.2. The structure of the Summative Assessment

Different types of multiple choice and open-ended tasks are used in the Summative Assessment for term.

This Assessment consists of 4 tasks. Multiple choice tasks require learners choose one correct answer. Open-ended tasks require learners follow instructions, answer questions in words, expressions and sentences.

PROJECT

Cross Curricular Unit	Skill	Learning objective	Task №	Task description	Total marks

Travel. Traditions and folklore.	Listenin g	1.L1 Recognise short basic instructions for a limited range of classroom routines spoken slowly and distinctly	1	Open-ended task. Learners	3
		1.L3 Recognise with support common names and names of places recognise the spoken form of a limited range of everyday and classroom words 1.UE14 Use basic prepositions of location and position e.g. in, at, next to, near, on, to describe where people and things are; use basic prepositions of time: on to talk about days	2	Multiple choice task. Learners listen and choose correct answers.	3
	Speakin g	1.S3 Pronounce	3	Open-ended task. Learners	3

4. Sample questions and mark scheme

Tasks for the Summative Assessment for the term 3

Listening

Task 1. Listen and match.

1. two balloon.

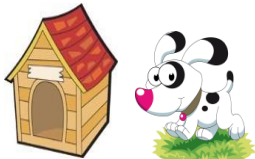

2. Hat.

3. flower.

Task 2. Look at the pictures and listen. Find and tick (☐) the correct answer in the boxes.

	A	B	C
1	 ☐	 ☐	 ☐
2	 ☐	 ☐	 ☐
3	 ☐	 ☐	 ☐

PROJECT

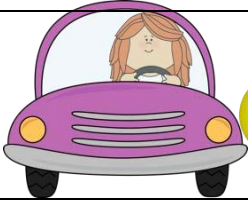

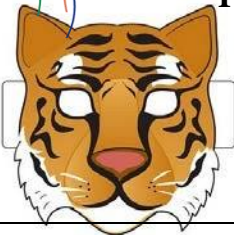
Teacher reads the sentences twice.

1. The circus is behind the school.
2. The dog is next to the house.
3. People are in the airplane.

Speaking

Task 3. Look at the pictures and say what you can see.

Learners should say only 3 objects/things/actions.

	 <p>Birthday cake</p>	 <p>Go by car</p>
	<p>School bag</p>	 <p>Tiger mask</p>
	<p>Bicycle</p>	<p>Balloons</p>

Mark scheme

Task №	Answer	Mark	Additional information
1.		2	
		2	
		2	
2.	1. B	1	
	2. C	1	
	3. A	1	
3.	Birthday cake/Go by car	1	Any other words and expressions can be accepted until they name the pictures. Words and expressions can be said
	Bag/School bag/Mask/Tiger mask	1	

PROJECT

	Bicycle/Balloons	1	in any order. One mark is awarded for each word/expression pronounced intelligibly.
Total marks		12	

**TERM 2
SUMMATIVE ASSESSMENT
TASKS**

Summative Assessment for the Cross curricular unit “My school”

Learning objectives	2.L3 Understand the main points of short, slow and carefully articulated talk on routine and familiar topics features such as colour and number 2.W7 Spell some familiar high–frequency words accurately during guided writing activities
Assessment criteria	Recognise the main idea in a short talk on routine and familiar topics such as colour and number Write familiar high–frequency words accurately
Level of thinking skills	Knowledge and comprehension Application
Duration	15 minutes

Listening

Task 1. Listen and number the pictures.

Teacher reads sentences

1. It is a yellow room. You can jump and run in this room.
2. There are 5 computers in this room. You can work there.
3. There are many books there. You can come and read them.
4. There are food and drinks in the room. You can eat there.

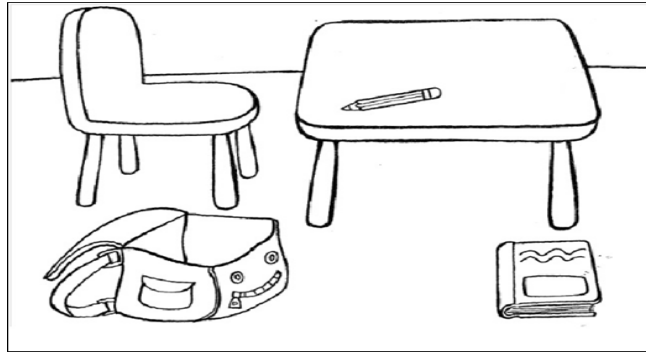
Writing

Task 2. Colour the name of the objects.

Teacher reads the words

1. Chair- red
2. Table-blue
3. Pencil-green
4. Bag-pink
5. Book-brown

PROJECT

Assessment criteria	Task №	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Recognise the main idea in a short talk on familiar topics such as colour and number	1	writes № 3 for A	1	
		writes №1 for B	1	
		writes №4 for C	1	
		writes № 2 for D	1	
Write familiar high-frequency words accurately	2	Red 'chair'	1	Learner can colour in any order. 1 mark for each correct answer.
		Blue 'table'	1	
		Green 'pencil'	1	
		Pink 'bag'	1	
		brown 'book'	1	
Total marks			9	

PROJECT

Rubrics for providing information to parents on the results of Summative Assessment for the unit "My school" Learner's name ___

Assessment criteria	Level of learning achievements		
	Low	Middle	High
Recognise the main idea in a short talk on routine and familiar topics such as colour and number	Experiences challenges in recognizing the main information in the sentences	Good at identifying main information in the sentences. Some minor problems at recognizing school's rooms: library/ gym/ canteen/ /computer	Confident at identifying main information in the sentences. Completes the task correctly

PROJECT

Write familiar high-frequency words accurately	Experiences challenges in writing school objects	Makes mistakes colour school objects: chair/ table/ bag/ book/ pencil	Correctly colour school objects
--	--	---	---------------------------------

Summative Assessment for the Cross curricular unit “The world around us”

Learning objectives

2.S3 Use a limited range of basic words, phrases and short sentences to describe objects, activities and classroom routines
 2.UE13 Use can to talk about ability and to make requests and offers; use can / can't to talk about permission

Assessment criteria

- Apply basic words, phrases and short sentences in a talk about objects, activities and classroom routines
- Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and can't

Level of thinking skills

Application

Duration

20 minutes

Speaking

Task 1. Describe the picture. Use the words from the box.

Flag	Kazakhstan	Russia
------	------------	--------

Use of English

Task 2. Look at the road signs. Choose *can* or *can't* to complete the sentences.

1. 	2. 	3. 	4.
---	---	--	---

1. Stop! You go. (can / can't)
2. Danger! You enter. (can / can't)
3. Go! You go. (can / can't)
4. Bicycle! You ride a bike. (can / can't)

Rubrics for providing information to parents on the results of Summative Assessment for the unit “The world around us

Learner’s name _____

Assessment criteria	Level of learning achievements		
	Low	Middle	High
Apply basic words, phrases and short sentences in a talk about objects, activities and classroom routines	Experiences challenges in using topic words to describe the pictures of flags	Makes mistakes in using topic words Flag/ Kazakhstan/ Russia/ to describe the picture	Confidently uses topic words to describe the picture
Talk about ability, make requests and offers, and ask for permission using can and can’t	Experiences challenges in using can and can’t to make up sentences; and in identifying the main information of the statements using supporting picture	Makes mistakes in using can and can’t to make up sentences on road signs. Makes mistakes in identifying statements for True /False using the picture	Confidently uses can and can’t to make up sentences. Correctly identifies sentences for True and False statements

Specification of Summative Assessment for term 2

1. Aim of summative assessment

Summative assessment is aimed to assess learners’ success in terms of the learning objectives achievement and reveal their level of knowledge and skills acquired during the term within the framework of updating the secondary education content.

Specification describes the content and procedure for the delivery of the Summative Assessment for the term in “English” in Grade 2.

2. The document defining the content of the Summative Assessment for the term

Subject Programme in “English” (within the framework of updating the secondary education content) for primary education (Grades 1 – 4).

3. Review of Summative Assessment for term 2.

3.1 Duration - 40 minutes.

Total marks –14.

Speaking task is conducted separately.

3.2. The structure of the Summative Assessment

Different types of multiple choice and open-ended tasks are used in the Summative Assessment for term.

This Assessment consists of 5 tasks. Matching choice tasks require learners to connect heard information with right picture. Open-ended tasks require learners follow instructions, answer questions in words, expressions and sentences. Gap filling tasks require learners to put word(s) in the spaces provided.

Cross curricular unit	Strand	Learning objective	Task №	Type of question/ Task description	Total marks
My school. The world around us.	Listening	2.L1 Understand a range of short basic supported classroom instructions	1	Matching task. Learners listen to the teacher and tick the heard instructions.	3
	Reading	2.R3 Read and follow with considerable support simple words, phrases and sentences on familiar topics.	2	Matching task. Learners read the name of road signs and match them to their pictures.	3
	Writing	2.W7 Spell some familiar high-frequency words accurately during guided writing activities	3	Open-ended task. Learners construct words from the given letters.	3
		2. UE2 Use cardinal numbers 1-50 to count	4	Gap filling task Learners have to count and write the number of objects according to the pictures.	2
	Speaking	2.S3 Use a limited range of basic words, phrases and short sentences to describe objects, activities and classroom routines	5	Open-ended task. Learners answer questions using supporting pictures.	3

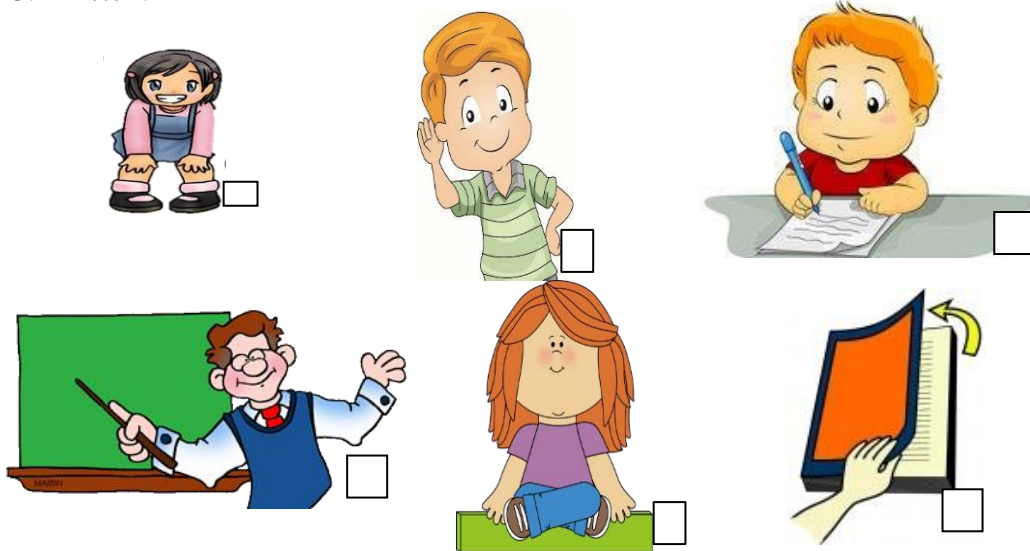
Sample questions for the 2nd term and mark scheme

Listening

Task 1. Listen to the teacher twice. Tick (☐) what you hear. Three pictures are odd.

Teacher reads the instructions

1. Look at the board!
2. Open your books!
3. Listen!

[3]

Reading

Task 2. Read the road signs and match them to the pictures.

Cross the road	Bus stop
----------------	----------

1.

2.

3.

[3]

Writing

Task 3. Find a letter.

1. Librar_ _____
2. _ym _____
3. Scho_l _____

[3]

Use of English

Task 4. Count and complete the sentences.

1. There are _____ computers.

2. There are _____ colours.

[2]

Mark scheme

Task №	Answer	Mark	Additional information
1	Look at the board	1	
	Open your books	1	
	Listen	1	
2.	 Don't go	1	
	 Cross the road	1	
	 Bus stop	1	
3	1. librarY	2	
	2. Gym	2	
	3. schoOl	2	
4	1. 2/ two	1	
	2. 4/ four	1	
Total marks		14	

TERM 4

SUMMATIVE ASSESSMENT TASKS

Summative assessment for the cross curricular unit «Water, water everywhere»

Learning objectives

3.R6 Understand with considerable support, some specific information and detail in short, simple texts on a limited range of general and some curricular topics

Assessment criteria • Identify detailed information of simple texts on general and curricular topics

Level of thinking skills Knowledge and comprehension
Application

Duration 20 minutes

Reading

Task 1. Read the text about Tommy and answer the questions.

Tommy drinks water every day. He also washes his face, brushes his teeth and takes a shower every day.

On Monday, Tommy helps his father water the garden. On Tuesday, Tommy and his mother cook dinner and wash dishes. On Wednesday, Tommy helps his baby brother to bathe. His baby brother likes to play in the bath.

1. What does Tommy drink every day?

2. What does Tommy do with his father?

3. What does Tommy do on Tuesday?

4. Where does Tommy’s brother like to play?

Writing

Task 2.

Look at the pictures and colour this sea animals.

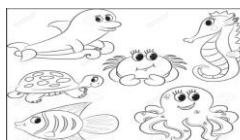
Dolphin is blue.

Tortoise is green.

Fish is orange.

Jellyfish and crayfish are red.

Horsefish is brown.

Assessment criteria	Task №	Descriptor	Mark	Additional information
		A learner		
Identify detailed simple texts on general		1. answers ‘Tommy/He drinks water every day.’	1	Short answers are acceptable.
		2. answers ‘Tommy helps his father water the garden./ On Monday, Tommy helps his father	1	

and curricular		water the garden.’ 3. answers ‘Tommy and his mother cook dinner and wash dishes./ On Tuesday, Tommy helps his mother cook dinner and wash dishes.’	1	
		4. answers ‘Tommy’s brother likes to play in the bath. His brother likes to play in the bath.’	1	
Total marks	2	1. <i>Dolphin is blue.</i>	1	1 point for each correct
		2. <i>Tortoise is green.</i>	1	
		3. <i>Fish is orange.</i>	1	
4. <i>Jellyfish and crayfish are red.</i>	1			
5. <i>Horsefish is brown.</i>	1			
			9	

Summative assessment for the cross curricular unit «Having fun»

Learning objectives 3.L6 Understand some specific information and detail of short, supported information or talk on a limited range of general and some curricular topics
3.W7 Spell a growing number of familiar high-frequency words accurately during guided writing activities

Assessment criteria

- Identify some detailed information in short supported talk on general and some curricular topics
- Write familiar topic related words neatly during guided writing activities

Level of thinking skills Knowledge and comprehension
Application

Duration 20 minutes

Listening

Task 1. Listen to Michael talk. Circle the correct answers.

Teacher reads

My name is Michael and I love to have fun. My favorite fun place to visit is the zoo. I really like to feed the animals at the zoo. It is so fun! I go to the zoo in London in summer. I go with my mom and my little sister. At the zoo, we see lots of animals and people walking. We also drink coca-cola and eat popcorn as we walk around the zoo. Last year, I saw a lion, a tiger and a bear at the zoo!

1. What fun place does Michael like to go to?

A.

B.

C.

2. When does Michael go to the fun place?

A. in winter

B. in summer

C. in spring

3. Who does Michael go to the fun place with?

A.

B.

C.

4. What does Michael NOT say he does at the fun place?

A.

B.

C.

5. Which animal did Michael see in the zoo last year?

A. a panda

B. a tiger

C. a Polar bear

Writing

Task 2. Write about what the people in the pictures do and at what fun place.

Example: Dina swims at the swimming pool.

1. Clara _____.

2. Chris _____.

3. Kira _____.

ИПОЕКТ

Assessment criteria	Task	Descriptor	Mark	Additional information
Identify some detailed information topics Write familiar topic related words neatly writing activities		A learner 1. circles 'B'	1	
		2. circles 'B'	1	
		3. circles 'A'	1	
		4. circles 'C'	1	
		5. circles 'B'	1	
		1. writes 'Clara dives at the swimming pool.'	1	
		2. writes 'Chris go to the zoo'	1	
		3. writes 'Kira watches movies at the cinema.'	1	
Total marks			10	

ИПОЕКТ

Specification of Summative Assessment for term

4 1. Aim of the Summative Assessment for the term

Summative Assessment is aimed to assess learners' success in terms of the learning objectives achievement and reveal their level of knowledge and skills acquired during the term within the framework of updating the secondary education content.

Specification describes the content and procedure for the delivery of the Summative Assessment for the term in "English" in Grade 3.

2. The document defining the content of the Summative Assessment for the term

Subject Programme in "English" (within the framework of updating the primary education content) for primary education (Grades 1 – 4).

3. Review of Summative Assessment for the term 4.

3.1 Duration - 40 minutes.

Total marks - 16.

Speaking task is conducted separately.

3.2. The structure of the Summative Assessment

Different types of multiple choice and open-ended tasks are used in the Summative Assessment for the term.

This Assessment consists of 4 tasks.

Multiple choice tasks consist of several possible answers from which the correct one should be selected.

Open-ended tasks require learners to answer the questions in full sentences after reading a text, while writing and speaking.

IIPOEKT

Sample questions and mark scheme

Tasks for the Summative Assessment for the term 4

Listening

Task 1. Listen to the questions A-D and match them to the pictures 1-4.

1.		
2.		
3.		
4.		

Teacher reads:

- A. In which picture are the children eating ice cream?
- B. In which picture are the children jumping in the waves?
- C. In which picture are the children diving?
- D. In which picture are the children sunbathing?

Reading

Task 2. Read the text and answer the questions.

At the beach

Yesterday in the morning, the children went to the beach with their mother. The beach was quiet. There were no people on the beach. The children only heard the sounds of birds, palm trees and the ocean. They saw many small shells on the beach.

After the walk, the children were hungry. Their mother gave apples, juice and sandwiches for lunch. After the breakfast, they played and jumped in the waves.

1. Where did the children go yesterday in the morning?

2. What sounds did the children hear?

3. What did the children eat for lunch?

4. What did the children do after the breakfast?

ПРОЕКТ

Mark scheme

Task	Answer	Mark	Additional information
1	1. D	2	
	2. A	2	
	3. C	2	
	4. B	2	
2	Yesterday in the morning, the children 1. went to the beach.	2	Other answers are also acceptable if they answer the question. 1 point for each grammatically correct answer.
	The children heard the sounds of birds, 2. palm trees and the ocean.	2	
	For lunch, the children ate apples and 3. sandwiches. (NO JUICE, because we don't eat juice, we drink it.)	2	
	After the breakfast, the children played 4. and jumped in the waves.	2	
Total marks		16	

«Математика» пәні бойынша №1

1. ТАӘ: Айтбекова Ботакоз Оразымбетовна, еңбек өтілі: 23 жыл, 9 ай, санаты: жоғары, педагог зерттеуші, өңір: Тараз қаласы, Төле би атындағы №8 гимназия.

2. Білім алушының аты-жөні (кез келген лақап ат), сыныбы: Б., 3-сынып.

3. Білім алушының ерекше қажеттіліктерінің қысқаша сипаттамасы, «күшті» және «әлсіз» тұстары: Б. нашар естиді. Екі құлағының есту деңгейі 30% құрайды. Екі құлағына да есту аппараттарын тағады. Б. сынып оқушыларымен өте жақсы қарым-

қатынаста. Ол қысқа сөйлемдер арқылы өз ойын жеткізеді. Күшті жақтары: Б. бір минутта 60-75 сөзге дейін оқиды. Асығып оқығанда кейбір сөздердің дыбысталуы бұзылып естіледі. Математика сабағын өте жақсы көреді. Көбейту және бөлуді жақсы меңгерген. Амалдарды орындау кезінде бағандап есептеуден үздік. Басқа да математика тапсырмаларын жақсы орындайды. 1-2 шумақты өлеңдерді айта алады. Бірақ кейде сөздер қате айтылады. Қолөнер, сурет салу жұмыстарына бейімді. Өзіне, оқу құралдарына өте ұқыпты. Сынып оқушыларына сыйлы. Әлсіз тұстары: Сыныппен бірге диктант жаза алмайды. Естігенін қағазға түсіру үшін мұғалімнің ауыз қымылын бақылайды. Шала естігендіктен көп қате жібереді. Ауызша сабақтардан түсінік айтуда қиналады. Математикадан мәселе есептердің шартын құру кезінде мұғалімнің көмегіне жүгінеді.

4. **Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта қандай тәсілдерді қолданасыз?** Б. ерекшелік қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін тапсырмалар құрылымын жеңілдетіп, баланың мүмкіндігіне қарай жасаймын. Қосымша жұмыстар жүргіземін.

5. **Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде мұны қалайша ескересіз?** Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде жеке дайындаймын. Тапсырмаларды орындау барысында меңзер сызықтарымен сәйкестендіру, қоршау, түртіп алу, реттік сандарын көрсету және қысқа жазу түрлерін қолданады.

6. **Бұл жұмыста қолыңыздан не жақсы келеді? Қай тұста әлі де шыңдалу қажет?**
 б. 23 жылдан асқан еңбек өтілім болғанымен бірінші рет инклюзивті баламен жұмыс жасау барысындамын. Сондықтан Б. ата-анасыман тығыз байланыста болып, проблемалық тұстарды бірге шешудеміз. Ата-ана тарапынан баланың даму мен қалыптасуына жағдай жоғары дәрежеде жасалуда.

7. **Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз.**

Б.4 тоқсанға алынатын БЖБ үлгілері.

3 СЫНЫП МАТЕМАТИКА ПӘНІНЕН 4-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР

«Жазбаша көбейту және бөлу» бөлімі бойынша жиынтық бағалау

3 «Б» сынып Білім алушы:

Бөлімше

1.2 Сандармен амалдар орындау

2.1 Санды және әріпті өрнектер

Оқу мақсаты

3.1.2.13 Бөліндінің бір разрядында нөл болатын кезде үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу алгоритмін

және кері амал алгоритмін қолдану

3.2.1.5 Үш амалдан артық әріпті, санды өрнектерді салыстыру

Бағалау критерийі

Білім алушы

- Бөлінді мәнінің бір разрядында нөл шығатын жағдайлардағы жазбаша бөлуді орындайды және тексереді
- Үш және одан да артық амалдан тұратын санды өрнектерді салыстырады

Ойлау дағдыларының деңгейі

Қолдану

Орындау уақыты

20 минут

1-тапсырма. Есепте және тексер.

918:3

940:2

4 балл

2-тапсырма. Өрнектердің мәнін тап және салыстыр.

$$6 \cdot (50 - 40) : 3 =$$

$$(6 \cdot 50 - 6 \cdot 40) : 4 =$$

8 балл

Бағалау критерийі	Тапсырма а	Дескриптор	Балл
Бөлінді мәнінің бір разрядында нөл жазбаша бөлуді орындайды және тексереді Үш және одан да артық амалдан тұратын санды өрнектерді салыстырады	2	<i>Білім алушы</i> бөлінді мәнінің ондықтар разрядында нөл шығатын жағдайдағы өрнектің мәнін табады;	1
		көбейту амалы арқылы тексереді;	1
		бөлінді мәнінің бірліктер разрядында нөл шығатын жағдайдағы өрнектің мәнін табады;	1
		көбейту амалы арқылы тексереді;	1
		бірінші өрнек бойынша амалдар орындайды	1
		және мәнін табады:	1
		- айырманың	1
		- көбейтіндінің	1
		- бөліндінің	1
		екінші өрнек бойынша амалдар орындайды	1
және мәнін табады:	1		
- бірінші көбейтіндінің;	1		
- екінші көбейтіндінің;	1		
- айырманың;	1		
- бөліндінің;	1		
өрнектердің мәнін салыстырады.	1		
Барлығы			12

1. ТАӘ: Айтқулова Жанар Шоптибаевна, еңбек өтілі: 10 жыл, санаты: 2, өңір: Ақмола облысы Жарқайың ауданы Державин қаласы, А.Үкібаев орта мектебі.

2. С.А. (лақап аты), 2-сынып.

3. Баланың ойлау қабілеті шектеулі, өз жас ерекшелігіне байланысты сөздік қоры мүлде аз. Тілдік қатынасқа түспейді. Баланың күшті жақтары жазу каллиграфиясы жақсы, көркем жазу дағдысы қалыптасқан. Дыбыстарды ажыратады, оқи алады. Әлсіз жақтары: Тілдік қатынасқа түспейді, өз ойын жеткізе алмайды, математика сабағынан тапсырмаларды өз бетімен орындай алмайды.

4. Оқушымен жеке жұмыс жасалады.

5. БЖБ, ТЖБ кезінде оқушыға қарапайым жеңілдетілген тапсырмалар ұсынылады.

6. Қазақ тілінен жазу дағдысы қалыптасқандықтан БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын құрастыру қиындық туғызбайды. Тілдік қатынасқа түспегендіктен ауызша пәндерден тапсырмалар құрастыруда қиындықтар туындайды. Математика пәнінен өз бетінше тапсырмаларды орындай алмауына байланысты тапсырмалар құрастыруда қиындықтар туындайды.

7. БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын тақырыпқа сай жеңілдетіп, суреттер, сызбалар, сәйкестендіру, салыстыру тапсырмаларын қарастырамын.

4-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР. Математика

«Геометриялық фигуралар. Периметр. Аудан» бөлімі бойынша жиынтық бағалау
Бөлімше 3.1 Геометриялық фигуралар және олардың жіктелуі

Оқу мақсаты 2.3.1.4 Фигураның белгісіз қабырғасын оның периметрі мен белгілі қабырғалары арқылы табу

Бағалау критерийі

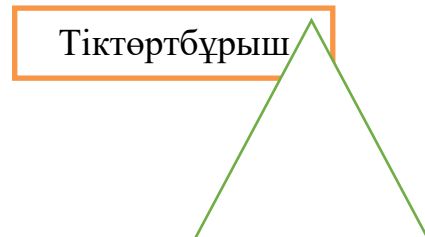
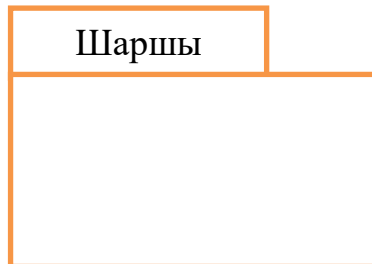
Білім алушы

- Берілген фигураны ажыратады
- Фигураны белгілеуде латын алфавитінің бас әріптерін қолданады
 - Берілген фигураның периметрін табады

Ойлау дағдыларының деңгейі Қолдану

Орындау уақыты 20 минут

1. Фигураларды атауымен сәйкестендіріңіз

2. Ұзындығы 4 см, ені 2 см болатын тіктөртбұрыш сыз, төбелерін латын әріптерімен белгіле. Тіктөртбұрыштың периметрін тап.

Мәнін сәйкестендір.

$$P=(4\text{см}+2\text{см})*2 =$$

P=8

P=6

P=12

Бағалау критерийі	Тапсырма	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Фигураларды ажыратады.	1	Үшбұрышты атауымен	1
		Шаршыны атауымен	1
		Тіктөртбұрышты атауымен сәйкестендіреді;	1
Берілген фигураны салады, фигураның төбелерін латын әріптерімен белгілейді, периметрін	2	Берілген фигураны	1
		Фигураның төбелерін латын әріптерімен	1
		Тіктөртбұрыштың периметрін табады	1
		Мәнін сәйкестендіреді	1
Барлығы			7

«Математика» пәні бойынша №3

1. ТАӘ: Баязова Динара Жұмабайқызы, еңбек өтілі: 14 жыл 8 ай, санаты: педагог-сарапшы, өңір: Нұр-Сұлтан қаласы, № 83 мектеп-гимназиясы.

2. А.А., 3 сыныбы.

3. ДЦП (гиперкинетическая форма), ОНР III диагнозы бар ерекше білімді қажет ететін оқушы. Білім алуға деген құлшынысы, қызығушылығы өте жақсы. Компьютермен жұмыс жасауды меңгерген. Сол себепті жазбаша тапсырмаларды сілтеме арқылы тест түрінде алған тиімді. Әлсіз тұстары: сөйлеу тілінің анық болмауы, сабақтағы белсенділігі көңіл-күйіне және шаршап қалуына байланысты өзгеріп отыруы.

4. Оқушының ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін тест, жекеленген тапсырмалар мен ақпараттық - коммуникациялық технологиялар сабақта қолданылады.

5. БЖБ және ТБЖ сараланған тапсырмалары оқушының күшті және әлсіз тұстары ескеріле отырып дайындалады.

6. Оқушының тақырыпты меңгеруіне қарай, оқу мақсатына жете алатындай сараланған тапсырманы әзірлеу қолымнан келеді деп ойлаймын. Дегенмен, ерекше білімді қажет ететін оқушыларға тапсырмалар дайындауда басқа пән мұғалімдерімен байланысты күшейту, тәжірибе алмасып отыру керек.

7. Математика пәні, 3-сынып, 1-тоқсан «Кестелік көбейту және бөлу» бөлімі бойынша жиынтық бағалау тапсырмалары мен тоқсандық жиынтық бағалау тапсырмалары.

«Кестелік көбейту және бөлу» бөлімі бойынша жиынтық бағалау 1-тоқсан

Оқу мақсаты

3.2.1.6 Төрт амалды жақшалы және жақшасыз өрнектерде арифметикалық амалдардың орындалу тәртібін анықтау, олардың мәнін табу

3.5.1.2** Есептерді шығаруда «бір заттың массасы»,

«саны»,

«жалпы масса»/ «бір затқа жіберілген шығын», «заттардың

саны», «жалпы шығын» ұғымдарының өзара тәуелділігін пайдалану

Бағалау критерийі

Білім алушы

- Төрт амалды жақшасыз өрнектердің мәнін табады
- Шамалар арасындағы тәуелділікке берілген есептерді шығарады

Ойлау дағдыларының деңгейі Білу және түсіну
Қолдану

1-тапсырма

Амалдардың орындалу реті бойынша өрнектің мәнін тап.

$$56 - 12 : 3 \cdot 6 + 15 = ?$$

1. $12 : 3 = \blacktriangle$

2. $\blacktriangle \cdot 6 = \bullet$

3. $56 - \bullet = \blacksquare$

4. $\blacksquare + 15 = ?$

2-тапсырма

Сәйкестендіру арқылы есепті шығар.

1. Жалпы масса формуласы	a) 1 жәшік- 8 кг алма
9 жәшік-? кг алма
2. Есептің шарты	в) барлығы 72 килограмм алма
3. Есептің шартына сәйкес өрнек	с) 72
4. Өрнектің мәні	d) $J.m = m \cdot c$
5. Есептің жауабы	e) $9 \cdot 8$

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		<i>Білім алушы</i>	
Төрт амалды жақшасыз өрнектердің мәнін табады	1	бөліндінің мәнін табады;	1
		көбейтіндінің мәнін табады;	1
		айырманың мәнін табады;	1
		қосындының мәнін табады;	1
Шамалар арасындағы тәуелділікке берілген есептерді шығарады	2	Жалпы масса формуласын сәйкестендіреді	1
		Есептің шартын сәйкестендіреді	1
		Есептің шартына сәйкес өрнекті сәйкестендіреді	1
		Өрнектің мәнін сәйкестендіреді	1
		Есептің жауабын сәйкестендіреді	1
Барлығы			8

1. ТАӘ: Айтбекова Ботакоз Оразымбетовна, еңбек өтілі: 23 жыл, 9 ай, санаты: жоғары, педагог зерттеуші, өңір: Тараз қаласы, Төле би атындағы №8 гимназия.

2. Білім алушының аты-жөні (кез келген лақап ат), сыныбы: Б., 3-сынып.

3. Білім алушының ерекше қажеттіліктерінің қысқаша сипаттамасы, «күшті» және «әлсіз» тұстары: Б. нашар естиді. Екі құлағының есту деңгейі 30% құрайды. Екі құлағына да есту аппараттарын тағады. Б. сынып оқушыларымен өте жақсы қарым-қатынаста. Ол қысқа сөйлемдер арқылы өз ойын жеткізеді. Күшті жақтары: Б. бір минутта 60-75 сөзге дейін оқиды. Асығып оқығанда кейбір сөздердің дыбысталуы бұзылып естіледі. Математика сабағын өте жақсы көреді. Көбейту және бөлуді жақсы меңгерген. Амалдарды орындау кезінде бағандап есептеуден үздік. Басқа да математика тапсырмаларын жақсы орындайды. 1-2 шумақты өлеңдерді айта алады. Бірақ кейде сөздер қате айтылады. Қолөнер, сурет салу жұмыстарына бейімді. Өзіне, оқу құралдарына өте ұқыпты. Сынып оқушыларына сыйлы. Әлсіз тұстары: Сыныппен бірге диктант жаза алмайды. Естігенін қағазға түсіру үшін мұғалімнің ауыз қымылын бақылайды. Шала естігендіктен көп қате жібереді. Ауызша сабақтардан түсінік айтуда қиналады. Математикадан мәселе есептердің шартын құру кезінде мұғалімнің көмегіне жүгінеді.

4. Осы баланың ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін сабақта қандай тәсілдерді қолданасыз? Б. ерекшелік қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін тапсырмалар құрылымын жеңілдетіп, баланың мүмкіндігіне қарай жасаймын. Қосымша жұмыстар жүргіземін.

5. Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде мұны қалайша ескересіз? Сынып үшін БЖБ және ТЖБ тапсырмаларын әзірлеу кезінде жеке дайындаймын. Тапсырмаларды орындау барысында меңзер сызықтарымен сәйкестендіру, қоршау, түртіп алу, реттік сандарын көрсету және қысқа жазу түрлерін қолданады.

6. Бұл жұмыста қолыңыздан не жақсы келеді? Қай тұста әлі де шындалу қажет? 23 жылдан асқан еңбек өтілім болғанымен бірінші рет инклюзивті баламен жұмыс жасау барысындамын. Сондықтан Б. ата-анасыман тығыз байланыста болып, проблемалық тұстарды бірге шешудеміз. Ата-ана тарапынан баланың даму мен қалыптасуына жағдай жоғары дәрежеде жасалуда.

7. Өз сабағыңызда пайдаланған БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларына мысалдар (сынып, пән, бөлім, тоқсан) келтіріңіз.

3 СЫНЫП ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ПӘНІНЕН 4-ТОҚСАН БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУҒА АРНАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР

«Табиғат физикасы» бөлімі бойынша жиынтық бағалау

3 «Б» сынып Білім алушы:

Бөлімше	5.2 Жарық 5.3 Дыбыс 5.5 Электрлік
Оқу мақсаты	3.5.2.1 Көлеңкенің пайда болу себептері мен ерекшеліктерін түсіндіру 3.5.2.2 Денелердің жарықты шағылыстыру қабілетін түсіндіру 3.5.3.1 Дыбыс қаттылығы дыбыс көзі мен қабылдағыш арасындағы қашықтыққа тәуелділігін түсіндіру
Бағалау критерийі	<i>Білім алушы</i> • Көлеңкенің пайда болу себепін түсіндіреді

	<ul style="list-style-type: none"> • Денелердің жарықты шағылдыру қасиетін сипаттайды • Дыбыс қаттылығының қашықтыққа тәуелділігін анықтайды
Ойлау дағдыларының деңгейі	Білу және түсіну Қолдану
Орындау уақыты	20 минут

1-тапсырма. Қандай заттарда жарық шағылады? (v) белгіле.

2 балл

2-тапсырма. Суретке мұқият қара. Ыдыстың артындағы қара дақ қалай аталады?

1 балл

3-тапсырма. Суретке мұқият қара және сұраққа жауап бер. Мәшиненің дыбысын жақсырақ еститін адамды белгіле.

1 балл

4-тапсырма.
Суретке сүйеніп,
электр

энергиясының көздерінің атауын нөмірле.

Жел генераторлары.

Химиялық үрдісте алынған батереялар

Күн батареялары.

Су электрстансысы.

4 балл

Бағалау критерийі	Тапсырма №	Дескриптор	Балл
		Білім алушы	
Суретке қарап, жарықты шағылдыратын денені тауып, белгілейді.	1	1) Дұрыс жауабы	1
		2) Дұрыс жауабы	1
Ыдыстың артындағы қара дақтың атауын жазады.	2	Көлеңкенің не екенін түсінеді.	1
Дыбыс қаттылығының қашықтыққа тәуелділігін сипаттайды	3	Дұрыс жауапты белгілейді	1
Суретке сүйеніп, электр энергиясының көздерінің атауын нөмірлейді.	4	Қай тұжырым дұрыс екенін белгілейді. Жел генераторлары. Химиялық үрдісте алынған батереялар Күн батареялары. Су электрстансысы.	1 1 1 1
Барлығы:			8

Мазмұны

Кіріспе.....	3
1 Инклюзия жағдайында бастауыш сынып оқушыларының оқу жетістіктерін бағалау тәсілдемелері.....	5
2 Бастауыш мектептің оқу пәндерінің БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларын білім алушылардың ерекше қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып дайындау бойынша әдістемелік ұсынымдар.....	18
Қорытынды.....	38
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.....	39
Қосымша.....	41

Введение

Важной задачей государства в области развития образования является обеспечение каждому ребенку равного доступа к качественному образованию. Каждый педагогический коллектив на пути формирования высокой инклюзивной культуры должен стремиться к тому, чтобы ежедневная практика осуществления принципов инклюзивного образования стала обычной схемой поведения.

В настоящее время инклюзивное образование рассматривается в качестве одного из стратегических направлений развития системы образования страны. Право на доступность качественного образования гарантировано законодательством Республики Казахстан всем обучающимся, независимо от индивидуальных возможностей, с учетом разнообразия особых образовательных потребностей (далее – ООП). Создание условий равного доступа к качественному обучению граждан с ООП имеет большие преимущества в дальнейшей перспективе. Это, прежде всего, успешная социальная адаптация и возможность самореализации.

Обучаясь в инклюзивной среде, дети с ООП учатся быть открытыми, приобретают жизненно необходимые навыки коммуникации, взаимодействия с окружающими людьми. Ранняя социальная инклюзия является залогом уверенности в том, что в будущем они смогут адаптироваться в современной жизни. Политика Республики Казахстан направлена на обеспечение прав всех граждан на качественное образование вне зависимости от их социального, экономического, культурного статуса.

Инклюзивное образование является признанным в развитом международном сообществе инструментом реализации права каждого человека на образование без какой-либо дискриминации, а также основным направлением развития системы образования во многих странах мира.

Таким образом, важной особенностью деятельности современного педагога в условиях инклюзивного образования является многовекторность и разновариантность профессиональных действий. Каждый учитель, организуя образовательный маршрут обучающегося, решает множество полифункциональных педагогических задач. Главной из них является включение каждого ребенка в различные виды деятельности в сочетании с созданием ситуации успеха. Безусловно, это требует от учителя знания особенностей каждого ребенка, умения находить сильные стороны и возможности для реализации его образовательных потребностей.

Основная задача школы сегодня – раскрыть индивидуальность ребенка, помочь ей проявиться, развиваться, устояться, обрести избирательность и устойчивость к социальным воздействиям. Раскрытие индивидуальности каждого ребенка в процессе обучения обеспечивает построение инклюзивного образования в современной школе. Цель такого обучения состоит в создании системы психолого-педагогических условий, позволяющих в едином классном коллективе работать с ориентацией не на «усредненного» ученика, а с каждым

в отдельности с учетом индивидуальных познавательных возможностей, потребностей и интересов [1].

Инклюзия глубоко охватывает все социальные процессы школы, формируя при этом моральную, материальную, педагогическую среду, адаптированную к образовательным потребностям любого ребенка. Такие комфортные условия возможно создать только при тесном сотрудничестве с родителями, в сплоченном командном взаимодействии всех участников образовательного процесса. В этом случае все дети без исключения обеспечиваются поддержкой, позволяющей им быть успешными, ощущать безопасность и уместность [2].

В условиях обновления содержания образования важнейшая роль в получении объективной и достоверной информации об уровнях подготовки обучающихся принадлежит системе критериального оценивания. Система построена на основе критериев, учитывающих неоднородность состава обучающихся класса по образовательным потребностям и предоставлением возможности иметь индивидуальный результат обучения.

Трудности в реализации инклюзивного образования связаны со стереотипами в образе мышления педагогов, связанными с существующими подходами к организации и практике учебного процесса в школе, отсутствием гибкости методов обучения.

Цель методических рекомендаций заключается в оказании методической помощи педагогам общеобразовательных школ, работающих в условиях инклюзивного образования, в осуществлении системы критериального оценивания учебных достижений при составлении заданий СОР и СОЧ для обучающихся начальной школы с учетом их особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей.

Представленные материалы будут полезны в использовании как для учителей начальных классов, так и для администрации школ, методистов, специалистов сопровождения образовательного процесса [2].

1 ПОДХОДЫ К ОЦЕНИВАНИЮ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИИ

Инклюзивное образование, являющееся составной частью парадигмы *Образование для всех*, представляет собой подход, предусматривающий равенство шансов у всех детей на посещение общеобразовательной школы и на совместное обучение со сверстниками независимо от их интеллектуальных или физических способностей, культурной, социальной, этнической, расовой, религиозной принадлежности.

Следовательно, инклюзивное образование предполагает расширение миссии организации образования, состоящей в удовлетворении адекватным образом разнообразных образовательных потребностей всех учащихся.

Инклюзивное образование помогает предотвратить дискриминацию в отношении детей с особыми образовательными потребностями, поддерживает в их праве быть равноправными членами своих сообществ и общества в целом. Инклюзивное образование реализуется через методологию, направленную на детей и признающую, что все дети – индивидуумы с различными потребностями в обучении. Инклюзивное образование предполагает реализацию форм и методов обучения, которые позволят сделать педагогическую систему более гибкой, направленной на удовлетворение различных образовательных потребностей.

Инклюзивное образование подразумевает доступность образования для всех, в плане приспособления к различным нуждам всех детей. Реализация прав детей с особыми образовательными потребностями на современном этапе состоит не только в предоставлении права выбора родителям (законным представителям) организации образования, в которой будут воспитываться и обучаться дети, учебной программы и формы обучения, но и в разъяснении объективных проблем и преимуществ в плане готовности системы образования принять таких учащихся и наличия условий для получения ими качественного образования в соответствии с индивидуальными возможностями.

Инклюзия основывается на идеях единого образовательного пространства для гетерогенной группы, включающего разные образовательные маршруты для тех или иных участников. Она исходит из позиции общей педагогики и психологии, ориентированных на ребенка с учетом его индивидуальных образовательных потребностей.

Инклюзивный подход – не адаптация учеников с особыми образовательными потребностями к трудностям в обучении в массовой школе, а реформирование всей школы и поиск иных педагогических подходов к обучению таким образом, чтобы учитывать особые образовательные потребности таких учащихся и вовлекать каждого ребенка в учебный процесс [3].

Важнейшим компонентом в системе инклюзивного образования является учитель, поскольку в его ответственности находится контроль за тем, чтобы ученик с особыми образовательными потребностями следовал намеченной образовательной траектории. Эту траекторию учитель может также

и корректировать, отталкиваясь от успехов или трудностей, проявляющихся у ученика в процессе обучения. Для реализации процесса обучения ребенка с особыми образовательными потребностями отношения между учеником и педагогом должны быть спокойными, позитивно настроенными и доверительными. Это также определяет значительность роли учителя.

Инклюзия дает право на образование каждому, независимо от степени его соответствия критериям традиционной школьной системы. Через уважение и принятие индивидуальности каждого из них происходит формирование личности. Вместе с тем, дети находятся в коллективе, учатся взаимодействовать друг с другом, выстраивать отношения, совместно с учителем творчески решать образовательные проблемы.

Начальная школа является важнейшим этапом в жизни ребенка, связанным с перестройкой всей логики психологического развития, с переходом от ведущей деятельности – игры к обучению, с обретением новой социальной роли – статуса обучающегося. Младший школьный возраст имеет свои особенности. Дж. Брунер считает, что с началом обучения в школе ребенок вступает в стадию конкретных операций, а не просто действий, характерных для детей дошкольного возраста. Операция – это действие особого рода, которое выполняется либо непосредственно путем манипулирования предметами внешнего мира, либо опосредованно за счет операций с символами, представляющими в нашем сознании предметы и отношения между ними. Иначе говоря, операция – это прием, с помощью которого данные о реальном мире вводятся в сознание и там преобразуются в форму, подходящую для решения данной задачи. Операция отличается от простого действия двумя признаками: она интериоризована (ребенок в состоянии решать задачу мысленно, а не путем проб и ошибок) и обратима (действие операции может быть сведено на нет применением некоторой обратной операции) [4, с. 195].

Необходимо подчеркнуть наличие существенных индивидуально-психологических различий между первоклассниками. По данным Ю.З. Гильбуха, в среднем диапазон индивидуальных различий в учебных способностях первоклассников (внимательности, памяти, мышлении, воображении, речи) можно охарактеризовать соотношением 1:15. Это значит, что если способности наиболее слабого ученика класса принять за единицу, то способности наиболее сильного составят 15 единиц, будут в 15 раз выше. Показатели способностей при этом могут быть самые различные: количество повторных восприятий короткого текста, потребовавшееся для запоминания его содержания; количество времени, затраченного при самостоятельном решении математической задачи и т.д.

С момента поступления ребенка в школу учение становится для него ведущей деятельностью, во-первых, потому, что именно через учебную деятельность осуществляются основные отношения ребенка с обществом, и, во-вторых, именно в учебной деятельности осуществляется формирование как основных качеств личности ребенка школьного возраста, так и отдельных психических процессов. Учебная деятельность целенаправленно

и систематически регулируется и регламентируется требованиями извне, организуется учителем, который является руководителем этой деятельности. Учебная деятельность, как утверждают многие ученые, это не только деятельность, в ходе которой учащиеся овладевают знаниями, умениями и навыками, но и деятельность, оказывающая воспитывающее и развивающее воздействие на учащихся [4, с. 196].

Согласно Л.С. Выготскому, психическое развитие ребенка происходит путем присвоения исторически выработанных форм и способов деятельности. Движущей силой психического развития является обучение. Здесь четко устанавливается, что развитие и обучение – разные процессы. Процесс развития имеет внутренние законы самодвижения. Обучение есть необходимый момент в процессе развития ребенка. Обучение не тождественно развитию: оно создает зону ближайшего развития, т. е. вызывает у ребенка к жизни, пробуждает и приводит в движение внутренние процессы развития, которые вначале для ребенка возможны только в сфере взаимоотношения со взрослыми и сотрудничества со сверстниками.

«Зона ближайшего развития» – логическое следствие закона становления высших психических функций. Когда психический процесс формируется в совместной деятельности, он находится в зоне ближайшего развития; после формирования он становится формой актуального развития субъекта [4, с. 159].

Понятие зоны ближайшего развития имеет решающее теоретическое значение и связано с такими фундаментальными проблемами детской и педагогической психологии, как возникновение и развитие высших психических процессов, движущие силы и механизмы психического развития. Это понятие имеет большое практическое значение для решения вопроса об оптимальных сроках обучения, что особенно важно как для массы детей, так и для каждого отдельного ребенка. Зона ближайшего развития – критерий в диагностике умственного развития. Отражая область еще не созревших, но созревающих процессов, она дает представление о внутреннем состоянии, потенциальных возможностях ребенка и на этой основе позволяет сделать научно обоснованный прогноз и дать практические рекомендации.

Проблема «обучение и развитие» стала центральной для Л.С. Выготского и его последователей на многие годы. Основополагающая идея Л.С. Выготского состоит в том, что обучение и развитие находятся в единстве, причем обучение, опережая развитие, стимулирует его и в то же время само опирается на актуальное развитие.

Следовательно, обучение должно «ориентироваться не на вчерашний, а на завтрашний день детского развития». Это положение оказывается принципиальным для всей организации обучения, педагогики в целом [4, с. 160].

Также Л.С. Выготский отмечал тот факт, что развитие ребенка имеет внутренний характер, что оно представляет собой единый процесс, в котором влияния созревания и обучения сливаются воедино. Исследования Л.С. Выготского, а также Д.Б. Эльконина, В.В. Давыдова заложили психологические основы целостной концепции развивающего обучения,

отражающей все четыре ипостаси активного приобщения ребенка к миру: вхождение в мир природы, мир общечеловеческой культуры, мир значимых других, а также развитие самосознания ребенка.

Методологическими основами практики развивающего обучения являются следующие фундаментальные положения, выдвинутые Л.С. Выготским:

- понятие о движущих силах психического развития;
- категории «зона ближайшего развития» и «возрастные новообразования»;
- положение о неравномерности хода и кризисных периодах развития;
- понятие механизма интериоризации;
- положение о социальной ситуации развития;
- представление о деятельностном характере учения;
- концепция знакового опосредствования развития психики;
- положение о системно-смысловом строении и развитии сознания.

Движущей силой психического развития человека авторы называют противоречие между достигнутым уровнем развития его знаний, навыков, способностей, системой мотивов и типами его связи с окружающей средой.

Понятие зоны ближайшего развития отражает способ продвижения личности в процессе обучения и то внутреннее пространство жизни ребенка, которое восприимчиво к формирующим воздействиям культуры. При этом само психическое развитие трактуется как прогрессивное качественное изменение личности, в ходе которого с разной динамикой формируются возрастные новообразования.

Развитие может протекать медленно, плавно или бурно, стремительно. По определению Л.С. Выготского, оно может носить революционный, иногда катастрофический характер. Резкие сдвиги, обострение противоречий, повороты в развитии могут принимать форму острого кризиса. Способ присвоения ребенком опыта культуры выражается, по Л.С. Выготскому, механизмом интериоризации. Этим понятием обозначается процесс перехода ребенка от коллективно-совместного выполнения деятельности к индивидуальному. Именно в этом процессе у ребенка впервые возникают и оформляются те или иные психические функции.

Л.С. Выготский ввел очень важное для процесса обучения понятие социальной ситуации развития. Оно обозначает некоторую систему отношений ребенка и социальной среды, которая определяет содержание, направление процесса развития и формирование его центральной линии, связанной с основными новообразованиями. Изменение этой системы отражает основной закон динамики возрастов. При этом Л.С. Выготский постоянно подчеркивает, что психическое развитие – это целостное развитие всей личности.

Экспериментальная система развивающего обучения, разработанная Л.В. Занковым, построена на следующих принципах:

- принцип обучения на высоком уровне трудности. Его реализация предполагает соблюдение меры трудности, преодоление препятствий, осмысление взаимосвязи и систематизацию изучаемых явлений (содержание этого принципа может быть соотнесено с проблемностью в обучении);

- принцип ведущей роли теоретических знаний, согласно которому отработка понятий, отношений, связей внутри учебного предмета и между предметами не менее важна, чем отработка навыков (содержание этого принципа может быть соотнесено со значимостью понимания общего принципа действия);

- принцип осознания школьниками собственного учения. Он направлен на развитие рефлексии, на осознание самого себя как субъекта учения (содержание этого принципа может быть соотнесено с развитием личностной рефлексии, саморегуляции);

- принцип работы над развитием всех учащихся. Согласно ему, должны быть учтены индивидуальные особенности, но обучение должно развивать всех, ибо «развитие есть следствие обучения» (содержание этого принципа может быть соотнесено с гуманизацией образовательного процесса) [4, с. 162].

Принцип обучения на высоком уровне трудности означает, по мнению Л.В. Занкова, не столько то, что обучение превышает «среднюю норму» трудности, сколько то, что оно раскрывает духовные силы ребенка, дает им простор и направление. Педагог имел в виду трудность, связанную с познанием сущности изучаемых явлений, зависимостей между ними, с приобщением школьников к подлинным ценностям науки и культуры. Важнейшим моментом здесь является то, что усвоение определенных знаний становится одновременно и достоянием школьника, и средством, обеспечивающим переход на более высокую ступень развития.

Обучение на высоком уровне трудности предполагает соблюдение меры трудности, которая имеет относительный характер. С принципом обучения на высоком уровне трудности органично связан другой принцип: при изучении программного материала нужно идти вперед быстрым темпом, отказываясь от однообразного повторения пройденного. При этом самое важное – непрерывное обогащение школьников все новыми и новыми знаниями. Вместе с тем, нельзя путать быстрый темп обучения с поспешностью в учебной работе. Авторы также предостерегают стремиться к большому количеству заданий, выполняемых школьниками.

Важнее всего, считают ученые, обогащение ума школьника разносторонним предметным содержанием и создание благоприятных условий для глубокого осмысления получаемой информации. Действенным средством, позволяющим и сильным и слабым учащимся идти быстрым темпом, является применение дифференцированной методики, специфика которой состоит в том, что одни и те же вопросы программы могут изучаться с разной глубиной [4, с. 163].

Еще раз подчеркнем, что в процессе инклюзивного образования важным моментом является постановка в центр внимания школьника и его индивидуальных особенностей, потребностей, интересов, сильных и слабых сторон. Ученик в успешной практике системы инклюзивного образования является субъектом образования, мотивированным, отдающим себе отчет в том, что он делает, зачем и как, что он способен сделать, а что нет и почему, а также чему он учится и каков результат обучения. Иными словами, ученик с особыми

образовательными потребностями осуществляет *рефлексию* своей деятельности.

Под индивидуализацией в современной зарубежной и отечественной педагогике чаще понимают такую организацию учебного процесса, при которой выбор способов, приемов, темпа обучения учитывает особые различия учащихся, уровень развития их способностей к учению, который не у всех школьников одинаков.

«Слабые» учащиеся из-за пробелов в полученных ранее знаниях, умениях и навыках, плохо развитых приемов общения и абстрагирования встречаются большие затруднения при усвоении учебного материала и нуждаются в особой помощи учителя.

«Сильные» же учащиеся, если учитель ориентируется на «среднего» ученика, работают без напряжения, этим затормаживается их умственное развитие, снижается познавательная активность. Для учащихся, хорошо успевающих по предмету, необходимо создавать условия, при которых они могут работать с полным напряжением. Так, при организации самостоятельной работы для них вместо подробного инструктажа, как это делается для «слабых» учащихся, следует ограничиваться лишь общими указаниями о цели, порядке и способах выполнения познавательного задания, после выполнения основного. Кроме общего задания, следует предлагать и дополнительные задания: например, по математике решить задачу другими способами, найти и доказать самый рациональный способ решения [5].

Индивидуальный подход к ребенку начинается еще до поступления его в школу: изучение будущего первоклассника, беседа с его родителями. На основе изучения готовности к обучению детей, поступивших в первый класс, учителя могут делить их на такие группы:

- слабо различающие звуки речи, не знающие букв;
- читающие правильно по слогам, знающие буквы;
- хорошо читающие.

К детям читающей группы обычно уделяется особое внимание на уроке. Они получают все более сложные задания на составление и написание слов и предложений, все более трудные тексты для чтения. Как правило, схема урока такова: связь пройденного с новым; фронтальное объяснение нового (таблица 1).

Таблица 1 – Схема распределения внимания учителя на уроке

Задания повышенной трудности «сильным»	Повторное объяснение материала для «слабых» (для «средних» – основные вопросы)
Задания по программе большинству	Повторное объяснение наиболее трудных вопросов (для «слабых»)
Проверка задания для всех групп	

Цель индивидуального подхода заключается в том, чтобы не допустить появления пробелов в знаниях учащихся. Главное внимание уделяется организации коллективной работы учащихся. Затруднения, которые могут возникнуть у отдельных учеников, учитель должен предвидеть. Поэтому он рекомендует учащимся, которые встретились с затруднениями при выполнении задания, прочитать заранее изученный материал в учебнике, обратиться к таблице, предлагает еще раз выполнить аналогичное упражнение, задает наводящие вопросы, дает план в виде нескольких вопросов, которые направляют мысль ученика.

Индивидуальный подход к обучению детей с особыми образовательными потребностями требует учета специфики каждого предмета. Учителю необходимо создавать в классе такие условия, при которых ученик в любое время может задать любой вопрос. При планировании важно помнить о том, что домашнее задание является продолжением урока. При этом учителю нужно постоянно отслеживать зону ближайшего развития ребенка.

Овладение методами работы с детьми с особыми потребностями зависит от глубины изучения всего комплекса показателей, составляющих особенность их психической деятельности. Знание индивидуальных особенностей каждого школьника помогает педагогу найти наиболее целесообразный подход к нему.

При осуществлении индивидуального подхода учитываются:

- первичные особенности, которые влияют на физическое и психическое развитие ребенка;
- состояние речи, интеллекта, эмоционально-волевой сферы;
- возрастные и индивидуальные особенности детей;
- создание условий для проявления и развития их желаний, интересов, склонностей, возможностей;
- особенности психических процессов (восприятия, внимания, памяти, мышления);
- тип темперамента.

Индивидуальный подход позволяет не только учитывать эти особенности, но и вести индивидуальную последовательную работу с каждым ребенком. Для некоторых категорий детей индивидуальные занятия являются одним из основных условий развития.

Использование системы критериального оценивания в образовательном процессе позволяет определить и повысить достижения обучающихся посредством использования критериев и дескрипторов, позволяющих связать систему оценивания с целевыми установками отдельного предмета, а также с формированием социальных компетенций обучающихся с особыми образовательными потребностями. Определение уровня подготовки каждого ученика, индивидуального прогресса в обучении с помощью системы критериального оценивания способствует повышению не только мотивации обучающихся к обучению, но и качества образовательного процесса в школе.

При оценивании образовательных достижений система оценивания не только объективно показывает достижения в обучении детей с особыми потребностями, но и является основой для построения дальнейших шагов

психолого-педагогической поддержки таких обучающихся в образовательном процессе.

Система оценивания является основным средством измерения достижений и диагностики проблем обучения в условиях инклюзии, позволяющее определять качество образовательного процесса, принимать кардинальные решения по стратегии и тактикам обучения, совершенствовать как содержание образования, так и формы оценивания ожидаемых результатов. Необходимо учитывать, что при оценивании образовательных достижений важное значение имеет соотношение полученных результатов и запланированных целей при обучении.

При оценивании учебных достижений в инклюзивной среде необходимо как можно бережнее относиться к психике обучающихся, избегать травмирующих ее ситуаций, учитывать психофизиологические особенности развития детей с особыми образовательными потребностями.

На каждый этап учитель готовит алгоритм работы с обучающимися своего класса и составляет рефлексию прожитого дня.

Таким образом, индивидуальный подход и учет индивидуальных особенностей являются условием максимально возможной адаптации учащегося в окружающем мире.

Сочетание индивидуально-групповой и коллективной работы – задача нелегкая, ведь для этого необходимо обеспечить работой каждого ученика в доступном ему темпе. В основе работы с сильными учащимися должна быть постоянно увеличивающаяся по содержанию нагрузка. Индивидуальная работа со слабыми учащимися должна быть основана на систематическом изучении трудностей, которые они испытывают. Одним из способов сочетания коллективных форм работы с индивидуальным подходом является использование дифференцированных заданий разной степени трудности. Задания можно разделить на 2 части: обязательную и желательную.

Это позволяет слабым учащимся, не торопясь, выполнить обязательную часть, а сильным – выполнить и дополнительную.

Для педагога при осуществлении дифференцированного и индивидуального подхода необходимы терпение, настойчивость, благожелательное отношение к учащимся, своевременное оказание помощи, активное вовлечение в коллективную работу, поощрение успехов.

Оценка успеваемости не может основываться на общих оценочных нормах, она должна учитывать степень продвижения ученика, стимулировать процесс его учения и выполнять воспитательную функцию. Очень важно при осуществлении личностно-ориентированного подхода сравнивать результаты развития учащегося с его собственными достижениями, а не с успехами других детей.

Любой результат успеха должен быть оценен – это повышает мотивацию в обучении и формирует стойкое положительное отношение к деятельности.

Основными функциями учителя при таком подходе являются:

- помощь детям в адаптации;

- создание необходимых условий для образовательного процесса в школе, для проявления активности ребенка (двигательной, интеллектуальной, познавательной, социальной, творческой, поведенческой);
- стимулирование усилий обучающегося по самооценке, самосовершенствованию, саморегуляции;
- постоянное внимание к условиям и отношениям, в которых идет процесс формирования личности ребенка;
- налаживание и регулирование взаимоотношений детей в школе в целом (межгрупповое, межличностное общение);
- предупреждение и помощь в разрешении возникающих конфликтов;
- регулирование взаимоотношений ребенка с педагогами и взрослыми в школе и вне школы;
- целенаправленное и последовательное приучение детей к навыкам самообслуживания, на основе выработки житейских умений и навыков;
- ведение работы с детьми по профилактике вредных привычек.

В процессе инклюзивного образования предметом оценки выступают как сами достигаемые образовательные результаты, так и процесс их достижения. Выбор формы текущего оценивания определяется общими и специальными целями обучения, конкретными учебными задачами, целью получения информации. «Вместе с участниками службы психолого-педагогического сопровождения учитель продумывает такую стратегию работы со всем классом, при которой дети учатся оценивать не только результат, качество продукта учения, а процесс, т.е. степень прилагаемых усилий, активность, меру участия в групповой работе» [6].

Важную роль в создании условий обучения для учащихся с особыми образовательными потребностями в условиях инклюзивного образования играет психолого-педагогическое сопровождение школьников. Психолого-педагогическое сопровождение рассматривается как особый вид помощи (или поддержки) школьнику в образовательно-воспитательном процессе, представляющий собой целостную, системно организованную деятельность специалистов, в ходе которой создаются социально-психологические и педагогические условия для успешного обучения и развития каждого школьника в соответствии с его возможностями и потребностями [7].

Выделяется два направления психолого-педагогического сопровождения, которые нужно учитывать при оценочной деятельности:

- актуальное, ориентированное на решение уже имеющихся трудностей, возникших у ребенка;
- перспективное, ориентированное на учет и профилактику возможных сложностей в обучении.

Оба направления могут быть реализованы только совместными усилиями всех педагогов и специалистов службы сопровождения педагогического процесса [8].

Объектом психолого-педагогического сопровождения этой категории учащихся является процесс критериального оценивания учебных достижений. В данном случае предметом психолого-педагогического сопровождения

является поддержка школьников, которая предполагает тесное взаимодействие различных специалистов (учителя-предметника, психолога, логопеда, социального педагога, классного руководителя), школьного врача, других учителей и родителей.

Психолого-педагогическое сопровождение критериального оценивания учебных достижений учащихся с особыми образовательными потребностями должно быть направлено на:

- *поддержку здоровья и физических сил школьника*: организацию здоровьесберегающего режима жизни детей, приобщение к индивидуально подобраным формам двигательной активности, к занятиям, укрепляющим здоровье;

- *поддержку интеллектуального развития учащихся*: выявление и развитие познавательных особенностей каждого школьника, создание условий для успешной учебной деятельности;

- *поддержку ребенка в области общения*: создание условий для гуманистического взаимодействия детей, помощь в сознательном выборе поведения, поддержку проявления индивидуальных способностей детей в досуговой деятельности;

- *поддержку семьи ребенка*: изучение семейных отношений, помощь в их гармонизации.

Психолого-педагогические основы системы критериального оценивания учебных достижений включают следующие основные подходы к решению проблемы:

- **личностно-ориентированный подход**, включающий учет и развитие потенциальных возможностей личности каждого учащегося посредством использования разноуровневой дифференцированной шкалы оценивания учебных достижений;

- **деятельностный подход**, направленный на наиболее полное выявление возможностей и способностей личности в условиях организации самостоятельной продуктивной деятельности ученика;

- **здоровьесберегающий подход**, обеспечивающий решение задач сохранения и укрепления социально-психологического здоровья детей, имеющих особые образовательные потребности, путем создания благоприятных, комфортных психологических условий при ситуации оценивания учебной деятельности [9].

Педагогические условия для реализации названных подходов, включают такие аспекты как:

- использование для оценивания учебных достижений объективных и личностно-значимых для ученика критериев, устанавливаемых по доступным и понятным учащимся показателям, описанным в деятельностной форме;

- применение в процессе оценки заданий разных уровней и типов, соответствующих выделенным показателям;

- обеспечение реального выбора учащимся своего индивидуального уровня учебных достижений и поддержка этого выбора.

Реализация названных условий при оценивании способствует раскрепощению обучающегося, повышению уровня его познавательной активности, учебной мотивации, сохранению эмоциональной уравновешенности и уверенности в собственных возможностях.

Безусловно, вся система критериального оценивания должна быть адаптирована к возможностям детей с особыми потребностями, критерии должны быть разработаны с учетом их особенностей и образовательных потребностей.

Критериальное оценивание является составляющей целостного педагогического процесса, и рассматривать ее необходимо только в этом контексте. Оценивание обеспечивает обратную связь с учащимися, необходимую для выбора наиболее эффективных методов обучения с целью повышения качества учебного процесса.

Оценка должна быть адаптивной и не должна быть инструментом для «сортировки» учеников. В инклюзивной среде оценка должна соответствовать следующим критериям: объективность, информативность, обеспечение обратной связи.

Любые методики и технологии оценки должны учитывать конкретные особенности или проблемы ученика. Это требует и адаптивного преподавания: инклюзивное образование требует от педагога владения широким набором стратегий и методик обучения. Имеются в виду не только разнообразие методик, разработанных для массовой школы, но и специальные методики обучения детей с особыми образовательными потребностями.

Результаты учебной деятельности учащихся с особыми образовательными потребностями на всех этапах школьного образования не могут ограничиваться знаниями, умениями и навыками, целью обучения должно быть формирование компетентности, как общей способности, основанной на знаниях, опыте и ценностях личности [10].

Компетентности не противоречат знаниям, умениям, навыкам, они предусматривают способность осмысленно их использовать. Совершенствование образовательного процесса с учетом компетентностного подхода заключается в том, чтобы научить учащихся применять полученные знания и умения в конкретных учебных и жизненных ситуациях.

Компетентность как интегрированный результат индивидуальной учебной деятельности учащихся, формируется на основе овладения ими смысловыми, процессуальными и мотивационными компонентами, его уровень оказывается в процессе оценки [11].

Основными функциями оценивания знаний учащихся являются:

Контролирующая – определяет уровень достижений каждого ученика, готовность к усвоению нового материала, что позволяет учителю соответственно планировать и излагать учебный материал;

Учебная – способствует повторению, уточнению и углублению знаний, их систематизации, совершенствованию умений и навыков;

Диагностико-корректирующая – выясняет причины трудностей, возникающих у ученика в процессе обучения; обнаруживает пробелы в усвоенном, вносит коррективы, направленные на их устранение;

Стимулирующее-мотивационная – формирует положительные мотивы обучения;

Воспитательная – способствует формированию умений ответственно и сосредоточенно работать, применять приемы контроля и самоконтроля, рефлексии учебной деятельности [12].

Воздействие оценки на развитие учащегося многосторонне, она может обладать многими функциями. **Оценка может быть:**

а) ориентирующей – воздействует на умственную работу учащегося, которая содействует осознанию процесса конкретной работы и пониманию им собственных знаний;

б) стимулирующей – воздействует на эффективно-волевую сферу учащегося, посредством переживания успеха или неуспеха, формирования притязаний и намерений, поступков и отношений;

в) воспитывающей, где происходит «ускорение или замедление» темпов умственной работы, качественные сдвиги, изменение в структуре влияния на восприятие предметов окружающего мира предшествующего опыта и установок индивида, т.е. преобразование интеллектуальных механизмов.

Оценка воздействует на личность школьника в целом. Педагогическая оценка воздействует на изменение отношений и мнений, существующих в школе между классом и учеником [12].

Дифференцированный, уровневый подход в обучении школьников с особыми образовательными потребностями в соответствии с педагогической дифференциацией должен быть реализован на всех этапах целостного образовательного процесса, включая этап оценки достижений учащихся.

Систему оценивания необходимо усовершенствовать, чтобы она была работоспособной, особенно в условиях инклюзивного образования, чтобы она смогла:

- давать возможность определить, насколько успешно ученик освоил учебный материал или сформировал практический навык;

- показывать динамику успехов обучающихся в различных сферах познавательной деятельности;

- иметь в основе механизм поощряющий, развивающий, способствующий самооцениванию обучающихся;

- предусмотреть связи «учитель – ученик», «родитель – классный руководитель», «администрация – педагогический коллектив». Это обеспечит системный подход к формированию учебного процесса, а значит, и его целостность.

При разработке системы критериального оценивания учебных достижений учащихся с особыми образовательными потребностями необходимо учитывать следующие особенности:

- комплексный подход к оценке результатов образования (оценка предметных и личностных результатов обучающегося в соответствии с его индивидуальными возможностями);

- целостный подход при разработке критериев оценивания по предметам, как единая обучающая система, включающая рекомендации специалистов службы психолого-педагогического сопровождения;

- включение обучающихся в активную контрольно-оценочную деятельность;

- оценка успешности освоения содержания отдельных учебных предметов на основе системно-деятельностного подхода, проявляющегося в способности к выполнению учебно-практических и учебно-познавательных задач;

- оценка динамики учебных достижений учащихся с особыми образовательными потребностями;

- уровневый подход к разработке планируемых результатов, инструментария и представлению данных;

- использование наряду со стандартизированными письменными или устными работами таких методов оценки, как проекты, практические работы, творческие работы, самоанализ и самооценка, наблюдения и др. [13].

Поэтому, адаптивное задание для оценивания учебных достижений с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных трудностей обучающихся должны включать:

- упрощение формулировок по грамматическому и семантическому оформлению;

- упрощение многозвеневой инструкции посредством деления ее на короткие смысловые единицы, задающие поэтапность (пошаговость) выполнения задания;

- в дополнение к письменной инструкции к заданию, при необходимости, она дополнительно прочитывается педагогом вслух в медленном темпе с четкими смысловыми акцентами;

- адаптивное задание с учетом индивидуальных возможностей обучающихся с особыми потребностями (более крупный шрифт, четкое отграничение одного задания от другого и др.);

- при необходимости предоставление дифференцированной помощи: стимулирующей (одобрение, эмоциональная поддержка), организующей (привлечение внимания, концентрирование на выполнении работы, напоминание о необходимости самопроверки), направляющей (повторение и разъяснение инструкции к заданию);

- увеличение времени на выполнение заданий;

- возможность организации короткого перерыва (10-15 мин) при нарастании в поведении ребенка проявлений утомления, истощения;

- недопустимыми являются негативные реакции со стороны педагога, создание ситуаций, приводящих к эмоциональному травмированию обучающихся [14].

Система оценивания является основным средством диагностики проблем обучения и осуществления обратной связи, а также наиболее ясно воплощает

в себе принципы, которые положены в основу образовательного процесса в целом.

Являясь одним из важнейших инструментов оценки достижений обучающихся, система оценивания должна быть объективной и эффективной для дальнейшего совершенствования образовательного процесса.

При оценивании образовательных достижений детей с особыми потребностями система оценивания должна не только объективно показать достижения в обучении таких детей, но и стать основой для построения дальнейших шагов поддержки детей с особыми потребностями в образовательном процессе.

Кроме того, при оценивании учебных достижений детей с особыми образовательными потребностями необходимо как можно бережнее относиться к психике обучающихся, избегать травмирующих ее ситуаций, учитывать особенности психологического развития детей с особыми потребностями. Положительными аспектами критериального оценивания является то, что обучаемый становится настоящим субъектом своего обучения.

Система критериального оценивания текущих и итоговых учебных достижений в общеобразовательных организациях должна соответствовать процессу развития функциональной грамотности обучающихся и учитывать результативность всех видов учебной деятельности, процессуальную сторону усвоения учебного материала и проявление индивидуальных и личностных качеств обучающихся [14].

2 МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО СОСТАВЛЕНИЮ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫХ ЗАДАНИЙ СОР И СОЧ ПО УЧЕБНЫМ ПРЕДМЕТАМ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ С УЧЕТОМ ОСОБЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ И ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Действующая нормативная правовая база развития инклюзивного образования в Казахстане основана на главном постулате – обеспечение равных образовательных возможностей для всех обучающихся по месту их проживания с учетом педагогического подхода, обеспечивающего адаптацию образовательной среды к индивидуальным особенностям и образовательным потребностям обучающегося.

В Законе РК «Об образовании» раскрыты суть и принципы государственной политики в области образования, предусматривающие равенство прав всех на получение качественного образования; приоритетность развития системы образования; доступность образования всех уровней для населения с учетом интеллектуального развития, психофизиологических и индивидуальных особенностей каждого лица.

Так, в статье 1 даны определения двум важным понятиям:

19-3) *лица (дети) с особыми образовательными потребностями* – лица, которые испытывают постоянные или временные трудности в получении образования, обусловленные здоровьем, нуждающиеся в специальных, общеобразовательных учебных программах и образовательных программах дополнительного образования;

21-7) *инклюзивное образование* – процесс, обеспечивающий равный доступ к образованию для всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей.

В статье 8 указывается о том, что «государство, реализуя цели инклюзивного образования, обеспечивает гражданам с ограниченными возможностями в развитии специальные условия для получения ими образования, коррекции нарушения развития и социальной адаптации на всех уровнях образования». В статье 56 говорится о том, что «государственные общеобязательные стандарты образования разрабатываются с учетом инклюзивного образования» [15].

Согласно приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 18 марта 2008 года № 125 «Об утверждении Типовых правил проведения текущего контроля успеваемости, промежуточной и итоговой аттестации обучающихся для организаций среднего, технического и профессионального, послесреднего образования» **суммативное оценивание** – вид оценивания, которое проводится по завершении определенного учебного периода (четверть, учебный год), а также изучения разделов (сквозных тем) в соответствии с учебной программой. В соответствии с главой 3. *Порядок проведения текущего контроля успеваемости обучающихся по обновленному содержанию среднего образования:*

14. Текущий контроль успеваемости обучающихся проводится педагогами в форме суммативного оценивания для определения и фиксирования уровня усвоения содержания учебного материала по завершении четверти, изучения разделов (сквозных тем).

Суммативное оценивание проводится с третьей четверти в 1 классе, с первой четверти учебного года во 2-11 (12) классах.

14-1. По результатам суммативного оценивания за раздел/сквозную тему (далее – СОР) обучающимся выставляются баллы, которые учитываются при оценивании учебных достижений за четверть.

14-2. Максимальный балл за СОР, форма (контрольная, практическая или творческая работа, проект, устный опрос, эссе), урок проведения СОР и время на выполнение СОР не регламентируются.

Максимальный балл за СОР должен составлять не менее 7 и не более 15 баллов в 1-4 классах, не менее 7 и не более 20 баллов в 5-11(12) классах.

14-3. При выставлении итогового балла за СОР и суммативные работы за четверть (далее – СОЧ) не учитываются помарки, а также качество оформления условий учебных заданий и задач.

14-4. При учебной нагрузке 1 час в неделю СОР проводится не более двух раз в четверти с объединением разделов, итоговая оценка выставляется за полугодие.

14-5. СОР проводится не более трех раз в четверти. Разделы/сквозные темы объединяются с учетом специфики тем и количества целей обучения при изучении четырех и более разделов/сквозных тем в четверти. Разрешается его проведение в два этапа.

14-6. Допускается проведение СОЧ не более трех в один день с учетом уровня сложности учебных предметов. СОЧ не проводятся в последний день завершения четверти. Одновременно СОР и СОЧ по одному учебному предмету не проводятся в один день.

14-7. При оценивании обучающихся на дому учитель разрабатывает дифференцированные и/или индивидуальные задания с учетом учебной нагрузки обучающегося на дому и изученного им учебного материала.

14-8. При оценивании обучающихся с особыми образовательными потребностями учитель использует дифференцированные и/или индивидуальные задания, а также вносит изменения в критерии оценивания с учетом особенностей обучающегося, в том числе при реализации индивидуальных учебных программ.

14-9. В условиях карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера за четверть проводится один СОР, в конце четверти СОЧ.

15. По предметам «Самопознание», «Художественный труд», «Музыка», «Физическая культура», «Основы предпринимательства и бизнеса», «Графика и проектирование», «Начальная военная и технологическая подготовка», «Общество и религия», «Информационно-коммуникационные технологии» в начальной школе суммативное оценивание не проводится.

В конце четверти/полугодия и учебного года по предметам «Физическая культура», «Основы предпринимательства и бизнеса», «Графика и проектирование», «Начальная военная и технологическая подготовка», «Самопознание», «Художественный труд», «Музыка», «Общество и религия», «Информационно-коммуникационные технологии» в начальной школе выставляется «зачет» («незачет»).

15-2. В случае выбора Типовых учебных планов с сокращенной учебной нагрузкой количество СОР проводится согласно пунктам 14-4.

16. Задания суммативного оценивания выполняются обучающимися и содержат пройденный ими материал в соответствии с Типовыми учебными программами по общеобразовательным предметам, утвержденными приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 3 апреля 2013 года №115 «Об утверждении типовых учебных программ по общеобразовательным предметам, курсам по выбору и факультативам для общеобразовательных организаций» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 8424).

17. Задания формативного и суммативного оценивания составляются педагогами самостоятельно.

18. Суммативное оценивание по языковым предметам проводится по четырем видам речевой деятельности (аудирование (слушание), говорение, чтение, письмо). Оценивание навыков аудирования (слушания) и говорения проводится на уроках в течение недели, на которую запланировано проведение суммативного оценивания.

19. Для обеспечения объективности и прозрачности оценивания результатов обучения обучающихся по учебным предметам, по которым проводится суммативное оценивание за четверть в письменной форме, педагогами проводится модерация.

По итогам модерации суммативные работы обучающихся за четверть, баллы которых подлежат изменению, перепроверяются. Балл за суммативную работу за четверть по итогам модерации изменяется как в сторону увеличения, так и в сторону уменьшения.

20. Обучающиеся при отсутствии (по состоянию здоровья, смерть близких родственников, в связи с неблагоприятными метеоусловиями, участие в соревнованиях, конференциях, олимпиадах и конкурсах научных проектов всех уровней) проходят суммативное оценивание по индивидуальному графику.

20-1. В случаях карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера СОР и СОЧ организуется с применением дистанционных образовательных технологий.

21. При отсутствии результатов суммативного оценивания за раздел (сквозную тему) и четверть обучающийся является временно не аттестованным.

22. Суммативные работы обучающихся за текущий учебный год хранятся в школе в течение одного учебного года.

23. Результаты суммативного оценивания обучающихся в виде баллов выставляются в журнал (бумажный/электронный) и переводятся в четвертную

и годовую оценки по шкале перевода баллов согласно приложению 1 к настоящим Правилам.

24. Информация по итогам суммативного оценивания предоставляется обучающимся, родителям или законным представителям ребенка в бумажном или электронном формате.

25. Четвертная оценка выставляется на основании результатов суммативного оценивания за разделы (сквозные темы) и четверть в процентном соотношении 50% на 50%.

26. В 1 классе годовая оценка выставляется по итогам 3 и 4 четвертей на основании результатов суммативного оценивания.

Обучающиеся 1 класса не оставляются на повторный год обучения, за исключением обучающихся, которым рекомендован повторный год обучения на основании заключения психолого-медико-педагогической консультации и (или) по согласованию с родителями или законными представителями ребенка.

27. Годовая оценка по учебным предметам обучающимся 2-11 (12) классов выставляется как среднее арифметическое значение суммы четвертных оценок с округлением к ближайшему целому, и является итоговой оценкой.

Промежуточная аттестация по итогам учебного года не проводится.

28. Для обучающихся 2-8 (9) и 10 (11) классов, имеющих годовую оценку «2» по одному или двум предметам, организуется суммативное оценивание за учебный год, включающее содержание материала за учебный год, которое проводится согласно графику, составленному школой.

Итоговая оценка выставляется как среднее арифметическое значение годовой оценки и оценки за суммативное оценивание за учебный год с округлением к ближайшему целому.

Обучающиеся 2-8 (9) и 10 (11) классов, имеющие годовую оценку «2» по трем и более предметам, оставляются на повторный год обучения.

При получении оценок «3», «4», «5» обучающиеся 2-8 (9) и 10 (11) классов переводятся в следующий класс.

29. Обучающиеся 2-8 (9) и 10 (11) классов, повторно получившие оценку «2», по одному или двум учебным предметам, подлежат дополнительному суммативному оцениванию за учебный год по данным предметам.

Итоговая оценка выставляется как среднее арифметическое значение годовой оценки и оценки за дополнительное суммативное оценивание с округлением к ближайшему целому.

Дополнительное суммативное оценивание проводится до начала нового учебного года.

В случае получения за дополнительное суммативное оценивание оценки «2» обучающиеся оставляются на повторное обучение.

30. Пересмотр четвертных, годовых и итоговых оценок не допускается.

31. При переводе обучающегося из одной школы в другую в течение учебного года результаты его суммативного оценивания оформляются выпиской из электронного (бумажного) журнала, заверяются подписью

директора, печатью школы и выдаются вместе с личным делом обучающегося [16].

Перед тем как перейти к представлению рекомендаций по составлению дифференцированных заданий СОР и СОЧ, необходимо уточнить понятие дифференциации, и ее необходимость в образовательном процессе современной школы.

Слово дифференциация происходит от латинского *differentia*, и означает различие, разделение. Что же разделяется в процессе обучения? Разделяются, а точнее, выделяются отдельные группы учащихся, обучение которых строится по-разному. Необходимость дифференциации проистекает от имеющихся различий у обучающихся. В условиях классно-урочной системы без введения дифференциации процесс обучения организуется одинаково для всех учащихся и оказывается для них по-разному эффективен.

Педагогам необходимо помнить о том, что у обучающихся различные интеллектуальные способности, разная обучаемость, к примеру: кто-то может очень быстро усвоить новый материал, кому-то нужно гораздо больше времени, и, соответственно, большее число повторений для его закрепления, для кого-то предпочтительнее слуховое восприятие новой информации, для кого-то зрительное. Есть ученики, обладающие хорошо развитым логическим мышлением и хорошо усваивающие предметы естественно-математического цикла, но не испытывающие склонности и интереса к гуманитарным дисциплинам. Наряду с этим есть дети с хорошо развитым образным мышлением, глубоко чувствующие, но не любящие математику, физику, химию. В том случае, когда столь разных индивидов обучают одинаково, безусловно, едва ли можно говорить о качестве образовательного процесса.

Дифференциация обучения позволяет организовать учебный процесс на основе учета индивидуальных особенностей личности, обеспечить усвоение всеми учениками содержания образования, которое может быть различным для разных учащихся, но с обязательным для всех выделением инвариантной части. При этом каждая группа учеников, имеющая сходные индивидуальные особенности, идет своим путем. Процесс обучения в условиях дифференциации становится максимально приближенным к познавательным потребностям учеников, их индивидуальным особенностям.

Таким образом, цель дифференциации процесса обучения – обеспечить каждому ученику условия для максимального развития его способностей, склонностей, удовлетворения познавательных потребностей и интересов в процессе усвоения им содержания общего образования.

В понимании дифференциации можно выделить три основных аспекта:

1. Учет индивидуальных особенностей учащихся.
2. Группирование учеников на основании этих особенностей.
3. Вариативность учебного процесса в группах.

Следует отметить, что аспект учета индивидуальных особенностей обучающихся характерен и для дифференциации, и для индивидуализации. Специфика дифференцированного обучения – учет индивидуальных

особенностей, присущих группам учеников, и организация вариативного учебного процесса в этих группах.

Индивидуализация представляет собой предельный вариант дифференциации, когда учебный процесс строится с учетом особенностей не групп, а каждого отдельно взятого ученика.

Под дифференциацией понимается способ организации учебного процесса, при котором учитываются индивидуально-типологические особенности личности (способности, интересы, склонности, особенности интеллектуальной деятельности и т.д.). Дифференциация характеризуется созданием групп учащихся, в которых элементы дидактической системы (цели, содержание, методы, формы, результаты) различаются.

В современной педагогической литературе часто встречается понятие вариативности, иногда смешиваемое с понятием дифференциации. Если изменения содержания обусловлены индивидуально-типологическими особенностями учеников, правомерно говорить о дифференцированном обучении. В данном случае каждая группа учеников усваивает инвариантное содержание, обогащенное фрагментами, которые необходимы именно для этой группы.

Если изменения содержания образования связаны с предпочтениями учителя, методиста, их взглядами на учебный предмет, то речь идет о вариативности в образовании, но не о дифференциации.

В педагогической литературе также часто используется термин личностно-ориентированное обучение. Возникает вопрос: в каком отношении к нему находится дифференциация? Считается что дифференциация – одно из средств реализации личностно-ориентированного обучения.

Личностно-ориентированное обучение предполагает построение индивидуальных образовательных траекторий с учетом субъектного опыта индивида, его предпочтений и ценностей, актуализацию личностных функций учащегося в процессе обучения. В центр образовательного процесса ставится личность, в цели образования включается необходимость обеспечения самоопределения, самораскрытия, самореализации личности. Дифференцированное обучение способствует раскрытию индивидуальности, выявлению способностей и склонностей личности, предполагает актуализацию функций личностного выбора.

Конкретные проявления дифференциации мы называем формами дифференцированного обучения, которые могут быть объединены в виды и реализоваться на различных уровнях.

Виды дифференциации определяются, исходя из тех индивидуально-типологических особенностей учащихся, которые в данном случае учитываются.

Традиционно выделяются следующие виды дифференцированного обучения: по общим и специальным способностям, по интересам, склонностям, по проектируемой профессии.

При более подробном рассмотрении оснований дифференциации, представляющих суть выделения видов дифференцированного обучения, по своему характеру их можно подразделить на *личностные и социальные*.

Так, в дифференциации по общим, специальным способностям, индивидуальным психофизиологическим особенностям, интересам учеников основаниями являются личностные факторы.

Важно отметить, что деление на виды дифференциации, вообще говоря, является условным, так как в некоторых формах дифференциации учитывается не одна, а несколько групп индивидуально-типологических особенностей.

В дифференциации по национальному признаку, религиозной принадлежности, социальному и имущественному положению родителей на первый план выходят факторы социальные. Дифференциация по проектируемой профессии учитывает и личностные факторы (наличие определенных склонностей и способностей детей), и социальные (престижность определенных профессий в данное время в обществе),

Дифференциация может осуществляться на различных уровнях. Так, например, Рональд Де Гроот выделил три уровня.

1-й микроуровень, когда различные подходы осуществляются к отдельным группам детей внутри класса. Этот уровень дифференциации иногда называется внутренней или внутриклассной.

2-й мезоуровень – уровень школы, когда дифференциация осуществляется внутри школы между отдельными классами, профилями, направлениями.

3-й макроуровень – дифференциация между школами, создание различных типов школ. 2-й и 3-й уровень представляют собой дифференциацию внешнюю.

Предлагаем дать краткую характеристику выделенных форм дифференциации. Начнем с дифференциации по общим способностям.

На микроуровне данный вид дифференциации представлен заданиями различного уровня сложности, дозированием помощи учителя, уровневой дифференциацией. Сюда же можно отнести групповую работу в рамках модели полного усвоения знаний. Характерным ее признаком является право и возможность ученика выбирать тот уровень изучения любого предмета (но не ниже базового), который он считает для себя необходимым и достаточным. При этом учитель четко выделяет содержание учебного материала, который ученики должны усвоить, занимаясь на том или ином уровне, и перед началом изучения очередной темы знакомит учеников с результатами, которых они должны достичь. Отметим, что в основе данной формы дифференциации лежат не только общие способности учеников, но и их интересы. Ученик может выбрать минимальный уровень изучения предмета не потому, что не способен изучить его глубже, а потому, что его интересы лежат в другой познавательной области.

Формой внутренней дифференциации является и групповая работа учащихся по модели полного усвоения знаний. После изучения темы на уровне базового содержания материала и сдачи зачета, выявляются две группы учеников: усвоившие содержание – с ними организуется работа по расширению

изученного материала, и не усвоившие – с ними проводится работа по устранению появившихся пробелов в знаниях.

Обратимся теперь к дифференциации по общим способностям учеников, реализуемой на мезо уровне. К формам этого вида дифференциации относятся гимназические, общеобразовательные, коррекционно-развивающие классы, а также классы различного уровня обучения.

Классы различного уровня обучения разделяются на классы повышенного, среднего и пониженного уровня.

Дифференциация по индивидуально-физиологическим особенностям на микроуровне предполагает учет этих особенностей в учебном процессе. Учитель может учесть скорость протекания нервных процессов у ученика и не торопить тугодума, учесть преобладающий вид памяти учащихся и изложение материала строить с ориентацией на него. Можно учесть силу нервной системы ученика, и для ученика со слабой нервной системой предусмотреть меры, предупреждающие утомление, которое при интенсивной мыслительной деятельности наступает очень быстро.

Дифференциация по интересам и проектируемой профессии на микроуровне предполагает выполнение учениками на уроках и во внеурочной деятельности творческих исследовательских заданий, связанных с интересами, проектируемой профессией учеников. Это может быть групповая работа над исследовательскими проектами, изготовление моделей, макетов, постановка опытов, экспериментов.

В дифференциации по интересам на мезоуровне выделяются классы с углубленным изучением отдельных предметов и профильные классы, которые от первых отличаются тем, что углубленно изучается ряд взаимосвязанных предметов (например, в математическом классе математика, информатика), вводятся спецпредметы, спецкурсы, соответствующие профилю

Дифференциация по частным способностям предусматривает различия учащихся по способностям, к тем или иным предметам: одни учащиеся имеют склонности к гуманитарным предметам, другие – к точным наукам; одни – к историческим, другие – к биологическим и т.д.

Если обратиться к практике формирования дифференцированных классов по интересам учеников, то можно заметить, что учитываются не только интересы и желания учащихся, но и их способности к изучению данных дисциплин.

Для начальной школы актуальной является внутриклассная дифференциация обучающихся. Самой распространенной формой внутриклассной дифференциации является выполнение учениками заданий различного уровня сложности. При этом усложнение может происходить за счет привлечения пройденного материала, когда ученикам необходимо установить близкие или дальние связи между различными фрагментами содержания. Усложнение заданий может происходить и за счет усложнения видов работы, усиления уровня творческой деятельности, необходимой при выполнении задания. Например, на самом простом уровне ученикам предлагается прочитать параграф в учебнике, пересказать его, выделив

основные мысли; на более сложном уровне – прочитать параграф, составить план и вопросы к нему, на самом сложном уровне – прочитать параграф, дать аннотацию и рецензию на него.

В начальной школе при работе над произведением детской литературы дифференцированные задания ученикам могут выглядеть следующим образом: на самом низком уровне группа учащихся готовит выразительное чтение произведения; на более высоком – план пересказа; на самом высоком – группа работает мультипликаторами или готовит инсценировку отрывка.

Учителями используются разнообразные способы включения дифференцированных заданий в учебный процесс, которые можно объединить в две группы:

- первая: учитель может дать задание каждому ученику;
- вторая: ученики могут сами выбрать задание.

К самостоятельному выбору задания обучающихся надо готовить. На первом этапе учитель рассказывает о сложности каждого задания, советует ученику, какое задание выбрать; на втором этапе – рассказывает о сложности заданий, но выбирают сами ученики. Учитель корректирует их выбор. На заключительном этапе ученики сами распределяют сложность задания и сами осуществляют выбор. Такая работа способствует формированию адекватной самооценки соответствующего уровня притязаний учеников. Задания для добровольного выполнения могут находить и предлагать сами ученики.

Среди дифференцированных заданий широко распространены задания различной направленности: задания, устраняющие пробелы в знаниях, и задания, учитывающие соответствующие у учеников предварительные знания по теме. Формой внутриклассной дифференциации является дозирование помощи учителя ученикам, которое включает временное облегчение заданий (разбивка текста или фрагментирование на самостоятельные части – порции), задания с письменной инструкцией (например, с указанием последовательности действий), работы с подготовительными упражнениями (каждое подготовительное упражнение представляет собой этап выполнения основного), работы с наглядным подкреплением рисунком, чертежом.

Выполняя задание с дозированной помощью, ученик получает конверт с необходимыми инструктивными материалами, к которым он может обратиться, а может и не обратиться в процессе выполнения задания. В данном случае объем дозированной помощи определяет сам ученик.

Формой внутриклассной дифференциации по общим способностям обучающихся является уровневая дифференциация, разработанная российскими авторами В.В. Фирсовым, В.А. Орловым, В.М. Монаховым.

Авторы исходят из того, что в процессе обучения учителя всегда ориентировались на максимум содержания учебного материала. Если ученик полностью усваивал этот максимум, его знания оценивались 5 баллами, если были незначительные пробелы или неточности – 4 баллами и т.д. Добросовестный ученик ориентирован был именно на максимум знаний и изо всех сил старался его усвоить. Это, естественно, вызывало перегрузку ученика, так как он ставил себе цель усвоить максимум знаний по всем предметам.

Авторы идеи уровневой дифференциации предложили перейти в процессе обучения от ориентации на максимум содержания к ориентации на минимум. При этом необходимым является четкое определение того минимума, которым должен овладеть ученик, без которого он не сможет двигаться дальше в изучении данного предмета. Это – минимальный уровень, уровень общих требований, который задается явно в виде перечня понятий, законов, закономерностей, которые ученик должен знать; в виде вопросов, на которые ученик должен уметь ответить; в виде образцов типовых задач, которые ученик должен уметь решать. Определяется также содержание, которое необходимо усвоить ученику и на повышенных уровнях.

Каждый ученик получает право и возможность самостоятельно определять, на каком уровне он усвоит учебный материал. Единственное условие – этот уровень должен быть не ниже уровня обязательной подготовки. Учитель объясняет материал на уровне, более высоком, чем минимальный. При этом учитель четко выделяет содержание учебного материала, который ученики должны усвоить, занимаясь на том или ином уровне, и перед началом изучения очередной темы знакомит учеников с результатами, которых они должны достичь.

Если ученик желает изучать определенный предмет на уровне обязательных требований, а другой – на повышенном уровне (причем не только желает, но и способен это делать), то такую возможность он должен получить. Таким образом, в уровневой дифференциации учитываются не только интеллектуальные способности ученика, но и его интересы.

Характерно, что при введении уровневой дифференциации в практику обучения, выяснилось, что некоторые ученики, имеющие способности к изучению определенного предмета, не хотели выбирать уровень выше обязательного. Такая же картина наблюдалась и в отношении других предметов, т.е. нельзя было сказать, что ученик изучает один предмет на минимальном уровне, для того, чтобы другой изучить углубленно. Интересы таких учеников лежали во внешкольной сфере: могли определяться спортом, общением с друзьями, увлечением музыкой.

До введения уровневой дифференциации учебные успехи данных учащихся были значительно выше. Потребовалась корректировка вводимой формы дифференциации. Учителя поставили дополнительную задачу — начиная с 1-го класса формировать у детей стремление к состязательности, здоровому соперничеству. Учителя добиваются того, чтобы ученику было стыдно получить знания на низком уровне, чтобы он стремился реализоваться полностью.

Формой внутренней дифференциации является и групповая работа учащихся по модели полного усвоения знаний. Модель полного усвоения знаний предполагает четкую постановку целей в образовательной деятельности: что ученики должны знать, что уметь, какие ценности должны у них формироваться в ходе учения. Причем, очень важна технологичность целей: их достижение должно быть проверяемым, т.е. должен существовать инструментальный проверки.

После изучения определенной темы на уровне базового содержания материала и сдачи зачета, в ходе которого и определяется достижение поставленных целей, класс делится на две группы: первая – ученики, усвоившие тему, с ними организуется расширенное и углубленное изучение материала, и вторая группа – не усвоивших тему, с этими учениками проводится дополнительная работа по усвоению содержания.

В первой группе может быть организована работа по решению задач повышенной сложности, выполнению нестандартных, творческих заданий, обсуждение научных проблем, знакомство с дополнительной литературой. Такой работе могут быть посвящены одно-два занятия.

Во второй группе идет отработка знаний, способов действий, которые недостаточно усвоены. К такой отработке могут подключаться и ученики первой группы в качестве консультантов, помощников учителя [17].

Предлагаем рассмотреть труд «Основные педагогические технологии инклюзивного образования», в котором автор Самсонова Е.В. предоставляет подробное описание технологий, индивидуализирующих образовательный процесс, технологий дифференциации обучения и технологий оценивания достижений в инклюзивном процессе.

Рекомендуем обратить внимание педагогов на характеристику технологий, индивидуализирующих образовательный процесс, предложенных автором.

Технологии, индивидуализирующие образовательный процесс.

Следуя общим правилам и способам организации учебной работы на уроке, учитель, работающий в инклюзивной среде, должен помнить и учитывать тонкости включения в работу ребенка с теми или иными особенностями познавательной деятельности, поведения, коммуникации.

Такой ученик зачастую не может полностью успевать за темпом всего класса, выполняет задания на уровне, доступном ему, но ниже уровня освоения содержания темы, предмета его одноклассниками. Широкие возможности для индивидуализации обучения представляет самостоятельная работа, которая проходит в индивидуальном темпе.

Индивидуализация здесь осуществляется за счет того, что учащимся даются не одинаковые задания, а задания, которые варьируются в зависимости от индивидуальных особенностей.

При организации индивидуальной работы на уроке – выполнении задания на карточке, индивидуального задания в тетради необходимо учитывать особенности ребенка. В науке существует большое количество классификаций индивидуальных особенностей, которые можно использовать в образовательном процессе. Так, например, психологи предлагают распределять индивидуальные задания по способам восприятия детьми информации: для аудиалов, визуалов, кинестетиков.

Визуалу задания предлагаются в виде карточек с картинками, которые должны быть яркими, красивыми, красочными.

Аудиалу нужно прочитывать задание вслух учителем для лучшего восприятия прочитанного. Аудиалы запоминают лучше на слух при многократном повторении текста.

Кинестетик получает задания, направленные на манипуляцию с предметами. Например, при сравнении чисел, можно предложить работу со счетными палочками. Когда учитель сам определяет уровень способностей и знаний учащихся и в соответствии с этим дает им задания, дифференцируя их для «сильных» и «слабых» учащихся, он тем самым задает определенный статус ученику, его положение в классе. Возможность сменить это место, изменить свой статус, перебраться на более высокую ступень целиком зависит от учителя. Ученику в этом случае выделяется пассивная роль – исполнителя воли учителя. Учет индивидуальных особенностей учителем, планирование им учебного процесса, оценивание результатов не позволяют самому ученику проявить свою волю, стать субъектом учебной деятельности. Это противоречие должно разрешаться как на понятийном, так и на технологическом уровне. Для решения этого противоречия вводится различие между понятием «индивидуальный подход», когда учитываются индивидуальные особенности ребенка, и понятием «индивидуализация обучения».

Индивидуализация обучения – это организация образовательных условий для максимальной реализации субъектной позиции ребенка в процессе обучения, т.е. осознание им целей и задач обучения, возможность выбора учебного материала, форм и методов решения учебных задач. Таким образом, активность и субъектность оказываются как на полюсе учителя, так и на полюсе ученика. Учитель создает условия для того, чтобы ученик в этих условиях мог поставить цели, сформулировать задачи, определить способы решения учебных задач, смог оценить результаты своих учебных действий. Такой процесс индивидуализации важен как для ребенка с особыми образовательными потребностями, так и для его нормативно развивающихся сверстников. Принцип индивидуализации позволяет создать равные возможности для всех учеников класса, тем самым реализуется инклюзивный подход на практике.

Технологии дифференциации обучения.

Реализация дифференцированного подхода к образовательному процессу обусловлена следующими факторами: противоречием между традиционными коллективными формами обучения и индивидуальным характером усвоения учебного материала; различиями в готовности к усвоению материала; разным уровнем интереса учащихся; необходимостью преодоления негативного отношения к обучению и другими. Автор Г.К. Селевко рассматривает дифференцированное обучение как форму организации учебно-воспитательного процесса, при которой учитель работает с группой учащихся, созданной с учетом наличия у них каких-либо значимых для учебного процесса общих качеств.

Технология уровневой дифференциации обучения связана с уровнем освоения детьми программного материала. В этой технологии управление познавательной деятельностью происходит с целью обучения каждого учащегося на уровне его индивидуальных возможностей и способностей через систему малых групп. У учителя появляется возможность дифференцированно

помогать слабому ученику и уделять внимание сильному, более эффективно работать с трудными детьми. В классе выделяются три группы учащихся в зависимости от возможностей освоения ими учебного материала.

В первую группу входят ученики, успешно обучающиеся в классе. Они в основном понимают фронтальное объяснение учителя, запоминают изучаемый материал.

Ко второй группе относятся ученики, которые с трудом осваивают программный материал и нуждаются в помощи учителя. Для учащихся характерно недостаточное понимание вновь изучаемого материала. Они нуждаются в дополнительном объяснении. Их отличает низкая самостоятельность. Темп усвоения материала у этих учащихся значительно ниже, чем у детей, отнесенных к первой группе. Значительно снижены у школьников данной группы способности к обобщению.

Третью группу составляют ученики, которые овладевают программным материалом на самом низком уровне. Знания усваиваются ими механически, быстро забываются. Они могут освоить значительно меньший объем знаний и умений, чем остальные школьники. К третьей группе относятся учащиеся с выраженным психофизическим недоразвитием.

Все ученики выделенных групп нуждаются в дифференцированном подходе, который предполагает различные виды помощи учащимся разных групп, различные модификации методов и приемов обучения.

Обучение с учетом индивидуальных особенностей учащихся имеет место на каждом уроке. Например, на уроках чтения разным ученикам предлагаются различные виды пересказа: кто-то может пересказать «близко к тексту», кто-то может рассказать с опорой на картинки, но есть и такие дети, которым пересказ совсем не дается. В этом случае учителя могут использовать иллюстрации-слайды, на которых, помимо картинки, есть текст с пропущенными словами. Ученик должен сам вспомнить их и вставить в свой рассказ. После такой работы многие ребята уже переходят к пересказу с опорой на картинки, ну а следующая цель – пересказ «близко к тексту».

На уроках математики дифференциация ясно выражается в разноуровневых заданиях. При решении и составлении задач учащимся первой группы предлагаются рисунки, по которым необходимо составить задачу и решить ее. Оформлением задачи они также занимаются самостоятельно. Естественно, учитель чутко следит за работой учеников. Тем детям, кто не справляется с составлением задачи, учитель задает наводящие вопросы.

У учащихся второй группы на карточке помимо рисунка, есть сформулированная задача и предлагается эту задачу решить. Третьей группе предлагается рисунок, формулировка задачи и выбор из вариантов правильного ответа. Ребята второй и третьей групп оформляют задачу с помощью учителя, либо у доски работает более сильный ученик.

Технология функциональной дифференциации – представляет собой организацию работы в группах с распределением функций, т.е. когда каждый ребенок вносит свой вклад в общий результат, выполняя свое задание, при этом

ребенку с трудностями в обучении можно предложить вспомогательные материалы (например, если нужно составить предложение, ребенок пользуется заранее заготовленными словами-карточками, которые нужно расположить в нужной последовательности, при решении задачи – готовой краткой записью условия). Организация работы в группе предполагает полную включенность ребенка на основе понимания его возможностей (например, он может проверять расчеты с использованием калькулятора, подбирать необходимый наглядный материал – картинки, схемы, иллюстрирующие содержание задания). В такой группе кто-то берет на себя функции лидера, кто-то выполняет определенные задания, кто-то следит за временем работы, кто-то ищет необходимую информацию, кто-то предоставляет материал другим группам.

Основным критерием эффективности групповой работы на уроке в инклюзивном классе становится не ориентация на успех – «кто больше и лучше», а ориентация на согласованность, взаимовыручку, поддержку, совместное принятие решений, выработку компромиссных решений по выходу из ситуаций и т.д. Эти же критерии становятся ведущими не только на уроках, но и на внеклассных, общешкольных мероприятиях, постепенно приводя к изменению уклада в школьном коллективе.

Технология смешанной дифференциации (модель сводных групп) – объединенная форма двух видов дифференциации обучения – по интересам и по уровню развития. Для изучения учебных дисциплин вся классная параллель перегруппируется. Образуются три сводные группы. Дети, интересующиеся данным учебным предметом (например, математикой) и имеющие в этом направлении достаточно высокие показатели, объединяются в одну сводную группу (временный гомогенный класс) продвинутого уровня. Из остальных учащихся параллели по принципу уровневой дифференциации (группа базового стандарта и группа усиленной педагогической поддержки) формируются еще две сводные группы. Для параллели разрабатываются три варианта учебной программы. Первый работает в рамках группы по интересу и имеет продвинутый уровень; второй и третий варианты реализуются в тех группах, для которых этот предмет не выбран «интересным» и главная цель которых – достижение обязательных результатов обучения.

Технологии оценивания достижений в инклюзивном подходе.

Предметом оценки выступают как достигаемые образовательные результаты, так и процесс их достижения, а также мера осознанности каждым обучающимся особенностей его собственного процесса обучения. При этом наряду с интегральной оценкой (за всю работу в целом, проводимую, например, в форме портфолио, презентаций, выставок и т.п.) используется дифференцированная оценка (вычленение в работе отдельных аспектов, например, сформированность вычислительных умений, выразительность чтения, умение слушать товарища, формулировать и задавать вопросы и т.д.), а также самооценка и самоанализ обучающихся.

Выбор формы текущего оценивания определяется этапом обучения, общими и индивидуальными целями обучения, конкретными учебными задачами, целью получения информации.

Вместе со специалистами службы психолого-педагогического сопровождения учитель продумывает такую стратегию работы со всем классом, при которой дети учатся оценивать не только результат, качество продукта учения, а процесс – степень прилагаемых усилий, активность, меру участия в групповой работе, рост «над самим собой».

В случае обучения и оценивания результатов деятельности ученика с особыми потребностями учителю необходимо использовать такие формы и приемы, которые соответствуют возможностям ребенка, являются условием для сохранения его физического и психического здоровья, эмоционального равновесия. Таким образом, будут реализовываться дифференцированный и индивидуальный подходы в обучении.

Задания с учетом степеней трудности могут распределяться учителем, но можно сделать и так, чтобы задания выбирали учащиеся индивидуально, самостоятельно, по своим силам. В данном случае дифференциация будет осуществляться не учителем, а учениками путем самостоятельного выбора заданий различного уровня сложности. Такую дифференциацию можно осуществить как при опросе, так и при усвоении и закреплении знаний. Одной из технологий оценки результатов деятельности учащихся в инклюзивном классе является технология самооценивания.

В классе размещаются 2 стенда: один с заданиями, другой с ответами. Задания располагаются на специальном стенде, распределяются по рядам и раскладываются в кармашки. Первый ряд вопросов самый легкий. Второй – труднее, третий – еще труднее. Самый сложный ряд – четвертый. По этому принципу можно составлять задания по любому школьному предмету. В ячейки первого ряда кладутся задания. Обычно это определения какого-либо термина. Необходимо этот термин назвать. Ответ на это задание в основном рассчитан на узнавание. Задания второго ряда рассчитаны на воспроизведение материала. Например, дать определение какого-либо понятия. В третьем ряду задания предлагаются, к примеру, на нахождение соотношения между какими-либо явлениями. Четвертый ряд представлен заданиями проблемного характера.

Нетрудно заметить, что задания первого и второго рядов рассчитаны в основном на работу памяти, третьего и четвертого – на работу мышления, на умение рассуждать, находить сходство и различие.

Ответ учащихся за каждое задание оценивается баллами. Ответ на любое задание нижнего ряда оценивается одним баллом, второго – двумя, третьего – тремя, четвертого – четырьмя баллами. Учащиеся имеют право самостоятельно набрать задания на то количество, на которое они хотят ответить. Обычно все хотят ответить на 5 баллов. Значит, и заданий нужно набрать на 5 баллов. Брать задания можно из любых рядов и в любой комбинации. Например, можно взять пять заданий из первого ряда, что в сумме даст 5 баллов, можно взять одно задание из верхнего и одно из нижнего

ряда — это тоже даст 5 баллов. Комбинация может быть любой по усмотрению учащихся, по их возможностям.

Если же учащийся не справился с заданием, то он может его обменять на более легкие задания нижележащих рядов. Эти задания в своей сумме должны дать количество баллов, соответствующих нерешенному заданию.

Правильность ответов учащиеся сверяют на доске самоконтроля, где в кармашках под такими же номерами даны ответы на задания. Если ответ правильный, учащийся ставит себе на листочке, где он выполнял задание, соответствующее количество баллов, если нет – разменивает на более легкие задания. В это время учитель может осуществлять другие формы актуализации знаний.

Одновременно у стенда самоопроса может работать любое количество человек. Задания подготовлены не для конкретной личности, а для общей массы учащихся. Дифференциацию заданий осуществляют сами учащиеся. Индивидуальный подход осуществляется не «в лоб», не навязчиво, а незаметно для самого ученика.

Необходимо отметить, что в последнее время наблюдается рост технологий, направленных на создание разнообразных условий обучения, учитывающих множество образовательных потребностей детей, их возможности и интересы [18].

Обучающиеся начальной школы при поступлении в школу уже имеют определенный запас знаний, на основе которого они уже могут владеть рядом умений, что является основой формирования математических понятий. Однако, стоит отметить, что, как правило, имеющиеся у ребенка знания являются недостаточными, несистемными и требуют своего дополнения, углубления и коррекции, т.к. их формирование происходило на бытовом уровне. Данная ситуация может обусловить дальнейшее неправомерное отождествление понятий или подмену одного понятия другим, в результате чего появляются пробелы в знаниях, наблюдается несформированность определенных программой умений и навыков.

Традиционно готовность ребенка к освоению учебного материала по математике (математическая готовность) складывается из нескольких направлений, базовыми из которых являются следующие:

- 1) сформированность количественных, временных, пространственных, геометрических представлений на уровне, достаточном для изучения соответствующих понятий;
- 2) степень овладения некоторыми мыслительными операциями (анализ, синтез, сравнение, аналогия, обобщение, классификация);
- 3) развитие мелкой моторики кистей рук;
- 4) достижение ребёнком определённого уровня развития связной речи [19].

Первое направление в большей мере характеризует способность детей овладевать основными понятиями начального курса математики – понятиями натурального числа и величины. Необходимо заметить, что в первом классе будут обучаться разные по уровню развития дети. Среди них может быть выделена группа учащихся, уровень развития которых позволяет им

качественно усвоить материал, т. к. они владеют связной речью, способны под кураторством учителя или самостоятельно делать выводы (индуктивные заключения), с определенной степенью самостоятельности установить причинно-следственную связь, закономерности.

Учащиеся второй группы вышеуказанную работу способны выполнить только с использованием средств наглядности на всех этапах учебной работы, при этом им требуется оказание существенной помощи со стороны взрослых.

Третья группа – это дети, не имеющие обобщенных представлений, которым затруднительно воспроизвести и дать количественную оценку предметным действиям, которые не в силах использовать свой прошлый опыт для рассмотрения новых ситуаций, для которых накопленные сведения об окружающей действительности с трудом привносятся в изучаемый учебный материал по математике. Это все обуславливает наличие проблем в знаниях, а умения и навыки, основанные на них, формируются достаточно медленно.

Вторая и третья группы детей характеризуются меньшей готовностью к изучению математике. Во-первых, качество усвоения математических понятий ребенком характеризуется сформированностью количественных представлений, навыков счета, т.к. под натуральным числом в начальном курсе математики понимается результат счета. Так, в методике существуют два понимания счета – «механический счет» и «сознательный счет» [19].

Дети с задержкой психического развития владеют так называемым «механическим счетом», иными словами они знают последовательность чисел в натуральном ряду от одного до десяти, а иногда и далее, но при осуществлении расчетов предметов нарушают его правила – считают один и тот же предмет по нескольку раз, пропускают предметы при счете, что обусловлено нарушением синхронности между словом и действием (не владеют «сознательным счетом»).

Следующей достаточно сложной проблемой является то, что дети не могут воспроизвести числовой промежуток с заданного числа, воспроизвести «обратную» последовательность чисел, начиная с большего числа к меньшему. Данного рода трудности ведут в дальнейшем к трудности понимания свойств натурального ряда, что представляет собой основы выполнения вычислений с натуральными числами.

Работая с обучающимися начальных классов, учитель может наблюдать следующую ситуацию: выполнив счёт, ребенок соотносит результат не с общим количеством предметов, а только с последним предметом, или по окончании счёта не может ответить на вопрос «Сколько?», начиная при этом пересчёт предметов заново. Эту же операцию начинает, если изменить расположение пересчитанных ранее предметов. Другими словами, учащиеся не владеют операцией результативности счёта.

Следует отметить, что учащиеся третьей группы зачастую не знают последовательность чисел, не умеют считать, не владеют способами предметно-практической деятельности, выполняемой при «сознательном счёте», не знают названия цифр, не умеют их писать [19].

Необходимо отметить, что содержательные особенности обновленных учебных программ предрасположены для реализации инклюзивного образования, к ним относятся:

- принцип спиральности при проектировании содержания предмета, то есть постепенного наращивания знаний и умений, как по вертикали, так и горизонтали (усложнение навыков по темам и по классам);
- иерархия целей обучения по таксономии Блума, основанная на закономерностях познания и классифицируемая по наиболее важным видам предметных операций;
- педагогическое целеполагание по уровням образования и на протяжении всего курса обучения, что позволяет максимально учесть внутрипредметные связи;
- наличие «сквозных тем» между предметами как внутри одной образовательной области, так и при реализации межпредметных связей;
- соответствие содержания разделов и предложенных тем запросам времени, акцент на формирование социальных навыков;
- технологизация учебного процесса в форме долгосрочных, среднесрочных и краткосрочных планов.

Ожидаемые результаты обучения конкретизируются в целях обучения конкретному учебному предмету по каждому разделу, образуя систему долгосрочных и среднесрочных целей обучения. Учебные планы по предметам, прилагаемые к учебным программам, имеют рекомендательный характер, следовательно, перед учителем открыты все возможности для реализации учебных целей с учетом потребностей всех обучающихся в классе.

Обновление содержания образования требует от учителя такой организации деятельности в классе, которая обеспечивала бы развитие индивидуальных способностей и творческого отношения к жизни каждого учащегося через внедрение деятельностных технологий, реализацию принципа гуманного подхода к детям.

Еще одним преимуществом программ обновленного содержания образования является включение раздела «Педагогические подходы к организации учебного процесса», в котором учителю предлагаются рекомендации по использованию различных методов, технологий и стратегий для успешного достижения целей обучения.

Необходимым условием эффективности процесса обучения в школе, как и всякой сознательной и целенаправленной деятельности, если она представляется сложной и продолжительной, является планирование.

Дифференциацию учебного процесса рекомендуется начинать со среднесрочного планирования, которое может осуществляться группой учителей или отдельно взятым учителем, структурирующими учебную программу в последовательную серию уроков. В среднесрочных планах формулируют основные задачи на установленный период, отражают темы обучения на каждую четверть или раздел. Каждый учитель, по своему усмотрению может варьировать распределение часов внутри разделов,

опираясь как на общий уровень достижений класса, так и на индивидуальные возможности и особые потребности отдельных обучающихся.

Краткосрочный план или план урока в инклюзивной среде составляется учителем на основе рекомендаций службы психолого-педагогического сопровождения школы с учетом особых образовательных потребностей учащихся класса и их индивидуальных возможностей.

В обновлённой системе образования критериальное оценивание формирует у обучающихся навык оценивания своих реальных возможностей. При этом важна роль педагога, который должен создать такие условия, чтобы ребёнок мог конкурировать с другими детьми. Так, дети с особыми образовательными потребностями готовят себя к жизни, а школа, общество, государство должны им в этом помочь.

В «Методических рекомендациях по реализации обновленных учебных программ для детей с особыми образовательными потребностями», разработанных НАО им. И. Алтынсарина приведен опыт учителей казахстанских школ по реализации принципов дифференциации и индивидуализации в инклюзивной среде общеобразовательной школы.

Для оценивания учебных достижений обучающихся учителя, работающие в инклюзивной среде школ страны, используют устанавливаемые по доступным и понятным для всех показателям, описанным в деятельностной форме критерии, а также проводят выстраивание дескрипторов с использованием глаголов для пошагового описания собственной учебной деятельности ребенка.

При составлении суммативных работ в процессе оценивания учителя начальных классов используют задания разных уровней и типов, адаптированных к возможностям детей, но обязательно соответствующих учебным целям. Выбор таких заданий определяется возможностями ученика в его собственной «зоне ближайшего развития». При этом у учителя всегда есть возможность изменить форму, способы, подходы к выполнению заданий.

Изучение опыта учителей казахстанских школ позволяет сделать следующие важные выводы:

- на основе одного и того же задания, изменяя педагогические подходы к его выполнению, можно обеспечить образовательные потребности каждого ученика в классе или хотя бы учащихся в составе отдельных фокус-групп;

- в процессе составления дифференцированных заданий СОР и СОЧ программы обновленного содержания образования дают неисчерпаемые возможности учителю для создания инклюзивной образовательной среды.

При разработке данных методических рекомендаций были сформированы рабочие группы по предметам начальной школы из состава учителей начальных классов из всех регионов Казахстана. Управления образования регионов предоставили списки учителей, имеющих опыт развития инклюзивной практики в общеобразовательных школах страны.

В Приложении к данному пособию размещены материалы из методической копилки участников рабочих групп в разрезе предметов

начальной школы, разработанные дифференцированные задания СОР и СОЧ с учетом особых образовательных потребностей обучающихся.

При описании учителями своего опыта им были предложены следующие вопросы для их саморефлексии:

1. Ваши ФИО, стаж, категория, регион, наименование школы.
2. Инициалы обучающегося (любой псевдоним), класс.
3. Краткая характеристика особых потребностей обучающегося, «сильные» и «слабые» стороны.
4. Какие подходы Вы используете на уроках для удовлетворения особых потребностей данного ребенка?
5. Как это отражается при составлении заданий СОР и СОЧ для класса?
6. Что получается у Вас хорошо в данной работе? Над чем предстоит работать?
7. Приведите примеры дифференцированных заданий СОР и СОЧ, использованные Вами на уроках (класс, предмет, раздел, четверть).

Выражаем благодарность всем педагогам, принявшим участие в данной работе, несмотря на большую занятость в период дистанционного обучения в условиях чрезвычайного положения в стране. Активность и профессионализм учителей, проявленный в процессе данной работы позволяет с уверенностью утверждать, что небольшой вклад каждого учителя станет частицей построения инклюзивного общества в нашей стране.

Заключение

Важнейшей тенденцией современного образования является поиск средств и методов обучения для развития познавательных и творческих способностей обучающихся.

Любой класс состоит из учеников с неодинаковым развитием и степенью подготовленности, разным отношением к учению и разными интересами. Соответственно, необходимо, чтобы каждый ученик работал в полную меру своих сил, чувствовал уверенность в себе, ощущал радость учебного труда, сознательно и прочно усваивал программный материал, продвигался в развитии. Для этого учебный процесс необходимо строить на основе принципа индивидуального подхода.

Один из путей индивидуального подхода – дифференциация обучения.

Дифференциация обучения – это технология обучения в одном классе детей с разными способностями, создание наиболее благоприятных условий для развития личности ученика как индивидуальности. Индивидуальный подход позволяет не только учитывать эти особенности, но и вести индивидуальную последовательную работу с каждым ребенком.

Использование системы критериального оценивания в образовательном процессе позволяет определить и повысить достижения обучающихся посредством использования критериев и дескрипторов, позволяющих связать систему оценивания с целевыми установками отдельного предмета, а также с формированием социальных компетенций обучающихся с особыми образовательными потребностями. Необходимо подчеркнуть, что в процессе составления дифференцированных заданий СОР и СОЧ программы обновленного содержания образования дают неисчерпаемые возможности учителю для создания инклюзивной образовательной среды.

Таким образом, организация учебного процесса в начальной школе, достижение школьниками индивидуального прогресса в обучении на основе принципов индивидуализации и дифференциации способствуют повышению не только мотивации обучающихся к обучению, но и качества образовательного процесса в школе.

Список литературы

1. Методические рекомендации по внедрению эффективных методик и технологий в процесс обучения детей с особыми образовательными потребностями. Методические рекомендации – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2019. – 216 с.
2. Методические рекомендации по оцениванию учебных достижений детей с особыми образовательными потребностями и детей, обучающихся на дому. Методическое пособие. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2017. – 88 с.
3. Инклюзивное образование: право, принципы, практика // сост. Н.В. Борисова, С.А. Прушинский – М.; Владимир // Транзит-ИКС, 2009.
4. Ситаров В.А. Дидактика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. В.А. Сластенина. - 2-е изд., стереотип. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 368 с.
5. Кожалиева Ч.Б. Особенности содержания образа Я у младших умственно отсталых учащихся школьного возраста // Дефектология. – 1995. – №1. – С. 42.
6. Хитрюк В.В. Основы инклюзивного образования [Текст] / В.В. Хитрюк. – Барановичи: РИО БарГУ, 2014. – 136 с.
7. Алтаева Г.Ж. Роль психолого-педагогического сопровождения детей в условиях инклюзивного образования. (КРО) школа-интернат общего типа, г. Щучинск – 2015 год.
8. Психолого-педагогическое сопровождение и оказание поддержки учащимся с особыми образовательными потребностями в школах на краткосрочной, среднесрочной и долгосрочной основе. Методические рекомендации. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2015. – 82 с.
9. Методические рекомендации по системе критериального оценивания учебных достижений детей с ограниченными возможностями. – Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина, 2015. – 54 с.
10. Государственная программа развития образования и науки на 2016-2019 годы. – Астана, 2016 год.
11. Критериальный подход в оценивании учебных достижений учащихся // Педагогическое образование и наука, № 6, 2009, С. 91-94.
12. Салина Р.М, Жумагазина Г. Критерии оценивания учебных достижений учащихся // Профессионал Казахстана. – №10 (53). – 2007. – С. 30-34.
13. Психолого-педагогическое сопровождение и оказание поддержки учащимся с особыми образовательными потребностями в школах на краткосрочной, среднесрочной и долгосрочной основе. Методические рекомендации. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2015. – 82 с.
14. Система критериального оценивания учебных достижений учащихся с особыми образовательными потребностями в условиях инклюзивного образования. Методическое пособие. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2016. – 55 с.

15. «Об образовании» Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III. URL: http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_

16. «Об утверждении Типовых правил проведения текущего контроля успеваемости, промежуточной и итоговой аттестации обучающихся для организаций среднего, технического и профессионального, послесреднего образования» Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 18 марта 2008 года № 125. URL: http://adilet.zan.kz/rus/docs/V080005191_

17. <https://gigabaza.ru/doc/42542.html>

18. Инклюзивное образование: результаты, опыт и перспективы: сборник материалов III Международной научно-практической конференции / под ред. С.В. Алехиной. – М.: МГППУ, 2015. – 528 с.

19. Адаптированная образовательная программа по математике как условие обучения младших школьников с задержкой психического развития. Выпускная квалификационная работа магистранта направления подготовки 44.04.02 «Психолого-педагогическое образование», магистерская программа «Учитель начальных классов» Бяковой А.З. Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет, 2016. – 106 с.

Приложение

По предмету «Обучение грамоте» №1

1. ФИО: Литвиненко Елена Витальевна, стаж работы: 27 лет, категория: педагог-исследователь, регион: г. Павлодар, СОШ им. К. Макпалеева.

2. П.И., 1 класс.

3. Обучающийся на уроках предпочитает отмалчиваться или даёт случайные ответы, не имеющие никакой логики. Затрудняется в формулировании своих мыслей, беден словарный запас. «Слабые» моменты, которые присущи ему:

- недостаточность общего запаса знаний об окружающем;
- относительная сохранность наглядно-образного мышления;
- несформированность учебных и преобладание игровых интересов.

Отсюда: низкая работоспособность, легкая отвлекаемость, быстрая утомляемость.

4. Для удовлетворения особых потребностей данного ребенка используется много наглядного материала; задания объясняются по несколько раз, в одной и той же последовательности.

5. При составлении заданий СОР и СОЧ для данного ученика используются больше иллюстраций.

6. На вопрос «Что получается хорошо в данной работе?» наверно, затрудняюсь ответить, так как то, что на одном уроке получается вроде бы хорошо, на другом уроке может не дать желаемого результата. Предстоит каждодневная работа над разработкой индивидуальных облегченных заданий.

7. Пример заданий СОЧ. 1 класс, обучение грамоте, 4 четверть.

Суммативное оценивание по предмету «Обучение грамоте» за 4 четверть 2019-2020 учебного года

Вид речевой деятельности: чтение, письмо

Цель обучения:

1.1.7.1 Высказывать отношение к прослушанному, обосновывать его простыми предложениями.

1.2.2.1 Определять, о ком/ о чем говорится в тексте, и понимать, что хотел сказать автор текста.

1.3.9.3 Писать заглавную букву в именах собственных, в начале предложения.

1.3.11.1 Ставить знаки препинания в конце предложения: точка, вопросительный, восклицательный знаки.

Критерии оценивания: обучающийся

- Высказывает отношение к прослушанному, обосновывая его простыми предложениями.

- Определяет, о ком/ о чем говорится в тексте, и понимает, что хотел сказать автор текста.

- Пишет заглавную букву в именах собственных, в начале предложения.

- Ставит знаки препинания в конце предложения: точка, вопросительный, восклицательный знаки.

Уровень мыслительных навыков: применение

Чтение

Задание 1. Прочитай текст и ответь на вопросы. Устно

За нашим домом есть сад. В саду растут яблони, груши, сливы и вишни. Есть кусты малины. На грядках растёт клубника.

Перед домом клумбы с цветами. На клумбах цветут розы, лилии, пионы, анютины глазки. Мне нравится наш сад!

Вопросы

- 1) Подбери название к тексту. [1]
- 2) Какие ягоды растут в саду? [1]

- 3) Назови цветы, растущие на клумбах.

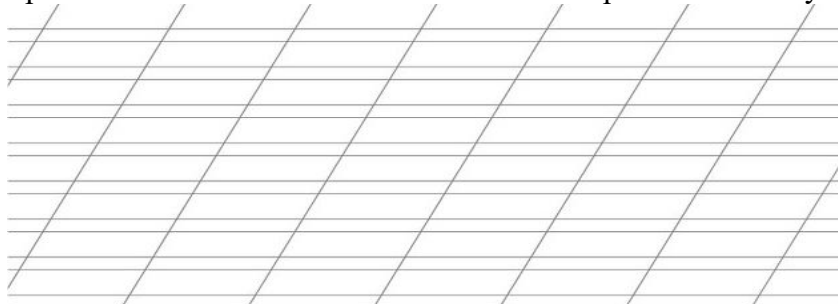
- 4) Как ты считаешь, почему автору нравится сад? [1]

Письмо

Задание 2. Контрольное списывание.

В лесу.

Братья Илья и Толя пошли в лес. Толя собирал шишки и сухие сучья, Илья – ягоды.

Дескрипторы: списывает без ошибок – 3б., 1-2 ошибки – 2 б., 3 ошибки – 1б., 4 и больше ошибок – 0б.

По предмету «Обучение грамоте» №2

1. ФИО: Хайдаршина Татьяна Николаевна, стаж работы: 34 года, категория: высшая, регион: Костанайская область, ГУ «Карабалыкская средняя школа имени М. Горького отдела образования акимата Карабалыкского района».

2. Д.Е., 3 класс.

3. Академическая (учебная сфера).

Предлагаемые задания выполняет со стимулирующей помощью взрослого и наводящих вопросов, касающихся задания. Испытывает затруднения речи, сложность в построении предложений, словосочетаний и четком произношении слов. Отмечается сложность в восприятии пространственного расположения предметов.

Объем внимания недостаточный, устойчивость внимания: ребёнок не способен к быстрому сосредоточению внимания на предмете, отвлекается, переключаемость внимания затруднённая. Общий уровень произвольного внимания ниже возрастной нормы.

Особенности памяти характеризуются медленным запоминанием при предварительном проговаривании предложенного задания. Отмечается способность к сравнению, обобщению, классификации, однако при помощи взрослого. Д.Е. затрудняется в определении причинно-следственных отношений между явлениями (проявляется при составлении рассказов по серии сюжетных картинок).

Особенности словесно – логического мышления характеризуются неспособностью устанавливать логическую связь или понимания взаимоотношений предметов и явлений.

Задание выполняет в зависимости от настроения на работу. Темп деятельности средний, переключение с одного вида деятельности на другой осуществляется с трудом.

Отмечается низкая сформированность способности к волевому усилию, произвольность поведения. Реакция на замечания не всегда адекватная.

При длительной умственной работе отмечается отвлекаемость, а также реакция отказа.

Приоритеты и интересы ребенка: нравятся такие предметы, как математика и литературное чтение.

Сильные стороны ребенка: Низкая познавательная мотивация и активность, заинтересованность в знаниях зависит от предлагаемого материала и стимулирующей помощи взрослого.

Слабые стороны ребенка: Быстрая утомляемость, отвлекаемость на темы, бывает низкая заинтересованность в предлагаемом задании.

Память: слуховая и зрительная развиты слабо и не соответствуют возрастной норме.

Операции мышления не соответствуют возрастной норме: не умеет самостоятельно классифицировать, исключать лишнее, обобщать, выделять аналогии, существенные признаки, выполняет задания только со стимулирующей помощью взрослого.

Работоспособность невысокая, быстро утомляется, из-за чего поведение сопровождается реакциями отказа.

4. Учебная долговременная цель: развитие произвольного поведения, и формирование умения выражать свои мысли. Мелкая моторика развита ниже среднего, следовательно, не всегда получают действия с мелкими деталями.

Задачи:

- Частота повторения выполнения задания;
- Контроль и коррекция выполнения заданий (исправление ошибок);
- Сокращение объема, снижение степени сложности материала задания, увеличение времени на выполнение;

Меры помощи (опоры): демонстрация образца, выполнение задания совместно и т.д;

Долгосрочная цель: развитие навыков саморегуляции и самоконтроля.

Задачи:

- Подготовка к уроку заблаговременно;
- Ознакомление с планом работы на уроке, поэтапное объяснение каждого задания непосредственно перед выполнением, а не всех заданий сразу;
- Мотивирование на успех выполнения, сравнение результатов с предыдущим успешным результатом.

Не всегда дается выполнение предлагаемого задания, возможно отсутствие заинтересованности в выполняемом задании, присутствуют неадекватные реакции отказа.

5. Педагог в процессе обучения каждый день смотрит, наблюдает за развитием ребёнка, за тем, сколько знаний он получил, как он ориентируется на уроке. То есть итоги подводятся после каждого урока. Это не влияет на СОР и СОЧ.

При разработке СОР и СОЧ педагог особое внимание уделяет соответствию образовательных возможностей обучающегося. Работа ведётся в тесном сотрудничестве с психологической службой школы.

При разработке заданий для СОР и СОЧ необходимо строить задания в соответствии с уровнем образовательных навыков, целей образовательной программы и в соответствии с ГОСО. Необходимо придерживаться тестовых заданий, так как они предполагают право выбора правильного ответа, в щадящем режиме. Считаю важным условием в заданиях, направленных на развитие речи и установлении причинно-следственных связей, формировать умение составлять рассказ по плану, для осознанного восприятия текста с использованием опорных слов, с использованием сюжетных картинок и т.д. Продолжить работу учащихся над планированием своей речи в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдая речевые нормы, над умением вести диалог. Важно, для развития навыков высокого порядка включать задания на составление различных типов вопросов: простых, творческих и т.д.

6. Затруднений при определении уровня образовательных навыков и определения образовательных целей не возникает. Я понимаю так, что при создании заданий педагог, ориентируясь на цель обучения, разбивает дескрипторы, дифференцируя их. Сложность заключается в определении оптимального уровня сложности предлагаемых заданий для ребёнка, чтобы уровень заданий соответствовал его развитию, так как если ребёнок потерпит неудачу при выполнении заданий СОР и СОЧ, снизится мотивация к обучению, на успех выполнения.

Суммативное оценивание № 2 по предмету «Обучение грамоте» за сквозную тему «Традиции и фольклор», 3 четверть

Вид речевой деятельности: Чтение, Письмо

Цель обучения

1.2.3.1 Определять начало, середину и конец текста (с помощью учителя)

1.3.6.1 Писать простые предложения/тексты (сообщение/поздравление/письмо (с помощью учителя))

Критерий оценивания

- *Обучающийся:*

- Определяет начало, середину и конец текста
- Составляет и записывает простые предложения

Уровень мыслительных навыков

Применение

Время выполнения: 30 минут

Вариант*

Задания

Чтение

1. Прочитай отрывки текста. Найди и соедини начало, середину и конец текста, чтобы получился связный рассказ.

Зайчата и белка играют в прятки.	начало
В лесу стоит избушка.	середина
Там живут зайчата. Часто к зайчатам в гости ходит белка.	конец

Письмо

2. Составь и запиши 2 предложения из слов.

- 1) с, ёлка, иголками.
- 2) по, дубу, стучат, дятлы.

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор Обучающийся	Балл
Определяет начало, середину и конец текста с помощью учителя.	1	определяет начало текста;	1
		определяет середину текста;	1
		определяет конец текста;	1
Составляет и записывает простые предложения	2	составляет и записывает первое предложение;	1
		составляет и записывает второе предложение.	1
		ставит знаки препинания в конце предложений с помощью учителя; начало предложения пишет с большой буквы с помощью учителя.	1
		соблюдает каллиграфические нормы письма.	1
Всего баллов			7

Спецификация суммативного оценивания по предмету «Обучение грамоте» за 3 четверть

1. Цель суммативного оценивания за четверть

Суммативное оценивание направлено на проверку достижения обучающимися целей обучения и выявление их уровня знаний, умений и навыков, приобретенных в течение четверти в рамках обновления содержания среднего образования.

Спецификация описывает содержание и процедуру проведения суммативного оценивания за четверть по предмету «Обучение грамоте» в 1 классе.

2. Документ, определяющий содержание суммативного оценивания за четверть

Учебная программа по предмету «Обучение грамоте» (в рамках обновления содержания среднего образования). Начальная школа (1 класс).

3. Обзор суммативного оценивания за 3 четверть

3.1. Продолжительность - 40 минут

Чтение – 20 минут

Письмо – 20 минут

Слушание и говорение проверяется отдельно

Количество баллов – 12

3.2. Структура суммативного оценивания

В суммативном оценивании за четверть используются различные типы заданий: вопросы с множественным выбором ответа, вопросы, требующие краткого или развернутого ответов.

Данный вариант состоит из 3 заданий, включающих вопросы с кратким и развернутым ответами.

В вопросах, требующих краткого ответа, обучающийся записывает ответ в виде слова или короткого предложения.

В вопросах, требующих развернутого ответа, обучающийся представляет полный ответ, используя несколько предложений.

Первое задание направлено на проверку слушания и говорения, второе – на чтение и третье – на письмо.

№	Вид речевой деятельности	Сквозная тема	Цель обучения	Описание заданий	Кол-во заданий	Общий балл
1	Слушание и говорение	Путешествие Традиции и фольклор	1.1.3.1 Пересказывать прослушанный материал, сохраняя последовательность событий (с помощью учителя).	Обучающийся слушает и пересказывает текст, отвечая на вопросы по тексту.	1	4
2	Чтение		1.2.2.1 Определять, о ком/ о чем говорится в тексте, и понимать, что хотел сказать автор текста.	Обучающийся выполняет задания на понимание прочитанного текста.	1	2

3	Письмо		1.3.9.2* Применять правила правописания: жи-ши, ча-ща, чу-щу; -чк-, -чн-, -нщ-, -шн-.	Обучающийся записывает слова с сочетаниями жи-ши, ча-ща, чу-щу.	1	6
---	--------	--	---	--	---	---

**Задания суммативного оценивания за 3 четверть
по предмету «Обучение грамоте»**

Вариант*

Слушание и говорение

1. Прслушай текст и выполни задание.

Волк и белка. (по Л.Н. Толстому)

Белка прыгала с ветки на ветку и упала на волка. Волк хотел ее съесть.

- Пусти меня, – просит белка.
- Отпусти, если скажешь, почему белки такие веселые. А мне всегда скучно.
- Тебе оттого скучно, что ты злой. Злость тебе сердце жжет. А мы веселые оттого, что добрые и никому зла не делаем.

Ответь на вопросы.

- Назови персонажей сказки.
- С чего началась история?
- Что произошло дальше?
- Почему белки такие весёлые?

Чтение

2. Прочитай текст и выполни задания.

Раз Вова пошел в лес. С ним побежал Пушок. Вдруг в траве послышалось шуршание. Это была гадюка. Гадюка – ядовитая змея. Пушок кинулся на гадюку и разорвал ее.

1) Чье шуршание послышалось в кустах? Разукрась кружок с правильным ответом.

Гадюка

Пушок

Вова

2) Что сделал Пушок? Разукрась кружок с правильным ответом.

играл

разорвал

бежал

Письмо

3. Прочитай. Спиши, вставляя пропущенные буквы.

Ёж...к, ч...лан, ж...ли, мыш..., ч...до, маш...на.

Схема выставления баллов

Цель обучения	Критерий оценивания	Кол-во заданий	Баллы
1.1.3.1 Пересказывать прослушанный материал, сохраняя последовательность событий (с помощью учителя).	Слушает и пересказывает текст, отвечая на вопросы по тексту. - первый вопрос к тексту; - на второй вопрос к тексту; - на третий вопрос к тексту; - четвёртый вопрос к тексту.	1	1 1 1 1
1.2.2.1 Определять, о ком/ о чем говорится в тексте, и понимать, что хотел сказать автор текста.	Выполняет задания на понимание прочитанного текста. Разукрашивает кружок с правильным ответом - на первый вопрос; - на второй вопрос.	1	1 1
1.3.9.2* Применять правила правописания: жи-ши, ча-ща, чу-щу; -чк-, -чн-, -нщ-, -шн-.	Записывает слова с сочетаниями жи-ши-чу-	1	2 2 2
Итого:			12 баллов

По предмету «Обучение грамоте» №3

1. ФИО: Михайловская Л.А., стаж работы: 28 лет, категория: высшая, регион: КГУ «Силантьевская средняя школа отдела образования акимата Алтынсаринского района», Костанайская область.

2. А.К., 1 класс.

3. По сравнению со сверстниками, поступившими в первый класс, у А.К. недостаточный запас знаний, сведений, умений, бедная речь, узкий кругозор, моторные навыки слабо развиты. Этот малыш не осознаёт себя учеником. Познавательная деятельность его не интересует. Больше его интересует новая среда, другое окружение, помещение школы. Вследствие изменения окружающего общества (адаптация первоклассников) А.К. зачастую на уроках вялый, скучный или, наоборот, излишне беспокойный, не может сосредоточиться на задании. Для А.К. характерно снижение работоспособности с расстройством внимания, памяти. В результате ребенок не осваивает навыки чтения, письма, счета. Для А.К. характерна моторная неловкость, медлительность. Он с трудом, очень медленно входит в

работу, попытка торопить приводит только к увеличению ошибок, к резкому нарастанию утомления и падению работоспособности.

4. А.К. необходим индивидуальный подход, своевременная помощь учителя, максимум терпения, внимания, настойчивости. Занимаясь с учеником, стараюсь не допускать, чтобы у него образовалась педагогическая запущенность, с этой целью провожу дополнительные занятия. Не тороплю его, пусть даже медленно, но качественно выполнит А.К. задание. Стараюсь дать ему задание в меньшем объеме и достойно оценить его. Также не скуплюсь на похвалу даже за самый незначительный успех: «Молодец! Вот видишь, сегодня ты сделал меньше ошибок!» Есть золотое правило: «Хвалить при всех, ругать – только наедине». На уроках Обучения грамоте идет развитие речи ребенка и навыков письма, которые требуют развития мелкой моторики пальцев. К тому же у А.К. идет нарушение манипуляции рук, которое влияет на функции высшей нервной деятельности, развитие речи. Упражнения с пальчиками помогают убрать напряжение не только с самих рук, но и с губ, снимают умственную усталость. Они способны улучшить произношение многих звуков, а значит – развивать речь ребенка. Поэтому на каждом уроке грамоты я использую пальчиковую гимнастику. Прекрасное оздоравливающее и тонизирующее воздействие оказывает перекачивание между ладонями шестигранного карандаша.

5. Работая первый год по обновлённому содержанию образования (в прошлые года обучала детей по действующему содержанию образования), я составляю задания по СОР и СОЧ индивидуально для ребёнка с ООП (диагноз УО).

Для самостоятельной работы А.К. необходима индивидуализация заданий. Поэтому при составлении и проведении СОР и СОЧ я вношу некоторые элементы изменений в:

- устное объяснение заданий;
- обеспечение списком слов с определениями, подсказками, рисунками;
- неограниченное время для выполнения теста;
- чтение тестовых материалов ученику и разрешение устных ответов;
- разрешение выбрать и выполнить индивидуальный проект в качестве альтернативы тесту;
- сообщения о достижениях ученика вместо баллов (оценки);
- замена письменных ответов рисунками, схемами, пиктограммами;
- разрешение выполнить тест дома или с использованием учебников;
- предоставление ответов для заданий с пропущенными словами, и имеющимися словами для справок;
- написание первой или других букв пропущенного слова.

6. При составлении СОР и СОЧ неплохо получается отбирать учебный материал, содержание по цели обучения и по уровням мыслительных навыков, корректировать имеющиеся тесты под ученика с ООП с учётом его диагноза и зоны ближайшего развития.

ЗАДАНИЯ ПО СУММАТИВНОМУ ОЦЕНИВАНИЮ ЗА 3 ЧЕТВЕРТЬ

Суммативное оценивание за сквозную тему «Путешествие»

Фамилия, имя ученика: А.К.

Класс: _____. Дата проведения: _____.

Виды речевой деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:	1.1.2.1. Определять, о ком /о чем говорится в тексте, и понимать, что хотел сказать автор.
	1.1.6.1. Использовать в речи слова-описания, и невербальные средства общения (мимика, жесты т. д.), соблюдать интонацию для передачи смысла высказывания.
	1.1.9.1. Выделять звуки в словах и различать их признаки (гласные

	ударные/безударные; согласные твердые/мягкие, глухие/звонкие).
Уровень мыслительных навыков:	Знание и понимание Применение

Критерий оценивания:

Обучающийся

- Отвечает на вопросы по содержанию текста.

- Описывает предметы, пользуясь планом, использует в речи слова – описания / сравнения.

- Выделяет звуки в словах и различает их признаки (гласные ударные/безударные; согласные твердые/мягкие, глухие/звонкие).

Время выполнения: не ограничено

Задания

1. Прослушай текст. (Учитель читает текст 2-3 раза)

Котёнок

Грустно Веронике. Пропал любимый котёнок. Папа подарил ей смешного пушистого котёнка. Вероника назвала его Пушок. Он был весь серый. Розовый носик всегда был в молоке. А ещё ему нравился клубок ниток. "Где клубок?" – ворчала бабушка. А теперь друг пропал! Однажды вечером Вероника открыла дверь. На пороге сидел мокрый и голодный Пушок. Беглец вернулся!

2. Ответь на вопросы:

- О чем этот текст?

- Как звали хозяйку котёнка?

- Что случилось с котёнком?

- Как звали котёнка?

- С чем любил играть котёнок?

- В какое время суток (утром, днём, вечером или ночью) вернулся котёнок?

- Пользуясь планом, опиши котёнка.

Отвечай полным ответом, и у тебя всё получится!

- Какая шерсть была у котёнка?

- Какого цвета был котёнок?

- Какого цвета носик у котёнка?

3. Соотнеси схемы слов, изображенных на картинках (дверь, заяц).

«Позови» слово с собой, поставь ударение в звуковой схеме.

Ты справился со всеми заданиями! Молодец!

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		обучающийся	
Отвечает на вопросы по содержанию текста.	1	Определяет, о ком/о чём говорится в тексте.	1
		Называет имя хозяйки котёнка.	1
		Определяет, что случилось с котёнком.	1
		Называет кличку котёнка.	1
		Определяет предмет, с которым играл котёнок.	1
		Называет время суток, когда вернулся котёнок домой.	1
Описывает предметы, используя слова-описания.	2	Описывает шерсть котёнка.	1
		Описывает цвет котёнка.	1
		Описывает цвет носика котёнка.	1
Соотносит рисунки со звуковыми схемами и различает их признаки (гласные: ударные/безударные; согласные: твёрдые/мягкие; глухие/звонкие).	3	Соотносит линией звуковую схему с рисунком и ставит ударение в слове дверь.	1
		Соотносит линией звуковую схему с рисунком и ставит ударение в слове заяц.	1
Всего баллов:			11

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания за сквозную тему «Путешествие»

ФИО обучающегося: А.К.

Дата проведения:

Критерий оценивания	Уровень учебных достижений		
	низкий	средний	высокий
Отвечает на вопросы по содержанию текста ☐	Затрудняется отвечать на вопросы по содержанию текста ☐	Допускает ошибки при ответах на вопросы по содержанию текста ☐	Верно отвечает на все вопросы по содержанию текста ☐
Описывает предметы, используя слова – описания ☐	Затрудняется в описании предметов ☐	Допускает ошибки при описании предмета ☐	Верно описывает предмет ☐
Соотносит рисунки со звуковыми схемами и различает их признаки (гласные: ударные/безударные; согласные: твёрдые/мягкие; ☐	Затрудняется при сопоставлении звуковых схем с рисунками и допускает ошибки при расстановке ударений в словах. ☐	Допускает ошибки при соотнесении звуковых схем с рисунками/расстановке ударений в словах ☐	Верно соотносит звуковые схемы с рисунками/верно ставит ударение во всех словах ☐

глухие/звонкие) ☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Суммативное оценивание за сквозную тему «Традиции и фольклор»

Фамилия, имя ученика: А.К.

Класс: _____ Дата проведения: _____

Виды речевой деятельности: чтение и письмо

Цель обучения:	1.2.1.2. Использовать основные виды чтения (плавное слоговое чтение с переходом на чтение целыми словами, осознанное чтение).
	1.3.5.1. Составлять и писать простые предложения/тексты на заданную тему, используя слова для справок/с помощью учителя.
Уровень мыслительных навыков:	Знание и понимание Применение

Критерий оценивания:

Обучающийся

- Использует слоговое чтение с переходом на чтение целыми словами.
- Составляет и записывает простые слова в предложениях.

Время выполнения: не ограничено

Задание №1

1. Прочитай вместе с учителем русскую народную сказку «Лиса и гуси» (чтение текста 2-3 раза: сначала учитель, потом вместе, трудные слова читает учитель).

2. Ответь на вопросы:

- О чём эта сказка?
- Что хотела сделать лиса?
- Как гуси обманули лису?

Задание №2

Письмо

Вставь недостающие буквы в названия картинок и прочти предложения с учителем:

Мы приехали на м а * и * е в лес.

Арман путешествует на п * е з * е.

Диана летит на с а * о л ё * е.

Ты справился со всеми заданиями! Молодец!

Схема выставления баллов

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		обучающийся	
Использует слоговое чтение с переходом на чтение целыми словами.	1	Читает по слогам при помощи учителя.	1
		Определяет героев сказки.	1
		Определяет замысел лисы.	1
		Определяет главную мысль сказки.	1
Составляет и записывает простые слова в предложениях.	2	Составляет первое предложение, записывая пропущенное слово.	1
		Составляет первое предложение, записывая пропущенное слово.	1
		Составляет первое предложение, записывая пропущенное слово.	1
Всего баллов:			7

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания за сквозную тему «Традиции и фольклор»

ФИО обучающегося: А.К.

Дата проведения:

Критерий оценивания	Уровень учебных достижений		
	низкий	средний	высокий
Использует слоговое чтение с переходом на чтение целыми словами.	Затрудняется при чтении, определении темы и основной мысли сказки.	Допускает ошибки при чтении и понимании смысла прочитанного текста.	Демонстрирует понимание прочитанного текста, определяет тему и основную

☐	☐	☐	мысль сказки. ☐
Составляет и записывает простые слова в предложениях.	Затрудняется при составлении простых предложений и записи пропущенных слов.	Допускает ошибки при составлении простых предложений/ записи пропущенных слов.	Верно составляет предложения и записывает слова.
☐	☐	☐	☐

Задания суммативного оценивания

за 3 четверть по предмету «Обучение грамоте»

Слушание и говорение

Прослушай рассказ Ы. Алтынсарина «Паук, муравей и ласточка».

(Учитель читает 2-3 раза, объясняет смысл непонятных слов)

Отец и его десятилетний сын шли по полю. Отец опросил сына:

- Видишь, вон ползет паук. Что он делает?
- Он плетет свою паутину.
- А вон муравей, видишь?
- Вижу, он бежит с крошкой во рту.
- Посмотри вверх, кого сверху ты видишь?
- Вверху летит ласточка и в клюве держит травку. Тогда отец говорит сыну:
- Вот так, милый мой! Эти маленькие существа могут служить для тебя примером. Паук

расставляет паутину, ловит в нее комаров и мух и употребляет их в пищу. Муравей бегаёт и ищет пищу для своих детей. Найдя крошку, он не съест ее, а с радостью бежит с ней домой. Ласточка, чтобы устроить гнездо для своих птенцов, собирает травку. Нет ни одной живой души, которая не трудилась бы. Нужно привыкать к труду.

Задания:

1. Выбери персонажей сказки и подпиши верные картинки:

М _____

П _____

Л _____

2. Выбери и отметь картинку, соответствующую прослушанному тексту:

A

B

C

3. Ответь на вопросы:

- С чего начался рассказ?
- О чём разговаривали отец с сыном?
- Чем закончился рассказ?

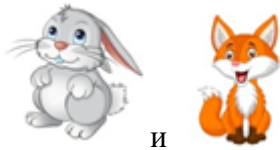
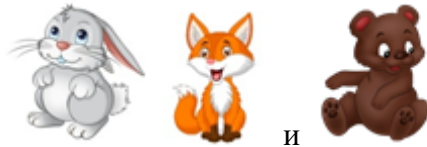
Схема выставления баллов

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	Муравей/паук/ласточка	1	Один балл ставится за любые два персонажа рассказа
2	B	1	
3	Отец и сын шли по полю. Отец и его десятилетний сын шли по полю.	1	Принимаются все возможные предложения, соответствующие началу, середине и концу рассказа
	Видишь, вон ползет паук. Что он делает? - Он плетет свою паутину. - А вон муравей, видишь? - Вижу, он бежит с крошкой во рту. - Посмотри вверх, коговерху ты видишь? - Вверху летит ласточка и в клюве держит травку.	1	
	Они могут служить примером. Паук расставляет паутину, ловит в нее комаров и мух и употребляет их в пищу. Муравей бежит и ищет пищу для своих детей. Найдя крошку, он не съест ее, а с радостью бежит с ней домой. Ласточка, чтобы устроить гнездо для своих птенцов, собирает травку. Все трудятся. Нужно привыкать к труду.	1	
Всего баллов		5	

Чтение

Прочитай текст с учителем и подчеркни в нём слова-предметы одной линией, слова-признаки волнистой линией, а слова-действия двумя линиями:

В одном сказочном лесу жили

и

были весёлые и бодрые.

ленивый.

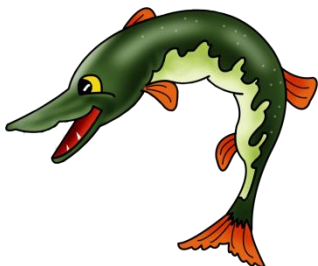
А

Схема выставления баллов

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	Слова – предметы: в лесу, зайчонок, лисёнок, медвежонок	1 1 1 1	
	Слова – признаки: в сказочном, весёлые, бодрые, ленивый.	1 1 1 1	
	Слова – действия: жили, были	1 1	
Всего баллов		10	

Письмо

Вставь пропущенные буквы и подчеркни орфограммы:

Щ . К А

ЛЫЖ .

Ч.ЙНИК

Ты справился со всеми заданиями! Молодец!

Схема выставления баллов

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	щука	1	
	лыжи	1	
	чайник	1	
Всего баллов		3	

№ задания	Виды речевой деятельности	Сквозная тема	Цель обучения	Описание заданий
1	Слушание и говорение	Традиции и фольклор	1.1.2.1. Определять, о ком/ о чём говорится в тексте, и понимать, что хотел сказать автор	Обучающийся А.К. будет слушать текст, и отвечать на вопросы по содержанию текста
2	Чтение	Путешествие	1.2.4.1. Понимать лексическое значение и смысл слов с учётом обобщённости их значений (слова – предметы, слова – признаки, слова – действия)	Обучающийся выполняет задание на нахождение слов – предметов, слов – признаков и слов – действий по прочитанному тексту.
3	Письмо	Традиции и фольклор	1.3.9.2 применять правила правописания жи-ши; ча-ща; чу-щу; чк-чн; нщ-шн.	Обучающийся записывает слова с сочетаниями жи-ши; ча-ща; чу- щу; составляет 1 предложение и находит соответствие слов.

По предмету «Русский язык» №1

1. ФИО: Шумская Елена Валерьевна, стаж работы: 28 лет, категория: высшая, регион: Алматинская область, Илийский район, ГКУ «Средняя школа №11».

2. А.А, 3-класс, ЗПР.

3. **Внимание:** низкий уровень внимания. На уроке отвлекается. Играет сам с собой.

Восприятие: выявить не удаётся. Ребёнок произносит слова, но сложно понять их смысл и значение.

Преобладающий тип памяти: наблюдается зрительная

Особенности речи: ребёнок не разговаривает. Слова, которые он произносит не понятны окружающим.

Запас слов: не выявлен

Особенности письменной речи: списывает тексты

Уровень усвоения общих и абстрактных понятий: не удалось выявить.

Эмоционально-волевая сфера

Преобладающее настроение: весёлый, активный

Степень эмоциональной возбудимости: беспокойный

Особенности воли: не всегда прислушивается к замечаниям и указаниям учителя

Общеучебные умения и навыки

Самостоятельно умеет списывать текст, дописывать предложения (по настроению)

Повторяет за учителем слова, предложения (по настроению)

Ученик любит рисовать, заниматься лепкой, аппликацией.

С трудом выполняет простейшие трудовые поручения.

Самостоятельно вести счёт, составлять рассказ, заучивать стихотворение не удаётся.

Ученик читает слова, предложения, но сложно понять какой звук произносит, какую букву называет.

Особенности поведения

Степень самостоятельности: низкая

Прилежание: ученик ходит по классу во время урока, пристаёт к другим ученикам, играет на уроке.

Взаимоотношения в коллективе: друзей нет

4. Подходы, используемые на уроках для удовлетворения особых потребностей данного обучающегося?

Во время урока «Математики»

1. Прошу по образцу списать задачу, пример в тетрадь.
2. Прошу на доске написать 1 пример по образцу.
3. Прошу повторить правило, понятие, термин, формулу.
4. Прошу выполнить схему к задаче по образцу.
5. Прошу найти нужную страницу учебника, номер урока, прочитать тему.
6. Прошу ответить на вопросы с ожидаемым ответом «да-нет».
7. СОР, СОЧ выполняет на уроке с помощью учителя.

Во время урока «Русского языка»

1. Поручаю списать текст, предложение по образцу.
2. Поручаю разобрать предложение по членам предложения по образцу.
3. Прошу выполнить разбор слова по образцу.
4. Прошу повторить правило, текст задания.
5. Прошу написать на доске 1-2 слова под диктовку учителя или по образцу.
6. Прошу описать предмет или действие предмета (упражнение удаётся с трудом).
7. СОР, СОЧ выполняет на уроке с помощью учителя.

Во время урока «Литературное чтение»

1. Прошу прочитать два-три предложения текста (Техника чтения ученика составляет не более 6 слов в минуту).

2. Прошу прослушать часть текста и нарисовать иллюстрацию к прочитанному отрывку.

3. Прошу ответить на вопросы к тексту.

4. Прошу повторить слова, предложение, термин.

5. Прошу сделать вывод к тексту, части текста (упражнение удаётся с трудом)

6. Прошу составить рассказ по сюжетным картинкам.

7. Прошу выполнить творческую работу: рисунок, коллаж, презентацию, поделку, постер.

8. СОР, СОЧ выполняет на уроке с помощью учителя.

5. Так как при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих, я придерживаюсь следующих правил:

- читаю текст медленно, выразительно;

- задаю вопросы и терпеливо ожидаю ответ;
- показываю объекты картинки, но не называю их;
- повторяя вопрос, прикладываю руку ученика рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, проговариваю ответ, чтобы ученик его повторил;
- подбираю тексты с количеством слов 45-50 слов;
- каждый текст иллюстрирую;
- при опросе поддерживаю ученика положительными эмоциями;
- на уроке в комплексе решаю образовательные и воспитательные задачи;
- при объяснении материала использую компьютер, интерактивную доску, мультимедиа проектор;
- на уроке использую различные электронные программы, тренажёры, демонстрационный материал Интернет-ресурсов, презентации, электронный дидактический материал;
- создаю благоприятный психологический климат в классе.

7. Класс: 3 Предмет: Русский язык

Раздел: «Живая природа», «Что такое хорошо, что такое плохо?», «Архитектура», «Искусство», «Выдающиеся личности», «Вода – источник жизни», «Культура отдыха. Праздники»

Четверть: I II III IV

При составлении СОР и СОЧ использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет* (задания прилагаются)

Суммативное оценивание за раздел «Живая природа»

I четверть СОР №1

Вид речевой деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:

3.1.1.1 отвечать на открытые и закрытые вопросы по прослушанной информации, определять основные моменты, фиксировать их;

3.1.4.1 участвовать в диалоге, планируя свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдая речевые нормы

Критерий оценивания:

1. Отвечает на вопросы по прослушанной информации

2. Участвует в диалоге, соблюдая речевые нормы

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 20 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем;

Задания:

1. Рассмотрите картинку. Ответьте на вопросы.

- Кто спит на крыше?
- Кто летает возле кошки?

2. Прслушай текст. Ответьте на вопросы.

Спала кошка на крыше. Она сжала лапки. Села около кошки птичка. Не сиди близко, птичка. Кошки очень хитры.

(18 слов. Л. Толстой)

- Кто спал на крыше?
- Кто сел около кошки?
- Почему нельзя птичке сидеть рядом с кошкой?
- Про кого этот текст?
- Как назвать этот текст?

3. Составь диалог по иллюстрации.

Учитель (роль кошки):

- Не летай птичка около меня. Не садись близко. Я хитра.

(Учитель просит ученика продолжить диалог)

Ученик продолжает...

Варианты ответов:

...сейчас прыгну и поймаю тебя;

...не успеешь меня поймать, я быстро улечу

Критерий оценивания:	Дескриптор:	Балл
	Обучающийся:	
Отвечает на вопросы по прослушанной информации	- называет предметы живой природы	1
	- описывает действие кошки	1
	- описывает действие птички	1
	- оценивает ситуацию «Почему нельзя птичке сидеть рядом с кошкой?»	1
	- определяет основную мысль текста	1
	- придумывает название текста	1
Участвует в диалоге, соблюдая речевые нормы.	- продолжает диалог	1
Всего баллов		7

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания по русскому языку в контексте сквозной темы «Живая природа» I четверть. СОР №1. ФИО обучающегося _____

Критерии оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
Отвечает на вопросы по прослушанной информации	Затрудняется ответить на вопросы по прослушанной информации.	Допускает ошибки в ответах на вопросы по прослушанной информации.	Правильно отвечает на вопросы по прослушанной информации.
Участствует в диалоге, соблюдая речевые нормы.	Затрудняется составить диалог, соблюдая речевые нормы.	Допускает ошибки в составлении диалога.	Продолжает диалог.

При составлении СОР использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Суммативное оценивание за раздел «Что такое хорошо. Что такое плохо?»

I четверть. СОР №2

Вид речевой деятельности: чтение и письмо

Цель обучения:

3.2.3.1 отвечать на вопросы по содержанию прочитанного, формулировать вопросы с опорой на ключевые моменты/слова;

3.3.5.1 исправлять лексические, стилистические, орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя;

Критерий оценивания:

1. Отвечает на вопросы по содержанию прочитанного текста.

2. Исправляет орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя;

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 20 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Примечание: задания выполняются с помощью учителя.

Примечание: при значительной тугоухости скорость чтения не превышает 5-6 слов в минуту.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем.

Задания:

1. Послушай текст.

Плохо

Собака яростно лаяла, припадая на передние лапы. Прямо перед ней, прижавшись к забору, сидел маленький взъерошенный котёнок. Он широко раскрывал рот и жалобно мяукал. Неподалёку стояли два мальчика и ждали, что будет.

В окно выглянула женщина и поспешно выбежала на крыльцо. Она отогнала собаку и сердито крикнула мальчикам:

- Как вам не стыдно!
- А что стыдно? Мы ничего не делали! – удивились мальчики.
- Вот это и плохо! – гневно ответила женщина.

(В.Осеева)

2. Прочитай самостоятельно первое предложение.

3. Ответь на вопросы.

- На кого лаяла собака?
- Что делал котёнок?
- Что делали мальчики?
- Кто защитил котёнка?
- Какой поступок совершили мальчики?
- А как бы ты поступил на месте мальчиков?

4. Исправь ошибки в словах. Запиши слова без ошибок.

Сабака, катёнок, акно, выбижала, лаила.

5. Исправь знаки в конце предложений.

Собака яростно лаяла, припадая на передние лапы? Прямо перед ней, прижавшись к забору, сидел маленький взъерошенный котёнок? Он широко раскрывал рот и жалобно мяукал? Неподалёку стояли два мальчика и ждали, что будет!

Критерий оценивания:	Дескриптор:	
	Обучающийся:	Балл
Отвечает на вопросы по содержанию прочитанного текста.	- называет действие	1
	- называет действия	1
	- называет действие	1
	- оценивает ситуацию «Какой поступок совершили мальчики?»	1
	- оценивает ситуацию «А как бы ты поступил на месте мальчиков?»	1
Исправляет орфографические и пунктуационные ошибки с	- исправляет орфографические ошибки с помощью учителя	1

помощью учителя.	- исправляет пунктуационные ошибки с помощью учителя;	1
Всего баллов		7

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания по предмету «Русский язык» в контексте сквозной темы «Что такое хорошо. Что такое плохо?»

I четверть. СОР №2. ФИО обучающегося _____

Критерии оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
Отвечает на вопросы по содержанию прочитанного текста.	Затрудняется ответить на вопросы по содержанию прочитанного текста	Допускает ошибки в ответах на вопросы по содержанию прочитанного текста	Правильно отвечает на вопросы по содержанию прочитанного текста.
Исправляет орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя.	Затрудняется исправить орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя.	Допускает ошибки при исправлении орфографических и пунктуационных ошибок.	Исправляет орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя.

При составлении СОР использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Суммативное оценивание за I четверть по предмету «Русский язык»

Разделы «Живая природа», «Что такое хорошо, что такое плохо?»

Вид деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:

3.1.1.1 отвечать на открытые и закрытые вопросы по прослушанной информации, определять основные моменты, фиксировать их;

3.1.6.1 соблюдать правила произношения слов: с окончаниями -ого, -его иноязычного происхождения, с трудным звуко сочетанием.

Вид речевой деятельности: чтение

Цель обучения:

3.2.4.1 определять типы текстов – описание, повествование – по их особенностям;

Вид речевой деятельности: письмо

Цель обучения:

3.3.7.3* обозначать на письме непроверяемые безударные гласные (проверяемые) в корне слова;

3.3.7.1 писать и переносить слова с разделительным твёрдым и мягкими знаками.

Критерий оценивания:

1. отвечает на открытые и закрытые вопросы по прослушанной информации, определяет основные моменты, фиксирует их;

2. соблюдает правила произношения слов: с окончаниями -ого, -его иноязычного происхождения, с трудным звуко сочетанием;

3. определяет типы текстов – описание, повествование – по их особенностям;

4. обозначает на письме непроверяемые безударные гласные (проверяемые) в корне слова;

5. пишет и переносит слова с разделительным твёрдым и мягкими знаками.

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 40 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Примечание: задания выполняются с помощью учителя.

Примечание: при значительной тугоухости скорость чтения не превышает 5-6 слов в минуту.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем.

Задания:

1. Прослушай текст. Ответь на вопросы.

Котёнок

Грустно Веронике. Пропал любимый котёнок.

Папа подарил ей смешного пу-шис-то-го котёнка. Вероника назвала его Пушок. Он был весь серый. Розовый носик всегда был в молоке. А ещё ему нравился клубок ниток. «Где клубок?» – ворчала бабушка. А теперь друг пропал!

Однажды вечером Вероника открыла дверь. На пороге сидел мокрый и голодный Пушок. Беглец вернулся!

(53 слова)

- Папа подарил Веронике (кого?)
- Папа подарил котёнка (какого?)
- Прочитай предложение в котором говорится, что котёнок пропал.
- Прочитай предложение в котором говорится, что котёнок вернулся.

2. Определи типы текстов. Соедини ответы стрелкой.

<p>Грустно Веронике. Пропал любимый котёнок.</p> <p>Папа подарил ей смешного пу-шис-то-го котёнка. Вероника назвала его Пушок. Он был весь серый. Розовый носик всегда был в молоке. А ещё ему нравился клубок ниток. «Где клубок?» – ворчала бабушка. А теперь друг пропал!</p> <p>Однажды вечером Вероника открыла</p>	<p>У меня есть котенок. Он очень смешной и шустрый. Котик любит играть и прыгать. Я назвала его Пушок, потому что он пушистый. У него треугольные ушки и розовый носик. Хвост длинный и пушистый.</p> <p>Я люблю своего питомца!</p>
--	--

дверь. На пороге сидел мокрый и голодный Пушок. Беглец вернулся!	
Текст – повествование	Текст – описание

3. Вставь пропущенные буквы в словах.

К...тёнок, с...годня, вч...ра, ч...рный, на п...роге.

4. Запиши слова и выполни перенос.

Обезьяна, подъехать, объявление, вьюга.

Критерий оценивания:	Дескриптор:	Балл
	Обучающийся:	
отвечает на открытые и закрытые вопросы по прослушанной информации, определяет основные моменты, фиксирует их.	- отвечает на вопрос «Папа подарил Веронике (кого?)»	1
	- отвечает на вопрос «Папа подарил котёнка (какого?)»	1
	- фиксирует (читает) момент «котёнок пропал»	1
	- фиксирует (читает) момент «котёнок вернулся»	1
соблюдает правила произношения слов: с окончаниями -ого, -его с трудным звуко сочетанием.	- произносит слова окончаниями -ого, -его, соблюдая правила произношения	1
определяет типы текстов – описание, повествование – по их особенностям.	- определяет тип текста – описание	1
	- определяет тип текста – повествование	1
обозначает на письме непроверяемые безударные гласные (проверяемые) в корне слова.	обозначает на письме непроверяемые безударные гласные (проверяемые) в корне слова: Котёнок, сегодня, вчера, чёрный, на пороге.	5
пишет и переносит слова с разделительным твёрдым и мягкими знаками.	пишет и переносит слова с разделительным твёрдым и мягкими знаками: обезьяна, подъехать, объявление, вьюга	4
Всего баллов		16

При составлении СОЧ использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Суммативное оценивание за раздел «Время»

II четверть СОП №1

Вид речевой деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:

3.1.2.1 определять тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;

3.1.4.1 участвовать в диалоге, планируя свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдая речевые нормы.

Критерий оценивания:

1. определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;

2. принимает участие в диалоге, планирует свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдает речевые нормы;

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 20 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем;

Задания:

1. Прослушай текст и выполни задания.

Медвежата

Медвежата родились в берлоге в январе.

А первый раз вылезли из берлоги в апреле, когда таял снег. Тогда в лесу ещё не было ягод. Наступит лето. Черника поспеет и малина. Мама-медведица накормит медвежат ягодами, сладким мёдом.

(По Г.Снегирёву 37 слов)

Вопросы и задания:

1. В каком месяце у медведицы родились медвежата?
2. В каком месяце медвежата впервые вылезли из берлоги?
3. Чем любят лакомиться медведи летом? Прочти это предложение.
4. О ком рассказал автор этого текста (Тема текста)? Запиши

ответ: _____

5. Чему учит автор, о чём он нам рассказал (Основная мысль)?

Запиши ответ: _____

2. Составь диалог с помощью учителя на тему «Время» используя в помощь картинку.

Критерий оценивания:	Дескриптор:		Балл
	Обучающийся:		
определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;	Отвечает на вопросы к тексту		1
	Чтение «Чем любят лакомиться медведи летом?»»		1
	Определяет тему текста		1
	Определяет основную мысль текста		1
принимает участие в диалоге, планирует свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдает речевые нормы;	Принимает участие в диалоге		1
	Демонстрирует словарный запас		1
	Формулирует и задаёт вопросы по теме диалога		1
Всего баллов			7

При составлении СОР использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания по русскому языку в контексте сквозной темы «Время»
II четверть. СОР №1. ФИО обучающегося _____

Критерии оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.	Затрудняется определить тему, основную мысль высказывания.	Допускает ошибки в определении темы и основной мысли текста.	Верно определяет тему, основную мысль текста.
Принимает участие в диалоге, планирует свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдает речевые нормы.	Затрудняется принять участие в диалоге.	Допускает ошибки в составлении диалога.	Принимает участие в диалоге, соблюдает речевые нормы.

Суммативное оценивание за II четверть по предмету «Русский язык»
Разделы «Время», «Архитектура»

Вид деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:

3.1.2.1 определять тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.

Вид речевой деятельности: чтение

Цель обучения:

3.2.4.2. Определять художественные, нехудожественные тексты по их особенностям (рассказ, научно-познавательный).

Вид речевой деятельности: письмо

Цель обучения:

3.3.5.1 исправлять лексические, стилистические, орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя

Критерий оценивания:

1. определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;
2. определяет художественные, нехудожественные тексты по их особенностям (рассказ, научно-познавательный);
3. исправляет лексические, стилистические, орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя;

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 40 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Примечание: задания выполняются с помощью учителя.

Примечание: при значительной тугоухости скорость чтения не превышает 5-6 слов в минуту.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дожидаясь самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем.

Задания:

1. Прослушай тексты. Ответь на вопросы.

1. О каком времени года говорится в первом (втором) тексте?
2. Как назвать первый текст?
3. Как назвать второй текст?
4. Под каким номером текст, где автор передаёт чувства?
5. Под каким номером текст, где нам сообщают, нас информируют?
6. Чему дети рады? Прочитай это предложение.
7. Сколько календарных месяцев и дней длится зима? Прочитай это предложение.
8. Под каким номером художественный текст? Соедини номер текста с определением.
9. Под каким номером нехудожественный текст? Соедини номер текста с определением.
10. Под каким номером текст – рассказ? Соедини номер текста с определением.
11. Под каким номером текст – статья? Соедини номер текста с определением.

1. Морозы сковали землю. Замёрзли реки и озёра. Выпал белый пушистый снег. Серёжа и Женя играют в снежки. Лиза и Зоя лепят снежную бабу. Дети рады зиме.

2. Зима включает три календарных месяца: декабрь, январь и февраль и составляет 90-91 календарный день. Характеризуется понижением температуры. Самым холодным месяцем считается – январь, самым темным – декабрь.

Нехудожественный текст	Рассказ	Статья	Художественный текст
------------------------	---------	--------	----------------------

2. Составь и запиши предложения из слов каждой строчки.

снегири, на ветке, сидят.

в, медведь, берлоге спит.

уснула, снегом, под, мышка.

лиса, по, бежит, снегу.

3. Подумай. Ответь. О каком времени года предложения? Как назвать этот текст? Запиши:

Критерий оценивания:	Дескриптор:	Балл
	Обучающийся:	
Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.	Отвечает на первый вопрос	1
	Определяет тему первого текста	1
	Определяет тему второго текста	1
	Определяет основную мысль первого текста	1
	Определяет основную мысль второго текста	1
Определяет художественные, нехудожественные тексты по их особенностям (рассказ, научно-познавательный).	Определяет особенность художественного текста	1
	Определяет особенность нехудожественного текста	1
	Определяет художественный, нехудожественный текст	2
	Определяет жанры текста	2
Исправляет лексические, стилистические, орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя.	Составляет предложения	4
	Определяет тему и основную мысль текста	1
Всего баллов		16

При составлении СОЧ использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Суммативное оценивание за раздел «Искусство»

III четверть. СОР №1

Вид речевой деятельности: слушание и говорение

Цели обучения:

3.1.2.1 определять тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;

3.1.3.1 прогнозировать содержание информации на основе заголовка и рисунков/фото/диаграмм с помощью учителя;

3.1.5.1 строить монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.

Критерий оценивания:

1. Строит монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.

2. Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;

3. Прогнозирует содержание информации на основе заголовка и рисунков/фото/диаграмм с помощью учителя;

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 20 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Рекомендация учителю:

- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;

- показывать объекты картинки, но не называть их;

- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;

- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем.

Задание №1

1. Рассмотрю картинки.
2. Придумаю предложения по этим картинкам.
3. Придумаю название этой истории.

Задание №2

1. Рассмотрю картинки.
2. Как можно назвать этот рассказ?
3. Продолжу предложения.
4. Найду соответствия.
5. Соединю предложение и картинку.
6. Продолжу рассказ.

Ми-ша за-це-пил санки за _____ .
 Ще-нок бы-стро _____ .
 Тяп-ка пом-чал-ся за _____ .
 Ми-ша не-у-дер-жал-ся и _____ .
 Ре-бя-та (что сделали?) _____ .

Критерий оценивания:	Дескриптор:	Балл
	Обучающийся:	

Строит монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.	Составляет предложение по первой сюжетной картинке.	1
	Составляет предложение по второй сюжетной картинке.	1
	Составляет предложение по третьей сюжетной картинке.	1
Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.	Определяет тему и основную мысль текста задания №1.	1
	Определяет тему текста задания №2.	1
Прогнозирует содержание информации на основе заголовка и рисунков/фото/диаграмм с помощью учителя.	Соблюдает логическую последовательность развития сюжета.	1
	Предвидит по рисунку, чем может быть закончен рассказ.	1
Всего баллов		7

При составлении СОР использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания по русскому языку в контексте сквозной темы «Искусство»

III четверть. СОР №1. ФИО обучающегося _____

Критерии оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
Строит монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов	Затрудняется строить монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов	Допускает ошибки в построении монологического высказывания на основе опорного плана и ключевых слов/моментов	Составляет монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов
Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;	Затрудняется определять тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;	Допускает ошибки в определении темы, основной мысли высказывания, опираясь на ключевые моменты;	Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;
Прогнозирует содержание информации на основе заголовка и рисунков/фото/диаграмм с помощью учителя;	Затрудняется прогнозировать содержание информации на основе заголовка и рисунков/фото/диаграмм с помощью учителя;	Допускает ошибки в прогнозировании информации на основе заголовка и рисунков/фото/диаграмм с помощью учителя;	Прогнозирует содержание информации на основе заголовка и рисунков/фото/диаграмм с помощью учителя;

Суммативное оценивание за раздел «Выдающиеся личности»

III четверть СОР №2

Вид речевой деятельности: чтение и письмо

Цели обучения:

3.2.4.2 определять художественные, нехудожественные тексты по их особенностям (рассказ, научно-познавательный текст, заметка, биография, автобиография, объявление, реклама);

3.3.4.1 создавать тексты (письма, заметки, объявления, реклама), используя схемы/графики, таблицы/ фотографии;

3.3.8.5 определять время глагола и изменять их по родам в прошедшем времени.

Критерий оценивания:

1. определяет художественные, нехудожественные тексты по их особенностям (рассказ, научно-познавательный текст, заметка, биография, автобиография, объявление, реклама);

2. создаёт тексты (письма, заметки, объявления, реклама), используя схемы/ графики, таблицы/ фотографии;

3. определяет время глагола и изменяет их по родам в прошедшем времени

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 20 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Примечание: задания выполняются с помощью учителя.

Примечание: при значительной тугоухости скорость чтения не превышает 5-6 слов в минуту.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;

- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;

- показывать объекты картинки, но не называть их;

- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;

- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем;

Задание №1

1. Прослушай тексты

2. Определи текст-рассказ

3. Определи текст-биографию

4. О ком говорится в текстах?

Детство и образование

Родился Гагарин 9 марта 1934 года в семье обычных рабочих. Окончив шестой класс Юрий поступает в училище ремесленных дел. Будущий космонавт отслужил в рядах Советской Армии. Позже закончил военно-авиационное училище. Спустя несколько лет после обучения, вошёл в группу кандидатов в космонавты.

Улыбка ученика

Когда первый космонавт мира Юрий Алексеевич Гагарин был маленьким, он очень любил пускать бумажные самолётики. Войдёт на урок учительница, а ей навстречу самолётик летит.

- Кто это расшалился? — спрашивает учительница.

И ей радостно улыбается ученик третьего класса Юрий Гагарин.

Биография	Рассказ
-----------	---------

Задание №2

Напиши объявление

Помогите найти!

Пропал _____.

Окрас _____ с белой _____, умной _____ чёрными _____.

Щенок похож на маленькую _____

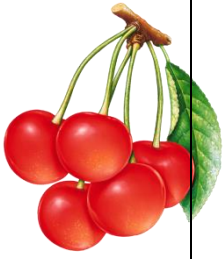

Мой адрес: _____

Спросить: _____

Слова для справок: щенок, рыжий, грудкой, мордочкой, глазками, лисичку.

Задание №3

Измени глаголы.

Задай вопрос к слову	Измени глагол по вопросу			
↓ Поспеть ↓ Запиши вопрос ↓	вишня что сделает?	ананас что сделал?	малина что сделала?	яблоко что сделало?
	поспе <input type="text"/>	_____	поспел <input type="text"/>	поспел <input type="text"/>

--	--	--	--	--

Критерий оценивания:	Дескриптор:	Балл
	Обучающийся:	
Определяет художественные, нехудожественные тексты по их особенностям (рассказ, научно-познавательный текст, заметка, биография, автобиография, объявление, реклама).	Определяет текст-рассказ.	1
	Определяет текст-биография.	1
	Определяет тему текста.	1
Создаёт тексты (письма, заметки, объявления, реклама), используя схемы/графики, таблицы/ фотографии.	Создаёт текст объявления, используя слова для справок.	1
	Записывает адрес .	1
	Записывает имя.	1
Определяет время глагола и изменяет их по родам в прошедшем времени.	Записывает вопрос глагола н.ф.	1
	Записывает окончание глагола будущего времени.	1
	Записывает глагол прошедшего времени.	1
	Записывает окончание глагола прошедшего времени женского рода.	1
	Записывает окончание глагола прошедшего времени среднего рода.	1
Всего баллов		11

При составлении СОР использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания по русскому языку в контексте сквозной темы «Выдающиеся личности»

III четверть. СОР №2. ФИО обучающегося _____

Критерии оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
Определяет художественные, нехудожественные тексты по их особенностям (рассказ, научно-познавательный текст, заметка, биография, автобиография, объявление, реклама).	Затрудняется определить тип текста.	Допускает ошибки в определении типа текста.	Верно определяет тип текста.
Создаёт тексты (письма, заметки, объявления, реклама), используя схемы/графики, таблицы/ фотографии.	Затрудняется создать текст объявления.	Допускает ошибки при записи текста объявления.	Без затруднения записывает текст объявления.

Определяет время глагола и изменяет их по родам в прошедшем времени.	Затрудняется изменить глагол по вопросу прошедшего времени.	Допускает ошибки в изменении глагола по вопросу прошедшего времени.	Без затруднения изменяет глагол прошедшего времени.
--	---	---	---

**Суммативное оценивание за III четверть по предмету «Русский язык»
Разделы «Искусство», «Выдающиеся личности»**

Вид деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:

3.1.1.1. Отвечать на открытые и закрытые вопросы по прослушанной информации, определять основные моменты, фиксировать их.

Вид речевой деятельности: чтение

Цель обучения:

3.2.6.1. Сравнить тексты описательного и повествовательного характера по следующим параметрам: тема, основная мысль, стиль и тип текста, структурные элементы текста, ключевые слова.

Вид речевой деятельности: письмо

Цель обучения:

3.3.7.1. Писать глаголы неопределенной формы, изменяя их по временам, по числам (настоящее время), по родам (прошедшее время), употреблять с частицей не.

Критерий оценивания:

1. отвечает на открытые и закрытые вопросы по прослушанной информации, определяет основные моменты, фиксирует их.

2. сравнивает тексты описательного и повествовательного характера по следующим параметрам: тема, основная мысль, стиль и тип текста, структурные элементы текста, ключевые слова

3. пишет глаголы неопределенной формы, изменяя их по временам, по числам (настоящее время), по родам (прошедшее время), употреблять с частицей не;

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 40 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Примечание: задания выполняются с помощью учителя.

Примечание: при значительной тугоухости скорость чтения не превышает 5-6 слов в минуту.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем;

Задание №1

Слушание и говорение. Чтение.

Прослушай текст и ответь на вопросы.

Алия Молдагулова – Герой Советского Союза, снайпер.

Алия Молдагулова родилась в Казахстане. Родители девочки рано умерли, с восьми лет ее воспитывал дядя Аубакир.

Алия Молдагулова прошла курсы снайперской стрельбы и отправилась на фронт 18 летней девушкой. За время воинской службы девушка уничтожила 78 немецких солдат и офицеров. Однажды в бою Алию Молдагулову смертельно ранили.

В память о героине в Алматы и Москве установлены памятники. Улица имени Молдагуловой имеется в Алматы, Астане, Москве и Санкт-Петербурге.

1. О ком этот текст?
2. Этот текст описание или повествование?
3. Какие слова тебе запомнились из текста?
4. Кто воспитывал девочку с раннего детства?
5. Кем она была во время войны?
6. Сколько немецких солдат и офицеров уничтожила снайпер?
7. В каких городах установлены памятники Алие Молдагуловой?
8. Где родилась девушка? Прочитай ответ.
9. В каких городах имеются улицы имени Алие Молдагуловой? Прочитай ответ.
10. Почему девочку воспитывал дядя? Прочитай ответ.

Задание №2

Письмо

Раскрой скобки. Запиши подходящее слово.

У дома (что делает? расти; растёт) _____ (что? мак; ромашка) _____.

Эти _____ (что? маки; колокольчики) _____ мы сами (что сделали? посадить; посадили) _____.

Я (не)забыл _____ (что сделать?) _____

(что? кого? цветы; бабочек) _____.

Запиши предложения. _____

Критерий оценивания:	Дескриптор:	
	Обучающийся:	Балл
сравнивает тексты описательного и повествовательного характера по следующим параметрам: тема, основная мысль, стиль и тип текста, структурные элементы текста, ключевые слова	Определяет тему текста	1
	Определяет тип текста	1
	Определяет ключевые слова текста	1
отвечает на открытые и закрытые вопросы по прослушанной информации, определяет основные моменты, фиксирует их;	Отвечает на 4-7 вопросы по прослушанной информации	4
	Отвечает на 8-10 вопросы по содержанию текста	3
пишет глаголы неопределенной формы, изменяя их по временам, по числам (настоящее время), по родам (прошедшее время), употреблять с частицей не;	Составляет предложения, раскрывает скобки, подставляя нужное слово	3
	Записывает предложения	1
	Пишет глагол н.ф. <i>полить</i>	1
	Употребляет глагол с частицей не	1
Всего баллов		16

При составлении СОЧ использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Суммативное оценивание за раздел «Вода – источник жизни»

IV четверть СОР №1

Вид речевой деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:

3.1.2.1 определять тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;

3.1.5.1 строить монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.

Критерий оценивания:

1. определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты;
2. строит монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 20 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дожидаясь самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем.

Задание №1

Прслушай текст. Ответь на вопросы.

Вода – основа жизни на нашей планете. Это вещество наиболее распространённое на Земле. Но запасы пресной воды на планете не очень большие.

Человек на 70% состоит из воды. Некоторые обитатели подводного мира и вовсе состоят из воды на 99%. Человек может прожить без воды не более 2-3 дней. Ежедневно человеческому организму необходимо 1,5-2 литра воды.

1. О чём этот текст?
2. Как назовём этот текст?
3. Чему хотел тебя научить автор текста?
4. Расскажи, что запомнил (понял) из текста.

Задание №2

Составь рассказ по ключевым словам.

Ключевые слова: лето, рыбачить, купаться, загорать, играть, замёрзнёт, покататься, скатиться.

Летние и зимние развлечения

Наступило (что?) _____. Пришло время каникул. Летом на речке можно (что делать?) _____, (что делать?) _____, (что делать?) _____.

Зимой вода в реке (что сделает?) _____ и можно на коньках (что сделать?) _____, на санках и лыжах (что сделать?) _____ с горки.

Критерий оценивания:	Дескриптор:	Балл
	Обучающийся:	
Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.	Определяет тему текст	1
	Определяет основную мысль текст	1
	Пересказывает содержание текст	1

Строит монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.	Читает ключевые слова и название текст	1
	Составляет предложения с опорой на картинки, ключевые слова и вопросы к ключевым слова	3
	Выдерживает логику и последовательность рассказ	1
Всего баллов		8

При составлении СОР использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

**Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания по предмету «Русский язык» в контексте сквозной темы «Живая природа»
IV четверть. СОР №1. ФИО обучающегося _____**

Критерии оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
Определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.	Затрудняется определить тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.	Допускает ошибки в определении темы, основной мысли высказывания, опираясь на ключевые моменты.	Верно определяет тему, основную мысль высказывания, опираясь на ключевые моменты.
Строит монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.	Затрудняется строить монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.	Допускает ошибки в составлении монологического высказывания на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.	Верно строит монологическое высказывание на основе опорного плана и ключевых слов/моментов.

**Суммативное оценивание за раздел «Культура отдыха. Праздники»
IV четверть СОР №2**

Вид речевой деятельности: чтение и письмо

Цели обучения:

3.2.4.1 определять типы текстов – описание, повествование по их особенностям;

3.2.6.1 сравнивать тексты описательного и повествовательного характера по следующим параметрам: тема, основная мысль, стиль и тип текста, структурные элементы текста, ключевые слова.

3.3.9.1 использовать знаки препинания в конце предложений в зависимости от цели высказывания и интонации.

Критерий оценивания:

1. определяет типы текстов – описание, повествование по их особенностям;
2. сравнивает тексты описательного и повествовательного характера по следующим параметрам: тема, основная мысль, стиль и тип текста, структурные элементы текста, ключевые слова
3. использует знаки препинания в конце предложений в зависимости от цели высказывания и интонации.

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 20 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Примечание: задания выполняются с помощью учителя.

Примечание: при значительной тугоухости скорость чтения не превышает 5-6 слов в минуту.

Рекомендация учителю:

-читать текст медленно, выразительно;

-задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;

-показывать объекты картинки, но не называть их;

-повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;

-не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем.

Задание №1

Познакомимся с текстами. Определим тип текста.

<p>1 мая – Праздник Единства Народов Казахстана</p> <p>Этот праздник призывает людей дружить и жить в мире согласии. Празднуют его масштабно. Артисты устраивают концерты. Люди высыпают на улицы, поют песни, заводят пляски и веселые игры, готовят блюда национальной кухни. Студенты и трудовые коллективы устраивают шествия.</p>	<p>Как я провела праздник 1 мая</p> <p>Я провела 1 Мая с моей любимой семьёй. Мы с мамой нарядились в красивые национальные платья. Мама взяла в руки цветы, а я воздушные шары. Мы пришли на праздничную площадь. Там люди пели песни, играли, танцевали, смотрели концерт. Нас угостили узбекским пловом и напоили ароматным чаем. Все были рады весеннему счастливому дню!</p>
---	--

Текст- описание	Текст – повествование
Тема: _____	Тема: _____
О чём тебе рассказал автор? _____	О чём тебе рассказал автор? _____
Какие слова из текста запомнил? (3-4) _____	Какие слова из текста запомнил? (3-4) _____

№2

Расставь знаки препинания.

Я провела 1 Мая с моей семьёй мы с мамой нарядились в красивые платья мама взяла в руки цветы я взяла воздушные шары мы пришли на площадь там люди пели песни, играли, танцевали все были рады весеннему дню.

Критерий оценивания:	Дескриптор:		Балл
	Обучающийся:		
Определяет типы текстов – описание, повествование по их особенностям;	Определяет текст-описание.		1
	Определяет текст-повествование.		1
Сравнивает тексты описательного и повествовательного характера по следующим параметрам: тема, основная мысль, стиль и тип текста, структурные элементы текста, ключевые слова.	Записывает тему текста №1.		1
	Записывает тему текста №2.		1
	Определяет основную мысль текста №1.		1
	Определяет тему текста №2.		1
	Выписывает ключевые слова из текста №1.		1
	Выписывает ключевые слова из текста №2.		1
Использует знаки препинания в конце предложений в зависимости от цели высказывания и интонации.	Определяет знаки препинания в конце предложений.		1
Всего баллов			9

При составлении СОР использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

Рубрика для предоставления информации родителям по итогам суммативного оценивания по предмету «Русский язык» в контексте сквозной темы «Выдающиеся личности»

IV четверть. СОР №2. ФИО обучающегося _____

Критерии оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
определяет типы текстов – описание, повествование по их особенностям;	Затрудняется определить тип текста.	Допускает ошибки в определении типа текста.	Верно определяет тип текста.
сравнивает тексты описательного и повествовательного характера по следующим параметрам: тема, основная мысль, стиль и тип текста, структурные элементы текста, ключевые слова	Затрудняется сравнить тексты.	Допускает ошибки в сравнении текстов.	Без затруднения сравнивает тексты.
использует знаки препинания в конце предложений в зависимости от цели высказывания и интонации	Затрудняется определить границы предложений.	Допускает ошибки в определении границ предложений.	Без затруднения определяет границы предложений, использует знаки в конце предложений.

**Суммативное оценивание за IV четверть по предмету «Русский язык»
Разделы «Вода – источник жизни», «Культура отдыха. Праздники»**

Вид деятельности: слушание и говорение

Цель обучения:

3.1.4.1 участвовать в диалоге, планируя свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдая речевые нормы;

Вид речевой деятельности: чтение

Цель обучения:

3.2.5.1 находить информацию по двум источникам (словари, справочники, детские энциклопедии, детские познавательные журналы) на заданную тему, выделять главную и второстепенную информацию с помощью учителя.

Вид речевой деятельности: письмо

Цель обучения:

3.3.8.6 различать и употреблять в речи предложения по цели высказывания и интонации, определять главные и второстепенные члены предложения.

Критерий оценивания:

1. участвует в диалоге, планирует свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдает речевые нормы;

2. находит информацию по двум источникам (словари, справочники, детские энциклопедии, детские познавательные журналы) на заданную тему, выделять главную и второстепенную информацию с помощью учителя;

3. различает и употребляет в речи предложения по цели высказывания и интонации, определяет главные и второстепенные члены предложения;

Уровень мыслительных навыков: применение

Время выполнения: 40 минут

Примечание: при значительной тугоухости чтение с губ является основным способом, позволяющим воспринимать устную речь окружающих.

Примечание: задания выполняются с помощью учителя.

Примечание: при значительной тугоухости скорость чтения не превышает 5-6 слов в минуту.

Рекомендация учителю:

- читать текст медленно, выразительно;
- задавать вопросы и терпеливо ожидать ответ;
- показывать объекты картинки, но не называть их;
- повторяя вопрос можно положить руку рядом с объектом, изображённым на картинке;
- не дождавшись самостоятельного ответа на вопрос, учитель просит проговорить слова за учителем;

Задание №1

Составь рассказ «Мой любимый праздник»

1. Праздники Казахстана.
2. Цвет праздника.
3. Мой любимый праздник!

В Казахстане отмечают другие праздники.

И

В праздник люди

Люди разных национальностей надевают свои

Города красиво украшают яркими

и разноцветными

Мой любимый праздник (ученик продолжает самостоятельно) _____, потому что _____.

В этот день моя семья (что делает?) _____. Я люблю _____.

Задание №2

Прочитай текст. Выбери правильные ответы на вопросы.

Праздник леса

Школа объявила праздник леса. Ребята собрались у школы. Каждый принёс лопату и ведро. Подъехала машина. Она привезла саженцы. Школьники посадили деревья в парке, на спортивной площадке, у дороги. Все деревья стали весело расти!

1. Определи тип текста

А) художественный

Б) нехудожественный

2. Определи жанр текста

А) стихотворение

Б) рассказ

3. Выбери верное утверждение.

А) Школьники привезли саженцы.

Б) Школьники посадили деревца.

4. Выбери пословицу, которая соответствует тексту.

А) Кто любит трудиться, тому без дела не сидится.

Б) Без друга в жизни туго.

5. Найди главные члены предложения во 2 предложении текста.

А) Ребята у школы

Б) Ребята собрались

6. Укажи восклицательное предложение.

А) Школа объявила праздник леса.

Б) Все деревца стали весело расти!

7. Найди предложение, которое отвечает на вопросы: что сделала? что?

А) Подъехала машина.

Б) Она привезла саженцы.

8. Где посадили школьники деревца? Прочитай предложение.

9. Какой праздник объявила школа?

Запиши

предложение _____

Критерий оценивания:	Дескриптор:	Балл
	Обучающийся:	
Участвует в диалоге, планирует свою речь в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдает речевые нормы.	Дополняет (предложения) рассказ по плану с опорой на иллюстрации.	4
	Самостоятельно дополняет текст.	1
	Приводит аргументы при высказывании.	1
	Отвечает на вопросы.	1
Находит информацию по двум источникам (словари, справочники, детские энциклопедии, детские познавательные журналы) на заданную тему, выделять главную и второстепенную информацию с помощью учителя.	Определяет тип текста.	1
	Определяет жанр текста.	1
	Находит верное утверждение.	1
	Подбирает пословицу к теме текста.	1
различает и употребляет в речи предложения по цели высказывания и интонации, определяет главные и второстепенные члены предложения;	Определяет главные члены предложения.	1
	Определяет вид предложения по интонации.	1
	Находит нераспространённое предложение.	1
	Выполняет выборочное чтение.	1
	Записывает предложение на заданную тему.	1
Всего баллов		16

При составлении СОЧ использованы тексты и иллюстрации, которые находятся в свободном доступе сети Интернет*

По предмету «Русский язык» №2

1. ФИО: Сальманова Венера Марсовна, стаж работы: 27 лет, категория: высшая, регион: г. Нур-Султан, школа-лицей № 37.

2. А., 2 класс.

3. А., диагноз – детский аутизм.

Он хорошо читает, пишет прописными буквами, считает в пределах 100, умножает (табличные случаи). На уроках математики А. проявляет больше интереса, чем к другим учебным предметам. Немного повысился уровень развития коммуникативной сферы: мальчик общается и взаимодействует со сверстниками и педагогами, использует в речи односложные фразы. Включается (при помощи взрослых) в групповую и парную работу. Он контактирует как с ребятами из класса (здоровается с детьми, может попросить какие-либо школьные принадлежности), так и с учителем. Отвечает на поставленные простые вопросы, выполняет простейшие задание (напиши, обведи, разукрась). На уроках ведет себя адекватно, никакой агрессии по отношению к сверстникам, учителю не проявляет. Послушен и спокоен.

Наблюдается несформированность моторных навыков графической деятельности, каллиграфические навыки развиты плохо (при написании буквы выходят за пределы строки). Уровень речевого развития ниже возрастной нормы, невнятное произношение слов, навыками связной речи не владеет, пересказ или рассказывание только с написанного текста.

Но пока А. не может работать самостоятельно, ему постоянно требуется помощь тьютора или учителя. А. трудно длительно сосредоточиться на каком-либо деле. Он неспособен к распределению и переключению внимания с одного вида деятельности на другой. Внимание рассеянное, память механическая. Быстрая утомляемость приводит к возбуждению, двигательной расторможенности. Учебная мотивация не сформирована: во время урока слова учителя не понимает. Без помощи взрослого не может работать полноценно.

4. Составляем индивидуальную учебную программу, которая максимально адаптирована под А., учитывая его индивидуальные потребности, уровень психического и эмоционального развития, поведенческие навыки, развития речи.

Чтобы А. четко выполнял просьбы учителя, мы используем пиктограммы (картинки, на которых записаны действия, которые необходимо сделать ученику в данный момент: ПИШИ, ЧИТАЙ, СЛУШАЙ УЧИТЕЛЯ и т.д.)

Чтобы донести новую информацию до ребенка использую различные схемы, наглядные картинки.

Всегда обращаюсь к ребенку по имени;

Использую для поощрения различные стимулирование(смайлики, звездочки, фигурки любимых мульт героев, вкусное поощрение, похвала, использование движения «Дай, пять»)

Стараемся никогда не менять расписание уроков, которые посещает ребенок.

5. Использование определенных подходов в работе с ребенком с особыми потребностями никак не отражаются на написании СОР и СОЧ в классе, так как такой ученик пишет адаптированные работы.

6. Хорошо получается налаживать контакт ребенка с особыми потребностями в школьном коллективе. Контролировать поведение ученика, чтобы он не проявлял агрессии по отношению к другим.

Плохо: не хватает методической подготовки для работы с детьми с особыми потребностями; испытываем затруднения при составлении суммативных работ, при составлении индивидуальных учебных программ; не получается (пока) научить работать самостоятельно, без помощи учителя или тьютера.

7. Дифференцированное суммативное оценивание по русскому языку за раздел «Окружающая среда»

Премет: Русский язык. Класс: 2.

Цель обучения:

2.3.9.1 Ставить знаки препинания на конце повествовательных, вопросительных и восклицательных предложений.

2.3.2.1 Составлять и писать короткие тексты на заданную тему по опорным словам и по плану; писать каллиграфическим почерком слова и предложения.

Критерий оценивания:

- сравнивает и определяет текст-описание и текст-повествование по параметрам;
- ставит соответствующие знаки препинания на конце предложения;
- составляет и записывает короткий текст на заданную тему по опорным словам.

Уровень мыслительных навыков: Знание, Понимание, Применение

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор Обучающийся	Балл
1. Мою кошку зовут Мурка. 2. Кошка прыгнула на стол. 3. Я взяла кошку на руки.	1	*Правильно составляет и записывает первое предложение	1
		Правильно составляет и записывает второе предложение	1
		Правильно составляет и записывает третье предложение	1
Правильно определяет количество предложений	2	Определяет, что предложений 3	1
Правильно и осознанно читает текст; Подбирает заголовок	3	Подбирает заголовок	1
		Правильно и осознанно читает	1
Правильно определяет предложения	4	Дима катается на лошадке.	1
		Арина играет с куклой.	1
		Егор играет скотом Барсиком	1
Правильно расставляет знаки в конце предложения	5	Мы шли по лесу. (ставит точку)	1
		Где же тропинка? (ставит вопросительный знак)	1
		Как хорошо в лесу! (ставит восклицательный знак)	1
Всего			12

Дифференцированное суммативное оценивание по предмету «Русский язык» за раздел «Окружающая среда»

Ф.И _____

Задания:

1. Слова в предложениях перепутались. Составь предложения правильно. Запиши их в тетрадь.

Кошка Мурка.

Кошка Мурка зовут мою.

Кошка на прыгнула стол.

Кошку руки я взял на.

2. Прочитай. Посчитай, сколько предложений. Запиши количество предложений в квадратике.

Наступила весна. Прилетели скворцы. В стени поют жаворонки.

3. Прочитай текст. Подбери заголовок. Запиши его в тетрадь.

1. Прочитай.

Утром выглянуло солнышко. Засверкали сосульки на крышах. Растаяли льдинки на окне. Весело зачирикали воробьи.

Подбери заглавие к тексту:

Весна пришла!	Первый весенний денек	Льдинка на окне?
----------------------	------------------------------	-------------------------

4. Найди предложения и поставь напротив предложения плюсики

1	Мальчик, девочка, машинка.	
2	Дима катается на лошадке.	
3	Арина играет с куклой.	
4	Ёлка, дети, дерево.	
	Егор играет с котом Барсиком.	

5. Расставь знаки в конце предложения. Спиши в тетрадь.

Мы шли по лесу

Где же тропинка

Как хорошо в лесу

1. ФИО: Клогунова Татьяна Дмитриевна, стаж работы: 23 года, категория: педагог – исследователь, регион: ШЛ № 37 им. С. Мауленова.

2. И., 4 класс

3. *Письмо*: Почерк сформирован, вставляет пропущенные буквы в простых, знакомых ему словах. Вписывает недостающие слова в коротких предложениях. Соотносит слова с картинками. Пишет под диктовку, если текст зачитывается по слогам. *Чтение*: Зачитывает полностью короткие слова и по слогам длинные. Соотносит прочитанные фразы с картинками. Составляет небольшие рассказы по картинкам из 3-4 слов. Читает короткую инструкцию с предлогом и выполняет её. Может ответить на 2-3 вопроса по тексту. *Математика*: Сформировано понятие числа, соотношение числа с количеством в пределах двух десятков. Счётно-вычислительные операции в пределах десятка самостоятельно в уме. Решает двухзначные примеры на сложение и вычитание столбиком, выполняет решение простых задач с использованием опорных слов. Самостоятельная речь выражается в виде коротких предложений. Следует визуальному расписанию, легко идёт на сотрудничество при правильном подходе и высокой мотивации. Ученик обращается с просьбами к взрослым и сверстникам. Быстро утомляется от однообразных и рутинных заданий, удерживает внимание при выполнении задания непродолжительное время. У ученика развито визуальное восприятие и ассоциативное мышление, может выкладывать сюжетные изображения в правильной последовательности, соотносит предметы по ассоциациям. Во время самостоятельной игры разыгрывает роли с персонажами. Илья доброжелателен, не проявляет агрессии и самоагрессии.

4. Использую на уроках дифференцированные подходы.

5. Работы составляются индивидуально под ЗУНы И.

6. Так как Илья на много шагов отстаёт от программы 4 класса, приходится возвращаться к заданиям для 1- 2 класса, искать интересные задания.

Русский язык, СОР 1, 2 четверть, 4 класс

Дифференцированное суммативное оценивание за раздел «Моя школа»

Вид речевой деятельности: Слушание и говорение

Цель обучения

1.1.4.1 – показывает предметы и называет слова, в которых слышатся звуки (и), (й)

1.1.5.1 – показывает предметы и слова, в названиях которых слышатся звук (э)

Критерий оценивания *Обучающийся*

* дописывает окончания прилагательных *-ый, -ий, -ой*

* выписывает слова из текста, в которых есть буква «э»

Уровень мыслительных навыков: Применение

Время выполнения : 20 минут

Критерий оценивания	№	Дескриптор	Балл
		<i>Обучающийся</i>	
Правильно дописывает окончания <i>-ый, -ий, -ой</i> в прилагательных	1	В первом предложении	1
		Во втором предложении	1
		В третьем предложении	1
		В четвёртом предложении	1
		В пятом предложении	1
Выписывает слова с буквой «э» из текста	2	Выписывает минимум два слова	1
		Выписывает все слова с буквой	1

Всего баллов		7
--------------	--	---

**Дифференцированное суммативное оценивание за раздел «Моя школа»
Русский язык, СОР 1, 2 четверть, 4 класс**

Фамилия, имя _____

Задание 1. Допиши слова, вставь *-ый, -ий, -ой*.

Шар крас-н _____

Ша-рик си-н _____

Чай го-ря-ч _____

Зонт мок-р _____

Плащ су-х _____

Задание 2. Прочитай. Выпиши слова с буквой Э.

Это на-ша шко-ла. В шко-ле три э-та-жа. Мой класс на вто-ром э-та-же. На пер-вом э-та-же – сто-ло-ва-я.

По предмету «Русский язык» №4

1. ФИО: Коваль Татьяна Юрьевна, стаж работы: 32 года, регион: Павлодарская область, Баянаульский район. Майкаинская средняя общеобразовательная школа №2.

2. М. Д., 3 класс

3. Имеет задержку речевого развития. Поэтому возникают трудности при изучении предметов языкового цикла. Читает слабо (35 слов в минуту), испытывает затруднения при письме под диктовку, но хорошо списывает. Затрудняется выражать свои мысли предложениями, даёт однословные ответы либо кивает головой. На уроках проявляется двигательная активность. Уроки естественно-математического цикла даются легче. Показывает хорошие вычислительные навыки, если вычисления связаны со сложением и вычитанием. Примеры, связанные с умножением и делением, решать не может, т.к. не знает таблицы умножения, заучивание которой вызывает у него затруднения. В настоящее время выучил таблицу на 2 и 3. Задачи решает простые, за курс 1 класса. Какие подходы Вы используете на уроках для удовлетворения особых потребностей данного обучающегося.

4. Для того, чтобы удовлетворить особые потребности ученика, использую индивидуальную работу на уроке, включаю его в работу в паре и в группе. Работать в паре и группе он любит, не отвлекается, принимает участие в обсуждении, хоть и даёт однословные ответы. Хорошо работает на уроках естествознания и познания мира. На этих уроках отвечает словами, жестами, рисункам.

5. При составлении СОР и СОЧ подбираю ему задания простые, но в соответствие с целями, с оговоркой «при помощи учителя». Количество баллов не меняю. При выполнении заданий СОР и СОЧ объясняю ему каждое задание, контролирую аккуратность выполнения.

6. Хорошие результаты даёт индивидуальная работа. Для этого я использую различные ресурсы: учебник, рабочую тетрадь, карточки, работу на компьютере (например, при изучении таблицы умножения с помощью интерактивных тренажёров). Предстоит работа над развитием техники чтения, умения писать под диктовку, знаний таблицы умножения, а также умением ориентироваться в учебнике, выполнять задания в более быстром темпе.

Суммативное оценивание по русскому языку № 1 в 4 четверти

Цель: 3.3.8.7 – различать главные (подлежащее и сказуемое) члены предложения (с помощью учителя)

3.2.4.1 – определять типы текстов – описание, повествование – по их особенностям (с помощью учителя)

3.3.6.1 – писать в тетради в широкую линейку, отрабатывать каллиграфические навыки: соблюдение высоты, ширины и наклона прописных и строчных букв и их соединений.

Ф.И. учащегося _____

Время выполнения: 25 минут

Задание 1

Напиши текст под диктовку.

Принесли нам сороку. Она не умела летать. Мы давали ей кашу и хлеб. Сорока ела всё.

Скоро у сороки вырос длинный хвост. Она быстро научилась летать. А потом улетела лес.

2. Прочитай текст. Сравни его с текстом, который ты написал.

У сороки чёрная голова. Спинка и крылья с синим отливом. Хвост с зеленым оттенком. Живот и полоски на плечах белые. Важно ходит, прислушивается и присматривается вокруг. Ею можно любоваться.

Параметры	Текст № 1	Текст № 2	+/-
Тема			
Основная мысль			

3. Спиши предложение. Подчеркни в предложении подлежащее и сказуемое.

Скоро у сороки отрос длинный хвост.

Критерий оценивания	Дескриптор	Балл
	Обучающийся	
Пишет текст под диктовку.	Допускает не более 3 ошибок.	1
	Ставит знаки препинания в конце предложений.	1
	Пишет начало предложений с большой буквы.	1
	Соблюдает каллиграфические нормы.	1
Сравнивает текст- описание и текст- повествование по предлагаемым параметрам.	Записывает тему текстов, сравнивает ее.	3
	Записывает основную мысль текстов, сравнивает ее	3
Различает главные (подлежащее и сказуемое) и второстепенные (без деления на виды) члены предложения, задаёт к ним	Находит грамматическую основу.	2
	Правильно подчёркивает.	2
	Списывает без ошибок.	1

вопросы.		
Всего баллов		15

По предмету «Литературное чтение» №1

1. ФИО: Хайдаршина Татьяна Николаевна, стаж работы: 34 года, категория: высшая, регион: Костанайская область. ГУ «Карабалыкская средняя школа имени М. Горького отдела образования акимата Карабалыкского района».

2. Д.Е., 3 класс.

3. Предлагаемые задания выполняет со стимулирующей помощью взрослого и наводящих вопросов, касающихся задания. Испытывает затруднения речи, сложность в построении предложений, словосочетаний и четком произношении слов. Отмечается сложность в восприятии пространственного расположения предметов.

Объем внимания недостаточный, устойчивость внимания: ребёнок не способен к быстрому сосредоточению внимания на предмете, отвлекается, переключаемость внимания затруднённая. Общий уровень произвольного внимания ниже возрастной нормы.

Особенности памяти характеризуются медленным запоминанием при предварительном проговаривании предложенного задания. Отмечается способность к сравнению, обобщению, классификации, однако при помощи взрослого. Д.Е. затрудняется в определении причинно-следственных отношений между явлениями (проявляется при составлении рассказов по серии сюжетных картинок).

Особенности словесно – логического мышления характеризуются неспособностью устанавливать логическую связь или понимания взаимоотношений предметов и явлений.

Задание выполняет в зависимости от настроения на работу. Темп деятельности средний, переключение с одного вида деятельности на другой осуществляется с трудом.

Отмечается низкая сформированность способности к волевому усилию, непроизвольность поведения. Реакция на замечания не всегда адекватная.

При длительной умственной работе отмечается отвлекаемость, а также реакция отказа.

Приоритеты и интересы ребенка: нравятся такие предметы, как математика и литературное чтение.

Сильные стороны ребенка

Низкая познавательная мотивация и активность, заинтересованность в знаниях зависит от предлагаемого материала и стимулирующей помощи взрослого.

Слабые стороны ребенка

Быстрая утомляемость, отвлекаемость на темы, бывает низкая заинтересованность в предлагаемом задании.

Память: слуховая и зрительная развиты слабо и не соответствуют возрастной норме.

Операции мышления не соответствуют возрастной норме: не умеет самостоятельно классифицировать, исключать лишнее, обобщать, выделять аналогии, существенные признаки, выполняет задания только со стимулирующей помощью взрослого.

Работоспособность невысокая, быстро утомляется, из-за чего поведение сопровождается реакциями отказа.

4. Учебная долговременная цель: развитие произвольного поведения, и формирование умения выражать свои мысли. Мелкая моторика развита ниже среднего, следовательно, не всегда получаются действия с мелкими деталями.

Задачи:

- Частота повторения выполнения задания;

- Контроль и коррекция выполнения заданий (исправление ошибок);

- Сокращение объема, снижение степени сложности материала задания, увеличение времени на выполнение;

Меры помощи (опоры): демонстрация образца, выполнение задания совместно и т.д.

Долгосрочная цель: развитие навыков саморегуляции и самоконтроля.

Задачи:

- подготовка к уроку заблаговременно;

- ознакомление с планом работы на уроке, поэтапное объяснение каждого задания непосредственно перед выполнением, а не всех заданий сразу;

- мотивирование на успех выполнения, сравнение результатов с предыдущим успешным результатом.

Не всегда дается выполнение предлагаемого задания, возможно отсутствие заинтересованности в выполняемом задании, присутствуют неадекватные реакции отказа.

5. Педагог в процессе обучения каждый день смотрит, наблюдает за развитием ребёнка, за тем, сколько знаний он получил, как он ориентируется на уроке. То есть итоги подводятся после каждого урока. Это не влияет на СОР И СОЧ.

При разработке сор и соч педагог особое внимание уделяет соответствию образовательных возможностей обучающегося. Работа ведётся в тесном сотрудничестве с психологической службой школы.

При разработке заданий для сор и соч необходимо строить задания в соответствии с уровнем образовательных навыков, целей образовательной программы и в соответствии с ГОСО. Необходимо придерживаться тестовых заданий, так как они предполагают право выбора правильного ответа, в щадящем режиме. Считаю важным условием в заданиях, направленных на развитие речи и установлении причинно-следственных связей, формировать умение составлять рассказ по плану, для осознанного восприятия текста с использованием опорных слов, с использованием сюжетных картинок и т.д. Продолжить работу учащихся над планированием своей речи в соответствии с целями, условиями, временем, ситуацией, соблюдая речевые нормы, над умением вести диалог. Важно, для развития навыков высокого порядка включать задания на составление различных типов вопросов: простых, творческих и т.д.

6. Затруднений при определении уровня образовательных навыков и определения образовательных целей не возникает. Я понимаю так, что при создании заданий педагог, ориентируясь на цель обучения, разбивает дескрипторы, дифференцируя их. Сложность заключается в определении оптимального уровня сложности предлагаемых заданий для ребёнка, чтобы уровень заданий соответствовал его развитию, так как если ребёнок потерпит неудачу при выполнении заданий сор и соч, снизится мотивация к обучению, на успех выполнения.

Суммативное оценивание за раздел «В здоровом теле – здоровый дух!», 3 четверть.

Вид речевой деятельности. Слушание и говорение

Цель обучения

2.1.3.1 Прогнозировать конец произведения по заголовку и началу

2.1.1.1 Отвечать на простые вопросы по содержанию

Критерий оценивания. Обучающийся

- предполагает, о чём будет рассказ по заголовку и началу;

- отвечает на вопросы по содержанию прослушанного текста.

Уровень мыслительных навыков. Применение

Время выполнения: 30 мин

Задания

1. По данному заголовку и началу продолжи рассказ, отвечая на вопросы.

Скоро зима.

Шумит, метёт зима, сон нагоняет.

Забегал Суслик к Хома в гости. Напоследок, перед спячкой. Спокойной зимы пожелать.

Сидели. Зевали.

- Как сейчас заляжем, – деловито произнёс Суслик.

Но Хома вдруг решил: не спать!

- Нужно бодрым быть, – приосанился Хома. – Тогда спать не захочется. Будем в проруби купаться.

– А не замёрзнем? – испугался Суслик.

– То-то и оно, замёрзнем! – ликовал Хома. – Разок в ручье окунуться, неделю в норе дрожать! Нипочём не уснуть! Отогреешься и...

* Как ты думаешь, отогреются Суслик и Хомка?

* Как ты думаешь, уснут Суслик и Хомка?

2. Прослушай отрывок из сказки К. Чуковского «Мойдодыр» и ответь на вопросы:

Одеяло Убежало, Улетела простыня, И подушка, Как лягушка, Ускакала от меня.	Я за свечку, Свечка — в печку! Я за книжку, Та — бежать И вприпрыжку Под кровать!	Я хочу напиться чаю, К самовару подбегаю, Но пузатый от меня Убежал, как от огня.
--	--	--

Вопросы:

1) Почему предметы убежали от мальчика?

2) Соотнеси соответствующие картинки с текстом. Соедини стрелочками картинку с отрывком из текста.

	<p>«Вот теперь тебя люблю я, Вот теперь тебя хвалю я! Наконец-то ты, грязнуля, Мойдодыру угодил!»</p>
	<p>Вдруг навстречу мой хороший, Мой любимый Крокодил. Он с Тотошей и Кокошей По аллее проходил И мочалку, словно галку, Словно галку, проглотил.</p>
	<p>«Ах ты, гадкий, ах ты, грязный, Неумытый поросёнок! Ты чернее трубочиста, Полюбуйся на себя: У тебя на шее вакса, У тебя под носом клякса, У тебя такие руки, Что сбежали даже брюки, Даже брюки, даже брюки Убежали от тебя.</p>

Критерий оценивания	Дескриптор	Балл
	Обучающийся	
Предполагает, о чём будет рассказ по заголовку и началу	продолжает рассказ сюжета истории соответственно заголовку и началу рассказа;	1
	выдерживает логику и последовательность	1
Отвечает на вопросы по содержанию прослушанного текста	выбирает верный ответ на вопрос;	1
	соотносит первую картинку с соответствующим текстом;	1
	соотносит вторую картинку с соответствующим текстом;	1
	соотносит третью картинку с соответствующим текстом.	1
Всего баллов		6

Суммативное оценивание за раздел «Традиции и фольклор», 3 четверть

Вид речевой деятельности Чтение. Письмо

Цель обучения

2.2.5.1 Описывать внешний вид героя, оценивать его поступки простыми фразами

2.3.4.1 Исправлять лексические и стилистические неточности, орфографические и пунктуационные ошибки с помощью учителя

Критерий оценивания. Обучающийся

- описывает внешний вид и черты характера героя прочитанного текста

- исправляет лексические ошибки в пословицах

Уровень мыслительных навыков. Применение

Навыки высокого порядка

Время выполнения – 30 мин

Задание 1. Прочитай отрывок из сказки и выполни задания.

Жалейкин и лягушонок

Под кочкой, в сыром болотце, заметил Жалейкин маленького, слабенького лягушонка.

- Бедный, несчастный малыш! – воскликнул Жалейкин. – Как же плохо тебе, бедняжке, в этом грязном болоте! Темно, сыро, холодно! Но ты не унывай! Я спасу тебя, у меня дома тебе будет хорошо и уютно!

Дома Жалейкин посадил лягушонка в самую красивую расписную шкатулку, постелил на дно мягкую сухую вату, выставил шкатулку на тёплое солнышко и весело рассмеялся от радости.

- Помни, лягушонок, мои заботы! Будешь жить теперь в теплоте, сухости и чистоте. Не то что в твоём грязном болоте!

А лягушонок не радуется, а лягушонку не до веселья. Ему очень плохо, он чуть жив. Он перегрелся на солнце, засох и запутался в вате.

Как увидел его Жалейкин, так и заревел! Всего лягушонка облил слезами. И вовремя: ещё немножко - и лягушонок бы околел!

Помчался Жалейкин с лягушонком к болоту. Тому самому, где и сыро, и грязно, и холодно. Но где лягушонку так же хорошо, как Жалейкину в своей тёплой и чистой комнате.

Н.Сладков

1. Подчеркни 2-3 слова, которыми можно охарактеризовать главного героя.

Умный, хитрый, глупый, нетерпеливый, ленивый, трудолюбивый, доверчивый, добрый, эгоист, злой.

2. Ответь на вопросы

* Понравился ли тебе главный герой? Почему? _____

Какую ошибку допустил Жалейкин? _____

Что спасло несчастного лягушонка? _____

А как бы ты поступил на месте Жалейкина? _____

3. Исправь лексические ошибки в пословице и запиши верно.
В гостях лучше, а дома хорошо.

Критерий оценивания	Дескриптор	Балл
	<i>Обучающийся</i>	
Описывает внешний вид и черты характера героя прочитанного текста	определяет не менее 2 слов, характеризующих главного персонажа сказки;	1
	отвечает на первый вопрос	1
	отвечает на второй вопрос	1
	отвечает на третий вопрос	1
	отвечает на четвертый вопрос	1
Исправляет лексические ошибки в пословицах	находит лексическую ошибку	1
	верно записывает пословицу	1
Баллов		7

Задания суммативного оценивания за 3 четверть, 2 класс

Задания

Слушание и говорение

1. Прослушай рассказ и выполни задания.

Каникулы

«У нас каникулы!» – радуются школьники. Это слово означает перерыв в учебной работе. Такое привычное земное слово родилось... на небе. Есть на небе яркая звезда Сириус. В древности ее называли Каникулой. Появляется Каникула в ночном небе 26 июля. Это самое жаркое время года. Тогда-то школьникам давали передышку, отпуск.

В честь звезды эти дни прозвали каникулами. Сначала так называли только летний отдых. Теперь всякий перерыв в учебных занятиях зовут каникулами.

Вопросы:

(4)

1. В честь, какой звезды назвали каникулы? _____
2. Когда появляется эта звезда? _____
3. Почему именно в это время давали отпуск школьникам? _____
4. Что теперь мы зовем каникулами? _____

Чтение

2. Прочитай выразительно и выполни задания.

(4)

Как лиса летать училась

Встретился с лисицей журавль:

- Что, лисица, умеешь ли летать?

- Нет, не умею.

- Садись на меня, научу.

Села лисица на журавля. Унес ее журавль высоко-высоко.

- Что, лисица, видишь ли землю?
 - Едва вижу: с овчину земля кажется!
 Журавль ее и стряхнул с себя.
 Лисица упала на мягкое место, на сенную кучу.
 Журавль подлетел:
 - Ну как, умеешь, лисица, летать?
 - Летать-то умею — садиться тяжело!
 - Садись опять на меня, научу.
 Села лиса на журавля. Выше прежнего унес он ее и стряхнул с себя.
 Упала лисица на болото: на три сажени ушла в землю.
 Так лисица и не научилась летать.

1) Назови главных героев произведения:

2) Куда первый раз упала лиса, когда ее стряхнул журавль?

- А) на болото
- В) на сено
- С) на землю
- Д) на дерево

3) Научилась ли лиса летать, после первого полёта?

- А) Летать-то не умею — а садиться легко!
- В) Летать-то не умею — не могу садиться!
- С) Летать-то умею — садиться тяжело!
- Д) Летать-то умею — садиться легко!

4) Какая пословица подходит к сказке?

- А) Человек без друга, что земля без воды.
- В) С умом задумано, да без ума сделано.
- С) Дружба крепка не лестью, а правдой и честью.
- Д) Смолоду ворона по поднебесью не летала, не полетит и под старость.

Письмо

3. Расставь предложения по порядку, чтобы получился текст.

В этой графе запиши предложения, соблюдая последовательность.

	Тут и сказки конец!	1.
	Проголодался волк.	2.
	Пошёл волк на запах	3.
	Жил-был волк.	4.
	Попался волк в капкан.	5.
	Почуял волк вкусный запах.	6.

Озаглавь текст.

Запиши получившийся текст, заменяя повторяющиеся слова в тексте другими словами.

Используй слова-помощники: серый, он, лесной разбойник, волчара, хищник.

3 класс.

**Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение»
за раздел «Искусство», 3 четверть**

Вид речевой деятельности

Слушание и говорение

Цель обучения

3.1.5.1 Строить высказывание для объяснения своих идей, чувств, мыслей, используя художественно-выразительные средства.

3.1.2.1 Пересказывать подробно/выборочно содержание произведения свободно или по совместно составленному плану/драматизация.

Критерий оценивания

Обучающийся

Составляет высказывание, объясняя свои мысли, при этом используя художественно-выразительные средства

Пересказывает содержание прослушанного текста по совместно составленному плану

Уровень мыслительных навыков. Навыки высокого порядка

Время выполнения. 30 мин.

Вариант*

Задания

Прослушай рассказ и выполни задания.

Рассказ из книги «Четыре художника»

Ходит Художник – Зима по горам, по долинам, ходит в больших мягких валенках, ступает тихо, неслышно. А сама поглядывает по сторонам – то тут, то там свою волшебную картину исправит.

Обрядила она сосны и ели в тяжёлые снеговые шубы; до самых бровей нахлобучила им белоснежные шапки; пуховые варежки на ветки надела. Стоят лесные богатыри друг возле друга, стоят чинно, спокойно.

А внизу под ними разные кустики да молоденькие деревца укрылись. Их, словно детишек, Зима тоже в белые шубки одела.

И на рябинку, что у самой опушки растёт, белое покрывало накинула. Так хорошо получилось! На концах ветвей у рябины грозди ягод висят, точно красные серьги из-под белого покрывала виднеются.

1. Ответь на вопросы:

Кто ходит по горам?

Что за белое покрывало накинула зима на рябинку?

2. Выполни задания.

1) В паре составьте план к прослушанному тексту.

2) Перескажи эпизод рассказа о том, как Художник-Зима раскрасила деревья в лесу с использованием опорных слов.

Опорные слова: сосны и ели, снеговые шубы, белоснежные шапки, пуховые варежки, стоят спокойно.

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор Обучающийся	Балл
Составляет высказывание, объясняя свои мысли, при этом, используя художественно-выразительные средства	1	- отвечает на первый вопрос к тексту;	1
		- отвечает на второй вопрос к тексту;	1
Пересказывает содержание прослушанного текста по совместно составленному плану	2	- составляет план к прослушанному тексту;	1
		- пересказывает указанный эпизод прослушанного текста;	1
		- использует опорные слова в соответствии с содержанием;	1
		- описывает действие участников событий;	1
		- соблюдает логическую последовательность изложения.	1
Всего баллов			7

**СОР №2 по предмету «Литературное чтение», «Выдающиеся личности»
3 класс, 3 четверть**

Вид речевой деятельности. Чтение. Письмо

Цель обучения

3.2.8.1 Извлекать конкретную информацию по содержанию произведения из различных источников: иллюстрации/художественной литературы

3.3.2.1 Писать творческие работы разных жанров: письмо герою/сказки/рассказы

Критерий оценивания. Обучающийся

- находит конкретную информацию по содержанию произведения о выдающемся человеке.

- пишет творческое письмо

Уровень мыслительных навыков. Знание, понимание, применение

Время выполнения. 30 мин.

Вариант*

Слушание и говорение

Задание. Прочитай и выполни задания 1, 2.

Но неблагодарные немцы завидовали Суворову и завели его войско в Швейцарские горы. Тяжело было идти: солдаты карабкались на прямые высокие скалы, покрытые льдом. Каждую минуту можно было сорваться и упасть в пропасть, бурные речки преграждали путь. Но солдаты все шли и шли: где ползли ползком, где держались за штыки, а через речки и пропасти строили самодельные мосты; связывали доски кусками своих одежд. Суворов сам шёл с ними, не отставая ни на минуту: терпел вместе холод и голод. И ещё песни пел старый фельдмаршал. Солдаты подпевали ему.

1. Подчеркни ответы в тексте, обозначь их цифрой вопроса.

1.Куда завели немцы войско Суворова?

2.Что преграждало им путь?

3. Из чего делали самодельные мосты?
4. Как Суворов относился к солдатам?
5. Каким человеком был Суворов?

2. Ответь на вопросы:

Кто главный герой текста?

Где оказался Суворов?

Как солдаты проходили через речки и мосты?

Письмо

Напиши, что тебе больше всего понравилось в этом тексте (3-4 предложения).

Схема выставления баллов

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		<i>Обучающийся</i>	
Извлекает конкретную информацию по содержанию произведения о выдающемся человеке и представляет ее в виде схемы	1	Подчеркивает ответы на вопросы из текста:	
		- на первый;	1
		- на второй;	1
		- на третий;	1
		- на четвёртый;	1
		- на пятый;	1
		- отвечает на вопросы по содержанию текста;	1
Пишет творческое письмо	2	- пишет свободное письмо герою рассказа;	1
		- объем написанного текста соответствует норме;	1
		- соблюдает пунктуационные знаки в конце предложений;	1
		- соблюдает правила орфографии при написании слов;	1
		- выдерживает последовательность изложения.	1
Всего баллов			11

Спецификация суммативного оценивания за 3 четверть

1. Цель суммативного оценивания

Суммативное оценивание направлено на проверку достижения обучающимися целей обучения и выявление их уровня знаний, умений и навыков, приобретенных в течение четверти в рамках обновления содержания среднего образования.

Спецификация описывает содержание и процедуру проведения суммативного оценивания за четверть по предмету «Литературное чтение» в 3 классе.

2. Документ, определяющий содержание суммативного оценивания за четверть

Учебная программа по предмету «Литературное чтение» (в рамках обновления содержания среднего образования) для 2-4 классов уровня начального образования (с русским языком обучения)

3. Обзор суммативного оценивания за 3 четверть

3.1. Продолжительность: 40 минут

Слушание и говорение – 10 мин

Чтение – 20 минут

Письмо – 20 минут

Слушание и говорение проверяется отдельно

Количество баллов: 16

3.2. Структура теста

В суммативном оценивании за четверть используются различные типы заданий: вопросы с множественным выбором ответа, вопросы, требующие краткого / развернутого ответа в облегчённом варианте.

В вопросах с множественным выбором ответов обучающийся выбирает правильный ответ из предложенных вариантов ответов.

В вопросах, требующих краткого ответа, обучающийся записывает ответ в виде слова или короткого предложения.

В вопросах, требующих развёрнутого ответа, обучающийся показывает всю последовательность действий в решении заданий для получения максимального балла. Задание может содержать несколько структурных частей / вопросов.

Данный вариант состоит из 3 заданий, включающих вопросы с множественным выбором ответа, с краткими ответами и вопросы, требующими развернутого ответа.

Первое задание направлено на проверку слушания и говорения, второе – на чтение и третье – на проверку письма.

№	Вид речевой деятельности	Раздел	Цель обучения	Описание заданий	Количество заданий	Общий балл
1-2	Слушание и говорение	Искусство	3.1.2.1 Пересказывать подробно/выборочно содержание произведения свободно или по совместно составленному плану/драматизация	Обучающийся слушает текст, Отвечает на вопросы и пересказывает текст по цепочке в группе.	1	6
3	Чтение	Выдающаяся личность	3.2.8.1 Извлекать конкретную информацию по содержанию произведения из различных источников: иллюстрации/художественной литературы и представлять информацию в виде схем	Обучающийся выполняет задание на основе прочитанного текста. Задание направлено на самостоятельное чтение и нахождение определенной информации из текста.	1	4

4	Письмо	Искусство	3.3.3.1 Писать творческие работы в форме постера/проекта/рекламы/заметки/презентации	Обучающийся пишет творческую работу в форме рекламы/рекламного слогана.	1	6
Всего баллов					3	16

Вариант*

Слушание и говорение

Прослушай рассказ и выполни задания. [6]

Великий русский поэт и писатель Александр Сергеевич Пушкин родился в Москве 6 июня 1799г. С раннего детства Пушкин рос и воспитывался в литературной среде. Отец Александра Сергеевича был ценителем литературы, имел большую библиотеку, дядя был известным поэтом, в гостях у которого часто бывали многие известные деятели литературы того времени.

Огромное влияние на будущего поэта оказала его няня, Арина Родионовна, которую поэт будет вспоминать всю свою жизнь и посвятит немало литературных произведений.

3) Перескажите текст, соответственно вопросам плана.

Вопросы для пересказа

1. Кто такой Пушкин?
2. Где и когда родился Пушкин?
3. Кем были родственники Пушкина?
4. Кто оказал влияние на будущее поэта?

Чтение [4]

Прочитай текст и выполни задания

Детство Иоганна Себастьяна Баха

Иоганн Себастьян Бах происходил из известного музыкального рода Бахов. Почти все члены этой семьи обладали музыкальным талантом. Рано потеряв родителей, Иоганн поселился у своего старшего брата.

Занятия на органе и клавире с братом, творчество Пахельбеля и других композиторов многое сделали для развития музыкального таланта мальчика. Его жажда к знаниям не позволяла ему останавливаться на достигнутом. Он начал изучать работы других музыкантов, а также религиозные произведения на латыни, французском и итальянском языках.

Свидетельства того времени отмечают, что юный Иоганн мог часами оттачивать один и тот же фрагмент произведения, пока каждый музыкальный такт не становился абсолютно выверенным и точным. Именно за это, впоследствии, его ругали современники и так обожали потомки.

Ответь на вопросы.

1. Из какой семьи происходил Иоганн Себастьян Бах?

- A) из музыкальной семьи
- B) из артистической семьи
- C) из профессорской семьи
- D) из рабочей семьи

2. Что послужило развитию музыкального таланта мальчика? Подчеркни предложение в тексте.

3. Как вы оцениваете то, что юный Иоганн мог часами оттачивать своё мастерство? Почему? _____

Письмо[6]

Рассмотри иллюстрацию и выполни задание.

Задание

Напиши, что ты знаешь об этом архитектурном сооружении.

1. Как называется?
2. В каком городе находится?
3. Озаглавь текст.

Опорные слова: Байтерек, дерево жизни, главная достопримечательность, город Нур-Султан, визитная карточка Казахстана.

Схема выставления баллов

Слушание и говорение

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	Великий русский поэт и писатель	1	Принимаются альтернативные ответы, соответствующие содержанию текста.
2	Александр Сергеевич Пушкин родился в Москве 6 июня 1799г	1	
3	Отец Александра Сергеевича был ценителем литературы	1	
4	Огромное влияние на будущего поэта оказала его няня, Арина Родионовна	1	
5	Пересказывает часть рассказа по плану.	1	
	Сохраняет логическую последовательность.	1	
Всего баллов		6	

Схема выставления баллов

Чтение

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	А) из музыкальной семьи	1	

2	Занятия на органе и клавире с братом, творчество Пахельбеля и других композиторов многое сделали для развития музыкального таланта мальчика.	1	
3	Дает оценку поступку героя: <i>я считаю его очень трудолюбивым.</i>	1	Принимаются альтернативные ответы, соответствующие содержанию текста.
	Аргументирует ответ: <i>потому что он часами оттачивал мастерство.</i>	1	
Всего баллов		4	

Схема выставления баллов

Письмо

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	<i>Примерный ответ обучающегося:</i>	1	Принимаются альтернативные ответы, соответствующие содержанию темы.
	Этот монумент - «Байтерек». Это одна из главных достопримечательностей Нур-Султана. Монумент называют деревом жизни. Байтерек – визитная карточка Казахстана.		
2	Записывает название.	1	
	Составленная реклама/рекламный слоган/заметка/ постер соответствует тематике.	1	
4	Использует опорные слова.	1	
5	Использует слова-описания.	1	
6	Записывает предложения, расставляя знаки препинания.	1	
Итого баллов		6	

По предмету «Литературное чтение» №2

1. ФИО: Коваль Татьяна Юрьевна, стаж работы: 32 года, регион: Павлодарская область, Баянаульский район. Майкаинская средняя общеобразовательная школа №2.

2. М. Д., 3 класс

3. Имеет задержку речевого развития. Поэтому возникают трудности при изучении предметов языкового цикла. Читает слабо (35 слов в минуту), испытывает затруднения при письме под диктовку, но хорошо списывает. Затрудняется выражать свои мысли предложениями, даёт однословные ответы либо кивает головой. На уроках проявляется двигательная активность. Уроки естественно-математического цикла даются легче. Показывает хорошие вычислительные навыки, если вычисления связаны со сложением и вычитанием. Примеры, связанные с умножением и делением, решать не может, т.к. не знает таблицы умножения, заучивание которой вызывает у него затруднения. В настоящее время выучил таблицу на 2 и 3. Задачи решает простые, за курс 1 класса. Какие подходы Вы используете на уроках для удовлетворения особых потребностей данного обучающегося.

4. Для того, чтобы удовлетворить особые потребности ученика, использую индивидуальную работу на уроке, включаю его в работу в паре и в группе. Работать в паре и

группе он любит, не отвлекается, принимает участие в обсуждении, хоть и даёт односложные ответы. Хорошо работает на уроках естествознания и познания мира. На этих уроках отвечает словами, жестами, рисункам.

5. При составлении СОР и СОЧ подбираю ему задания простые, но в соответствие с целями, с оговоркой «при помощи учителя». Количество баллов не меняю. При выполнении заданий СОР и СОЧ объясняю ему каждое задание, контролирую аккуратность выполнения.

6. Хорошие результаты даёт индивидуальная работа. Для этого я использую различные ресурсы: учебник, рабочую тетрадь, карточки, работу на компьютере (например, при изучении таблицы умножения с помощью интерактивных тренажёров). Предстоит работа над развитием техники чтения, умения писать под диктовку, знаний таблицы умножения, а также умением ориентироваться в учебнике, выполнять задания в более быстром темпе.

Суммативное оценивание по «Литературному чтению» № 1 в 4 четверти за раздел

Ф.И. учащегося _____

3.2.1.1 – читать вслух бегло, осознанно и выразительно.

3.1.1.1 – отвечать на открытые вопросы по содержанию для определения ключевых моментов

3.2.7.2 Сравнить эпизод художественного произведения с его отображением в иллюстрациях (с помощью учителя).

Время выполнения : 20 мин

Задания

1. Слушание и чтение

Прослушай и прочитай текст

Все поужинали. Костер догорал. Наступил черед рыбаков похвастаться своей добычей.

Все ножи, сколько их было, пошли в работу; разрезали рыбкам животы, насыпали внутрь соли и, не очищая чешуи, облепляли их мокрой глиной и закапывали в горячую золу – завтра на закуску.

– Что за необычный способ приготовления рыбы? – недоверчиво покосилась Магдалина Харитоновна.

– А я еще с детства знала, – ответила Люся.

– Помнится, Робинзон именно так запекал рыбу, – неуверенно добавил я.

Ночь наступила черная, тихая, теплая, вода в реке была тоже черная, прибрежные кусты еще чернее. Где-то у того берега – плеснула большая рыба, где-то в кустах вспорхнула птичка, и снова воцарилась тишина. А вокруг костра сидели и лежали наши путешественники и пели песни.

2. Говорение

Ответь на вопросы:

1. Что стали делать с рыбой?
2. Зачем рыбу облепляли мокрой глиной?
3. Что делали дети у костра?

3. Письмо

Спиши предложение, которое соответствует картинке.

- А вокруг костра сидели ребята и пели весёлые песни.
- Мальчики стали облеплять рыбу мокрой глиной.

Спиши его.

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		<i>Обучающийся</i>	
Читает вслух бегло, осознанно и выразительно.	1	- читает целыми словами	1
		- читает, соблюдая интонацию в конце предложения	1
		- читает по норме	3
Отвечает на вопросы.	2	- отвечает на 1 вопрос;	1
		- отвечает на 2 вопрос;	1
		- отвечает на 3 вопрос;	1
Сравнивает эпизод художественного произведения с его отображением в иллюстрациях.	3	- подбирает предложение из текста к иллюстрации	1
		- списывает без ошибок	1
Всего баллов			10

По предмету «Литературное чтение» №3

1. ФИО: Риттер Анастасия Андреевна, стаж работы: 3 года 8 месяцев, категория: педагог-модератор (2), регион: СКО. г. Петропавловск. КГУ «СШ №1 им. Мурата Айтхожина».

2. С.С.Н., 4 класс

3. Учебная деятельность на низком уровне. Испытывает сложности при овладении программным материалом, обнаруживает недостаточно сформированные основные учебные умения и навыки, низкую успеваемость по предметам. Общий темп деятельности средний. Познавательные интересы в учебной сфере сформированы недостаточно полно. Мальчик не принимает активное участие в ходе урока, так как неуверен в правильности своих ответов. Наблюдается низкая активность внимания, повышенная утомляемость в конце учебного дня.

На уроках всегда спокоен. Замедленное восприятие и осмысление нового учебного материала. Ему требуется постоянная организующая помощь учителя в виде наводящих вопросов, подсказок, опора на наглядный материал. Прочность запоминания низкая. Воспроизведение учебной информации (правил, текстов, таблицы умножения, содержания задач) неполное, неточное. Самостоятельно применить изученный материал на уроке не может. Делает много ошибок и не замечает их при проверке. При коллективном обсуждении и объяснении любых заданий, смысл не ухватывает. В его тетрадях задания выполнены неправильно, даже если эти же задания были выполнены на доске и проверялись.

Лучше понимает материал только после индивидуальных дополнительных занятий. Уровень развития речи ребёнка не соответствует возрастной норме. Ученик составляет простые нераспространённые предложения с заданным словом или по картинке, но затрудняется усложнить структуру исходного предложения по вопросам, добавить несколько слов в незаконченное предложение. Ребёнок читает медленно, невыразительно, без интереса, часто обнаруживает недостаточное понимание прочитанного. Чтение с ошибками, «по догадке». Способ чтения – по слогам. При чтении допускает ошибки: замены букв, пропуски, перестановки букв. Пересказать прочитанное, ученик затрудняется.

При письме под диктовку допускает стойкие специфические ошибки: не ставит точку в конце предложения, путает и пропускает буквы, не использует орфографические правила. При списывании по образцу делает много ошибок. Путает буквы, неправильно соединяет буквы. Пишет грязно, неаккуратно. Не соблюдает каллиграфические нормы. Самостоятельные работы выполняет медленно.

Так же присутствует языковой барьер. 2 с половиной года обучался в классе с казахским языком обучения. После чего перешел в класс с русским языком обучения.

4. На уроках использую разнообразные средства, методы для предотвращения наступления утомления, активизирующих познавательную деятельность учащегося, развивающих устную и письменную речь, формирующих необходимые учебные навыки. Проявляю педагогический такт, постоянное поощрение за малейшие успехи. Оказываю своевременную и тактическую помощь ребёнку, развиваю в нём веру в собственные силы и возможности. Создаю адаптивную среду, позволяющую обеспечить полноценное включение и личностную самореализацию в образовательной организации.

Дифференциация на уроке может осуществляться:

- по объёму и содержанию работы
- по приемам и степени самостоятельности
- при закреплении
- при повторении
- при объяснении нового материала

5. Для класса и ребенка с ООП составляю задания с одинаковым количеством баллов за СОр или СОч. Только для ребенка с ООП СОр или СОч составляю по облегченной программе.

6. По облегченной программе, при дополнительных индивидуальных занятий, постоянных беседах с родителями, у ребенка с ООП наблюдается положительная динамика.

Предстоит продолжение работы по восполнению пробелов в знаниях на дополнительных занятиях с ребенком.

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение»
СОР № 1. 3 четверть, за раздел «Природные явления»

Вид речевой деятельности. Слушание. Говорение. Письмо.

Цель обучения:

4.1.2.1 Пересказывать произведение свободно или в заданной учителем форме (кратко, подробно, выборочно);

4.3.4.1 совершенствовать работу, исправляя лексические и стилистические неточности, орфографические и пунктуационные ошибки

Критерий оценивания

- пересказывает произведение свободно или в заданной учителем форме (кратко, подробно, выборочно);

- совершенствует работу, исправляя лексические и стилистические неточности, орфографические и пунктуационные ошибки

Уровень мыслительных навыков: Применение

Навыки высокого порядка

Время выполнения: 20 мин

Ф.И. _____ класс _____

1 вариант

Задание1.

Чтение наизусть произведения Н. Некрасова «Дед Мазай и зайцы»

Задание2.

Прочитай рассказ о ветре и выполни задания.

Ветер — это движение воздуха, воздушных масс, поток воздуха в движении. Ветер имеет огромную силу. Он может быть легким и приятно касаться кожи лица человека. Такой люди ласково называют ветерком. А может поднимать предметы, кружить их, играть с ними. Очень сильный и резкий ветер называется ураганом. Его мощи достаточно, чтобы сорвать с дома крышу, поднять железную машину и перенести ее на другое место. Откуда вообще берется ветер? И гудит протяжно: «У-У-у». Он возникает из-за разницы в давлении между различными воздушными областями. Поток воздуха движется от зоны большего давления к зоне меньшего давления. Еще и ускоряется в дороге. Ветер перегоняет дождевые облака с места на место, таким образом, он приносит людям дождь «Кап-кап-кап»... Движение ветра отвечает за перенос охлажденных и теплых воздушных масс, то есть, влияет на климат определенной местности, где живут люди. В каждом крае есть привычные ветры, то есть ветры, которые здесь преобладают. Например, холодный ветер с севера. Они и создает в этом крае климатические условия для жизни всего живого.

1. Для чего использован в тексте приём звукопись, объясни.

2. Подумай и объясни, люди каких профессий изучают явления природы?

а) метеоролог б) учитель в) врач

3. Найди цитату с ошибкой. Исправь.

а) Он может быть тяжёлым и неприятно касаться кожи лица человека.

Критерий оценивания	№ Задания	Дескриптор	Балл
		<i>Обучающийся</i>	
Пересказывает произведение свободно или в заданной учителем форме (кратко, подробно, выборочно).	1	Читает наизусть произведения Н. Некрасова «Дед Мазай и зайцы»	5
Совершенствует работу, исправляя лексические и стилистические неточности, орфографические и пунктуационные ошибки.	2	Для чего использован в тексте приём звукопись, объясни.	1
		Найди цитаты с ошибкой. а) Он может быть легким и приятно касаться кожи лица человека.	2
		Подумай и объясни, люди каких профессий изучают явления природы?	1
Всего баллов			9

**ЗАДАНИЯ ДЛЯ СУММАТИВНОГО ОЦЕНИВАНИЯ ЗА 1 ЧЕТВЕРТЬ
СОР №1 по предмету «Литературное чтение» за раздел «Моя Родина – Казахстан»**

Вид речевой деятельности: Слушание, говорение, чтение, письмо.

Цель обучения

4.1.1.1 формулировать вопросы для установления причинно-следственных связей, явлений, поступков и отвечать на открытые вопросы.

4.1.4.2 сопровождать речь иллюстрациями/ наглядностью/ презентацией.

Критерий оценивания

Обучающийся

Отвечает на вопросы из текста.

Составляет и отвечает на открытые вопросы.

Уровень мыслительных навыков: Применение. Навыки высокого порядка

Время выполнения: 20 минут.

Прослушай текст и выполни задания.

Я горжусь своей Родиной. Во-первых, это многонациональное государство Казахстан. Оно занимает девятое место в мире по величине территории! В Казахстане находится знаменитый «космический город» Байконур, откуда стартуют в космос ракеты. Во-вторых, Казахстан — удивительно красивая земля. Здесь есть величавые горы Заилийского Алатау и сильные реки Иртыш, Сырдарья, Амударья, и бескрайние степи. На севере шелестят листвою берёзовые и осиновые леса. А сколько в них грибов и ягод! В-третьих, в Казахстане мирно живут много разных народов: казахи и русские, украинцы и немцы, они любят свою страну, трудятся и создают на благо своей родины. В-четвёртых, на просторах нашей республики есть несметные богатства: редкие красивые животные и растения, полезные ископаемые. В Казахстане есть такие прекрасные города, что по красоте не уступят городам мира. Это и Нур-Султан, и Алматы, и Шымкент, и Актобе. Я очень люблю мой Казахстан. Особенно дорог мой родной город – Петропавловск.

Задания

1 вариант

Ответь на вопросы полными предложениями, соблюдая орфографические нормы.

1. Объясни, почему этот текст можно отнести к типу- рассуждение?
2. Какой космический город находится на территории Казахстана?
3. Какие прекрасные города есть в Казахстане?

4. Составь 4 вопроса по тексту.

а) Два вопроса по содержанию текста

б) Два вопроса, заставляющие подумать, проанализировать. Вопросы можно начать со слов: – Что если бы? – Почему? – Как ты считаешь...

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор Обучающийся	Балл
Отвечает на вопросы из текста.	1	Отвечает на вопросы из текста.	1
		Отвечает на первый вопрос.	1
		Отвечает на второй вопрос.	1
		Отвечает на третий вопрос.	1
		Отвечает на вопросы полными предложениями, соблюдая орфографические нормы.	3
Составляет и отвечает на открытые вопросы	2	Составляет один вопрос по содержанию текста	2
		Два вопроса, заставляющие подумать, проанализировать.	2
Всего			10

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение» СОР 2 3 четверть за раздел «Охрана окружающей среды»

Вид речевой деятельности. Говорение. Чтение. Письмо.

Цель обучения:

4.2.6.1 находить гиперболу, сравнение, олицетворение, эпитет, метафору и определять их роль;

4.1.2.1 пересказывать произведение свободно или в заданной учителем форме (кратко, подробно, выборочно); творческий пересказ (изменить лицо, добавить ситуацию, придумать разворачивание событий).

4.3.3.1. Писать творческие работы в форме диафильма

Критерий оценивания

Обучающийся

1. находит гиперболу, сравнение, олицетворение, эпитет, метафору и определять их роль;

2. Определяет качества характера героев произведения, на основе сравнения событий Составляет краткий рассказ в форме диафильма

Уровень мыслительных навыков. Применение

Навыки высокого порядка

Время выполнения. 20 мин

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		Обучающийся	
Находит гиперболу, сравнение, олицетворение, эпитет, метафору и	1	1. Чтобы найти в тексте эпитеты, ищем прилагательные.	5
		2. Чтобы найти метафору, ищем слова, употреблённые в переносном значении.	
		3. Чтобы найти в тексте сравнение, ищем	

определять их роль.		сопоставление одного предмета с другим и слова как. словно, будто. 4. Чтобы найти гиперболу, ищем преувеличение размеров силы, красоты описываемого. 5. Чтобы найти олицетворение, ищем уподобление предмета или явления живому существу.	
Определяет качества характера героев произведения, на основе сравнения событий.	2	Определяет качества героев на основе анализа диалога героев: -первого; -второго.	2
Составляет краткий рассказ в форме диафильма.	3	Верно определяет нумерацию картинок; озаглавливает рассказ.	5
Всего баллов			12

**Сор 2 по Литературному чтению 3 четверть за раздел «Охрана окружающей среды»
1 вариант**

Говорение

Дать определение (5 б)

1. Чтобы найти в тексте эпитеты, ищем ...
2. Чтобы найти метафору, ищем слова. употреблённые в ... значении.
3. Чтобы найти в тексте сравнение, ищем сопоставление одного предмета с другим и слова....
4. Чтобы найти гиперболу, ищем ... размеров силы, красоты описываемого.
5. Чтобы найти олицетворение, ищем уподобление предмета или явления (кому)....

Чтение (5 б)

Прочитай рассказ В. Сухомлинского «Стыдно перед соловушкой».

Оля и Лида, маленькие девочки, пошли в лес. После утомительной дороги сели они на траву отдохнуть и пообедать.

Вынули из сумки хлеб, масло, яйца. Когда девочки уже закончили обед, недалеко от них запел соловей. Очарованные прекрасной песней, Оля и Лида сидели, боясь пошевеливаться. Соловей перестал петь.

Оля собрала остатки своей еды и обрывки бумаги и бросила под куст.

Лида же завернула в газету яичные скорлупки и хлебные крошки и положила кулёк в сумку.

-Зачем ты берёшь с собой мусор? – сказала Оля. – Брось под куст. Ведь мы в лесу. Никто не увидит.

- Стыдно ... перед соловушкой, – тихо ответила Лида.

1. Как бы ты закончил этот рассказ? Объясни, почему так?

2. Какими качествами характера обладала Оля? А Лида? Какие поступки это доказывают?

Письмо(5 б)

Задание

1) Пронумеруй картинки диафильма по предложенным кадрам. Придумай название диафильма. Запиши.

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение» СОЧ за 2 четверть.

Цель суммативного оценивания

Суммативное оценивание (СО) нацелено на выявление уровня знаний, умений и навыков, приобретенных учащимися в течение четверти в рамках обновления содержания образования Республики Казахстан.

Суммативное оценивание проверяет достижение запланированных на четверть в учебных планах целей обучения.

Тестовая спецификация содержит описание суммативного оценивания по предмету «Литературное чтение» в 4 классе.

1. Обзор суммативного оценивания за 2 четверть

3.1 Продолжительность: 40 минут

Чтение – 20 минут

Письмо – 20 минут

Слушание и говорение проверяется отдельно.

Количество баллов: 18

Цели:

4.1.5.1 Строить высказывание для объяснения своих идей, чувств, взглядов, сравнивая с похожими событиями, которые были в жизни/по материалам прочитанного

4.2.8.1 Извлекать, перерабатывать полученную информацию, делать выводы и представлять полученные сведения в виде схемы причинно-следственных связей

4.3.1.1 Составлять план на основе выявления последовательности событий и деления произведения на части, озаглавливать каждую часть.

Схема выставления баллов

№ вопроса	Ответ	Балл	Балл ученика	Доп. информация
Слушание и	Дж. Родари «Чем пахнут	5		

говoreние <u>3 балла</u>	ремёсла» Выразительно – 5 балла Невыразительно – 3 балла С ошибками – 2балла			
Чтение <u>11 баллов</u>	(соотнеси стрелочками) аннотация Профессия, ПОПС формула, аналогия	4		
1	<i>Примерный ответ обучающегося.</i> 1) Взглянул на своё отражение в воде и ахнул — у него выросли ослиные уши. 2) Из полированного камня или из гладких металлических пластинок. 3) Произошло это в итальянском городе Венеции. 4) Делали их на острове Мурано. 5) Около трёхсот лет назад Пётр I распорядился построить в Киеве зеркальные заводы.	5		
<u>Письмо (4 балла)</u>	Прочитай отрывок из казахской народной сказки «Сапожник», составь план. План 1) Сапожник работал от зари до зари 2) Шел однажды сапожник в дальний аул и повстречал дом 3) Это был дом дядю-великана 4) Долго думал он и наконец придумал убить дядю.	4		
Всего баллов		18		

Суммативное оценивание по Литературному чтению СОЧ за 2 четверть.
1 вариант. Говoreние Дж. Родари «Чем пахнут ремёсла» наизусть.
2. Чтение (соотнеси стрелочками)

Аннотация	Позиция □ обоснование, пример, следствие.
Профессия	Основной род занятий, дело, которым человек научен заниматься.
ПОПС формула	Краткое описание текста книги. Состоит обычно из

	двух частей; основная мысль, основные положения)
Аналогия	Сходство между предметами, явлениями

Зеркало или жизнь

В одной старинной сказке герой случайно наелся волшебных ягод и хотел запить их водой из родника. Взглянул на своё отражение в воде и ахнул – у него выросли ослиные уши! С давних времён спокойная поверхность воды действительно нередко служила человеку зеркалом. Но тихую речную заводь и даже лужу в дом не возьмёшь. Пришлось придумать твёрдые зеркала из полированного камня или из гладких металлических пластинок. Эти пластинки иногда прикрывали стеклом, чтобы они не темнели на воздухе. А потом наоборот – научились покрывать стекло тонкой металлической плёнкой. Произошло это в итальянском городе Венеции. Венецианские купцы торговали стеклянными зеркалами втридорога. Делали их на острове Мурано. Как? Долгое время это было тайной. Несколько мастеров поделились своими секретами с французами и за это поплатились жизнью. На Руси тоже пользовались металлическими зеркалами из бронзы, серебра и булатной стали. Потом появились стеклянные зеркала. Около трёхсот лет назад Пётр I распорядился построить в Киеве зеркальные заводы.

Ответ на вопросы (полными предложениями):

- 1) Что увидел герой, когда пил воду в роднике?
- 2) Из чего делали твердые зеркала?
- 3) В каком городе научились покрывать стекло тонкой металлической плёнкой?
- 4) На каком острове делали стеклянные зеркала?
- 5) Кто на Руси распорядился построить зеркальные заводы?

3. Письмо

Задание. Прочти отрывок из казахской народной сказки «Сапожник» и составь план.

В старину жил один бедный сапожник. У него было много детей. Сапожник работал от зари до зари, не разгибая спины, но его заработка хватало лишь на то, чтобы один раз покормить своих детей.

Шел однажды сапожник в дальний аул. Дорога была незнакомая, и сапожник заблудился.

Долго шел он, устал. Наконец на пути ему повстречался дом. Сапожник постучал в окно, но ему никто не ответил. Тогда он вошел. Дом оказался пуст.

– Что ж, переночую, а завтра со свежими силами снова в путь, – сказал сам себе сапожник и расположился на ночлег.

Среди ночи послышался сильный шум и грохот. Сапожник поднял голову и увидел: втискивается в дверь огромное чудовище. На лбу у него сверкает один-единственный глаз. Это был дяду-великан.

– Кто в моем доме? – заревел дяду страшным голосом.

– Я, сапожник.

– Что ты умеешь делать?

– Я шью сапоги, – ответил сапожник.

– А, это хорошо. Как раз у меня сапоги износились. Спи, а утром будешь работать.

Сказав так, великан лег у самого порога и сразу же захрапел.

Лежит сапожник, притворился спящим, а сам думает: «Кончилась моя жизнь. Если я умру, то и дети мои умрут от голода». Мало-помалу страх прошел, и сапожник стал думать, как спастись ему от великана. Долго думал он и наконец придумал убить дяду.

План.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

По предмету «Литературное чтение» №4

1. ФИО: Мукашева Акмарал Заманбековна, стаж работы: 31 год, регион: г. Нур-Султан, КГУ «Школа – гимназия № 83».

2. А., 4 класс. Диагноз: детский аутизм, специфическое развитие речи.

3. Классы не дублировал. Перерывов в обучении не было. Учебу начинал в классе с казахским языком обучения. Навыки самообслуживания хорошо развиты. Мальчик внешне спокойный. В контакт со взрослыми вступает легко и эта коммуникация устанавливается на очень короткий период. При этом дает ответы на простые вопросы о том, что его мама на работе, на вопросы о погоде и другие элементарные вопросы об окружающем мире. Неустойчивое внимание постепенно переходит в более устойчивую произвольную форму. Внимательно слушает объяснения, изучает демонстрационный материал, списывает все выполняемые задания, стараясь не отстать. Однако при этом нельзя сказать, что выполняет самостоятельно. Обязательно обращается за помощью к соседу. Надо сказать, что он ценит их помощь. Из всех предметов легче поддается математика. Может решать по аналогии задачи, рассчитанные на среднего ученика. Любит рисовать. Затрудняется делать пересказ, рассказывать наизусть. Наверное, правильно будет сказать, что мышление на уровне чуть ниже нормы. Общая моторика развита на уровне сверстников. Если устал от количества уроков, его трудно удержать. У него появляется желание уйти домой. На уроке математики успевает работать в темпе класса. К тому же при выполнении подсчетов проявляет некоторую активность. И эта активность находит поддержку со стороны взрослых всегда. Индивидуальная помощь оказывается при выполнении заданий на уроках русского языка и литературы. Тексты он читает, но вот анализ проводим по очень упрощенной схеме: назвать героев произведения. Оценка поведения героев – правильно или неправильно поступил герой. Обязательная систематическая проверка его письменных работ и разбор ошибок в спокойном и доброжелательном тоне. Объем работ небольшой и упрощенный. Система поощрений. Обязательное выполнение обещаний. С Арнуром надо много работать над говорением.

4. Обязательная систематическая проверка его письменных работ и разбор ошибок в спокойном и доброжелательном тоне. Объем работ небольшой и упрощенный. Система поощрений. Обязательное выполнение обещаний. С Арнуром надо много работать над говорением.

5. СОРы и СОЧи составляются в соответствии с уровнем учащегося. Задания подбираются таким образом, чтобы ученик мог ответить простым предложением, мог из предложенных вариантов выбрать подходящий вариант.

6. Вовлечение в общую работу, подробное объяснение у доски с приведением нескольких примеров дают возможность выполнять задания по математике выполнять по аналогии. Большая работа предстоит нар обогащением словарного запаса, развитием речи, обучению пересказу, заучиванию стихов.

7. Дифференцированные задания СОР и СОЧ по предмету Литературное чтение

4 класс 1 четверть

СОР1, раздел «Моя Родина – Казахстан»

СОР2, за раздел «Ценности»

СОЧ.

Вид речевой деятельности. Слушание и говорение.

Цель обучения	4.1.1.1 Составлять простые вопросы по прослушанному тексту и сопровождающей картинке по данному началу. Отвечать на простые открытые вопросы 4.1.4.2 Сопровождать речь иллюстрациями/наглядностью/демонстрацией фотографий/картин/приборов/презентацией/видеороликом
Критерий оценивания	<i>Обучающийся</i> - Отвечает на открытые вопросы по содержанию прослушанного текста и составляет свои вопросы - Рассказывает текст по иллюстрациям
Уровень мыслительных навыков	Применение Навыки высокого порядка
Время выполнения	20 мин

Прослушай текст и выполни задания.

Моя Родина – Казахстан. Я горжусь своей Родиной. Казахстан – удивительно красивая земля. Здесь есть и величавые горы, и сильные реки Иртыш, Сырдарья и Амударья, и бескрайние степи. В Казахстане живут много разных народов: казахи и русские, украинцы и немцы.

Они любят свою страну и трудятся на благо своей Родины. На нашей земле есть красивые животные и растения. Есть прекрасные города: Нур-Султан, Алматы, Семей, Павлодар, Шымкент.

Я очень люблю свою Родину!

(Чтение учителя сопровождается рисунками)

Прослушай текст и выполни задания.

Моя Родина – Казахстан. Я горжусь своей Родиной. Казахстан – удивительно красивая земля. Здесь есть и величавые горы, и сильные реки Иртыш, Сырдарья и Амударья, и бескрайние степи. В Казахстане живут много разных народов: казахи и русские, украинцы и немцы.

Они любят свою страну и трудятся на благо своей Родины. На нашей земле есть красивые животные и растения. Есть прекрасные города: Нур-Султан, Алматы, Семей, Павлодар, Шымкент.

Я очень люблю свою Родину!

(Чтение учителя сопровождается рисунками)

Задание 1

Ответь на вопросы:

- 1.Правильно ли то, что автор гордится своей страной?
- 2.Какие национальности живут в Казахстане?

3. Назови реки Казахстана.

Составь свои вопросы по содержанию текста. Вопросы можно начать со слов:

- Что ... ?

- Где ..?

- Как ты считаешь...

Задание 2

Допиши предложения.

В Казахстане земля _____

В Казахстане есть сильные реки _____

В Казахстане есть такие прекрасные города: _____

Задание 3

Рассмотри картинки. Составь и расскажи по картинкам небольшой рассказ (5-7 предложений) / Составь постер из картинок (расположи картинки и придумай фразу про Казахстан. Можно использовать из прослушанного текста).

Можно использовать наводящие вопросы:

Как называются деньги Казахстана?
 Чем является флаг?
 Какой красивый город расположен среди гор?

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор Обучающийся	Балл
Отвечает на открытые вопросы по содержанию прослушанного текста и составляет свои вопросы.	1	Отвечает на вопросы по содержанию текста:	
		- на первый;	1
		- на второй;	1
		- на третий;	1
		Составляет вопрос, используя вопросительные слова.	1
Составляет вопрос по содержанию текста.	1		
Дописывает предложения.			
Рассказывает текст по иллюстрациям.	2	- составляет логически связанный рассказ;	1
		- использует слова-описания;	1
		- составляет рассказ, охватывая все картинки;	1
		- точно и правильно подобраны слова на заданную тему;	1
		- использует разнообразный словарный запас.	1
Всего баллов			10

Суммативное оценивание за раздел «Ценности»

Вид речевой деятельности	Чтение и письмо.
Цель обучения	4.2.7.1 Читать вслух бегло, сознательно и выразительно; читать по ролям/выборочно 4.2.7.1 Сравнивать события и чувства героев, подтверждая свое мнение примерами из произведения; находить и анализировать событие, лежащее в основе эпизода 4.3.4.1 Совершенствовать работу, исправляя орфографические и пунктуационные ошибки
Критерий оценивания	Обучающийся - определяет чувства героев, анализируя события - корректирует работу
Уровень мыслительных навыков	Применение
Время выполнения	20 мин

Чтение

Задание

Прочитай текст и выполни задания.

Кто хозяин?

Большую чёрную собаку звали Жук. Два мальчика, Коля и Ваня, подобрали Жука на улице. У него была перебита нога. Коля и Ваня вместе ухаживали за ним, и, когда Жук выздоровел, каждому из мальчиков захотелось стать его единственным хозяином. Но кто хозяин Жука, они не могли решить, поэтому спор их всегда кончался ссорой. Однажды они шли лесом. Жук бежал впереди. Мальчики горячо спорили.

– Собака моя, – говорил Коля, – я первый увидел Жука и подобрал его!

– Нет, моя! — сердился Ваня. – Я перевязал ей лапу и кормил её. Никто не хотел уступить.

– Моя! Моя! – кричали оба.

Вдруг из двора лесника выскочили две огромные овчарки. Они бросились на Жука и повалили его на землю. Ваня поспешно вскарабкался на дерево и крикнул товарищу:

– Спасайся!

Но Коля схватил палку и бросился на помощь Жуку. На шум прибежал лесник и отогнал своих овчарок.

– Чья собака? – сердито закричал он.

– Моя, – сказал Коля. Ваня молчал.

В.А. Осеева

Задание

Найди в тексте самое интересное на твой взгляд событие.
Докажи словами из текста и заполни таблицу.

Событие	Чувство первого героя (Коли)	Чувство второго героя (Вани)

Письмо

Прочти текст и выполни задания.

Сказка в лесу

Великий сказочник андерсен гулял по лесу на паляне он увидел много грибов под каждый грип он спрятал конфету или ленточку.

Задания

1. Определи границы предложений, расставив правильно знаки препинания.
2. Исправь орфографические ошибки.

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
Читает произведение, определяет ключевые эпизоды, анализируя события и чувства героев.	1	- находит интересное событие;	1
		- определяет чувство героя из выбранного эпизода: - 1 героя; - 2 героя;	1 1
		- подтверждает свое мнение примерами из произведения;	1
		- определяет границу первого предложения, ставит в конце знак препинания;	1
Определяет границы предложений, исправляет орфографические и пунктуационные ошибки.	2	- определяет границу второго предложения, ставит в конце знак препинания;	1
		- определяет границу третьего предложения, ставит в конце знак препинания;	1
		- определяет все орфографические ошибки.	1
Всего баллов			8

4.Образец заданий и схемы выставления баллов за 1 четверть

Слушание и говорение

Прослушай стихотворение выполни к нему задания.

Мой Казахстан!

Республика моя!

О Родина!

Тобой горжусь по праву-

Живут здесь все народы,

Как одна семья.

Тебя, мой край родной,

Возносим мы и славим!

Задание

Ответь на вопросы по тексту.

1. Какие чувства вызвало в тебе стихотворение? (Доброта, отзывчивость, радость, любовь, патриотизм, гордость)

Объясни.[1]

2. Какими словами автор говорит, что наша народы нашей страны живут дружно?[1]

3. Подчеркни ключевые слова, которые относятся к данному стихотворению.

Объясни свой выбор словами из текста.

Семья, народы, город, Родина, край.[1]

4. Составьте в парах 2 вопроса по тексту стихотворения и задайте их друг другу.

Начните вопросы со слов:

Как

Почему.....?

[2]

Чтение

Прочти рассказ и выполни задания

Храбрая птичка.

Как – то в зоопарке поселился очень злой лев. Он рычал дни и ночи напролет, пугал всех посетителей зоопарка. И злился даже на тех, кто его кормил. Одним солнечным утром в вольер ко льву залетела маленькая храбрая птичка. Ей стало жалко сердитого льва. Она устроилась возле него на дереве. Лев только собрался зарычать и прогнать ее. Но тут птичка запела. Да так прекрасно, что он замер. С тех пор лев боялся рычать слишком громко, чтобы не спугнуть прекрасную птичку.

Задания

1) Назови главных героев рассказа _____ [1]

2) Из данного эпизода найди и подчеркни предложение, выражающее главное событие: «Она устроилась возле него на дереве. Лев только собрался зарычать и прогнать ее. Но тут птичка запела. Да так прекрасно, что он замер». _____ [1]

3) Выпиши из текста предложения, в которых говорится о том, как лев пугал посетителей.

_____ [1]

Какими словами можно назвать птичку?

_____ [1]

5) Работа в парах.

Найди и прочитай выразительно самый острый, напряженный момент в рассказе. Выдели его в тексте.

б) Выбери пословицу, которая соответствует содержанию текста

А) Друг дороже денег.

В) Без беды друга не узнаешь.

С) Маленькая дружба лучше большой ссоры.

Д) Жить в дружбе можно, когда она не ложна.[1]

Письмо

Задание

Прочти стихотворение Яны Дубенской «Мы разные» и напиши небольшое сочинение (30-40 слов) или свободное письмо на тему

«Мой преданный друг»

Мы разные
 Вместе живут на огромной планете
 Разные взрослые, разные дети.
 Внешностью разные и цветом кожи,
 Но, безусловно, мы в чём-то похожи!
 Всем нам счастливыми хочется быть,
 Новые звёзды на небе открыть,
 Крепко дружить, не бояться «другого».
 Друг мой в коляске, а что здесь такого?
 Едет он с нами наперегонки,
 Вместе рыбачим мы с ним у реки.
 Нет между нами преград и обид,
 Он самый лучший, наш друг-инвалид!
 Годы пройдут, и мы станем взрослее,
 Ростом повыше, по жизни мудрее,
 И поменяется мир весь вокруг,
 Но рядом останется преданный друг!

Схема выставления баллов

№	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	<i>Примерные ответы обучающегося:</i> Патриотизм, любовь, гордость	1	Возможны другие соответствующие варианты ответов.
	Живут здесь все народы, Как одна семья.	1	
2	<i>Примерный ответ обучающегося:</i> Семья, Родина, край.	1	Называет одну фразу, объясняющую выбор ключевого слова.
3	1) Как называется наша страна? 2) Почему мы ее любим?	1	Принимаются любые вопросы, составленные по тексту стихотворения.
		1	
Всего		5 баллов	
Чтение			
	Лев и птичка	1	
	Но тут птичка запела. Да так прекрасно, что он замер.	1	
4	Он рычал дни и ночи напролет.	1	
	<i>Прекрасная, певунья, настоящий друг.</i>	1	
	Лев только собрался зарычать и прогнать ее.	1	
	<i>С</i>	1	
Всего		6 баллов	
Письмо			
	У меня есть настоящий друг. Мы ходим в школу вместе. Играем во дворе. Если мне		Возможны другие варианты текстов, соответствующие

нужна будет помощь, друг поможет мне. Я тоже стараюсь поддержать его.		данной мысли.
При письме выделяет абзацами структурные части текста: - вводную часть; - основную часть; - заключительную часть.	1	
	1	
	1	
Соблюдает логическую последовательность изложения.	1	
Использует разнообразный словарный запас слов.	1	
Соблюдает речевые нормы.	1	
Допускает не более 3-ех орфографических ошибок (на изученные правила).	1	
Всего баллов	7	

По предмету «Литературное чтение» №5

1. ФИО: Дашина Надежда Константиновна, опыт работы: 6 лет, категория: вторая, регион: г. Павлодар ГУ СОШ № 40.

2. М.О., 3 класс

3. Задержка речевого развития (не воспринимает на слух звук «р», при написании заменяет его на букву – л, данная проблема актуальна и при списывании текстов), скудный словарный запас, нередко не может выразить свою мысль. Дисграфия. Ребёнок стремится к знаниям, очень старателен и усидчив.

4. Использую дифференцированный, индивидуальный подход

5. Например: всем ученикам даётся один текст, но работа с текстом разная, ориентированная на каждого ученика индивидуально, соответствующая потребностям данного ученика

6. Самое сложное – это составить заданий, соответствующих потребностям особенного ученика. Я считаю, что в работе с такими детьми, при составлении для них СОР и СОЧ, должны помогать логопеды и психологи, также работающие с данным ребёнком.

Суммативное оценивание за раздел «Культура отдыха. Праздники» Вид речевой деятельности. Чтение. Письмо

Цель обучения	3.3.1.1 Составлять план на основе выявления последовательности событий и деления произведения на части, озаглавливать каждую часть (с помощью учителя).
Критерий оценивания	<i>Обучающийся</i> Определяет соответствие/ несоответствие эпизода художественного произведения с его отображением в иллюстрациях на основе

	сравнения. Составляет план прочитанного текста, озаглавливая каждую часть.
--	---

Чтение. Прочитайте текст и выполни к нему задания устно. Задание № 6 письменно.

Жил-был Мишутка. День рождения у него был в самую макушку лета, в июле месяце. Этим фактом Мишутка очень гордился. Ещё бы! Не кто-нибудь, а именно он родился в самый солнечный, красивый летний день. Мама и папа Мишутки решили устроить ему настоящий праздник в день рождения. Пригласить гостей, музыкантов, купить хороший подарок.

С подарком, кстати, заминка вышла. Мама хотела подарить Мишутке небольшой бочоночек меда, а папа – спортивный уголок. Но всё решилось полюбовно. Мишутка получил и спортивные снаряды, и вкусное лакомство.

Гости уже начали собираться на полянке, у фигурного пня, а музыкантов всё не было. Не мудрено в лесу заблудиться! В отсутствие музыкантов все старалась погромче спеть, и повеселее посмеяться. Но музыки всё-таки не хватало.

И вдруг из-за большой сосны послышались звуки гармошки. Кто это пожаловал к Мишутке на праздник? Оказалось, зайчата-близнецы Чук и Чок. Все очень обрадовались. Чук играл на гармошке весело, задорно.

Именинника с цветочками посадили в центр, на фигурный пень. Зайчонок, лисёнок и бельчонок спели Мишутке «Каравай». Все весело смеялись. Гости готовы были смеяться над чем угодно потому, что сегодня – Мишуткин праздник, а значит, должно быть весело.

А к вечеру прилетел соловей, он исполнил для именинника свои самые лучшие песни. День рождения удался! Автор: *Ирис Ревю*

1. Определи тип текста (повествование, описание, рассуждение)

2. О каком празднике говорится в тексте?

3. Какие подарки получил Мишутка от родителей?

4. Какой музыкальный инструмент звучал на празднике?

5. Где собирались гости?

6. Выпиши 5 ключевых слов из текста, в которых есть буква р, подчеркни эту букву в словах, которые выписал: _____

7. Придумай название текста

2. Письмо. Прочитайте рассказ и выполните задания.

Наурыз – один из древних праздников на Востоке. В этот день происходит обновление в природе, гремит первый весенний гром, происходит набухание почек на деревьях, прорастает зелень.

Праздничный достархан накрывается в каждом доме. Главное угощение – «Наурыз коже». Это особое блюдо, в которое входит семь компонентов: вода, мясо, соль, жир, мука, злаки и молоко. Наурыз всегда сопровождается весельем. Молодежь собирается у качелей - алтыбакан. Все поют, танцуют, играют в национальные игры. На Наурыз часто проводятся соревнования между юношами в борьбе, скачках, устраиваются айтысы, где соревнуются акыны.

Наурыз – праздник единства всех людей на Земле и природы, праздник гармонии, света и добра!

1. Придумай и запиши название текста.

.....

2. Составь план текста.

План.

1.
2.
3.

3. В последнем предложении подчеркни слова в которых есть буква р, подчеркни синим, или зелёным карандашом (мягкий-зелёным, твёрдый – синим) (подсказка: всего 5 слов).

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		Обучающийся	
Извлекает конкретную информацию по содержанию произведения.	1	Отвечает на вопросы по содержанию текста:	
		- на первый;	1
		- на второй;	1
		- на третий;	1
		- на четвёртый;	1
		- на пятый;	1
Составляет план прочитанного текста, озаглавливая каждую часть	2	-Озаглавливает текст.	1
		Заголовок пункта плана отражает вступительную часть.	1
		Заголовок отражает содержание основной части.	1
		Заголовок отражает содержание заключительной части.	1
		В предложении подчеркивает слова в которых есть буква р, (мягкий-зелёным, твёрдый – синим).	За каждый верный ответ 1 балл
		-Каллиграфический почерк.	1
Всего баллов			

По предмету «Литературное чтение» №6

1. ФИО: Лобан Светлана Александровна, стаж работы: 20 лет и 3 месяца, регион: ГУ «Аманкарагайская средняя школа им. Н. Островского отдела образования акимата Аулиекольского района».

2. Дети с диагнозом ЗПР, которые требуют индивидуального подхода в процессе обучения. Разумеется, при проведении итоговых работ по предметам, СОР и СОЧ, необходимо также учитывать особенности таких детей.

3. У данных учащихся затронутыми оказываются все интеллектуальные процессы: восприятие, внимание, память, мышление, речь. При этом зрительное восприятие развито лучше, чем слуховое, что важно учитывать при составлении заданий для самостоятельной

работы. К сильным сторонам детей с ЗПР следует отнести более развитую произвольную и наглядно-образную память, наглядно-действенное мышление. Слабые стороны: трудности с анализом и синтезом, сравнением, обобщением. Они не могут справиться с заданием, связанным с упорядочиванием событий, построить умозаключение, они не могут произвести обобщение и на его основании сформулировать выводы. Эти навыки относятся к навыкам высокого порядка, а значит применять задания с их использованием нежелательно.

4. На своих уроках в работе с учеником с особыми образовательными потребностями я применяю работу в группах, что позволяет ему чувствовать себя членом команды и быть ответственным за свою часть работы. Также считаю нужным работать в тесном сотрудничестве со школьным психологом и логопедом, которые оказывают большую помощь и поддержку ребёнку. Для самостоятельной работы на уроке ученику с ООП я составляю задания с учётом его сильных и слабых сторон. Это задания, направленные на понимание и применение полученной информации.

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение» №1 за раздел «Путешествие в космос» 4 класс

Ф.И. обучающегося _____

Вид речевой деятельности: Чтение. Письмо

Критерии оценивания. Обучающийся:

Находит конкретную информацию по картинкам и отвечает на вопросы.

Время выполнения: 40 мин.

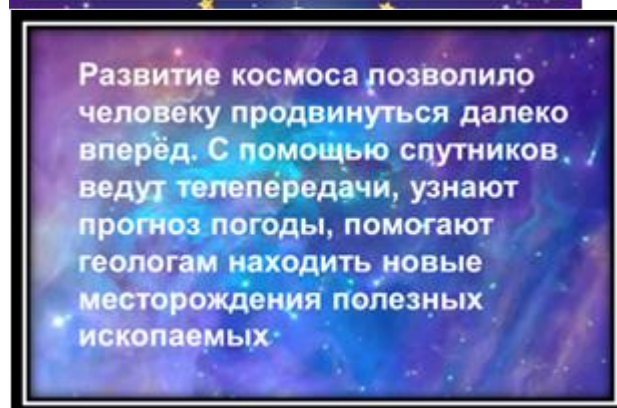
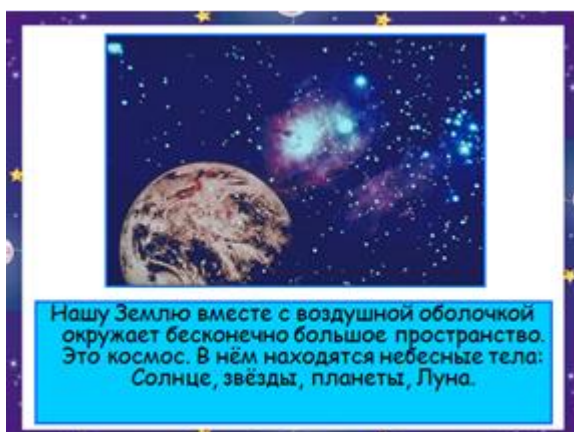
Вариант 3

По названию и картинкам придумайте свое развитие событий.

Расскажите свой рассказ.

Сказка «Космическое путешествие Ивана»

Ответь на вопросы:

1. Что такое космический корабль?
2. Как звали собак, совершивших первый в истории полёт в космос?
3. Как звали первого космонавта?
4. Назови дату и время первого полёта в космос.
5. Почему люди исследуют космос?

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		Обучающийся	
Составляет рассказ по картинкам.	1	- составляет рассказ соответственно теме;	2
		- точно и правильно подобраны слова на заданную тему;	1
Обменивается мнением по просмотренной информации	2	- обменивается мнением с учителем;	1
		Отвечает на вопросы:	
		- 1 ответ;	1
		- 2 ответ;	1
		- 3 ответ.	1
-4 ответ;	1		
-5 ответ;	1		
Всего баллов			9

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение» в 4 классе.

Задания

Слушание и говорение

Послушай отрывок из рассказа «Дедушкин рассказ о космосе» и выполни к нему задания.

(аудиозапись.)

- А что там в космосе, деда?
- Садись поудобнее, сейчас расскажу.

Ты наверняка уже знаешь, что мы живем на планете. То, чем мы дышим, воздух, есть только рядом с планетой. Чем выше над землей поднимаешься, тем меньше воздуха и сложнее дышать. А в космосе воздуха нет вообще. Если космонавт выйдет из космического корабля без специального защитного костюма — скафандра, в который через шланг подается воздух для дыхания, то сразу же умрет в вакууме. И если корабль получит даже маленькую пробоину, через нее быстро выйдет весь воздух и люди тоже погибнут. Поэтому в космонавты идут только самые смелые люди.

Это только в мультфильмах космонавты садятся в летающую тарелку без скафандра и мигом долетают до другой планеты. На самом деле туда добираются несколько лет. И люди до сих пор побывали только на Луне, спутнике нашей планеты. До других планет космические аппараты долетали без людей. Ученые изучают другие планеты по снимкам и анализам, передаваемым с космических аппаратов. Для того, чтобы первые люди, которые отправятся их покорять, были в безопасности.

1. Что происходит, когда поднимаешься выше над землёй?
2. Если в космосе воздух?
3. Как называется специальный костюм для космонавта?

Схема выставления баллов

№	Ответ	Балл	Дополнительные рекомендации
1	<i>Примерный ответ обучающегося.</i>	1	Достаточно 1-факт, который соответствует содержанию прослушанного текста.
	Воздух, есть только рядом с планетой. Чем выше над землей поднимаешься, тем меньше воздуха и сложнее дышать.	1	
	в космосе воздуха нет вообще.	1	
	Космонавт выходит из космического корабля в специальном защитном костюме — скафандре, в который через шланг подается воздух для дыхания	1	
2	Обучающийся пересказывает содержание прослушанного текста.	1	
	Обучающийся высказывает свое мнение, было ли интересно содержание прослушанного текста и чем.	1	
Всего баллов		5	

Чтение

Прочитай отрывок из сказки про Маленького Робота и выполни задания.[7]

Жил-был Маленький Робот. Его, так же, как и других роботов, изготовили на заводе, и теперь он жил в этом доме, развлекая детей и взрослых, и помогая по хозяйству. Он действовал строго по программе, заложенной в его электронную голову. В восемь часов утра, когда папе и маме надо было идти на работу, а детям – в школу и детский сад, Маленький Робот включал музыку и говорил: «Пора вставать! Пора вставать! Уже рассвет, довольно спать!» Вечером, когда все возвращались домой, он рассказывал смешные истории, и все смеялись. Перед сном он рассказывал детям интересную сказку, и они засыпали. А наутро все повторялось сначала. Иногда, во время праздников, вся семья оставалась дома, и Маленький Робот очень хотел смеяться и веселиться вместе со всеми, как настоящий человек, но он был всего лишь бездушной машиной.

1) Укажи верный ответ.[1]

О чем говорится в сказке?

А) о школе

В) о заводе

С) о работе

Д) об игрушке

2) Подчеркни предложение в тексте, подтверждающее тему текста. [1]

3) Укажи(✓) пословицу, наиболее точно отражающую основную мысль сказки. [1]

Без души, как без воды, – плохо.	
Без мыла в душу влезет.	

Схема выставления баллов

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	С	1	
2	Жил-был Маленький Робот.	1	
3	Без души, как без воды, — плохо.	1	
Всего баллов		3	

Нарисуй продолжение сказки.[6]

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение» №1 за раздел «Искусство» 3 класс

Ф.И. обучающегося _____

Вид речевой деятельности. Слушание и говорение

Критерии оценивания. Обучающийся:

Составляет высказывание, объясняя свои мысли, при этом используя художественно-выразительные средства.

Отвечает на вопросы по содержанию прослушанного текста.

Время выполнения: 40мин.

Вариант 3

Задание 1

Прослушай рассказ и выполни задания.

Рассказ из книги «Четыре художника».

Но Осень и не думает унывать.

Для своей работы взяла она самые яркие краски и прежде всего отправилась с ними в лес. Там и принялась за свою картину.

Берёзы и клёны покрыла Осень лимонной желтизной. А листья осинки разрумянила, будто спелые яблоки. Стал осинник весь ярко-красный, весь как огонь горит.

Забрела Осень на лесную поляну. Стоит посреди неё столетний дуб-богатырь, стоит, густой листвой потряхивает.

«Могучего богатыря нужно в медную кованую броню одеть». Так вот и обрядила старика.

1. Какие предметы автор сравнивает:

Будто спелые яблоки _____

Как огонь горит _____

Задание 2

1) Какие краски взяла для своей работы Художник-Осень?

2) Какие деревья раскрасила Художник-Осень?

3) Каким цветом украсила Осень каждое из этих деревьев?

4) Как автор описывает дуб?

5) Как обрядила Осень могучего богатыря?

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор Обучающийся	Балл
Составляет высказывание,	1	- определяет предметы сравнения со спелыми яблоками.	1

объясняя свои мысли, при этом, используя художественно-выразительные средства.		- определяет предметы сравнения с огнём.	1
Отвечает на вопросы по содержанию прослушанного текста.	2	- называет краски, которыми раскрасила Художник – Осень.	1
		- называет деревья, которые раскрасила Художник – Осень.	1
		- называет цвет каждого из деревьев.	1
		- описывает дуб.	1
		- называет наряд дуба.	1
Всего баллов			7

**Рубрика для предоставления информации родителям
по итогам суммативного оценивания за раздел «Искусство»**

ФИО обучающегося: _____

Критерий оценивания	Уровень учебных достижений		
	Низкий	Средний	Высокий
Составляет высказывание, объясняя свои мысли, при этом используя художественно-выразительные средства. ☐	Затрудняется составить высказывание, используя художественно-выразительные средства. ☐	Допускает ошибки при составлении высказывания/затрудняется определить художественно-выразительные средства. ☐	Составляет высказывание, используя художественно-выразительные средства. ☐
Пересказывает содержание прослушанного текста по совместно составленному плану. ☐	Затрудняется пересказать эпизод прослушанного текста. ☐	Допускает ошибки при составлении плана/пересказе эпизода прослушанного текста / в использовании слов в соответствии с содержанием / нарушает логическую последовательность изложения. ☐	Пересказывает эпизод прослушанного текста. ☐

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение» № 2 за раздел
«Выдающиеся личности», 3 класс

Ф.И. обучающегося _____

Вид речевой деятельности: Чтение. Письмо

Критерии оценивания. Обучающийся:

Находит конкретную информацию по содержанию произведения о выдающемся человеке и представляет ее в виде схемы

Время выполнения: 40 мин.

Вариант 3.

Задания

Прслушай рассказ и ответь на вопросы.

В бою под Фонтанами турки расположили свою артиллерию так, что с тыла, за спиной, у них оказалось болото.

Позиция для пушек – лучше не сыщешь; сзади неприятель не подойдёт, с краю не обойдёт.

Суворов не побоялся болота. Его богатыри прошли через топи и напали на турецкую артиллерию сзади.

Все сочли манёвр Суворова за рискованный, дерзкий. Хорошо, что солдаты прошли через топи, а вдруг не прошли бы?!

– Дерзкий так дерзкий, – усмехался Суворов. — Дерзость войскам не помеха.

Прежде чем пустить войска через болота, Суворов отправил туда бывалых солдат. Они нашли надёжный путь для своих товарищей. Суворов берёт солдат и действовал наверняка.

(По С. Алексееву)

1. Ответь на вопросы.

1. Как расположили турки свою артиллерию?
2. Как русские смогли победить турков?
3. Почему солдаты не утонули в болоте?
4. Как Суворов относился к солдатам?
5. Каким человеком был Суворов?

2. По прослушанному тексту составлен кластер, ответь на вопросы. К кому относятся эти предложения?

Письмо

Выпиши слова, которые характеризуют героя рассказа.

Рискованный, трусливый, храбрый, ленивый, стойкий, мужественный, жадный, отважный.

Критерий оценивания	№ задания	Дескриптор	Балл
		Обучающийся	
Извлекает конкретную информацию по содержанию произведения о выдающемся человеке и представляет ее в виде схемы	1	отвечает на вопросы по содержанию текста:	1
		- на первый;	1
		- на второй;	1
		- на третий;	1
		- на четвёртый;	1
		- на пятый;	1
		- называет героя соответственно предложениям.	
Всего баллов			6

Суммативное оценивание по предмету «Литературное чтение» за 3 четверть

Ф.И. обучающегося _____

Вариант 3

Задания

Слушание и говорение

Прослушай рассказ и выполни задания [6]

Рассказ об Архимеде

Архимед – один из наиболее известных ученых Давней Греции, математик, механик и астроном. Он родился и жил на острове Сицилия в греческом городе Сиракузы. Его отец Фидий был астрономом у правителя Сиракуз Пирона II, которому приходился далеким родственником.

Ему принадлежит ответ на вопрос: почему одни тела в воде плавают, а другие – тонут? Ответ на этот вопрос он нашел во время решения задачи, которую ему поставил правитель Гиерон II, который подозревал мастера, который сделал корону уникальной красоты, в краже части золота, подменив его серебром. Архимед на основе открытого закона плавания тел и величины силы, которая действует на погруженное в жидкость или в газ тело, довел, что этот факт действительно имел место. Закон получил название - закон Архимеда.

Всем известно восклицание Архимеда «Еврика!» – «Я нашел!», который из тех времен стал крылатым выражением.

Ответь на вопросы. Перескажи текст.

1. Кто такой Архимед?
2. Как называется город, где жил Архимед?
3. В чём сомневался Гиерон?
4. Какое восклицание Архимеда стало крылатым выражением?

Чтение [4]

Джузеппе Верди – итальянский композитор. Родился он в глухой итальянской деревне Ле Ронколе.

Отец великого итальянского композитора был деревенским трактирщиком, а мать – пряхой. Детство и юность Верди проходили в обстановке сурового труда и лишений. Родители Верди, как и другие крестьяне, обрабатывали землю.

С посторонними мальчик был застенчивый и молчаливый, он казался часто нелюдимым, даже угрюмым. Маленький Верди был помощником в доме: он ухаживал за своей младшей сестрой, помогал матери по хозяйству, разносил с отцом товары.

Страстная любовь к музыке проявилась у Верди очень рано. Заслышав уличную шарманку, наигрыш пастушеского рожка, скрипку или звуки церковного органа, он весь обращался в слух.

Ответь на вопросы.

1. Из какой семьи происходил Джузеппе Верди?

- А) из семьи артиста
- В) из семьи скрипача
- С) из семьи крестьян
- Е) из царской семьи

2. Каким был мальчик?

3. Как вы оцениваете музыкальные способности юного Джузеппе Верди? Почему?

Письмо[6]

Рассмотри иллюстрацию и выполни задание.

Задание

Придумай заметку на тему «Известные архитектурные сооружения». Озаглавь.

Опорные слова: Стеклоанное и металлическое сооружение Байтерек, достопримечательность Нур-Султана, высота сооружения примерно 110 метров, стекляннй шар – символизирует солнце.

Схема выставления баллов

3 вариант

Слушание и говорение

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1-4	Отвечает на вопросы	4	Принимаются альтернативные ответы, соответствующие содержанию текста.
5	Пересказывает часть рассказа.	1	
	Сохраняет логическую последовательность.	1	
Всего баллов		6	

Схема выставления баллов
Чтение

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	с) из семьи крестьян	1	
2	С посторонними мальчик был застенчивый и молчаливый, он казался часто нелюдимым, даже угрюмым.	1	
3	Дает оценку поступку героя.	1	Принимаются альтернативные ответы, соответствующие содержанию текста.
	Аргументирует ответ.	1	
Всего баллов		4	

Схема выставления баллов

№ вопроса	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	Ответ обучающегося.	1	
2	Записывает название.	1	
	Составленная заметка соответствует тематике.	1	
4	Использует опорные слова.	1	
5	Использует слова-описания.	1	
6	Записывает предложения.	1	
Итого баллов		6	

**Задания суммативного оценивания по предмету «Литературное чтение»
за 4 четверть**

ФИ обучающегося _____
с диагнозом F -83: Трудности усвоения письма и чтения, обусловленные ОНР

Рекомендовано ПМПК: обучение по специальной образовательной учебной программе для детей с ЗПР или общеобразовательной учебной программе с индивидуальным подходом (снизить объем письменных заданий, диктанты предлагать в индивидуальном темпе на облегченном речевом материале: не предъявлять нормативы по технике чтения). (Согласно Закона РК «Об образовании» ст.47 п.3пп.2 – индивидуально).

Вариант 3

Задания

Слушание и говорение

Прослушай рассказ и ответь на вопросы.

Барсуки

Светило яркое солнышко. Под сосной у реки была барсучья нора. У норы сидел барсук. Вот зверек издал слабый звук. Из темной норы стали выползать барсучата. Малыши были маленькие и жирные.

Барсучата стали играть. Они перекатывались с боку на бок по сырой земле. Маленький барсучонок был самым веселым.

(И. Аксенов)

Ответь на вопросы

1. Где была барсучья нора?
2. Кто сидел у норы?
3. Кто вылез из норы на зов?
4. Какие были барсучата?
5. Какой барсучонок был самым веселым? [5]

Чтение

Прочитай выразительно текст и устно ответь на вопросы.

Летучая мышь

Летучая мышь очень необычна. Не то зверь, не то птица. Этот зверек очень полезен. Летучая мышь поедает вредных насекомых. Днем она спит в дупле. Широкие крылья, как плащ, закрывают мышь. Настает ночь. Летучая мышь летит на охоту. Ночью птицы спят, а мыши их заменяют.

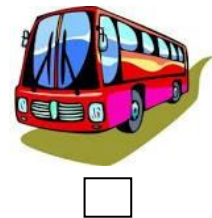
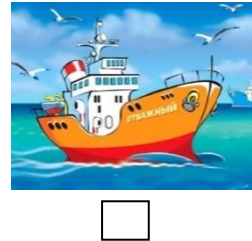
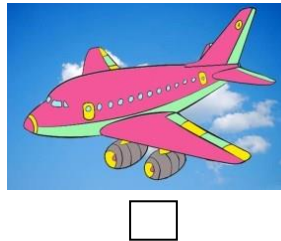
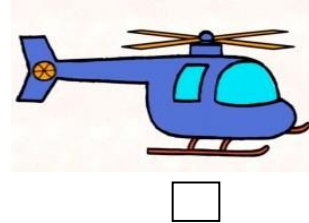
(По Ю. Дмитриеву.)

Вопросы

1. Чем необычна летучая мышь?
2. Чем полезна летучая мышь?
3. Когда она охотится?
4. Как летучая мышь проводит день? [4]

Письмо

3. Отметь (☐) вид транспорта, на котором ты можешь отправиться в путешествие.

[1]

4. Составь предложения о путешествии на летних каникулах. Запиши рассказ.

- 1) родители, Мои, меня, повезли, путешествие, в
- 2) большой, Мы, посетили, город
- 3) родителями, С, по, гуляли, мы, большому, парку
- 4) катался, Я, на, каруселях, разных
- 5) мы, Затем, домой, отправились [5]

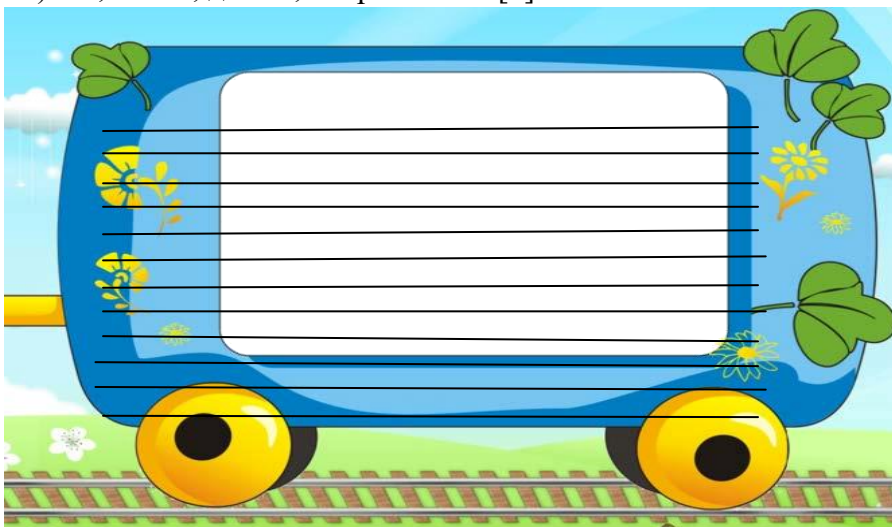

Схема выставления баллов

№ задания	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	1) Под сосной, у реки.	1	
	2) Барсук.	1	
	3) Барсучата.	1	
	4) Маленькие и жирные .	1	
	5) Маленький.	1	
Всего баллов		5	

№ задания	Ответ	Балл	Дополнительная информация
2	1) Не то зверь, не то птица.	1	
	2) Поедает вредных насекомых	1	
	3) Ночью.	1	
	4) Днем она спит в дупле.	1	
Всего баллов		4	

№ задания	Ответ	Балл	Дополнительная информация
3	Отмечает соответствующий вид транспорта.	1	
4	Мои родители повезли меня в путешествие.	1	Составляет первое предложение;
	Мы посетили большой город.	1	Составляет второе предложение;
	С родителями мы гуляли по большому парку.	1	Составляет третье предложение;
	Я катался на разных каруселях.	1	Составляет четвёртое предложение;
	Затем мы отправились домой.	1	Составляет пятое предложение;
Итого баллов		6	

Задания суммативного оценивания по предмету «Русский язык» за 4 четверть

ФИ обучающегося _____

с диагнозом F -83: Трудности усвоения письма и чтения, обусловленные ОНР

Рекомендовано ПМПК: обучение по специальной образовательной учебной программе для детей с ЗПР или общеобразовательной учебной программе с индивидуальным подходом (снизить объем письменных заданий, диктанты предлагать в индивидуальном темпе на

облегченном речевом материале: не предъявлять нормативы по технике чтения). (Согласно Закона РК «Об образовании» ст.47 п.3пп.2 – индивидуально)

Вариант 3.

Слушание и говорение

1. Прослушай заголовок и опорные слова текста.

Определи тему и основную мысль текста. Расскажи, о чём может идти речь в таком тексте.

Случай весной.

Опорные слова: Однажды весной, Саша, увидел, птенчик, выпал из гнезда, воробья, волновалась, помог, посадил в гнездо, радостно пела. [3]

2. Составь рассказ о том, как наступает весна в наших краях. Используй опорные слова. [2]

Чтение

3. Прочитай слова. Соедини с соответствующей картинкой.

ЗАЯЦ

[1]

ЁЖИК

[1]

ЛЯГУШКА

[1]

4. Прочитай предложения.

Кот поймал мышку.

Собака грызла кость.

[2]

Письмо

5. Запиши письменными буквами

А о у и э е

М н к л р б

Ва ду ши

Мама мыла Милу.

[4]

6. Запиши название животного.

[1]

Схема выставления баллов

№ задания	Ответ	Балл	Дополнительная информация
1	Случай с птенцом	1	Проверка навыков слушания и говорения проходит индивидуально. Принимаются альтернативные ответы обучающихся, которые соответствуют указанной теме. В ответах дети могут использовать опорные слова.
	Мальчик спас птенца, выпавшего из гнезда	1	
	<i>Примерные ответы обучающегося:</i> О том как мальчик вернул в гнездо выпавшего птенца	1	
2	<i>Примерный ответ обучающегося:</i> Пришла весна. День стал длиннее. Солнце светит ярко. Тает снег. По дорогам бегут ручейки. На деревьях набухли почки. Птицы прилетают из теплых стран.	1	Составляет рассказ, соответствующий заданной теме. Принимаются альтернативные ответы детей, соответствующие теме.
		1	Использует опорные слова.

3	1) 	1	Верно соединяет слово с первой картинкой
		1	Верно соединяет слово со второй картинкой
		1	Верно соединяет слово с третьей картинкой
	2) Кот поймал мышку. Собака грызла кость.	2	Читает предложения
4	А о у и э е _____ М н к л р б _____ Ва ду ши _____ Мама мыла Милу. _____ [4] Запиши название животного. _____ [1]	1	Записывает гласные буквы
		1	Записывает согласные буквы
		1	Записывает слоги
		1	Записывает предложение.
		1	Самостоятельно записывает слово
Всего баллов		15	

По предмету «Познание мира» №1

1. ФИО: Сальманова Венера Марсовна, стаж работы: 27 лет, категория: высшая, регион: г. Нур-Султан, школа-лицей № 37.

2. А., 2 класс.

3. А., диагноз – детский аутизм.

Он хорошо читает, пишет прописными буквами, считает в пределах 100, умножает (табличные случаи). На уроках математики А. проявляет больше интереса, чем к другим учебным предметам. Немного повысился уровень развития коммуникативной сферы: мальчик общается и взаимодействует со сверстниками и педагогами, использует в речи односложные фразы. Включается (при помощи взрослых) в групповую и парную работу. Он контактирует как с ребятами из класса (здоровается с детьми, может попросить какие-либо школьные принадлежности), так и с учителем. Отвечает на поставленные простые вопросы, выполняет простейшие задание (напиши, обведи, разукрась). На уроках ведет себя адекватно, никакой агрессии по отношению к сверстникам, учителю не проявляет. Послушен и спокоен.

Наблюдается несформированность моторных навыков графической деятельности, каллиграфические навыки развиты плохо (при написании буквы выходят за пределы строки). Уровень речевого развития ниже возрастной нормы, невнятное произношение слов, навыками связной речи не владеет, пересказ или рассказывание только с написанного текста.

Но пока А. не может работать самостоятельно, ему постоянно требуется помощь тьютора или учителя. А. трудно длительно сосредоточиться на каком-либо деле. Он неспособен к распределению и переключению внимания с одного вида деятельности на другой. Внимание рассеянное, память механическая. Быстрая утомляемость приводит к

возбуждению, двигательной расторможенности. Учебная мотивация не сформирована: во время урока слова учителя не понимает. Без помощи взрослого не может работать полноценно.

4. Составляем индивидуальную учебную программу, которая максимально адаптирована под А., учитывая его индивидуальные потребности, уровень психического и эмоционального развития, поведенческие навыки, развития речи.

Чтобы А. четко выполнял просьбы учителя, мы используем пиктограммы (картинки, на которых записаны действия, которые необходимо сделать ученику в данный момент: ПИШИ, ЧИТАЙ, СЛУШАЙ УЧИТЕЛЯ и т.д.)

Чтобы донести новую информацию до ребенка использую различные схемы, наглядные картинки.

Всегда обращаюсь к ребенку по имени;

Использую для поощрения различные стимулирование(смайлики, звездочки, фигурки любимых мульт героев, вкусное поощрение, похвала, использование движения «Дай, пять»)

Стараемся никогда не менять расписание уроков, которые посещает ребенок.

5. Использование определенных подходов в работе с ребенком с особыми потребностями никак не отражаются на написании СОР и СОЧ в классе, так как такой ученик пишет адаптированные работы.

6. Хорошо получается налаживать контакт ребенка с особыми потребностями в школьном коллективе. Контролировать поведение ученика, чтобы он не проявлял агрессии по отношению к другим.

Плохо: не хватает методической подготовки для работы с детьми с особыми потребностями; испытываем затруднения при составлении суммативных работ, при составлении индивидуальных учебных программ; не получается (пока) научить работать самостоятельно, без помощи учителя или тьютера.

Дифференцированное суммативное оценивание №1 за раздел «Окружающая среда» по предмету «Познание мира», 4 четверть 2 класс

Подразделы

2.1 Ориентирование на местности

2.2 Климат и погода

2.3 Природные условия и их влияние

Цель обучения

2.2.1.1. Определять стороны горизонта по компасу

2.2.2.1. Анализировать положительные и отрицательные характеристики погоды для жизни и хозяйственной деятельности людей

2.2.3.3. Классифицировать неблагоприятные и опасные явления природы

Критерий оценивания:

Определяет стороны горизонта по компасу

Сравнивает положительные и отрицательные характеристики погоды для жизни людей

Определяет опасные явления природы

Уровень мыслительных навыков Знание и понимание. Применение

Время выполнения 20 минут

Критерий оценивания	№ Задания	Дескриптор	Балл
Определяет	1	Определяет первую сторону	16

стороны горизонта		Определяет вторую сторону	1 б
		Определяет третью сторону	1б
		Определяет четвертую сторону	1 б
Определяет верные и неверные утверждения	2	Определяет верные утверждения	2б
		Определяет неверные утверждения	2б
Определяет опасные явления природы	3	Отмечает опасные явления природы	1б
			1б
			10 баллов

Задания

1. Напиши основные стороны горизонта (можно условными обозначениями)

- А)
Б)
В)
Г)

2. Поставь с верным утверждением знак «+», с неверным «-»

1. Перед выездом на природу нужно узнавать прогноз погоды.
2. При гололёде надо передвигаться быстро.
3. После бурного таяния снегов уровень воды понижается.
4. Во время грозы опасна молния.

3. Рассмотрите картинки. Выбери из них опасные явления природы. Выпиши номер картинки.

1. Снег

2. Наводнение

3. Молния

Дифференцированное сумативное оценивание за раздел «Все обо мне»

Вид речевой деятельности. Слушание и говорение

Цель обучения:

2.1.1.1 Отвечать на простые вопросы по содержанию

Критерий оценивания. *Обучающийся*

Выражает свое отношение к прослушанному тексту

Аргументирует ответ, используя в речи простые предложения

Уровень мыслительных навыков: Применение

Время выполнения 20 минут.

Критерий оценивания	Дескриптор	Баллы
Выражает отношение к прослушанному тексту	1 вопрос	1
	2 вопрос	1

Аргументирует ответ, используя в речи простые предложения	3 вопрос 4 вопрос 5 вопрос 6 вопрос	1 1 1 1
Всего баллов		6

Дифференцированное суммативное оценивание за раздел «Все обо мне»

ФИ _____

1. Прослушай текст и ответь на вопросы.

Прочитай, ответь на вопросы.

Сегодня тёплый весенний день. Папа и Серёжа гуляют в парке. Мальчик взял с собой мяч. Папа сидит на лавочке. Хорошо весной в парке.

***** #занятияКоняхиной

- 1. Какое время года?**
- 2. Куда пришли папа и мальчик?**
- 3. Как зовут мальчика?**
- 4. Что с собой взял мальчик?**
- 5. Что делает папа?**
- 6. Какое настроение у мальчика?**

Содержание

	Введение.....	145
1	Подходы к оцениванию учебных достижений обучающихся начальной школы в условиях инклюзии.....	147
2	Методические рекомендации по составлению дифференцированных заданий СОР и СОЧ по учебным предметам начальной школы с учетом особых потребностей и индивидуальных возможностей обучающихся.....	161
	Заключение.....	181
	Список литературы.....	182
	Приложение.....	184

**Инклюзия жағдайында бастауыш мектеп оқу пәндерінің
БЖБ және ТЖБ сараланған тапсырмаларын дайындау бойынша
әдістемелік ұсынымдар**

**Методические рекомендации
по составлению дифференцированных заданий СОР и СОЧ по учебным предметам
начальной школы в условиях инклюзии**

Басуға 11.06.2020 ж. қол қойылды. Пішімі 60×84 1/16.
Қағазы офсеттік. Офсеттік басылыс.
Қаріп түрі «Times New Roman». Шартты баспа табағы 9.

Подписано в печать 11.06.2020 г. Формат 60×84 1/16.
Бумага офсетная. Печать офсетная.
Шрифт Times New Roman. Усл. п.л. 9.